

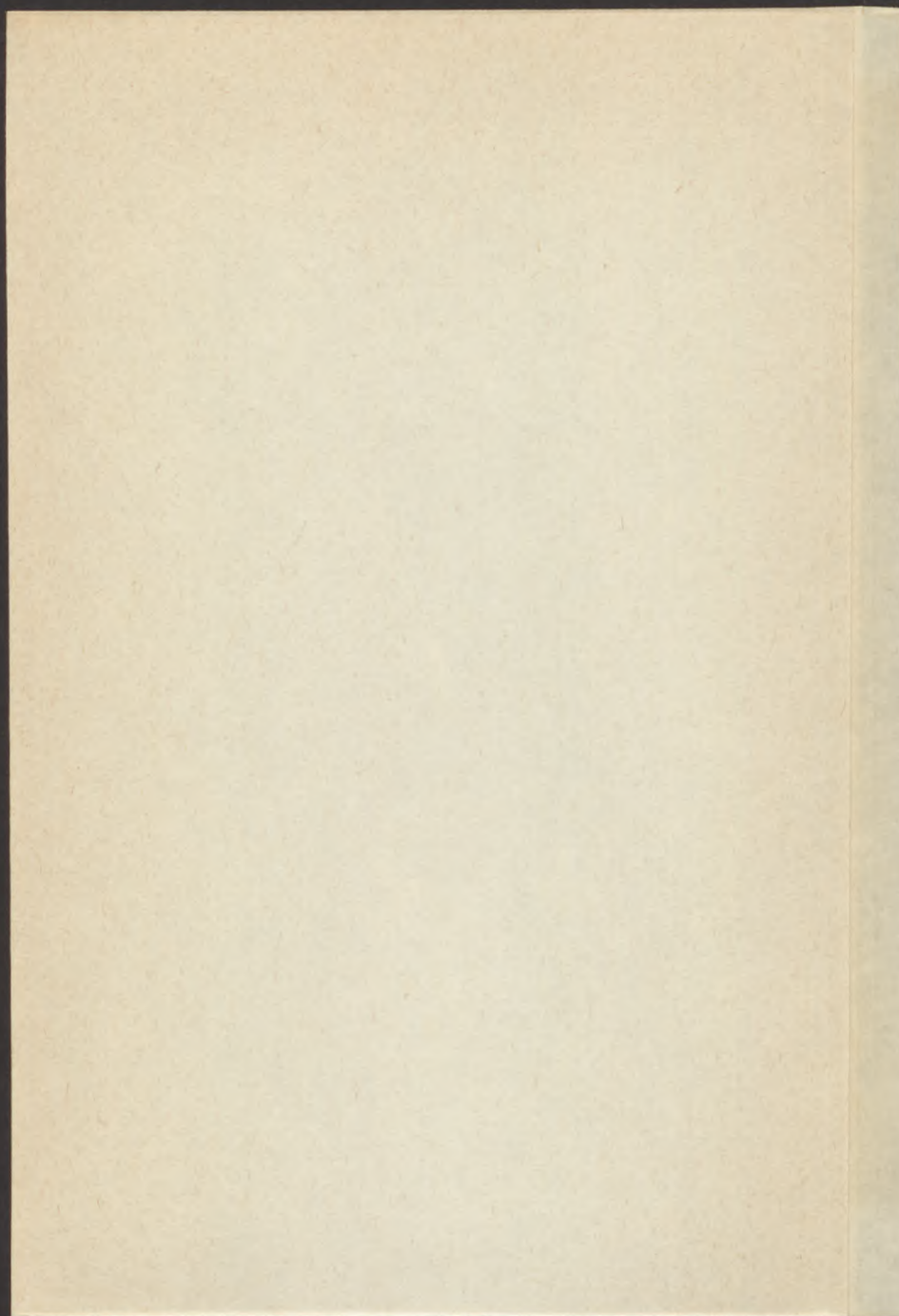
MB
100.083

*Mezey
Katalin
Élőfilm*

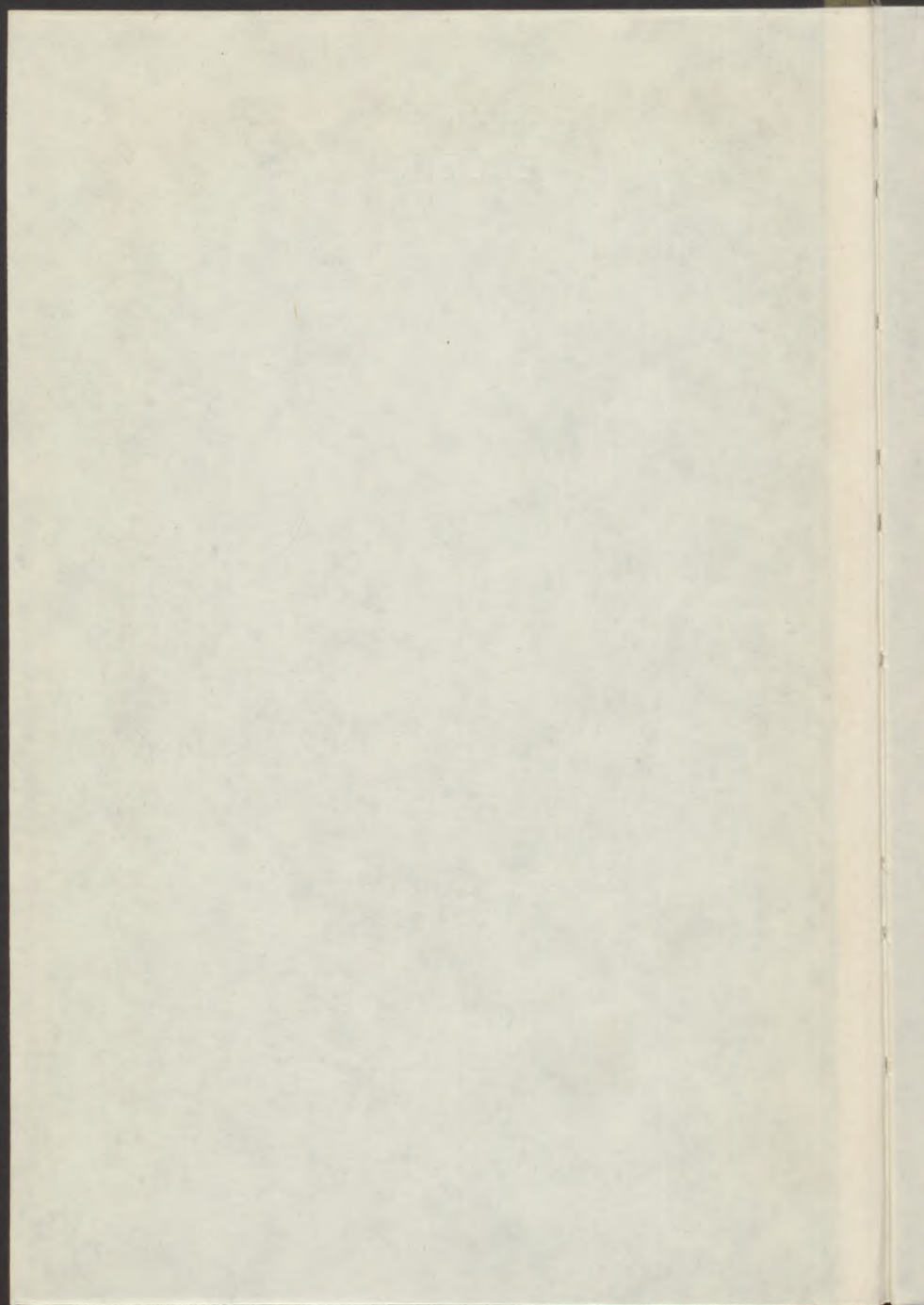

Mezey Katalin

ÉLŐFILM

Mezey Katalin

ÉLŐFILM

Regény

Szépirodalmi Könyvkiadó
Budapest

MB 100. Q83

1984

© Mezey Katalin, 1984

Nyolc óra felé ki akart menni az öltözőbe. Kilépett a sőtét udvarra. Majdnem összeütközött a főmérnökkel. A férfi megmarkolta a karját, és egészen az arcába hajolva, hogy jól érződött leheletén a szeszszag, azt mondta:

– Hová ilyen hirtelen, kislány?

Igyekezett elhúzni a karját, de annál jobban fogta.

– Nana! Földönti az embert, aztán meg faképnél hagy ná. Ezt nevezik az áldozat cserbenhagyásának. Büntetik, tudja-e? Fél konyakra ítélem. Na, jöjjön. Az ítéletet azonnal végrehajtjuk.

Húzta maga után Marit. – Jöjjön, jöjjön! – Olyan hangosan beszélt, hogy biztos meghallották a műhelyben is. Nevetséges volt, ahogý vonszolta.

– Engedjen, műszakban vagyok! – mondta Mari, és megpróbált kiszabadulni a markából. – Munkaidőben nem szabad inni... – Ez szinte évdőően hangzott.

– Csak semmi ellenkezés – mondta határozottan a főnök, és átkarolta a lány vállát. Egyenetlenül haladtak egymás mellett, Mari újabb és újabb szabadulási kísérletei is eredménytelenek voltak. Nem akarta durván ellökni Varga főmérnököt. Másképp pedig nem lehetett odébbállni.

– Csak épp ki akartam szaladni az öltözőbe. Vissza kell mennem. Tízig munkában vagyok.

– Ne féljen, nem engedem haza előbb! Tízig munkában van, és punktum. Most még csak, ha jól nézem... Na nézze csak, mennyi van?

Elengedte Marit, és megnyomta a bal karján lévő külföldi óra gombocskáját. Piros számsor parázslott föl a csuklóján.

– Nyolc óra tizenkét perc – mondta Mari, és kihasználva az alkalmat, gyorsan az öltöző felé indult. – Hát én megyek is...

– Nana! – vetette utána magát a férfi. A karját akarta megfogni, de a sötétben összevissza tapogatta. A lány föl-szisszent, és a falig ugrott, mint akit darázs csipett meg. A férfi az ablakon kivetődő fényben most már határozottan markolta meg a csuklóját, és magához penderítette.

– Ne okoskodjon! Azt mondtam, megiszunk együtt egy konyakot, és kész! Mi baja? Fél? Ne féljen! Félelem ellen legjobb egy fél konyak. Most nyolc óra van, megissza velem a felest, aztán még dolgozhat épp eleget.

Az öltöző elé értek. Mari itt ismét megmakacsolta magát.

– Én csak ide jövök. Engedjen!

Szinte könyörgött.

– Jöjjön csak! Meg akarom fegyelmezni. Minek ellenkezik a főnökével? Hát rosszat akarok én magának, azt hiszi? Na! Mit fél! Ne legyen gyerek!

Végigcsúsztatta a tenyerét a lány lúdbőrös keze szárán, kézfején, megfogta és morzsolgatni kezdte az ujjait. Mari kirántotta a kezét. Szinte rosszul volt az idegességtől. Az öltözőajtót kulccsal kellett volna kinyitnia. Erre nincs idő. Fusson vissza a műhelybe? Hosszú az udvar, ő meg papucsban van. Varga be van szíva, utána fut, kiabál. Mindenki figyelni őket.

– Fél tőlem? – kérdezte ismét a férfi. Szokatlan volt tőle ez a csendes hang. Mari elszégyellte magát.

– Nem, dehogy, csak...

– Akkor miért nem jön? Jöjjön már az istenért, mit ijedezik? Felnőtt nő, és nem mer egy pohár konyakot meginni!

Belekarolt a lányba, és most már ellentmondást nem tűrve vonszolta magával. Keze oldalról Mari melléhez ért. Úgy tartotta a karját, hogy legalább ez ne ismétlődjék meg. Csak nem lesz semmi! Mit csináljon, ha már így történt!

Majd ha valami mást akar, akkor... De be kell menni vele az irodába, ahol ilyenkor senki sincs! De hát itt bent, az üzemben akarna vele kikezdeni? Lehetetlen! A Varga rendes. Mindenki szereti. Megisszák a felest, aztán veszi az irányt vissza...

– Járt maga már a szobámban?

– Nem, még nem.

– Na, látja! Itt dolgozik már második hónapja, és még be se jött hozzám. Hát illik ez? Kérdezze csak meg a koléganőit, van-e köztük egy is, aki ne járt volna nálam! Maga meg át akar nézni rajtam. Épp jókor ütköztünk össze.

– És karját hátrafeszítve magához húzta a lányt, hogy egy másodpercig arcához simult a férfi sima, gondosan borotvált arca. Elkapta a fejét, Varga elnevette magát.

– Jól van, na! Ne féljen már ennyire tőlem! Bántottam magát valaha? Na, látja! Jöjjön, jöjjön!

Odaértek az irodákhoz. A hátsó szobák egyikében égett a villany.

Varga kihalászta nadrágzsebéből a kulcsot, hosszasan pizmogott a zárral, aztán szélesre tárta az ajtót. Mari ezalatt ott állt mögötte, és arra gondolt, hogy most kéne elszaladni.

És mégsem tette meg. Egyrészt már szinte lehetetlennek érezte, hogy a főmérnök kiengedné a markából, másrészt szégyellte is magát. Nem szeretett barátságtalan lenni, nem szeretett megbántani senkit. A főnök pedig most szinte szálnalmat keltett benne. Arra gondolt, nem történhet baj. Ha akar valamit, majd akkor... Nem tudta, még mindig nem tudta egészen elhinni, hogy ebben a farkas-bárány játékban minden komolyra fordulhat.

– Megisszunk szépen a konyakot, aztán sipirc. Még tízig behozom.

Varga betessékelte, de nem gyújtotta fel a lámpát. A szobájából kiszűrődő lámpafénynél belülről rázárta a külső ajtót.

– Bezárja? – kérdezte csalódottan, feltámadó rossz érzéssel Mari. – Ne zárja be! Hogyan megyek ki?

– Majd kiengedem, ha menni akar, jó? Ne legyen úgy megijedve! Nem bántom, ne féljen! Minek néz engem? Emberevőnek? – Kérlelte, szemrehányóan, meggyőzően.

Mari lehajtotta a fejét, motyogott valamit, hogy nem, dehogy, de zúgott a füle, az arca lángolni kezdett, a hátán hideg borzongás futott végig, szinte vacogott. Belépett a szoba erős fényébe, összerázkódott. Ez nem lehet igaz! – legszívesebben sírt volna. A férfi megsimogatta az arcát, szánakozóan, mint egy gyereket.

– Gyere, ülj le szépen – mondta, és az egyik acélkék, széles, alacsony karosszéket odahúzta neki. Az ablaknál papírral, könyvvel megrakott, katonás rendben tartott hatalmas íróasztal állt. Mellette kisasztalon sokgombos telefon. Szobanövények, két könyvszekrény, odébb dohányzóasztal, és egy összecukható heverő volt még a szobában.

– Na, szép nálam? – kérdezte mosolyogva a férfi. Mari szíve hangosan vert, a homloka jegesen izzott. Megértette, hogy jóvátehetetlen ostobaságot követett el.

– Igen, nagyon szép ez a szoba – mondta halkan.

– Az én ízlésem. Én válogattam össze a bútorokat. Szép ez a kék a sötétbarnával, ugye? – Középmagas, sovány, szabályos arcú ember volt. Kék szeme nyugtalanul villogott. Gyorsan beszélt, alig lehetett érteni. Közben kinyitotta az egyik szekrényt, és tálcát, metszett pohárkákat vett ki belőle. Az asztal aljából pedig konyakosüveget húzott elő.

– Csak nem fázol? – kérdezte a karját magán összefonó Maritól. Letette a tálcát, üveget, hirtelen kibújt a zakójából, és a lány hátára akarta teríteni. Mari tiltakozott, de a férfi a karosszék karjára ülve ráölelte a zakót. Barna selyme meleg volt, dohánykölniillatot árasztott. Mari szeretne volna, ha nem ér meztelen karjához, továbbra is összegubbaszkodva ült. A férfi apáskodva duruzsolt a fülébe. Fehér ingéhez szorította a lány fejét.

Mari arra gondolt, hogy milyen nevetséges az egész, és ő milyen ostobán viselkedik. Mi lesz ebből? A műhelyben már biztos észrevették, hogy nem jött vissza. Tán már keresik is, hisz nála van az öltözőkulcs.

– Mennem kell – mondta hirtelen, és eltolta magától a férfit.

– Várj csak, várj! Most jön a lényeg! – Varga teletöltötte a pohárkákat. – No, vedd el! Igyál velem!

– Persze, ilyenkor le szokták itatni az embert – gondolta Mari, és dacosan elvette az egyik pohárkát.

– Hát akkor a barátságunkra – mondta Varga, és hosszan, kérdően a szemébe nézett. Ettől a tekintettől a lány elszégyellte magát. Úgy döntött, felhajtja a konyakot, és azon nyomban elmegy. A férfi felujjongott, újat akart tölteni, Mari felállt, ledobta válláról a zakót, és az ajtóhoz lépett.

– Hová mégy? – kiáltott föl Varga. – El akarsz menni?

Letette az üveget, és hirtelen átölelte Marit.

– Elmennél? Hát nem vetted észre? Szeretlek! Mióta először megláttalak. Egy perc nyugtom sincs tőled. És most, amikor végre itt vagy, el akarsz menni? Mondd, hát nem súgta meg a szíved, hát nem érezted, hogy mennyire akarlak? Hogy csak téged akarlak? Gyere, gyere ide... – húzta vissza a székhez.

– De én nem akarom! – lökte el magától határozottan a lány, és ez a határozottság már ugyanabban a pillanatban számára is durvaságnak tetszett.

Varga egy másodpercig szemrehányóan nézett rá, aztán sértődötten félreállt.

– Tessék. Menj el! Fel is út, le is út.

Mari megkönnyebbülten ugrott az ajtóhoz. De a főmérnök elkapta a kilincs után kinyújtott kezét.

– Szóval csak így elmégy? Elfutsz tőlem?

– Ne haragudjon, de a többiek... és nekem van valakim. Hadd menjek el!

– Hát menjél. Eredj! Eredj a többiekhez! Melyik a szeretőd? A Jóska, mi? A szerelő, igaz? Azért vagytok egy műszakban. Most is biztos hozzá igyekeztél, randevúd volt az öltözőben. Rosszkor jöttem, ugye?

– Mért mondja ezt? ... Jóska nem a szeretőm. És nem is kell. És nem akartam megbántani. De értse meg, szeretnék elmenni. Majd máskor talán ... De most mindenki tudja, hogy én meg maga ...

– Ki tudná? Mit tudnak? Hát honnan tudnák? Találkoztunk tán valakivel? Ne félj semmit, madárkám! Ki merne bántani téged, ha én nem engedem! Gyere, no, gyere ide!

– Nem ... nem. Akkor se. Megtudják. Megtudja a vőlegényem ... Szeretjük egymást.

A férfi nevetett, magához húzta Marit.

– Szeressétek! Mondtam én, hogy ne szeressétek? Én is szeretem a feleségemet. De téged is szeretlek. Úgy kívánlak, hogy aludni se tudok miattad. Nem teheted ezt velem. Madárka, nézz a szemembe! Mért akarsz nekem rosszat? Na, ugye, na ...

Magához szorította Marit, majd az álla alá csúsztatta a kezét, és felemelte az arcát. A lány lesütötte a szemét. Varga arca egyre közeledett az övéhez. Ráhajolt, szemét, száját csókolta.

– Ki kellene törni valahogy – gondolta Mari. Ki kellett volna törni. És már egyre reménytelenebbnek tűnt. Elfordította az arcát, de az még szorosabban magához ölelte. A férfi hűvös ingére simulva először villant át az agyán, hogy milyen nevetséges ez az egész huzavona. Ha már ilyen ostobán lépre ment, ne játssza az áldozat szerepét. Tablettát szed, baja nem történhet, túlesnek rajta, aztán el lesz felejtve. Megtanulta belőle, amit megtanult. Végül is nem tizenhat éves szűzlány. Nem akkora áldozat tőle, ha meg a Varga úgy odavan. Be van szíva, csak csinálja a balhét. Hát legyen neki. Csak minél gyorsabban essenek túl rajta, hogy eltűnhessen innét.

Hagyta, hogy a férfi a vállát átölelve a kanapéhoz vezesse. Bárgyún nézte, ahogy lehajtja a heverő támláját, túrte, hogy leültesse, aztán engedelmesen lefeküdt. Maga vetkőzött-e le, vagy a férfi bújattatta ki a köpenyéből? – utólag nem is emlékezett már rá. Feküdt az ágyon egy nagy pléd alatt, és nézte, ahogy Varga a karosszékre dobálja a ruháit. Aztán egy szál ingben odament a kapcsolóhoz. Sötét lett, csak a régies ablaktáblák között esett be egy keskeny fénycsík az utcáról.

A főmérnök durva szavakat suttogott a fülébe. Mért mond ilyeneket? Rossz érzés lappangott az akarva-akaratlan bekövetkező gyönyör alján.

Varga otthonos mozdulattal felgyújtotta a kék selyemerőcs falilámpát, amit eddig Mari dísznek gondolt. A meleg fényben összecsókolta a lány arcát. Ismét gyöngéden beszélt vele, kérdezgette, vigasztalta.

Mari menni akart. Minél előbb kikerülni innen.

– Hova sietsz? Kilenc óra sincs még!

– Értse meg, mit mondok a többieknek? Már mindenhol keresnek. Nálam van a kulcs. Nem tudnak bemenni az öltözőbe.

– Talán nincs több kulcs?

– Ez az egy van. Engedjen már! – közel volt a síráshoz.

– És a férfiaké? Azok talán nem járnak végére? Ne akarj engem becsapni! Vén róka voltam már, amikor téged még csak pelenkában forgattak. Legföljebb elkérik a férfiak kulcsát! Érthető vagyok?

– Mért nem akar engem megérteni? Hát mit mondok nekik, ha visszamegyek, hogy hol voltam? Miért vittem el a kulcsot? Miért nem hoztam vissza? Megtettem, amit akart, engedjen! Egy csomó melóm még visszavan, úgy elmárodok, hogy egy hétig se hozom be. És mit gondolnak rólam a többiek? Olyan botrány lesz... – és végleg elvesztette a türelmét, és sírva fakadt.

A férfi nagy nyugalommal fölkel, újra teletöltötte a po-

hárkákat. Mari összekapta a ruháját, igyekezett bekapcsolni a melltartóját.

– Várj, segítek! – mondta Varga szelíden. A lány bosszúsan engedte kivenni a kezéből a két végét. A főnök szép óvatosan előrehúzza őket, levonta róla, és hátradöntve a lányt a heverőn, rávetette magát. Mari nevetségesen kapálódzott, de a férfi teljes súlyával leszorította, kezeit maga alá gyúrte, és diadalmasan, nevetve nézett az arcába.

– No, most tessék ficáncolni!

– Engedjen már el!

– Ha megígéred, hogy okos leszel, és szépen végighallgatod amit mondok! Ígéred vagy nem?

– Ígérem – mondta kényszeredetten elmosolyodva Mari.

– Na, akkor most bebújsz a pléd alá, úgy, egy kicsit felülsz, és megiszod ezt. Koccints velem! Egészségünkre! Szóval – mondta, és Mari mellé bújt, átkarolta a takaró alatt –, szóval azt akarod, hogy a többiek ne tudjanak meg semmit az eltűnésedből, ezért minél előbb be akarsz állítani a műhelybe feldúlt hajjal, vörös arccal? És ha megkérdik, hogy hol voltál mondjuk egy órán át? Akkor mit mondasz nekik?

– Hát éppen ez az! Mit mondok? Maga avval nem törődik, de nekem lesül a pofámról a bőr! Mit gondolhatnak rólam!

– Szarok rá – mondta Varga ingerülten. – Szarok rájuk. És te is. Kit érdekel, hogy gondolnak-e valamit egyáltalán?

– Engem. Engem érdekel. Mert holnap kettőkor éppúgy le kell, hogy üljek közéjük, mint ma vagy tegnap. Magának persze könnyű, maga főnök. De én, én... – kétségbeesetten kiabált.

A férfi szelíden rátette a tenyerét a szájára.

– Kuss – mondta csöndesen, egész közel hajolva. – Majd mindent elrendezünk. Bízzál bennem, az istenedet! Bízzál bennem! Azért mégiscsak vagyok itt valaki, ebben a szemét kócerájban! Mit jössz örökké az asszonyokkal! Azt csinál-

ják, amit mondok nekik. És ha bántanak, ha szólni merészelnek, hamar megkaphatják a beosztásukat. Érted? Na! Ha piszkál valamelyik, szólsz nekem, és el lesz rendezve! Ennyi az egész!

– Nem erről van szó. Nem akarom. Hisz igazuk van.

– Hagyd a fenébe őket! Figyelj rám! Hát nem elég neked, ha én megígérem, hogy semmi bajod nem eshet? Igazuk van? Miben van igazuk? Egy a fontos, hogy tartsák a szájukat, és hagyjanak békén. Na. Elég már ebből! Elmondom, hogy mit kell tenned. Először is nem mégy most sehova. Itt maradsz velem fél tizenegyig – legalább. Akkor Zsufán bácsi bezárja a kaput, és elindul hátra, a műhelyekhez. Te pedig szépen bemégy az öltözőbe. De nem gyújtasz villanyt! Összeszeded a göncödet, és idehozod. Itt aztán majd eldöntjük, hogy még mit csináljunk. Értetted?

– És hogy megyünk haza, ha egyszer be lesz zárva a kapu?

– Bízd ide! Legfőlőbb kibújunk a kulcslyukon. Rendben? Nincs több kérdés? Jó a haditerv?

Mari eltűnődött. Valószínűnek tűnt a főnök elképzelése. De mi lesz holnap?

– Holnap, szívem, azt mondod az összes nagytiszteletű okosnak, hogy mikor előrejöttél, beszóltak érted, hogy rosszul van az édesanyád. Erre hazaszaladtál!

– Úgy? Köpenyben, papucsban, egy szó nélkül?

– Hát ha az embernek rosszul van az édesanyja? Mondd azt, hogy kocsival érted jöttek a szomszédok. Stimmel?

– Stimmel. Csak senki se fogja elhinni.

– Az nem baj. Mondd, hogy elkéretőztél tőlem. Ezt különben majd én is megmondom Sáríkának.

Sáríka volt a művezetőnő. Nohiszen! Épp ő hinné el ezt a dajkamesét!

– Ha én mondom, elhiszi – mondta Varga.

Az biztos. Nem szól egy szót se. De hogy magában mit gondol, az más kérdés.

– Értsd meg, hogy szeretlek! És akit én szeretek, annak itt semmi baja nem eshet. Mert ha bántani akarna valaki, annak kitekerem a nyakát. Azért én vagyok itt valaki, ha te eddig nem is akartál észrevenni. – Megsimogatta a nő arcát.

Be kellett látnia, hogy egyetlen lehetősége az, ha rábízta magát a férjira. Ettől a ráhagyatkozástól azonban hirtelen ólmos csüggedtség fogta el. A legszívesebben elaludt volna, bízva, hogy mire fölébred, semmi se lesz már igaz az egészről. Nem kell magát olyan megválaszolhatatlan kérdésekkel gyötörnie, hogy hogyan került ő ide, és hogyan került a feje mellé, a kárpitozott párnára Varga főmérnök összeszekezte feje. A Vargáé! Akiről eddig jóformán azt se tudta, hogy van. Vagy legföljebb azt.

– Iskolába foglak küldeni. Technikus leszel. Művezető. Kell majd ide a művezető. Meglátod! Ha minden sikerül, nem adok öt évet, háromemeletes, ötemeletes nagyüzem lesz ebből az NB-tizenkilences kócerájából. Nehogy azt hidd, hogy az mindennek a netovábbja, ami ma itt megy! Elvégre 1971-et írunk! Friedmann and Right!? Na és? Ha majd mi leszünk a márka, az lesz a valami. De ahhoz előbb ez kell, ahhoz kell a Friedmann, ahhoz kell a finom svájci inganyag. Ahhoz kellenek a visszaminősített ingek tucatjai. Azért hajtottam ki ezt a bér munkát. Én nem vagyok beesve a Friedmannoknak, de csak így lehet. A mi szabászatunk nem kilencvenöt százalékos anyagkihasználással dolgozik. Száz-húsz százalékkal. A Friedmannék ezt el se tudják képzelni. És ami így pluszba jön, az ér a legtöbbet. Az hozza a legtöbbet, amit visszaminősítve ötvenért adunk el. Erről nem is ábrándoznak. Ez az én üzletem. És nem csak az enyém. Ha eljön a nagy pillanat, és bemegyek az értekezletre, ahol az összes fő-, közép- és alelváltársakon visszaminősített, ötven froncsis Friedmann and Right feszül, akkor üt az én óráim. Akkor odateszek az összes fő-, al- és középalelváltársak elé egy szép fehér papírost, és azt ők nekem sorban aláírják. És akkor építkezünk. Akkor mi leszünk a megyei ki-

emelt beruházás. És ez a poros seggű kulipintyó kifúj. Akkor beindul a nagyüzem. Tíz év múlva arannyal beszótt márkaszalagot terveztetek, és az lesz a sláger, amin az van. Akkor már a Friedmann el lesz felejtve. Vagy megveheti, amit mi gyártunk. Saját tervezőink lesznek. Idehozok egy végzős évfolyamot a divatintézetből, és megcsináljuk a nagy üzletet. Automata gépsorok, olyan varrógépek, amik még a báránnyel is megvarrják. Elhiszed? Akkor még büszke leszel rám te is. Nem haragszol, nem nézel ilyen bánatosan! Technikust csinállok belőled. Külföldre küldelek tanulni. Két fizetésért varrsz majd valamelyik nagy nyugati divatcégnél. És ha hazajöttél, te leszel itt a menő. Nem vagyok én olyan pitiáner, mint amilyennek látszom. Egy nyomorúságos kis barakkvarroda főmérnöke! Lektorozzuk mi még a sok felkapott konjunktúralovagot! Na, mit szólsz hozzá, madárka?

Újját Mari álla alá tette, maga felé fordította az arcát. A lány zavart tekintete elárulta, hogy nem tud mit válaszolni a hirtelen szóáradatra. – Szép lesz – motyogta. – Maga tudja!

– Én bizony! – kacagott föl Varga, és felkelt, hogy újra töltsön a konyakból.

– Hazajár a barátod? – Az elhagyatott környéken nem járt se busz, se gyalogos már. Az országút fekete betonja nyirkos volt. Átvágtak az öreg házak közt a város forgalmasabb utcái felé. Hátha találhatnak ott valami járművet.

– Haza – mondta Mari.

– Gyakran?

– Most volt itt. Húsvétra.

– És mikor jön megint?

– Talán a hét végén. Vagy két hét múlva.

– Mért jöttél vissza Nyáradról? Összevesztetek?

– Maga mindent tud?

- Mindent. Nem válaszoltál!
- Nem. Nem vesztünk össze. Csak nem volt jó ott. Ráment az albérletre az egész fizetésem. Ezer forint ott egy rossz nyári konyha. Reggelre megfagyott a vödörben a víz. Folyton beteg voltam. És a gyárban is keveset fizettek.
- Kevesebbet, mint mi, he?
- Hát persze. Meg a szösztől majd megfulladtam. Zsákokat varrtunk.
- Mit szólt hozzá a fiúd, hogy hazajöttél?
- Mit szólt volna? Anyunál elvagyok. Ő is elvan otthon. Összespórolunk valamennyit, aztán összeházasodunk, hozzáépítünk a házhoz. Ideköltözik ő is.
- Szóval szent a béke – mondta rosszmájúan a főnök.
- Szent. Miért, baj? – kérdezte elégtétellel Mari.
- Szereted?
- Szeretem! – Kihúzta Varga kezéből a kezét.
- Na, csacsikám! – nevetett Varga, és átölelte. – Azért nem kell mindjárt faképnél hagyni engem! Tudom, nem vagyok olyan szép és fiatal, mint a barátod, de azért egy puszt megérdemlek!
- Nehogy azt hidd, hogy zavar – mondta Varga, hogy újra elindultak.
- Mért zavarná? – Mari hangjában sértődöttség volt.
- Ez most véletlenül megtörtént. De holnaptól megint nem ismerjük egymást. Én Szabó Mari vagyok az ötösből, maga meg a nagyfőnök.
- Nana! Hát már szabadulnál is tőlem? – Magához húzta. Mari zavartan fordította el a fejét. Milyen furcsa ilyen közélről nézni ezt az ismerős, mégis távoli arcot. Hihetetlennek tűnt még most is az egész. Ha valaki látná őket... Így!
- Magának családja van, nekem meg vőlegényem.
- Hát persze. De azért egy kicsit szerethetjük egymást, nem?
- Nem kaparja ki a szemét a felesége, ha ilyen későn megy haza? Vagy megszokta már?

– Nincs itthon. Levitte anyámhoz a gyereket szünidőre.
– Ja. – Szóval semmit sem kockáztat a vén róka. Itt maradt szalmán, és igyekszik jól kihasználni az időt. Kicsit csalódott volt.

– Maga nem megy le?

– De. A hét végén. Felhozom az asszonyt. A fiú meg csak iskolakezdésre jön fel. Segít addig az öregeknek. A fiatalat látnád! Arra nem vágnál ilyen savanyú képet, mint rám! Tizenhat éves, de már kész férfi. Amilyen én voltam harminc évvel ezelőtt.

– Szóval volt egy üres estéje.

– Miért mondasz ilyeneket? Ne számárkodj! Neked nem volt jó? – Kétértelműen vigyorgott. Marit hirtelen heves undor rázta meg. Továbbindult. Varga utánalépett, megállította: – Ide figyelj! Te mimóza! Hát, hogy magyarázom meg neked? Tetszel nekem. Tetszettél, mióta először beléptél a kapun. Olyan nagy bűn ez? Tetszettél, és tetszel most is. Akarlak. És ehhez senkinek és semminek semmi köze. Én már nem szerethetek? Engem már nem lehet szeretni? Értsél meg végre!

Kiérték a főútra. Varga a központban lakott, Mari azon is túl, a város túlsó végén.

– Milyen szerencsém van ma este! – mondta Varga, mikor sikerült megállítaniuk egy taxit. – Ma minden sikerül! – Belecsípett Mari karjába. – Legalább hazavihetlek.

– Nagyon messze lakom. Egy csomó pénz.

– Húha! Akkor nem tudom, hogy fogjuk kifizetni.

– Maga kifizeti, ameddig maga megy. A többi meg én.

– A férfi felnevetett.

– Tényleg? Hát annyi pénzed van? És akkor miből spórolsz a házra? Ne légy csacsi! Tudod, mennyi pénz van nálam? Tudod? Na, hát egyszer majd megmutatom. Nagyon sok. Annyi, amennyit csak akarok. Elhiszed?

– El. De akkor is. Én nem vagyok...

– Csönd! Meghívtalak, és kész. Jó?

Szótlanul tették meg a hátralévő utat. Varga átfogta a lány vállát. Mari arra gondolt, hogy kiszáll egy utcával előbb, nehogy anyja észrevegye az autót.

– Hát akkor holnap! – mondta Varga.

– Nem akarom. Tudja...

– Majd megbeszéljük.

– Ne beszéljük meg. Nem akarom, hogy odabent megtudják.

– Szégyellsz, mi? Mondd meg őszintén! Szégyenlesz a fiúk előtt! Szégyenled, hogy ilyen vén kutyával álltál össze?

Olyan hangosan beszélt, hogy a sofőr is hallhatta. Mari nem győzte csitíttatni.

– Nem szégyenlem. Vagy ha szégyenlem, hát nem azért. Hanem mert vőlegényem van. És ha megtudja? – suttogta.

– Honnan tudná meg? Ő Nyáradon van, mi meg itt.

– De ha beszélük, hamar a fülébe jut. Akkor én megölöm magam. Nem akarom! Értsen meg!

– Jól van, na! Majd holnap mindent megbeszélünk.

– Nem beszélünk meg. Szép volt, jó volt, és vége.

Hosszú csókkal váltak el.

– Viszontlátásra holnap – szölt ki Varga a taxiból.

Olyan hangosan, hogy Mari azt hitte, a következő percben sorra kigyulladnak a kis, városszéli házak ablakai. Ő, ennek biztosan híre megy! Ez a férfi nem ismer se istent, se embert.

Lassan, zúgó fejjel közeledett a házukhoz. Ijesztő volt belegondolni, hogyan lesz ezután? Szerette volna azt hinni, hogy az ügy be van fejezve. A Varga főmérnök. Hogy jön ő hozzá? Sehogy. És mégis megtörtént.

– Mindegy. Volt, jó volt, vége volt – mondta magában.

De érezte, hogy épp csak elkezdődött.

Másnap kicsit elkésve lépett be a kapun. Hitetlenkedve nézett az irodaépületre. Ez lenne az az ajtó? És ott benn... Hát lehetséges, hogy mindez igaz? Ez is, meg az is, ami tegnap este történt? Félt felnézni az ablakra, félt mögötte meglátni Vargát. Futó pillantása mégis végigseperzte az üvegeket. Mintha ott állt volna az egyik ablakban, és mosolyogva intett volna kifelé. Fejében felerősödött a zsibongás. Szíve fullasztóan vert. Úgy érezte, hogy tekintetek fúródnak a hátába. Mindjárt megbotlik és hasra vágódik. És tessék, tényleg megbotlott, ha nem is esett el. Megnézte, min akadt el a lába. De semmi sem volt ott, hogy odébb rúghatta volna. Így ért az öltözőhöz.

Benn már felöltözve várakozott az egész műszak. Már csak ő hiányzott. Tudta, hogy kérdések özönével árasztják majd el. Magyarázkodhat. Elhatározta, hogy könnyed lesz, és nagyon keveset beszél. Nem próbálja töviről hegyire kimagyarázni magát. Úgyse lehet.

Harsányan fogadták. Egymás szavába vágva kérdezgettek, hová tűnt tegnap, hová tette a kulcsot? Szótlanul benyúlt a táskájába, és odaadta a művezetőnek. Varga állta a szavát. Sárika már tudta a mesét. Édesanyja hogyléte felől érdeklődött. Mari vontatottan válaszolt.

– Ki vitte haza a ruhád? Hisz este, mikor elmentünk, még itt volt a cipőd, a kabátod – mondta, miután meghallgatta Mari válaszát.

– Bejöttem érte délelőtt – válaszolta elvörösödve. Erre a kérdésre nem volt felkészülve. Lám, mégsem volt tökéletes a haditerv.

– Tényleg? Nem is vettelek észre, pedig fél tiztől benn vagyok.

– Előbb voltam bent.

– Ja, az más – mondta Sári néni, és elfordult. Jól látható mosoly suhant át az asszonyok arcán. Valaki fütttyentett egyet.

Mari sóhajtva vetközni kezdett. Közben fújtak, és betó-

dult az öltözőbe a váltás. A délutánosok meg be a műhelyekbe. Mari sebtében összerámolt, bezárta a szekrényt. A ballonját föltette a fogasra, a cipőjét pedig bedugta a szekrény alá. Lám csak, ezek árultak el tegnap. Milyen véletlen! Erre még a nagy Varga se gondolt.

Négy óra előtt pár perccel nyílt a műhely ajtaja, és belépett a főmérnök. Sáríka hangoskodva ment elébe. Mari óvatosan fölneézett. Varga mosolyogva kezelt Sáríkával, hangosan, tréfálkozva köszönt az asszonyoknak. És nyíltan Marira mosolygott. Elkapta a szemét, de érezte, hogy a főnök, miközben másokkal beszélget, egyre rá szegezi a tekintetét. Aztán ideges, gyors mozdulatokkal forgolódni kezdett a padok között, ehhez is, ahhoz is szólt valamit, és egyre közeledett. Sáríka a nyomában, folyton beszél, nevet: így főnök kartárs, meg úgy. Ilyen értekezlet, meg olyan. Varga meg: – Igen-igen – és megáll Mari mellett. Ő felnéz, köszön újra, aztán lehajtja a fejét, dolgozna tovább. De még a feje búbja is vörös. Kiesik a kezéből az olló. Varga odahajol érte, ő is, és összeér a kezük az ollón. Ő elkapja a kezét, mintha tűz süttötte volna meg, de Varga nevetve nyújtja:

– Csak nem fél tőlem? Nem harapok. Vagy csak néha.
– Ezt letompított hangon mondja, mégis hallja mindenki. Kezébe adja az ollót, és megszorítja a lány ujjait. Nem engedi el, míg az bíborvörösén föl nem néz rá.

– Nincs panasz erre a kislányra? – kérdi Sáríkatól. Még mindig fogva tartja a kezét.

– Hát... ha haza nem viszi az öltözőkulcsot – mondja nem minden él nélkül Sáríka. Cinkosan nevet Vargára. A műhely kuncog. Marinak kevés hiányzik, hogy sírva fakadjon. – Különben olyan a keze, mint a motolla.

– Na, akkor jól van. Hát jöjjön be hozzám, Marika, úgy egy jó félóra múlva. Volna egy kis beszélőnivalónk.

– Velem? – képed el Mari. Hát így, mindenki előtt szobára hívja?

– Igen, magával. Mért csodálkozik?

– Beküldöm, főnök kartárs! – készségeskedik Sárika, mint aki tudja, miről van szó.

– Ne legyen úgy megijedvel – fogja meg a karját Varga. Ráhunyorít. Elmegy. Megpaskolja néhány asszony hátát, vállát, aztán eltűnik. Sárika elégedett arccal tér vissza a műhelybe. Odajön Marihoz, átnézi a kosarát. Aztán azt mondja:

– Eredj, mosakodj meg, hozd rendbe a hajad! Ilyen szöszsően mégsem mehetsz föl az irodába.

– Jó, csak ezt bevégezem – hajtja lángoló arcát a munka felé. Még ő küldi mosakodni. Vén kerítőnő! Mi lesz ennek a vége?

Magára kapta a szvettetert. Ment az irodába. Óvatosan nyitotta a külső ajtót. A zajra már jött is a főnök. A szobák üresek voltak, csak a takarítónő motozott a főzőfülkében.

– Alig győzlek kívárni! Hát nem sietsz hozzám, Madárka?

Mari az ajka elé tette az ujját: csendesesen, hisz meghallja a takarítónő! Varga legyintett: – Gyere beljebb!

Becsukta az ajtót, ráfordította a kulcsot.

– Megint bezárja? – ijedt meg Mari.

– És ha bezárom? Kinek mi köze hozzá? Mi újság? Hogy aludt az én madárkám?

Nem válaszolt. Tüzelt az arca.

– Egész éjjel nem hunytam le a szemem. Elvetted az eszemet, mindig rád gondoltam. Hát szabad ilyen csinálni?

– Két vállánál fogva magához húzta.

Mari most sem szólt egy szót se. Valami kényszeredett mosoly volt az arcán.

– Hát már egy csókot sem érdelek?

- Vissza kell mennem - mondta.
- Nocsak! Ki parancsol itt, te vagy én?
- Maga. Épp azért kell visszamennem.
- No, ülj le! Beszélgetni akarok veled. - Töltött az asztalon álló pohárákba. A tegnapi konyak maradéka volt.
- No, igyál! Igjunk az egészségünkre! Jó? Mondd, hogy jól Mondd szépen!

- Jó! - Mari elmosolyodott.

Kóccintottak.

- Gondoltál rám az éjjel?

- Igen.

- Jó volt velem?

- Hát...

- Igen, vagy nem?

- Igen.

- Na látod! Hallgass mindig az okosabbra!

- Nem erről van szó. De a...

- Hagyd ezt! Hallgass ide! Először is: este tíz után várlak. Szépen megfürdöl, felöltözől, és elindulsz. Aztán visszajössz. Hogy hogy csinálod, nem érdekel. De visszajössz. A kapu is, az irodaajtó is nyitva lesz. Zsufán bácsitól ne félj! Ha meglát sincs baj.

- Megmondta neki? - szörnyülködött Mari.

- Nem mondtam meg. Ne törődj vele! Ez az én dolgom. A tied meg az, hogy visszagyere. Rendben van? De ne próbálj becsapni, mert elmegyek utánad az anyádhoz is. Aztán nézheted magad. Tudom, hogy hol laksz, vagy nem tudom?

- Nem tudja, mert előbb kiszálltam.

- Annyi eszem azért nekem is van. Meg akármilyen sötét is volt, el lehetett olvasni, hogy az nem az Ibolya utca. Ibolya utca 23. Szólj, ha nem jól mondom!

Nevetett és kezét csókolt Marinak, mint egy bűvész a sikeres produkció után.

Hogy ez mire nem képes! Kikerestette a címét a listán! És vajon mikor? Ma-e, vagy már régebben? Hát lehet, hogy

tényleg szereti őt? Őt és nem csak valakit, akit a véletlen épp összehozott vele?

A főnök elgondolkodva várt egy percet, aztán azt mondta:

– No, kislány, akkor most tényleg visszamehetsz. A többieknek meg mondd azt, hogy iskolába akarlak küldeni. Technikust akarok faragni belőled. Mert akarok is. Mire Sárika nyugdíjba megy, te leszel a művezető. No, igyunk rá!

Szájában még a konyak ízével Varga hirtelen elkapta a nyakát, és megcsókolta. Aztán egyetlen mozdulattal feltépte a köpenye gombolását, és belemarkolt a mellébe.

– Nem bírlak csak úgy elengedni! – suttogetta. Hosszas könyörgésre mégis hagyta. Mari elkeseredetten nézte a szakadt köpenyét. Hiába gombolta be, behasadt a gomb mellé.

Varga zsebre dugott kézzel figyelte, ahogy igazgatja magát.

– Menj, menj, mert nem állok jól magamért! Mért kell neked folyton elszaladni tőlem? Mit csinálok most tizig nélküled?

– Minek mond ilyeneket? Úgyis kibeszélnek már, az biztos!

– Azt próbálják meg, majd a pofájukra lépek! Ki beszél ki, melyik olyan piszkálós? Szólj nekem, ha bántanak! És ne feledd, tíz után várlak! Ne próbálj elszökni előlem, mert az anyádtól cibállak el!

– Azt nem merné.

– Nem-e? Meglátjuk! De jobb lesz, ha magadtól jössz. Ugye jössz? – Kérőn nézett rá, és apásan megcsókolta a homlokát.

Műszak után lassan készülődött, utolsónak maradt. Érdekes, hogy senki nem hívta magával, mint máskor. Utoljára ment ki a kapun. Aztán a buszmegálló előtt visszafordult.

– Istenem – gondolta –, hát tényleg visszamegyek?

Mindent úgy csinált, ahogy a főnök mondta, mégis az

utolsó percreg remélte, hogy úgyse lesz az egészből semmi. A kapu zárva lesz, megnyugodva mehet haza. De még az üzem közelébe sem ért, amikor a léckerítés mellett egy embert vett észre. Majd megfojtotta az ijedtség. Ki lehet az? Varga volt. Sietve közeledett hozzá.

– Gyere már, mit ódalogsz ilyen szerencsétlenül? Én meg toporzékolva várlak.

– Úgy megijesztett! – kapkodta a levegőt Mari. – Majdnem elszaladtam. Nem tudtam, hogy maga az.

– Hát ki volna? Csak nem adtál másnak is randevút itt?

Beléptek a kapun, elhaladtak az üres portásfülke mellett. Leste, nem kerül-e elő valahonnan Zsufán bácsi. De az öreg sehol se volt. Az irodában Varga lesegítette a kabátját, kivette kezéből a táskát, leültette a karszékbe. Marit megint elfogták a kétségek, mintha minden cselekedetével nem azt segítette volna elő, hogy megint itt legyen. De valahogy eddig a percreg nem is gondolta komolyan, mit tesz. Mintha egyszerűen csak engedelmeskedett volna Varga parancsainak. Pedig jól tudta, hogy hova vezetnek!

A férfi sürgött-forgott, új üveg italt tett az asztalra. Kocintottak. Aztán odaült a karosszék karjára, magához ölelte Mari fejét, hosszú, világosbarna hajában matatott.

– Én csak egyet kérek tőled – mondta Varga, mikor felgyújtotta az ertyős kislámpát. – Mégpedig azt, hogy soha ne tarts itt az üzemben szeretőt. Mert akkor megöllek. Téged is meg őt is. Értetted? – Szigorú, elszánt arcot vágott.

– Hogy tartanék? Mért gondol ilyet rólam? Azért, hogy magával eljöttem, még nem vagyok olyan... – Elfogta a keserűség. Rossznak hiszik, és rossz is. Bandira gondolt. Is-tennem, ha tudná, hogy ő most itt van! A falhoz fordította az arcát, kiesett a szeméből a könny.

– No, nem kell mindjárt pityeregni! – élénkült föl a férfi. – Nem azért mondtam. De látom én, meg mondják is:

nem csak nekem tetszel te. Azt is hallottam, hogy sürgölődik körülötted a Gracár Jóska. Úgy kirúgom, hogy a lába nem éri a földet, ha veled mer szemtelenkedni!

– Sose szólt még nekem semmit. Nem tudom, miért gondolja... – és tovább sírt.

– Na, Madárkám, hagyd abba. Ne itasd az egereket! – fölkel, a zakójából tiszta, fehér zsebkendőt vett ki. Letörölte a lány arcát. – Jól van, elhiszem. Nem azért mondtam. Csak, hogy tudd, ez az egyetlen, amit kérek tőled. Érted? Akkor mért sírsz?

– Nem ezért. Hagyjon! – Ellenséges volt a hangja.

– De mért? Mondd el nekem! Na, butuska, mondd!

– Csak... eszembe jutott... – Most már hangosan zokogott. – Eszembe jutott a... Bandi. És annyira sajnálom. Én őt szeretem, és most mégis itt vagyok magával. Ha megtudná...

– Nem tudja meg. Szeresd őt, mit bánom én! A két dolognak semmi köze egymáshoz. Szeresd! Biztos megérdemli. – Ingerülten nyúlt a konyakért. Mari abbahagyta a sírást.

– Nem erről van szó. Maga most szeret engem, és én is magát. De Bandit is szeretem. És Bandi sose csinálna ilyet, mint én meg maga. Maga is, én is szarul viselkedünk, mert becsapjuk azt, aki szeret.

– Én nem csapok be senkit – mondta Varga, és öltözködni kezdett. Mari hirtelen megbánta, hogy ilyeneket mondott. Haragszik. Még ez is.

– Szeretlek téged, és kész. Úgy szeretlek, hogy belepusztulok, ha nem lehetek veled. Ezért van jogom rá, hogy szeresselek. És ha valaki azt mondja, hogy nincs, annak betöröm a pofáját. A te Bandidhoz pedig semmi közöm. Amíg itt vagy nálam, addig az enyém vagy, engem szeretsz, és nem mást. Ez így van. Én jobban ismerlek, mint te saját magadat. Tudom, hogy jó neked, hogy szeretlek, és hogy nem felejtess el, amíg élsz. Most pedig elég az okoskodásból! Nézz a szemembe, és mondd meg, hogy kit szeretsz!

– Magát – mondta a férfi mellére borulva Mari. És csodálkozva vette észre, hogy nem hazudik. Ebben a pillanatban mindennél fontosabb volt neki Varga Sándor árnyékok véste arca. És az, hogy ne haragudjon.

A taxit már a műútnál leállította. Gyalog ment hazáig. A konyhában világos volt. Anyja pongyolában motozott a tűzhelynél. Nem fogadta a köszönését. Felvette a kredencről a vekkert, és sokáig nézte. Mintha nem tudná leolvasni róla, hogy éjjel egy óra van. Mari lerámolta a holmiját, és be akart menni a kamrába, amit Bandival fürdőszobává alakítottak. Anyja elállta az útját. Egy fejjel kisebb volt Marinál.

– Hol voltál megint? Tegnap se jöttél meg rendesen, ma se.

– Tudom – mondta Mari. – Eresszen! Aludni akarok.

– Én is. És tegnap is álmatlanul forogtam, ma se tudok aludni. Hát mit mondok majd annak a fiúnak, ha elővesz, hogy mellettem kurvultál el? Mit mondok akkor neki?

– Nem a maga dolga. Hagyjon!

– Nem az én dolgom? És az se az én dolgom, ha majd mindenki tőlem kérdi, ki hurcol téged kocsival haza? Éjszaka!

– Éjszaka dolgozom. Gyalog szabad hazabaktatni munka után, de ha egy ismerős megsajnál és elhoz, az már baj?

– Tizenegykor. Nem baj. Bár annak se örülnék! De éjjel egykor igenis baj. Nem tűröm. Ide még egyszer ne gyere haza ilyen későn! Akkor maradj is ott egész éjszaka, ahol addig voltál! Az én házamat vénségemre nem fogja szájára venni a pletyka. Négy esztendeig volt oda hadifogságban szegény apád. De rólam senki se tudott volna egy rossz szót se mondani. Teneked meg elmegy kedd reggel a jegyesed, és szerda estére már másik szerető kell?

– Hallgasson! – kiáltott rá Mari, és erővel bement a für-

bőde. Belenézett a meszelt falon pislán villogó, műanyag szélű tükörbe. Azt hitte, hogy mindjárt elsírja magát. Ehelyett elmosolyodott. Varga jutott eszébe, és Bandi. Kétoldalt odaképzelte a két férfit az arca mellé. Ő meg kétfelől mindkettő arcát cirógatja.

– Rossz vagyok – mondta a tükörnek. – Nem hittem volna, hogy ilyen rossz vagyok.

És egy cinikus hang azt mondta belül: nem számít. De azért érezte, hogy nem ilyen egyszerű a dolog.

A péntek ugyanúgy telt el, mint a csütörtök. Az asszonyok hallgattak, Mari nem szólt. Máskor se volt túl beszédes, most meg hallgatatag lett. Megállt körülötte a levegő. Csak Sárika negédeskedett vele időnként. Varga megint bejött délután. Marinak az volt az érzése, hogy ellenőrzi, nincs-e mellette a szerelő, Gracár Jóska. Ahogy belépett, szinte lecsapott a szemével a lányra. Aztán beszélt néhány szót Sári nénivel, majd odaintett neki az asszonyok feje fölé, és kiment. Mari utána mosolygott. Most mit csináljon? Akárhogy megjátszotta magát, Varga egész nyilvánvalóan viselkedik. – Talán így akarja kimutatni, hogy a védelme alatt állok, hogy hozzá tartozom, ne merjenek piszkálni? – Milyen rosszul ismeri az asszonyokat! Hiszen ezekért az integetésekért csak kiröhögik Vargát is meg őt is. Nevetséges is, meglett férfi, aztán úgy integet, mint Juliska a huszárregrutáknak. Ilyeneket gondolt, de azért nem neheztelt Vargára. Ez is hozzá tartozott, mint a többi, amit nehezen értett meg a viselkedésében.

Igyekezett kerülni a többiek tekintetét, nem hallani meg a beszédjüket. És ez nem is esett nehezére. Még mindig tele volt a feje a történetekkel, még mindig nem tudta összeegyeztetni kétfelé szakadt életét. Hol az esti találkozásokra gondolt, azt várta szorongva, hol eszébe jutott, mi lesz, ha holnap megjön Bandi? Mit mond neki, ha odabújik hozzá

az ágyban? Szeretett volna mindent őszintén elmondani neki, és kérni, hogy várja meg, amíg elmúlik az egész, és minden olyan lesz, mint régen. Hiszen minden az ő akarata ellenére történt. De hát akkor mért ment be tegnap is, mért megy be ma is Vargához? Úgy érezte, mintha egy nála erősebb hatalomnak engedelmeskedne. De ugyanakkor jó volt engedelmeskedni, jó volt otthonossá válni ebben a hatalomban. Jó volt érezni, hogy ennek a hatalomnak szüksége van rá. Varga mellett minden más volt, mint amit megszokott. Rábízta a férfira magát, és nem töpregett a hogyanon és a miértéken. Ha a férfi új pohár konyakot töltött, nem leste az üveget, hogy máris elfogy. Szóval vendégeskedett. És érezte, bármilyen nevetséges, kezd ragaszkodni Vargához. Elítélte magát emiatt, de már nem tudott és nem is akart tenni ellene semmit. És Bandi? Lehet, hogy ő mondja el neki, lehet, hogy mástól tudja meg, és aztán jöjjön, aminek jönnie kell.

Ilyen gondolatok forogtak a fejében, miközben automatikusan végezte a megszokott munkát, és várta az estét. Várta, szinte félálomban, mintha igazán akkor kezdődne el számára a nap. Az élet. Átvillant az agyán, hogyan lesz később. Mi lesz, ha Varga felesége hazajön? Akkor nem találkozhatnak majd minden este! De azért néha csak látják egymást akkor is. Ahogy most, Varga biztos kierőszakolja majd akkor is valahogy az együttlétüket.

Több lesz a várakozás, a bizonytalanság, és ő szenvedni fog ettől. Ismerte magát, tudta, mennyire kínozza, gyötri a várakozás. És ebben elégtételt is érzett. Úgy kell neki! Megérdemelte. Megérdemelt minden későbbi szenvedést és megaláztatást. És ezért csendesebb lett a lelkifurdalása. Ha bajt csinált, elsősorban magának.

– És mi lesz azután? – kérdezte Vargától. A férfi fáradtan feküdt mellette. Még egy perc, és elalszik.

– Mikor azután? – kérdezte vissza.

– Hát hétfőn és azután mindig?

– Mi lenne?

– Akkor is fogunk találkozni?

– Ja... – értette meg a kérdést Varga, és elgondolkodott. – Talán a legjobb volna, ha többet nem találkoznánk – mondta.

– Soha? – képedt el Mari. Ez hihetetlenül, kegyetlenül csengett a fülében.

– Soha. Igen, az lenne a legjobb.

– Komolyan mondja?

– Hát nem? Neked vőlegényed van, nekem is van családom...

– Lehetetlen. Én találkozni akarok magával – mondta a síráshoz közel Mari. A férfi apáskodva az arcához hajolt, rámosolygott, és megcsókolta a homlokát.

– Nehéz lesz.

– De mért?

– Nem érted? Ez így volt szép, ahogy volt. Ez a három nap így volt kerek. Bujkálás, hazudozás nélkül. Minden, ami ezután jön, csak rosszabb lehet ennél. Kár volna elrontani.

Mari elnémult. Bujkálás, hazudozás nélkül? De hisz bujkáltak és hazudoztak! Hát nem bújnak-e most is? És nem hazudnak-e folyton? Legalábbis ő. Egész viselkedése, hallgatása a műhelyben, minden csupa hazugság. Hiábavaló hazugság. És ami nem hazugság, az megaláztatás, szégyen vagy botrány. Az ő oldaláról nézve. Ő vállalta, beletörődött már a férfi kedvéért. És az? Az semmit se vett volna észre az egészből? Vagy Vargának nem számít mindez?

– Elrontjuk avval, ha néha látjuk egymást? – kérdezte aztán, sokára, mikor a férfi ismét csókolni kezdte a vállát, nyakát.

– Nem, igazad van. Néha akkor is találkozhatunk majd. Nem is bírnám ki nélküled. – És újra hevesen átölelte. És Mari kételyei eloszlottak ebben az ölelésben.

Aznap éjszaka nem mentek haza. Másnap szabad szombat volt. Varga hajnalban, mikor a heverőn fázósan felébredt, felöltözött, és kiment az udvarra, mint mondta, elintézni Zsufán bácsit. Hamarosan visszajött. Minden rendben volt. Addigra már Mari is felkelt, és megmosta az arcát a titkárságon, a mosdó hideg vizében. Olyan fáradtnak érezte magát, hogy szinte lebegett. Varga arca szürke és duzzadt volt, a ráncok mélyen belevésődtek.

– Fáradt vagy? – kérdezte tőle Mari. Ostoba kérdés volt.

Varga kétes mosollyal megcsókolta.

– Csoda volna, ha az lennék?

– Nem, dehogyan – nevette el magát a lány. – Én is fáradt vagyok. Iszonyú fáradt.

– Jól kikészítettél, annyi szent.

– Én készítettelek ki téged? – kérdezte Mari. – Hát ki kezdte az egészet? Talán én?

– És ki folytatta? Te talán nem?

Az íróasztalából elővett egy apró villanyborotvát, szeszt dörzsölt az arcára, és borotválkozni kezdett. A gép halkán dübnyögött, Varga fintorokat vágott a lánynak. Felszabadult és jókedvű volt. Mari is.

– Most mit csinálunk? – kérdezte, amikor a férfi gondosan elcsomagolta a holmikat.

– Most? Van egy nagy ötletem! Kimegyünk a Fenyves csárdába! Jó lesz?

– Ilyenkor? Hajnalban?

– Hát valahol csak kell reggeliznünk, nem igaz?

– És van ott valaki ilyenkor?

– Hétkor nyitnak, de a séf haver. Kint lakik. Hozzá akár

az éjszaka kellős közepén is beugorhatnánk. Kikelne az ágyból, és olyan szalonnás rántottát sütné, hogy megnyalnád utána mind a tíz ujjad. Szeretnek ott engem, tudod?

Varga kocsija az üzem közelében állt. Benne egy sporttáska, egy bőrfoci, és valami ajándékféle, áruházi papírba csomagolva. Mari észrevette, mikor a hátsó ülésre rakta a táskáját.

– Készülsz valahová?

– Tessék? – kérdezte a férfi. – Ja? – mondta, a lány tekintetét követve. – Mondtam, hogy megyek a családhoz, nem?

– Most? Egyenest?

– Nem. Elég lesz úgy tíz körül elindulnom. Addig van még időnk. Igaz? – és megcsípte Mari állát.

Marinak hirtelen elromlott a kedve. Varga mindent eltervezett előre. És ő? Ő mit csináljon majd tíz óra után?

Úrrá lett rajta a fáradtság, hátrahajtotta a fejét az ülés támlájára. Varga elindította az autót. Robogtak valamerre. Marit nem érdekelte, hogy hol és merre van az a bizonyos Fenyves csárda, nem érdekelte, hogy mennyi idő múlva érnek oda. Olyan levertnek, olyan kizsigereltnek érezte magát, hogy legszívesebben elaludt volna.

El is bóbiskolt. Varga ébresztette föl, megcsiklandozta a nyakát. Az autó egy kerek kis tó partján állt. Fölöttük néhány nagyra nőtt fenyő. És a fenyők alatt szép kis ház, a vendéglő. Félig fából, félig téglából építve. Afféle modern épület volt, szélesen felnyúló, fehér kémény választotta ketté, az egyik oldal lapos tetején fedett terasz, a másik oldalon néhány manzardablak nyílt. Mari nagyot nyújtózott, aztán kiszállt az autóból. Hűvös volt. Hűvösebb, mint a városban. Vacogás rázta. Varga becsöngetett. Markáns arcú negyvenes férfi nyitott ajtót fürdőköpenyben. Borzas, gyűrtté kepe felderült.

– De jókor felkeltél, komám! – ölelte át Vargát.
– Karcsikám, hoztam hozzád egy kis madarat. Nagyon éhes. Adnál neki valamit csipegetni?

A férfi udvariasan kezét csókolt Marinak, aztán beljebb tessékelte őket.

– Hát, gyerekek, nálam még nagy a felfordulás ilyenkor, de azért gyertek. Van egy kis jó szilvapálinkám, az jót tesz ilyenkor.

Az előtérből jobbra nyílt az étterem. Egyik sarkában lehajtott fotelágyon fiatal nő aludt. Meztelen lába combig ki nyúlt a takaró alól.

– Sajnos még egy kicsit álmos a személyzet – mondta nevetve Karcsi. Odament a nőhöz, felhajtotta még jobban a takarót, és rácsapott meztelen fenekére.

– Monika, hé! Ébresztő! Talán túl sokat paráználkodtál az éjjel? Hiába, ha az ember nincs résen...

– Na és ha résen van? – nevetett Varga.

– Hát igen. Az eredmény ugyanaz.

A pultnál két pálinkáspohárkát megtöltött, és Vargáék elé tette. Aztán felkapta a székről a ruháját, és a konyha melletti üveges ajtón át felment az emeletre. Monika álmosan nyújtózott a fotelágyban. Varga kedvteléssel nézte. Mari magába roskadva ült. Szagolgatta Karcsi pálinkáját.

Varga Marira kacsintott.

– Na, látod, nem csak te vagy álmos. – Monika felült, ráöltötte a nyelvét Vargára, aztán tovább gubbasztott az ágy szélén.

– Hogy maga se tud jobbkor jönni!

– Ne nyávogj, álmos macska! Inkább gyere, igyál egyet velünk!

– Nem kell... Ez a hülye Karesz! Egykor zártunk, és akkor még ugye... második műszak... most meg kelhetek.

– Monika, pofa bel! Ne rontsd a boltot! Eredj mosakodni, attól mindig megszépülsz. Rád fér.

Karcsi felöltözve lépett ki az ajtón. Kirángatta a lányt az

ágyból, és mintha meg akarná csókolni, beleharapott a fülébe. Monika nagyot sikoltott. Akkor a férfi nevetve a nyakába dobálta a ruháit, és betuszkolta a mosdóba.

– Ne félj, kapsz a pofádra, csak ébredjek fel egészen! Munkásnyúzó, kizsákmányoló, kapitalista...

– Kuss, vagy én hallgatok! Aztán tedd fel a teavizet! No, Sanyikám, hát mit kértek először, enni, inni még, vagy inkább kávét?

– Én egy jó szalonnás rántottát ígértem ennek a madárkának. Tudnál csinálni?

– Hát persze. Azonnal. Akkor két szalonnás rántotta, két tea pálinkával. Kávé lesz?

– Ez kérdés? Nézz az elnyúzott pofánkra... No, hát aranyos emberek, ugye? – fordult Marihoz. – Szeretnek engem. Szeresd te is őket! Hát annyira álmos vagy? Hogy összeestél! Nem akarsz sétálni egyet? Gyere, nézzünk ki a tóra!

Kiléptek a tó felőli, földszinti teraszra. Megcsapta őket a hideg, nedves levegő. A fenyők mögül előcsillanó vízen még pára ült. Aprócska tó volt, de gyönyörű. A parton körben sűrű nád, vadkacsahápgóság hallatszott ki belőle.

– Ugye szép itt? No mondj már valamit!

– Szép, nagyon szép.

Varga megfogta a kezét. Lehelni kezdte, hogy megmelegedjék.

– Jaj, megfagysz, te gyerek! Menjünk inkább be!

– Nem, jobb itt. Olyan jó szag van!

A vízről felszállt a nádas korhadásos, jellegzetes szaga. Marit újra rázni kezdte a vacogás. Varga átölelte a vállát. Így álltak kint a teraszon, míg Karesz ki nem szólt, hogy kész a kaja.

Reggeli után az üzletvezető odaült az asztalhoz, és Vargával komoly tárgyalásba kezdtek. Mari nem értette, hogy miről, de hogy pénzről, hitelről, haszonról, az biztos. Valaha

valahol kollégák lehettek, számtalan régi ismerős neve került elő. Mari csöndben, magába süllyedve ült. Varga keze a térdén pihent. Monika leszedte az asztalukat, majd hozta a kávé. Most már barátságosan mosolygott, különösen Vargára. Mikor Mari kiment vécére, elkapta. Kérdezgetni kezdte, honnan jönnek, ki ő, hol dolgozik? Mari – utólag maga is elcsodálkozott ezen – azt válaszolta, hogy nem dolgozik sehol. Erre Monika nagyon megnézte, aztán útjára engedte.

Így telt el az idő reggel kilencig. Ha be is tért valaki egy-egy sörre, kávéra, Monika elrendezte. Karcsi Vargával beszélgetett. Mari pedig szótlanul ült a széken. Ha Varga néha ránézett, mosolygott. Kilenc tájt a főmérnök készülődni kezdett.

– Megyek a családhoz – mondta Karesz kérdésére.
– Csak még beviszem a kislányt a városba. Hogy állunk? Van még valami a számlámon?

– Várj haver! Mindjárt megnézem. – Bement az irodába, és kis füzetrel jött ki. – Hát, pajtás, már csak fillérek. De ha nincs nálad dohány, az se probléma.

– Azt mondd? Na, nézzük csak! Akad azért egy-két krajcár. – Elővette a tárcáját, kihajtogatta és három ötszázast vett elő. – Ennyi elég lesz? – Cinkosan ránevetett Marira. Úgy tartotta a pénzt, mint a kártyalapokat.

– Hát ha ki akarod fizetni az egész deficitemet...
– mondta Karcsi.

– Te és a deficit! Ne etess! Szeretném, ha nálunk csak annyi lenne, mint itt. Na, jól van, koma. Most már tényleg megyünk. Könyveld be! Ne félj, nem hagyom benned!

Aztán elővett még egy ötvenest, és odament a pulthoz, ahonnan Monika figyelte a fejleményeket.

– Na, hol is van rajtad az az izé... az a rés... vagy mi?
– Monika megpróbálta felképelni, de Varga elkapta a kezét, és hosszan megcsókolta.

- Nem kell mindjárt másra gondolni! Mutasd a köpe-nyedet, hadd dugom bele...

- Dugja ám, nézzék meg, Karcsi, a Sanyi már egész olyan szemtelen, mint te vagy!

Varga közben a lány zsebébe gyömöszölte az ötvenest. Odahajolt hozzá, és súgott neki valamit, amitől Monika újra verekedni akart. Aztán beérte annyival, hogy az induló férfit hátba verje.

- Megálljon csak, jön még maga az én utcámba...

- Hogy jövök-e? Karesz? Nem vagy féltékeny? Kezd kinyílni a csipája a kismadárnak.

- Nincs énnekem olyan szerencsém! - nevetett Karcsi. Mari kényszeredetten vigyorgott. Hiszen tudta jól, hogy milyen nagy tréfacsináló a Varga, de most mégis rosszul esett látni.

Végre beültek a kocsiba. Varga megfordult, indultak vissza a városba. Mari hallgatott. A férfi füttyörészett. Néha ránézett a lányra, megsimogatta keze fejével az arcát.

- Ne szomorkodj! Elég, ha az egyik szomorú. Elég, ha én az vagyok - és tovább füttyörészett. Mari eszébe ötlött, hogy vajon tényleg szomorú-e Varga? Úgy tűnt, hogy nem az. Sőt, mintha valami útikedv ébredt volna benne. Talán még örül is, hogy nemsokára, a város szélén Mari kiszáll.

Odaértek a kereszteződéshez, ahol Varga balra fordult, a füzesi útra, a lány pedig még néhány megállót buszozik, hogy hazaérjen. Varga kiállt a padkára, lekapcsolta a motort.

- Hát szervusz, Madárka. Köszönök mindent - nézett sajnálkozó mosollyal az elszontyolodott lányra. - Szervusz, és ne szomorkodj! - Végigsimított az orrán. - Úgy volt szép, ahogy volt. Na, gyere ide!

Magához húzta a fejét, és hosszasan megcsókolta.

- No, hát ez az utolsó. Gondolj azért rám is néha!

– Látjuk még egymást, nem?

A férfi arca türelmetlenül megvonaglott. Hát persze, persze, bólintott.

Mari összefogta a táskáját meg a szatyrát, és kiszállt. Ismét megdermesztette a friss, tavaszi levegő. Lehajolt az autó ablakához, és beintett. Aztán kiállt egész a padka szélére. Varga felbőgötte a motort, leeresztette az ablakot, és mosolyogva integetett neki. Aztán éles kanyarral befordult, és hátát mutatva neki elrobogott. Nemsokára már csak akkora volt az autó, mint egy rajzszög. És hihetetlennek tűnt, hogy ő tudná, hogy ki ül benne.

– Hol voltál az éjjel? – förmedt rá az anyja, amikor kinyitotta a verandaajtót.

– Csók – felelte Mari, és el akart menni az öregasszony mellett. Nem volt ereje most veszekedni.

– Nem hallod? Azt kérdeztem, hogy hol voltál! Egész éjjel lestelek. Ez meg reggel jön haza, mint egy utolsó kurva.

– Maga mondta, hogy ne jöjjen haza, ha csak későn tudok. Nem akartam az utcán megvirradni. – Bement a szobájukba, kihozta a hálóingét meg a pongyoláját, és bezárkózott a fürdőbe. Anyja az ajtó előtt kiabált, de ő szerencsére nem hallotta a víz zuhogásától. Gyorsan megfürdött, letörülközött, bebújt a hálóholmijába, kimosta maga után a kádat. Ment a szobájukba, lefeküdni. Anyja a gáztűzhelyen főzött, egyre dohogva.

Mari iszonyodva bújt be fürdéstől párás, forró testével a hideg vásznak közé. Szinte forgott vele az ágy. Oldalára fordult és azon nyomban elaludt.

Este Bandi csókjára ébredt.

– Rosszul vagy még, kicsikém? – kérdezte aggódó arccal.

Mari sírva, nyöszörögve aludt. Azt álmodta, hogy a Fenyves csárdában könnyörög Vargának, hogy menjenek el innét, mert jönnek értük az üzemiek. Hogy mért baj az, ha jönnek

az üzemiek, és hogy hogy kerülnének az üzemiek a Fenyves csárdába, maga se tudta. De tény, hogy az ő gépe kinn állt a teraszon, ott varrt, onnan vette észre, hogy a betonút felől a csárdához közelednek az asszonyok.

Bandit látva megkönnyebbült, elkezdte mondani neki az álmát, de aztán rájött, hogy nem lehet. Hisz Bandi azt se tudja, hogy ki az a Varga, és a Fenyves csárdáról se hallott soha.

– Rosszul vagy még, kicsikém? – kérdezte ismét a fiú, és hátrasímitotta Mari homlokából a haját.

– Mondtam Bandinak, hogy rosszul voltál reggel, azért feküdtél vissza. Átaludta szegény az egész napot. Tán még láza is van. – Anyja állt az ajtóban. Istenem, szegény, még hazudozik is miatta!

Bandi Mari homlokához érintette az ajkát.

– Tényleg. Láza van! – kiáltotta. – Mama, van hőmérőnk?

– Talán van – mondta anyja ijedten. Hosszan kotorászott a konyhaszekrény fiókjában, majd bejött és megnézte, forró-e Mari homloka. Forró volt. Át akart menni a szomszédba hőmérőért, ott az unokák miatt biztos volna. De Mari lebeszélte. Nem akarta, hogy megtudják, hogy beteg, még elhíresztelnék, hogy a mezőn hált, ott fázott meg. Tán anyja fejében is megfordult ez a gondolat, mert hagyta lebeszélni. Kalmopyrint hozott, meg egy pohár vizet.

Bandi leült az ágya szélére. Simogatta a lány forró kezét.

– De rosszul nézel ki, szívem! – mondta, és végigfuttatta az ujjait Mari árkos szeme alján. Mari iszonyúan szégyellte magát. Lehunyta a szemét, és elfordult. Sírni, ordítani szeretett volna. – Csak beteg ne légy! – súgta a férfi, és vállára fektette a fejét. Mari a nyakán érezte a leheletét. Varga jutott az eszébe és lassan megindult arcán a könny. Nem a bűnbánat könnye, hanem valami ismeretlen fájdalomé, hogy mért nem tud őszintén örülni Bandinak, aki gyanútlanul fekszik a vállán.

Hétfőn hajnalban kezdődött az élet. A reggeli műszak mindig szigorúbb a délutáninál. Álmosan autóbuszoznak a hidegben, morcosan közelednek a kapuhoz. Az öltözködés is csendesebb, mint máskor. Talán, ha mindig délelőttösök volnának, nem így lenne. De egyik héten rászoknak a késői fekvésre, késői kelésre, a következő héten pedig korán kell kelni, és korán kellene lefeküdni is. És ez többnyire nem megy. Későn fekszenek ilyenkor is, különösen hét elején, aztán álmosan, mogorván kezdik a munkát.

Mari még mindig levert volt, de nem akart otthon maradni betegnek. Bandi hajnalban elutazott. Előtte anyja nem mert szólni. De ha most otthon maradna, biztos hallgathatná egész nap. Sápadtan, szeme alatt mély karikákkal, de bement az üzembe. Istenem, ha Varga így látná – gondolta. Reménykedett, hogy nem találkoznak ma, mégis folyton leste. Valahányszor föl nézett a munkájából, tekintete az ajtóra esett, de Varga nem jött. Hallani se lehetett róla egész nap. Szerencse, gondolta Mari. – Beteg vagy? – kérdezték tőle a kolléganők. – Volt egy kis lázam a hét végén – mondta. – Biztos fölfáztál – kajánkodott valaki. Jobb volt nem törődni velük. Munka után gyorsan összekapkodta magát, és igyekezett minél hamarabb ki a gyárból. Az irodák előtt nem tudta megállni, belesett az ablakon. Maga se tudta, nem azért-e, hogy biztos legyen benne, senki se látja. Az ablakok üresek voltak. Mari elvegyült a kifelé sereglő aszszonyok között.

Anyja egyre korholta. – A bűn magában hordja a bűnhődést – mondta. Mari lefeküdt, átaludta a délutánt, nem is vacsorázott. Hajnalban anyja alig bírta kivenni az ágyból.

És ez így ment egész héten. Ha nem lett volna annyira az
ujjában a munka, tán még odabent is problémái támadnak.

Bandi a hét végén ismét hazajött, megvárta a gyár előtt.
Az asszonyok összesúgtak mögöttük. – Ki volt az a csinos
fiú, aki szombaton várt? – kérdezték hétfőn. – Ki lett vol-
na? – felelte. – Szólj, ha meguntad! – kiabálta oda az egyik
lány. – Átvennéd? – Mért? Van olyan, mint a Varga!

Mari elpirult. A Varga! Hogy jön ez ide! Már a második
hét kezdődik nélküle. Vajon eszébe jut-e egyszer, hogy meg-
nézze, él-e még?

Bandi jókedvű volt, mint mindig. Babusgatta, ölelgette.
Moziba készültek. Minden olyan szép lett volna. De Mari-
ban olthatatlan nyugtalanság égett, perzselte a másik férfi
tudata. Akármerre mentek, akárhol voltak, mindenütt azt
várta, hogy előbukkanjon. Csak úgy. Véletlenül. Hisz egy
városban élnek, mért ne futhatnának össze? Hol azt szerette
volna, hogy lássa, milyen jól van ő nélküle Bandival, hol
meg csak egyszerűen vágyott utána, szerette volna hallani
szapora, tréfálkozó beszédét. Nézni, ahogy gondosan a székre
rakja a ruháját, vagy ahogy szesszel dörzsöli be az arcát. Ott
lenni, ahol ő van, tudni róla, hozzá tartozni. Mindent
belengett a kedvetlenség, ami nem ő volt, és minden apró-
ság lényegessé vált, ami rá emlékeztetett.

A művelődési ház előcsarnokában olvasták a plaká-
tokat. *Egy férfi és egy nő* – látta az egyiket. Varga futólag
említette, hogy húsvétkor megnézte ezt a filmet. Rábeszélte
Bandit, hogy ők is nézzék meg. Elmentek abba a messzi mo-
ziba, ahol játszották. Jegyet vettek. Mari izgatottan várta a
kezdést. Ezeket a képeket látta ő is. Vajon mit gondolt, mi-
közben nézte? Olyan volt a film, mint egy találkozás. Felvi-
dulva jött ki a moziból. Nagyon tetszett neki a film, bár
nem is figyelte, miről szól. Arra gondolt, hogy ez most
majdnem olyan volt, mintha együtt lettek volna. Látta, amit
ő látott.

Bandi valamit magyarázott utána, hogy mért jó és mért

nem jó. Mari üdvözülten hallgatta. Bandi a nyakához hajolt. Örült, hogy újra mosolyogni látja.

Hajnalban, mikor édesanyja templomba ment, kérőn bújt oda mellé. Két hete nem voltak együtt. Mennyire más volt Bandi, mint Varga! És most az, amit legjobban szeretett benne, óvatos, becéző közeledése, kedve ellen volt. Most türelmetlenül várta, hogy más legyen. Legyen rámenős, nemtörődöm, erőszakos, mint Varga. Gyűrje őt maga alá, dolgozzon csak, a maga gyönyörével törődve, mint az. Gonosz gondolatok fordultak meg a fejében. Mikor rádöbbsent, elszégyellte magát, megpróbált csak a fiúra figyelni.

– Istenem! – gondolta. – Mért vagyok én így megrontva! Hiszen boldog lehetnék vele. Boldognak kellene lennem. De nem volt.

Aztán mégis magával sodorta az ölelkezés. És amikor a legjobb volt, mikor hirtelen vakítóan fölébredt a tudata, ismét eszébe jutott Varga, és szemétnek, aljasnak érezte magát, hogy nélküle is eljutott idáig. Vagy ez nem igaz, vagy az nem igaz – gondolta, és közben tudta, hogy igaz mind a kettő, és hogy ebbe bele kéne pusztulnia.

Árulás – ezt a szót ismételte magában, csöndben fekve az elalvó Bandi mellett. – Árulás. A legnagyobb áruló maga a testünk.

Kerek egy hónappal a Vargával töltött éjszakák után, hívták Mari az irodába. Nem gondolta, hogy Varga hívhatja. Azóta csak egyszer látta, futólag, a főkönyvelőnővel mentek beszélgetve az udvaron. A titkárnő – húszéves, barna, magas lány – barátságosan mutatott Varga irodájának zárt ajtajára.

– Egy másodpercre várj! Közben bejött valaki. Ül le addig! Kérsz kávét?

Mari nem kért, olyan izgatott lett a közeli találkozás gondolatára, hogy inkább nyugtatóra lett volna szüksége. Zseb-

kendőjét izzadt tenyerébe gyűrögette, körmeivel félholdakat nyomott a bőrébe. Ekkor váratlanul felpattant az ajtó, hangoz nevetéssel jött ki rajta egy kövér, fiatal férfi, és utána Varga. Varga rögtön ránézett, és a kezével hívogató mozdulatot tett. A férfival kezét rázott, elköszönt, Marit pedig betessékelte.

– Zsuzsika, hozzon két konyakot és két kávé! – mondta a magas lánynak. – Aztán legyen szíves, csukja be az ajtót!

Zsuzsika őszinte jókedvvel kacsintott Marira.

– Akkor mégis iszol kávé? – kérdezte.

– Hát... – válaszolta Mari.

– Iszik, nem mondtam? No, kifelé, sok a dolgom!

– De azért a kávé behozhatom? – évődött Zsuzsi.

– Egyik lába itt, a másik ott! Fél négyre a pártbizottságon kell lennem. És még fontos beszélgetnivalónk van, igaz? – kérdezte Maritól.

– Hát... – mondta megint Mari. Kukának érezte magát, legszívesebben Varga vállára borult volna, hogy végre megint itt van, beszél vele, láthatja.

Megérkezett a kávé. Varga megfogta Mari csuklóját, és mélyen a szemébe nézett.

– No, Kismadár? Mi újság?

– Nem tudok semmi újat... – mondta tétován Mari.

– Jól vagy? Nincs semmi baj?

– Hát... ami azt illeti... nem túl jól.

– No, mi van?

– Hát, tudja... nehéz így... nagyon nehéz így élni...

– hozzá akarta tenni, hogy „maga nélkül.” De aztán a férfi tárgyilagos, várakozó arcát látva mégis elhallgatta.

– Nekem is, nekem is... Elhiheted – simogatta meg az arcát Varga. – Nekem még nehezebb. És a fiúd? Nem vett észre semmit?

– Nem... nem akartam elmondani neki. De most nagyon nehéz vele.

– Hát persze, nehéz. De azért ne akarj elfelejteni engem!

Jó? Nem felejtkezel el rólam? Mert én se felejtettelek ám el téged!

– Épp ez az. Nem tudom elfelejteni... Pedig jó volna.

– Jó volna, ugye? De nem megy olyan egyszerűen. Megbűnhődsz az emlékekért – olyan jókedvűen nevetett, mint ha semmi köze sem volna a dologhoz. – Szóval nem történt baj? – kérdezte aztán újra.

Mari nem értette a kérdést.

– No, akkor jól van. Mert ha volna valami, számíthatnék rá. Elintézem, az anyagiak is rám tartoznak. Van egy régi orvos barátom, akiben megbízhat az ember.

Mari ekkor döbönt rá, hogy mért hívatta őt Varga. Szóval, ha netán gyereket csináltak volna, ő vállalná az eltakarítását. Ettől hirtelen megkeseredett a szája íze. Ó, de nagy disznó ez a Varga! Lelkiismeretes, az nem is kétséges. Tehát még azt is belekalkulálta a manőverbe, hogy őt kaparásra kell vigye. Meg volt tervezve minden elejétől végig.

– Szedek tablettát – mondta sértődötten. – Gondolja, hogy lefeküdtem volna, ha nem vagyok biztos benne, hogy ilyesmi...

– Jól van, jól van... – mondta gyorsan Varga, a lány ingerültségét látva. – Úgy éreztem, ezzel adósod vagyok. Ez hozzátartozik a becsülethez. De beszéljünk másról. Hogy élsz?

– Megvagyok nagy nehezen – mondta Mari most már érzelmek nélkül.

– A műhely? Rendesek? Nincs bántódásod? Nem piszkálnak?

– Nem. – Már valóban elültek az ügy hullámai. – Nem. Rendesek velem.

– No, mert akármi van, szóljál! Hozzám bátran jöhetsz. Én olyan vagyok, mint az édesapád. Először nekem szólj mindenről! És az iskola sincs elfelejtve. Technikust csinálok belőled. Összel be leszel iskolázva. Készülj rá! Nekem most mennem kell, mert a pártbizottságon értekezünk fél négykor.

Hát légy jó! Csókolom a kezed – mondta, és valóban hosszasan kezét csókolt neki. És még a kezéről tréfás, vidám, beízelgő mosollyal nézett föl rá.

– Emlékszel? – kérdezte, és a heverőre villantotta a szemét. Magához húzta Marit, és megcsókolta a két arcát. – Mert én mindenre emlékszem. És nem felejttem el, amíg élek. Ne felejtsd el te se! – súgta a fülébe. Forró lélegzetétől megborzongott. Szavak nélkül, fejbólintásokkal mondta, ígérte, hogy jó, jól nem felejt el soha.

– Akkor Zsuzsika, Szabó Mari, ha minden jól megy, ősszel beiratkozik a technikumba. Leteszi nyáron a különbözetest. Hány éves is maga, Marika? – kérdezte a titkárnő válla fölött.

– Júniusban leszek huszonegy.

– A legszebb kor – csettintett Varga. – Most kell tanulnia, mert aztán férjhez megy, jönnek a gyerekek. Ne csóválja annyira a fejét! Az is az élethez tartozik. No, de én már itt sem vagyok.

Mari kóválygó fejjel lépett ki az udvarra. Ez a találkozás teljesen elképesztette.

– Micsoda gazember! – gondolta. – Micsoda gazember! Hát mit képzelsz rólam? És ha olyan hülye volnék, hogy hagyok magamnak gyereket csinálni, akkor tőle kérnék pénzt az abortuszra? Egyáltalán lefeküdtem volna vele, ha nem tudom biztosan, hogy semmi következménye nem lehet? Varga úr, azért nem vagyok az az egyszeri falusi kislány. – Már tele volt a szeme könnyel, alig bírta visszatartani a zokogást. – Ó, ezek a komoly emberek! Túl sokra becsülik magukat. Nem jár kurvákhoz, mert fél a betegségektől, de velem is csak úgy számolt. Hiszen ha állapotos volnék, talán az az ezer forint volna a bajom! De hogy mit gyötrődöm miatta, az nem érdekli. Ha kifizetne, tiszta volna a lelkiismerete.

Nyitva volt az öltöző. Bement, bezárkózott az egyik véscébe, és kikiabált, hogy vannak bent, ne zárják rá az öltöző-

ajtót. Aztán, mikor hallotta, hogy a kolléganő kimegy, nem bírta tovább türtőztetni magát, felcsuklott belőle a zokogás.

Hideg vizet csapkodott az arcára, nem akart feltűnően soká elmaradni. De újra és újra végigfolytak víztől dermedt arcán a meleg könnyek.

– Na, mi van? – kérdezték, mikor a műhelybe lépett.

– Mi lenne? – legyintett. Félte, ha megszólal, újra elfogja a sírás. Az asszonyok összenéztek mögötte, felvonták a vállukat, nem faggatták. Volt egy kis káröröm is a hallgatásukban.

– Mit titkolózol? Lebasztak? Vagy mi van? Mér lógatod az orrod? – kérdezte a szekrényszomszédja váltáskor.

– Áh. Iskolába akarnak küldeni ősztől.

– Na és? Ezért kell úgy elkeseredni? Úrinő lesz belőled. Kitaníttatnak. Csak nézed majd, hogy mi dolgozunk.

– Menj a fenébe! lehet, hogy el se vállalom.

– Mért ne vállalnád el? Fizetik! Munkaidőben tanulhatsz, még szabadságot is adnak. Mi meg addig itt gúnyulhetünk. Bolond vagy, ha nem mérsz!

– Ki hívatott? – jött be érdeklődni Sári néni.

– A Varga – mondta elvörösödve Mari.

– Mért, mit gondoltál? – csúfolódott valaki.

– Azért mondjatok akármit, rendes.

– Rendes a vén kurvapecér.

– Legalább fizet. Van aki csak úgy... aztán valagba rúg, mehetsz, örülj, hogy megtisztel.

– Hagyjátok már abba! – mondta Sári néni, Mari vörös, kétségbeesett arcát látva. – Csak jár a pofátok, azt se tudjátok, mit beszéltek.

Mari összekapkodta magát, és igyekezett minél előbb eltűnni. Ha még egy percig hallgatnia kell a többieknek, ordítva ütött volna szét köztük.

És nem lett volna igaza. Hisz úgy volt, ahogy mondták. Legalábbis ő úgy érezte. Épp azért volt elviselhetetlen. Olyan nevetséges és megalázó volt az egész, amilyenek az

asszonyok is látták. „Legalább fizet.” Igen, Varga is így gondolta, ebben Mari egészen biztos volt. Itt kéne hagyni ezt az egész nyomorult kócerájt. Ha beszáll a buliba, nem nézhet többé nyugodtan a tükörbe.

Elsőnek ment ki a kapun. Gyalog indult hazafelé. Nem akarta, hogy a buszmegállóban esetleg utolérjék. Átvágott a kóró fölverte gázos grundokon az öregtelep régi házai felé. Itt mentek az első éjszaka Vargával is. Itt érezte először, hogy nehezen fog ettől az ügytől megszabadulni, itt érzett először szeretetet a férfi iránt. Azért-e, mert annyit tudott róla, olyan jól ismerte őt? De hát ennyire könnyű volna beléje látni? Talán nem is őt ismerte a férfi, csak van néhány jól bevált módszere? Annyira egyformák lennének a nők, hogy egy kis gyakorlattal bármelyiket meg lehet szelídíteni?

Hát lehetséges volna hazudni ilyen szenvedélyeket?

És ha nem hazudott, hogy lehet, hogy elmúlt benne néhány nap alatt?

Ahogy kezét csókolt, és az ágyra villantotta a szemét! Ó, milyen aljas dolog ez! Hogy gyűlölte érte! Milyen megalázó, milyen émelyítő volt arra gondolnia, hogy azon az ágyon történt valami, és hogy erre ez a férfi is emlékezhet!

Ettől a naptól két Varga létezett Mari számára. Az egyik, akit szorongva várt, akinek az emlékére összerándult a gyomra. És a másik, akire nem tudott harag nélkül gondolni: aki följajánlotta neki az abortuszpénzt.

Az iskolával kapcsolatos elintézendők miatt gyakrabban megfordult az irodán. Zsuzsi, a titkárnő mindig szívélyesen fogadta, mindenben segített neki. Ugyanaz a hangos jókedv jellemezte, ami Vargát. Volt úgy, hogy épp Mari jelenlétében nyílt ki Varga ajtaja, telefont kért a lánytól, vagy iratokat. Vagy diktálni hívta. Marinak barátságosan integetett,

vagy két puszit nyomott az arcára. Zsuzsi beszédes grimaszokkal kísérte főnöke feltűnését. Vitte be neki az italt, a kávé. A szekrénybe motozva magának is töltött, Marinak is kínált. Mari nem fogadta el a dugi konyakokat. Megfordult a fejében, hogy vajon Zsuzsi tud-e az ő viselt dolgairól? És vajon volt-e Zsuzsi is a főnök szeretője? Ha őszinte akart lenni, mindkét kérdésre már régen igennel felelt. Zsuzsi sorstársként kezelte őt. A viselkedése azt sugallta, hogy közös a véleményük, a helyzetük Vargával szemben. A lány rokonszenvét ezért fogadta rossz szájjal és kelletlenül elegyedett az ügyeskedő, cinkos, főnökellenes beszélgetésekbe.

A kolléganők nem örülnek a „feltörésének”. Mindig hallgatólag volt, és alig négy hónapja dolgozott a varrodában. Józan ésszel nehéz lett volna megmagyarázni, hogy mért épp őt küldik iskolába. Igaz, ügyes keze volt, szorgalmas is volt, a leghálátlanabb munkákból is könnyedén hozta a normát. De hát ilyen erényekkel nem csak ő rendelkezett. A hat műhely kilencven asszonya-lánya között akadt volna nem egy, aki állja vele a versenyt.

– Nem az bánt – mondta az egyik idősebb asszony az öltözőben aznap, amikor Mari a különbözeti vizsgára ment –, hogy nem okosabb, mint a többi, és mégis őt küldik. Hanem az, hogy butább. Nem hiszem, hogy akad még egy ilyen tők az egész kócerájban.

– Jó vicc! Hát láttál már te olyat, hogy valakit azért küldenek feljebb mert jó a feje? A segged legyen okos! Az mindjárt más!

– De hát ennek még a... sem okos. Hát ha rajta kívül bárkivel ezt csinálja a Varga, hát akad még egy, aki beleszeret ebbe a szemétkébe? Ez meg irul-pirul, ha meglátja. Forgolódik utána. Sóhajt, epekedik. Ilyet még nem ettem.

Valóban – vélték a többiek is –, más nővel, ha megtörténik, hogy a főnöke részegen el akarja kapni, mit csinál? Vagy kívágja magát, káromkodva elküldi Vargát az anyjához.

ba, még ha másnap vécét pucolni teszik is, vagy belemegy a játékba, és másnap ország-világ előtt szitkozódva kipletykálja a marhát. Olyan is volt már, aki alamuszi módon hagyta magát, és aztán folyton a főnök nyakára járt, kért, követelözött, míg el nem tették valami jó helyre, mondjuk raktárosnak, vagy ilyesmi.

De ahogy Mari szemlátomást belehabarodott a főmérnökbe, ebbe a szoknyavadász paprikajancsiba, akit, akármilyen jó szakember, nem lehet komolyan venni – ez példa nélkül állt az üzemben, és a butaság tetejének tűnt mindenki számára.

Annál nagyobb volt a csodálkozás, amikor sikeresen letette a vizsgát, és fölvtették a szakközépiskolába. Elültek a rossz májú beszélgetések. A legtöbben arra az álláspontra helyezkedtek, hogy sosem lehet tudni. Még a végén elvégzi. Amilyen sunyi, kitanul itt a nyakukon.

Mari érezte a bizalmatlanságot maga körül. Szerette volna, ha legalább nincs terhükre túlságosan a tanulással. Szólt Sári néninek, hogy hozni fogja a normát heti egy iskolanap mellett is. Erre Sári néni szegőzésre akarta állítani, egyszerű munka, abból elképzelhető, hogy meglesz.

De Mari ragaszkodott az addigi munkájához, nem akart semmiféle könnyítést kapni. Azt hitte, evvel megbékíti társait. Eleinte csak lebeszéltek:

- Minek csíped magad! Örülj, hogy ingyen kifizetik.
- Mért, a tanulás talán nem munka? – mondta az egyik lány Mari pártját fogva.
- Nahát. Nem kell annyira erőltetni. Aki buta, az gürcöl, te meg okosodsz. Ha egyszer olyan jó a fejed.

Mari kihallotta szavukból a gúnyt. Épp ezért ragaszkodott az elképzeléséhez, hogy nem kér semmiféle könnyítést, kihajtja magából a normát, és kész.

Ez volt a legrosszabb, amit tehetett.

– Be akarja bizonyítani, hogy itt rajta kívül senki se dolgozik.

– Olyan gögös, mint egy Mágna Miska. Nem fogadhatja el, hogy helyette dolgozzunk.

– Már akármit csinál, nektek semmi se jó – mondták a megértőbbek.

– Hát nem is. Ez még normális dolgot nem csinált, mióta itt van.

Végül Sári néni rendezte el az ügyet. Félrehívta Marit, és megmondta neki, hogy csak árt a dolgozóknak avval, amit csinál. Ha kitudódik, hogy ő öt nap alatt hozza a normát, még levesznek belőle. Kapnak egy normarendezést, és akkor fújhatják.

Ez végül hatott rá. Kiszámították az új teljesítményét 4 és fél napos munkahétre, és ahhoz tartotta magát. Így aztán lecsendesedett körülötte a világ.

Anyjának sem tetszett ez az iskolaügy.

– Mennél inkább férjhez! Szülnél gyerekeket! Én, mikor ilyen idős voltam, már a másodikat vártam. Te meg épp most veszed el a fejed. Nem bírok parancsolni neked. A nővéred bezzeg, hogy hallgatott rám, meg a Józsi is. Várj csak, majd megunja Bandi. Itt hagy. Nézheted magad. Keresel szépen, mégsem kell agyondolgoznod magad. Tiszta munka, könnyű munka, megfizetik, mi kell még? Irodába akarsz kerülni, ahol ott forgolódik az a sok férfi? Az irodista mind kurva. Régi mondás, de igaz. Egy se kivétel. Hát ez a vágyad? Be akarsz kerülni az urak közé?

Annak ellenére, hogy múltkori beszélgetésükkor csalódott Vargában, egy percre sem gondolt komolyan arra, hogy nem vállalja el a tanulást. Most is képtelen lett volna ellenkezni vele, akármilyen volt is, szüksége volt rá. Nem gondolt arra sem, hogy több lesz-e a fizetése, vagy kevesebb. Megéri-e a hároméves gürcölést? Mert akármilyen fiatal volt is, négy év után nem volt könnyű újra elkezdni a tanulást. Mikor megkapta a különbözeti vizsgákhoz szükséges

tudnivalók jegyzékét, nem is hitte volna, hogy átmegy. Aztán kivette a könyveket a könyvtárból, volt, amit Sári néni szerzett meg neki, és tanult. De a vizsgán elég bizonytalanul szerepelt. Maga is csodálkozott, hogy átengedték. Lehet, hogy a Varga keze volt a dologban, mert azelőtt tanított Várhelyen, ismert ott minden tanárt. Mikor másnap bement az irodába megmondani, hogy letette a vizsgát, már mindenki tudta, hogy sikerült. Varga két nagy cuppantással jutalmazta, majd elrohant. Zsuzsi leültette, mindenről kikérdezte.

– Te is főnök leszel, anyukám! – mondta végül.

Hamarosan megjöttek a papírai. Kiderült, hogy minden hétfőn bejár majd Várhelybe, ott van a textilipari szakközépiskola esti tagozata. Kicsit csalódott volt, hogy még utazgatnia is kell.

A nyár tehát az iskolára készülési jegyében telt el. Ki se vette a szabadságát, arra gondolt, hogy nagyobb szüksége lesz rá, ha már tanul. Bandi egy hétre eljött hozzájuk. Ott lakott náluk, ahogy máskor is szokott. A konyhában, a díványon aludt, Mari meg édesanyjával a szobában.

De a Varga-ügy szakadékot mélyített közte és a fiú közt. Eleinte úgy látszott, hogy Bandi nem vesz észre semmit. De most furcsállta, hogy a lány nem hajlandó szabadságot kivenni, mikor együtt lehetnének. Mari úgy érezte, hogy nem bírná ki. Ami régen nem lehetett elég: most terhére volt a becézgetés, Bandi állandó jópofasága, figyelmessége. Idegesítette, ha a fiú a jövőjükről beszélt. Régóta tervezték, hogy összeházasodnak, de a katonaság még mindig ott lebegett Bandi feje fölött. Bármelyik ősön behívhatták, addig meg minek esküdjének meg?

– Még az idén várunk – mondta Bandi –, aztán ha idén se hívnak be, tavasszal megesküszünk. – Mari kényszeredetten mosolygott, hogy jó. De most, mikor visszafojtott idegességgel készült az iskolába, amikor úgy érezte, hogy vala-

mi új robbant bele az életébe, és kész volt mindent teljesen alárendelni ennek az újnak, kellemetlenül érintették Bandi szerelmes tervei.

Vargával nem hozakodhatott elő, de az iskoláról beszélhetett. A fiú nem érezte házasságukat Mari tanulásával ellentétesnek. Pedig elég probléma adódott volna. Mariéknál nem volt hely. Bandi szüleihez meg nem költözhetett a lány, ha komolyan vette a tanulást, maradnia kellett a varrodában. Ha meg, ahogy eredetileg tervezték, ki akarnák bővíteni házukat, ahhoz pénzre, időre lett volna szükség. És Bandinak állásra itt, náluk. Ez volt a legfogósabb gond. Mert Helyénkőn nem volt kohó, se lemezgyár. Bandit pedig a szakmája kötötte. Volt elég akadály, ami mögé elbújhatott Mari, mikor óvatosan megkérdőjelezte közeli házassági terveiket.

Bandi jó időben mindig érte ment az üzembe. A nagy gesztenyefához támaszkodva álldogált az utcán a sötétben, míg Mariék ki nem jöttek. Nagy sétákat tettek a városon át, gyalog. Mari egyszer a varrodáról mesélt, hogy ki mit mondott, mi hogy volt. Beleszötte szavaiba Vargát is, Zsuzsit is, de úgy mondott el mindent Bandinak, hogy azért ne fogjon gyanút. Máskor meg hallgatott egész úton, azon gondolkodva, hogyan lehetne elkerülni az elkövetkezőket. Mert ilyenkor, esti műszak után, kijártak a város alatti erdőre. Hiszen otthon csak lopva, vasárnaponként lehettek együtt anyu miatt. Bandi leterítette a farmerdzsekijét, arra feküdtek. Tulajdonképpen szép volt, jó volt a meleg estéken a fák fekete ágai közt nézni az égbolt halványabb sötétjét. Szép lett volna, ha nem fél, hogy rájuk akad valaki. És főleg ha nem kell újra meg újra a másokra gondolnia.

Tavaly nyáron is, mikor szabadságra hazajöttek, ide jártak. Mégis milyen más volt akkor minden! Akkor még igazi romantikája volt az erdei estéknek. A napot a strandon töltötték, délután beültek a presszóba, megittak valamit, aztán irány az erdő. Volt úgy, hogy elaludtak, már pirkadt, mire

fázva, harmattól nyirkosan felébredtek. Szép volt napfelkeltekor hazabandukolni. Aztán átaludták az egész délelőttöt, Édesanyja alig bírta ebédre kiszedni őket az ágyból.

Augusztusban egyik hét végén Bandi rosszkedvűen érkezett. Megjött a behívója. Novembertől bevonul. Más túlvan rajta húszéves korára, neki meg pont most, vén fejjel kell bakáskodnia. S ráadásul az ország másik felében! Mari szégyenkezve tapasztalta, mekkora megkönnyebbülést jelent neki ez a hír. Simogatta Bandi szomorú fejét, majd eltelik az a két év, biztatgatta: – Én úgyis tanulok, így legalább nem lesz unalmas az idő nélküled. – De a fiú keserűen nézett a jövőbe.

– Megvársz? – kérdezte hosszú, átható tekintetet vetve a lányra.

– Meg, meg, te bolond! – sietett zavartan a válasszal Mari. De nem állta Bandi pillantását, játékosan befogta a fiú mélybarna szemét, megcsókolta a homlokát.

– Ó, fiam! – sóhajtott Veronka néni. – Hát csak nem tudtok rendbe jönni. Itt vénül meg a nyakamon ez a lány. Két év! Hosszú idő. Mért nem házasodtok össze előtte?

– Mi értelme lenne? Hátha nem is szeret már Bandi, mire leszerel. Talál magának különbet. Karos nagy város. Tele van szép lányokkal.

– Na, na! – mondta Bandi csüggedten. – Nem tudom, nem éppen te találsz-e helyettem valakit? – Most először tette fel hangosan is ezt a régóta benne motoszkáló kérdést. Mari sírni szeretett volna.

Szeptember hetedikén Mari először utazott Várhelybe. Szorongva nézett ki a vonat homályos ablakán. Elhagyták a kormos bányászvárost, ahol még az utcák is olyanok, mintha egy nagyüzem udvarán járna az ember: a fejek fölött vastag

csövek futnak, a csatornából fehér gőz gomolyog, és keresztül-kasul az utcákon az iparvágányok, az égen pedig nyikorogva imbolyognak a csillék. A síkság túlsó oldalán feltűnt Várhely dombra épített, régi vára, mögötte a katedrális várdombnál magasabb kupolája.

Mintha valami kudarc fenyegetné, szinte szeretett volna megfutamodni. Mégis izgalommal teli szállt le a vonatról. A busz végigkanyarodott vele a régi városközpont színes házai között. Milyen szép itt minden! A kis házak ablakai virággal tele, az utcákat nagy fasorok szegélyezik. Alig várta, hogy a vár alatt leszálljon, és szerencsésen megérkezzen a középiskola sárga, díszes, régi épületéhez.

Bent ültek egy teremben, és buzgón körmölték a tudnivalókat. Milyen furcsa volt ennyit írni! Időnként meg kellett ráznia a kezét, mert görcsbe jött. És a rengeteg könyv, ami kell majd. Honnan veszi őket? És mikor lesz ideje tanulni belőlük? Szétnézett a társak között. Kevés nő volt, talán öten az egész osztályban. A többi férfi. De mind között ő volt a legfiatalabb.

– Könnyű magácskának! – mondta az előtte ülő, szemüveges, ősz kolléga. – Maga most került ki az iskolapadból. De mi, berozsdásodott fejű vén medvék!

Jókedvű beszélgetés kerekedett a szünetben. Már most, az első napon mindenki utálta az iskolát. Csak kinek ilyen, kinek olyan kényszerűség miatt nincs menekülése. Mari volt az egyetlen, aki fizikai munkát végzett. A többi művezető, mérnök. Sőt még elnök és műszaki vezető is akadt közöttük.

Egy nőről kiderült, hogy szintén helyénköi, látták is már egymást reggel a vonaton.

– No, legalább nem lesz olyan hosszú az utazás – mondta az asszony. Feltűnő külsejű, sovány, negyvenes nő volt.

Ahogy megtudta Mariról, hogy a varrodában dolgozik, egyből „Varga Sanyi” után érdeklődött. Mari fülig vörösödve mondta, hogy igen, ismeri, ő a főmérnökük.

– Tudom, tudom! Ó, nekem nem kell bemutatni! – neve-

tett föl Bora. Marinak szívébe markolt ez a nevetés. Aztán másra fordult a szó. De Varga ott motoszkált végig Mari fejében. Délután az utolsó előadás után összecsomagoltak, és kiléptek az iskola kapuján, Mariban véglegessé vált a csalódottság érzése.

Igen. Mintha valami találkozást várt volna az iskolától. Mindig úgy érezte, hogy ez az iskola valamiféle kapocs lesz közte és Varga között, hogy egyszer csak valahonnan előbukkan majd a férfi. Elképzelte, hogy itt tanít másodállásban. Vagy, hogy tudva, hogy ő itt van, és itt senki sem ismeri, láthatja őket, eljön utána?

Ha úgy vágyna a találkozásukra, mint Mari! De nem. Úgy látszik nem. Hiszen, ha lenne benne ilyen szándék, szólt volna már. Nem szokta véka alá rejteni, ha akar valamit. Nem, nem és nem. Varga kifizette őt evvel az iskolával, és az ügy számára be van fejezve.

– Számomra is – gondolta. És a keserűség alatt valamiféle derű és elégedettség bújt meg...

Milyen simák itt az aszfaltutak, milyen közel vannak egymáshoz a házsorok! Az alacsony házakon régi, ólomkeretes üvegablakok, fülkékben álló, kék köntösű madonnák.

– Jaj, épp hogy ideértem! – lihegett a peronon Bora. – Vettem magamnak egy körömcipőt – lóbálta meg a kezében lévő reklámszatyrot. – Már reggel, amikor leszálltam a buszról, kinéztem magamnak. Gyönyörű, vörös sevró. De nem olyan ronda vörös, hanem olyan mély, bordós. Isteni! Csak ne legyen kicsi, mert felpróbálni már nem volt időm. Csak beledugtam a jobb lábamat, és hogy bement, már rohantam is a kasszához. Lehet, hogy a balt meg szorítja majd, amilyen szerencsém van. Akkor pedig megüt a guta. Hét-száz forint volt.

– Hét-száz forint? – szörnyülködött Mari.

– Mért? Nem olyan drága manapság. A maszeknál egy jobb cipő ezer-ezerkétszáz. És van ez is olyan. Hiába, ki kell fogni. Majd a vonatban megmutatom.

Fölszálltak. Tele volt, de az egyik fölkében akadt még két hely számukra. Bora kipakolta a cipőt. Tényleg gyönyörű volt. A sarka karcsú, legalább tízcentis.

– Te bírsz járni az ilyenben? Az én lábam megfájdulna benne.

– Az enyém is – nevetett Bora. – De azért bírok. A szépségért szenvedni kell! Próbáld föl! Neked is jól állna, biztos.

Mari a pad alatt óvatosan kibújt a cipőjéből. Belebújt a körömcipőbe. Milyen furcsa volt a saját lábán látni!

– Állj föl, hadd nézem, hogy áll! – mondta Bora. De Mari szégyellt fölállni, félt, hogy kibicsaklik a lába. Kicsit nagy volt neki. És amúgy is a fiús, kényelmes cipőket szerette. Többnyire nadrágban járt, az üzemben meg köpenyben, fapapucsban. Most valahogy vágyakozott egy ilyen elegáns cipőre. – Hordhatnék én is ilyet – gondolta. – Persze ehhez nem lehet akármit fölvenni!

– Bitang jó! – mondta Bora, mikor belebújt. Lefeszítette a lábfejét, karcsú lábán olyan volt a cipő, mint egy filmszínésznőén. Mindenki őket figyelte. Fölállt, forgott a zsúfolt kupéban, majd belenézett a tükörbe, megigazította a haját, lehúzgálta a szoknyáját. Kacéran mosolygott Marira.

– Egész más ember vagyok benne – mondta.

Karcsú, fiús alakjához illett a hajmeresztő sarkú cipő.

– Magamon tartom – mondta. – Legyen valami jó is ezen a mai napon. – Szörnyülködve kérdezte Marit, mit szól az iskolához.

– Meg vannak ezek örülve! Hát mit képzelnek rólunk? Igenis tudomásul kellene venniük, hogy dolgozó emberek vagyunk, akik nem ülhetnek egész este a könyvtárban!

– Hát igen – sóhajtozott Mari meggyőződés nélkül. Bora faggatni kezdte, férjnél van-e, van-e udvarlója, hol lakik.

– Könnyű neked! Te még úgy élhetsz, mint egy diák! De én! Munka után rohanás haza, főzni, mosni, megnézni a gyerek leckéjét. De mondtam neki: önállósodj, kisfiam, mert mától kezdve anyád is tanul.

Tizenöt éves gimnazista fia volt. Elváltan élt, a saját lakásában. – Látszik is rajta, hogy független, szabad nő – gondolta kis irigységgel Mari. Újra és újra felbukkant benne a gondolat, hogy megkérdezze Borát, honnan tud, mit tud Vargáról. De végül is nem merte szóba hozni. A varrodára terelte hát a szót. És valóban, hamarosan fölbukkant Varga.

– Többet van az nálunk, mint nálatok – mondta az aszszony. – Hajaj! Ott kezdi a napját, és ott is végzi.

– Nálatok is állása van?

– Állása? – nevetett Bora. – Az Irmánál. Ott állása van! Nem ismered az Irma, te édest?

– Kit?

– A Schullert Irmát, a főkönyvelőnőnket?

– Nem. Nem. Senkit sem ismerek nálatok – hebegte a lány.

– Sokat vesztettél vele. No, de még nem késő. Biztos látad már: magas, szőkére festett, nagydarab öreglány. Hiszen nemegyszer megfordult a varrodában, egy sor megbeszélést ott tartanak.

– Én az ötösben vagyok – mondta Mari –, egész az udvar végén. Oda ritkán tévednek be a fejesek – elvörösödött.

– Azért rendes a Varga, hogy fizikai állományból iskolára küldött. Más egy fél életet legürizik, míg eszükbe jut. Rég vagy ott?

– Nem. Fél éve.

– És akkor hogy? Te vagy a KISZ–titkár? Vagy szakszervezeti? Vagy mi?

– Semmi – mondta bíborvörösén Mari. – Egyszer csak szóltak, hogy menjek az irodába, és hogy nem akarok-e tanulni – hazudta, pedig érezte: nyilvánvaló, hogy hazudik.

– Hát látod. Máshol ilyesmi? Soha! Áh! Szar az egész. Az Irma nem küld senkit iskolára. Mióta kérem, hogy mehessek! Meós vagyok! És semmi tovább! És az is hogy! Ismered a Kertészt, az elnökünket? Nem? Na mindegy! Egyszer majd elmesélem... Elegendem van belőlük. Lehet, hogy

átmegyek hozzátok, megkérem a Sanyit. Sokszor vagyunk együtt vele társaságban. Mekkoraikat szoktunk inni! Egy kártyapartiban vagyunk: a Kertész meg én, az Irma meg a Sanyi! Mindig ők nyernek! De a Sanyi állja aztán a cehtet! Rendes ürge, nagy gavallér. Hogy nem vettem észre előbb! Tudod, ha meggondolja az ember, hogy épp avval a bakafántos Irmával kellett összeakadnia! Nekem meg ez a lehetetlen vén marha jutott!

Mari hallgatta és hallgatta, és közben mind mélyebbre süllyedt a gyomra, egész addig, míg forogni nem kezdett vele a világ. Fölállt, hogy kimenjen a fülkéből egy kis friss levegőre. Bora egyre fecsegve, megállíthatatlan szóáradata közben egyik cigarettát a másikról gyújtva nyomakodott ki utána a peronra. Iszonyú vécészag fogadta őket. Mari lenyomta az ablakot, kihajolt.

– Rosszul vagy? Olyan fehér a képed, mint a fal – kérdezte Bora.

– Igen. Nem nagyon bírom a vonatot – hazudta Mari, és hirtelen úgy érezte, hogy most utazott utoljára Várhelybe.

Bora elhallgatott végre. Rendületlenül fújta ki az ablakon a füstöt, és dudorászott valamit. Mariban minden összevissza kavargott. Aztán egy mentő gondolata támadt.

– És mióta jár hozzátok a Varga?

– Irmához? Négy éve? Vagy még régebben? Ki tudja már. Olyan, mintha mindig ott lett volna. Reggel ő hozza Irmát, délután ő viszi. Pedig Irmának is van kocsija. Csak minek használná, mikor ott a Varga? Emeletes kertes villája van a patika mögött, a Sárhegyi főorvosék mellett. Ismered a Sárhegyit? A kórházigazgatót? Nem? A leggazdagabb ember a városban! Mit a városban! Talán még a megyében is. Azt mondják, hogy arany Buddha-szobra van. Egyenest Indiából hozta! Ott volt kiküldetésben évekig. És mellette lakik az Irma! Jó helyen, gondolhatod. Olyan kertje van, mint egy park. A két lánya Pesten van, mind a kettő diplomás. A férje, Schullert, a megyén főorvos. Csak elváltak.

Nem bírta az Irma modorát, itt hagyott neki mindent, csak ne kelljen a hangját se hallania.

– Hogyhogy?

– Tudod, hogy ordít az? Zeng az egész szövi. Áh, ha rossz kedve van, még a Kertész is elmenekül előle. A főnöke! Már ahogy a főnöke. Az történik, amit az Irma mond! Az Irma meg? Tudod kitől szerzi az ötleteit? Na, mit gondolsz? A Vargától! A ti Vargátoktól! Szóval így. Rászállt piszokul arra a szegény palira. Az meg kiszolgálja. Persze az Irma a megyén tanácstag. És az még csak hagyján! – fontoskodva elhallgatott.

– És a Vargával is ordít?

– A Vargával? Hogy gondolod! Avval úgy suttog, hogy egy szó nem hallatszik ki. Nagyokat kacag, mint egy gimnazista.

– És mit szól ehhez a Varga felesége?

– Mit szólna? Honnan tudná? A Vargának annyifele kell mennie, ilyen értekezlet, olyan tanácskozás, pártiskola, árubemutató! Honnan tudná szegény, hogy mikor hol van? Meg ha tudja is! Súlyos beteg. A veséjével van valami. Ő akkor se mehetne vele, ha a Varga vinni akarná, hisz egy korty szeszt sem ihat. Többnyire fekszik, még a lakást sem tudja rendben tartani. Áh, annak már kampec.

– És ki ápolja? – kérdezte halkán Mari.

– Az anyja meg a fia is. Meg cselédet is tart mellé a Varga. Mindennel ellátja, rendes ahhoz is, nem lehet egy szava sem.

Szóval így. Összeállt lassan a kép. Mari más emberként szállt le a vonatról. Mintha éveket öregedett volna a hallotaktól. Zúgott a feje, a táskáját is alig bírta cipelni. Igaz, tele volt az új iskolakönyvekkel.

Ahogy közeledett a bevonulás időpontja, úgy lett mind idegesebb köztük a hangulat.

– Mintha két év börtönre ítélték volna. Nem fogom ki bírni. Valahogy elképzelhetetlen, hogy ennyi ideig nem lehetek a magam ura. Öt éve dolgozom, felelek magamért és másokért. És most: jobbra át, balra át. Parancsra feküdni, kelni! Legszívesebben megszöknék. Már arra is gondoltam, hogy kilógok. De útlevelem sincs, meg hová is mennék? Meg hát itt vagy te is...

Veron néni is Bandi bevonulása miatt kesergett.

– Öreg vagyok, máról holnapra felfordulhatok. Azt reméltem, hogy melletted egyenesbe kerül ez a lány. Hiába, nem bírok vele már. Önféjű és makacs, nem hallgat rám.

Mari késői gyerek volt. Azután született, hogy apja 1949-ben hazatért a hadifogságból. Anyja fölött jócskán eljárt az idő, túl volt a hatvanon, de többnek látszott. Három gyereket nevelt föl, tizenöt éve özvegyen, és ez akkor sem volt csekélység, ha a nagyok kenyérkeresők voltak már apjuk halálakor.

Levert volt Mari is. Noha az ő kedvetlenségének más oka volt. Egyik szombaton vásárolni mentek Bandival a főtéren épült új áruházba. Ahogy jöttek lefelé a lépcsőn, Mari visszanézett, és meglátta, hogy Varga fordult ki a cipőosztály ajtaján! Gyorsan elkapta a fejét, de annyit észrevett azért, hogy Varga beszél valakivel. Kivel? Mellette nem látott senkit, de hirtelen az volt az érzése, hogy előtte az a magas nő, aki a lépcsőn a karfát fogva állt... Lopva hátra nézett megint, és igen: már egymás mellett jöttek lefelé. Az Irma, csakis az Irma lehetett a határozott arcú, szőke aszszony. Jóval idősebbnek látta Vargánál. Tanakodtak valamiről.

Vajon Varga meglátta-e őket? Szorosan belekarolt Bandiba. Először el akart menekülni, de aztán úrrá lett rajta a kíváncsiság. A földszinten volt a háztartási cikkek osztálya, az előtt haladt el, aki a kijáráshoz igyekezett. Behúzta Ban-

dit ide, és a polcok között válogatva úgy fordult, hogy lása, ha Vargáék arra jönnek. Arca vörös volt, a füle égett, alig kapott levegőt. Bandi elment borotvakrémet keresni, ő pedig egy dezodorral a kezében, szinte bénultan lesett kifelé.

Jöttek hamarosan. Lassan, valamin vitatkozva igyekeztek a kijárat felé. Varga jobbra-balra forgatta a fejét, a háztartási részbe is benézett, de összeráncolt szemöldökét, változatlan arcát látva Mari remélte, hogy nem vette észre őt. Az asszony jóval magasabbnak tűnt Vargánál, de lehet, hogy csak a magas sarkú cipője miatt. Formátlannak, öregnek, pocakosnak látta. Szürke szövetszoknyát, sötétkék kiskabátot, fehér blúzt viselt. Hátrafésült, rövid haja szabadon hagyta a homlokát. Megálltak a nagy üvegajtó előtt. A nő egyre beszélt, magyarázott, Varga pedig, mintha keresne valamit, körbe-körbe jártatta a szemét. Aztán karon fogta Irmát, és kiléptek a csapóajtón. Odakint ismét megálltak.

Lehet, hogy mégis észrevett. Mintha keresett volna – gondolta Mari, és megkönnyebbülten, szinte megvidámodva ment oda Bandihoz, aki egy festékesdoboz feliratát böngészte. Milyen jó, hogy itt van, hogy bele lehet karolni, el lehet felejteni, amit látott! Milyen jó, hogy ő nem tud semmiről, nem érzi azt a mély sebzettséget, nem ismeri azt az izgatott, keserű kudarcérzést, ami Marin úrrá lett az előbbi találkozástól! Csöndesen állt mellette egy darabig, várva, hogy elolvassa, amit akar. De aztán hirtelen elfogyott a türelme. Legszívesebben kiszaladt volna, hogy újra lássa őket. Hogy újra megnézzze azt a férfias arcú, egyáltalán nem vonzó külsejű nőt.

Hát ez kell a Vargának? Jobban kell, mint ő? De miért?

Mi lehet az az érték, az az erő abban az asszonyban, ami legyőzi őt, az ő fiatalságát?

Az ő tapasztalatlanságát, butaságát?

Biztos. Biztos. És talán nem is olyan csúnya, mint első látásra tűnt, talán csak rosszul látta. Látni akarta még egyszer, föltétlen. Húzta Bandit a pénztárhoz, aztán sebtiben át-

rámolta a holmikat az ő kosarába, és a sajátját ledobva a pénztár túloldalán a bejárat ajtóhoz szaladt.

– Mintha a Borát láttam volna elmenni – súgta oda Bandinak izgatottan.

Nem mert azonnal kiszaladni, hátha itt vannak még valahol. Előbb kikémlelt az üvegen át. Nem látta őket. A bejárat mellett előreugrottak a falak, csak a tér egy szűk sávját lehetett belátni. Kiment, lenézett a térre. Sokan jöttek-mentek az utcán, de őket nem látta sehol. A parkolóból kifordult egy bordó Zsiga, de túl hamar eltűnt ahhoz, hogy biztosra vehesse, az övék volt.

Lehangoltan ment vissza Bandihoz.

– Eltűnt, mire kiértem. Lehet, hogy nem is ő volt.

– Jobb is. Minek szaladsz utána? Hétfőn úgyis találkozunk – mondta Bandi.

– Igen, de meg akartam kérdezni tőle valamit. Majd felhívom...

Ez a találkozás nagy csalódás volt Mari számára. Nem értette, mi köti Vargát Irmához, és azt se, hogy akkor meg mit akart vele. Részegen megkívánt, és kész. Lehet, hogy ha akkor nem én jövök ki a műhelyből, hanem valaki más, akkor az lett volna a „szerencsés”. Egyszerűen csak nő kellett neki. Volt három szabad estéje. Összevcszett Irmával, vagy elutazott az asszony. Vagy valami miatt épp nem ért rá. Hát ennyi az egész nagy kaland. – Ő meg komolyan vette a valóságait, és beleesett!

De hiába szégyellte az ostobaságát, hiába akarta elfelejteni az egészet és hiába akart csak Bandira figyelni, vigasztalni, biztatni őt a bevonulásig, rosszkedve, kiábrándultsága mindenkiével szemben ingerültté, magába fordulóvá tette. Neheztelt az egész világra, terhére voltak a munkatársnők, az édesanyja és Bandi is. Csak Vargával szeretett volna mindezek után is és mindezek ellenére is találkozni, úgy érezte, csak a vele való beszélgetés gyógyítaná ki megalázottságá-

ból, ő mondhatná egyedül, hogy – lázalom, amitől szenvedsz, én valóban szerettelek és szeretlek, de a körülmények nagyobb urak, mint én... Szóval valami effélét.

Nem bírta tovább az állandó feszültséget, az iskolázás ürügyén munka után bement az irodába. Zsuzsinak előadott valami zavaros történetet, ami miatt beszélnie kell a főmérnökkel, aztán leült és várt. Fecsegett a lánnyal, még nevetgéltek is, de közben minden idegével az ajtót figyelte. Hogy végre kinyíljék, kilépjen Varga, és behívja őt. Majd húsz perc várakozás után végül is tényleg nyílt az ajtó. Varga egy idősebb katonatisztet kísért ki. Visszafelé Marira villantotta a szemét köszönésül, majd Zsuzsinak mondta, hogy azonnal hívja fel a pártbizottságot, mondja, hogy ő már elindult.

– Maga? Kire vár? – kérdezte Maritól.

– Magára. Kérdezni akartam valamit az iskolával kapcsolatosan... – dadogta vörösén.

– Sürgős? Nagyon? Mert el vagyok késve, mégse dobhatom ki az ezredes elvtársat... Kettőkor kezdődött a megbeszélés.

Közben fölkapta a ballonját, berohant a szobájába a táskájáért.

– Nem, nem olyan sürgős. Majd jövő héten... – mondta Mari, és váratlan megkönnyebbülést érzett, hisz nem tudta, mit is mondana hirtelen a férfinak, ha behívná.

– Akkor jó, keressen meg kedden vagy szerdán, munka előtt. Vagy majd én beüzenek magáért, az még jobb lesz.

– Jó – mondta lángoló arccal a lány, és az előbbi megkönnyebbülés helyét valami görcs váltotta fel, ami a torkát fojtogatva a sírás határáig vitte.

– Akkor szia – mondta dermedt mosollyal Zsuzsinak, és amilyen gyorsan csak tudott, igyekezett kifelé az ajtón. A bőrét a ruha alatt jeges hideg borította el, alig bírta mozgat-

ni a kezét, a lábát. Hogy jutott a buszmegállóig, nem tudta. Zúgó fejjel, halálos fáradtan ért haza.

Bandi arra kérte, hogy töltsék együtt az utolsó hetét.

– Nyáron úgysem vetted ki a szabadságod. Legalább most legyünk együtt!

– Mit tudunk csinálni egy hétig ebben a nyomorult városban? Fúj a szél, esik az eső – ellenkezett Mari.

– Hát akkor menjünk el hozzánk! Anyáméknál is akad hely. Ott mégis van fedett uszoda, színház. Pesthez is közelebb van, felmehetnénk egy nap.

– Tudod jól, hogy utálok Nyáradot. Rettenetes volt az az év, mikor ott laktam. Édesanyádék meg látni sem bírnak...

Bandi megsértődött a sok ellenvetés miatt. Szó nélkül, duzzogva ültek a szobában. Mari oldódott fel hamarabb.

– Jó, akkor legyen úgy, ahogy először akartad. Kiveszek szabadságot, és itthon leszünk. És egy nap felutazunk Pestre, másik nap Várhelybe. Úgyis annyi mindent akartam megmutatni ott neked.

Bandi hosszas rábeszélés, kérlelés után megengesztelődött.

– De azért azt nem felejttem el, hogy azt mondtad, rettenetes volt Nyáradon. Hát tényleg nem volt jó neked semmi?

– Semmi. Iszonyú volt az a hideg odú, a poros, savanyú szagú jutagyár, minden, minden, minden...

– És... Eh... Nagyon furcsa ezt hallani tőled. Nekem nagyon szép emlékeim vannak a tavalyi évről... Még arról a jeges odúról is... Hát nem jut eszedbe semmi, ami jó lett volna?

Mari legszívesebben odavágta volna, hogy semmi, jobb lesz, ha Bandi is elfelejt mindent. De aztán mégsem akarta ennyire megbántani a fiút. Csendesen elmosolyodott.

– Igazad van – mondta. – Azért volt valami szép is...

Bandi átölelte, a blúzába csúsztatta a kezét. Mari ellenkezett, hátrafesztette a derekát. De aztán elmosódottan,

szavak nélkül átvillant rajta valamilyen „csak azért is” dac, és mint mély vízbe az úszni nem tudó, vetette bele magát Bandi ölelésébe.

A szeles, hideg novemberre enyhe, tiszta december következett, mintha kárpótolni akarná az embereket a mostoha kora őszért. Mari kétségbeesett leveleket kapott Banditól. Szinte mindennap jött a posta, és minden levélben annyi ke-serőség volt, annyi segélykérés, hívás, hogy egyik hét végén elutazott Karosra látogatóba. Édesanyja meggyes pitét sü-tött, Bandi kedvencét, vett neki egy üveg konyakot, kiszol-lót, más apróságot, amit a fiú kért. Pesten kellett átszállnia, majd további két órát vonatozott, míg odaért. A kocsik tele voltak hozzá hasonló utazókkal, anyák, menyasszonyok, fe-leségek utaztak az ország minden pontjáról szerte a seregben szolgáló hozzátartozóikhoz. Legalábbis Marinak úgy tűnt. A hajnali indulás, a zsúfolt szerelvényeken való zötykölődés, a pizsok, bűz, korom, részeg emberek, gyereksírás, szóval a vonatok e föltétlen, mindennapos tartozékai kifárasztották, elkedvetlenítették.

Tizenegykor szállt le a karosi állomáson. A sínek mögött széles, kopár, köves, szemetes mező volt, amin fehérre tapo-sott út vezetett a laktanya terméskő és betonpalánk keríté-séhez, a kis rácsos ablakú portához. Az udvarban alacsony épületek húzódtak, mellettük fedett színekben álltak a teher-autók, járművek. A porta bejáratánál őr állt, kikérdezte, kihez jött, aztán beengedte a folyosóról nyíló nagy, alacsony mennyezetű, köves terembe, amely székekkel, asztalokkal volt tele. Odabenn sokan voltak, összegubancolódott párok, süteményes, rántott csirkés csomagokból anyjuk örömeire faló kiskatonák. Mások, mint Mari is, még csak vártak. Kendős, fáradt öregasszonyok és már jócskán szeszese haverok, lá-nyok, egy csecsemőt nyugtatgató, fölpakolt kismama és egy gyászruhás, vörösre barnult arcú parasztember. Mindenki

kivétel nélkül mindenkiben valamilyen nagy, komoly érzélem megtestesülését látta. Feszélyezetten érezte magát, legszívesebben elmenekült volna. A szerep, amit most menthetetlenül betöltött, tudta, hogy félreértés, pillanatnyi hangulatának, sajnálatának eredménye. Üresnek és kívülállónak, ide nem tartozónak érezte magát, talán még csalónak is a többiek között.

Bandi lépett be a terembe. Mosolygott, tréfálkozva köszöngtetett katonatársainak, mutatta nekik Marit, miközben sietett oda hozzá. A lány egy pillanatra az érdeklődés közepontjába kerülve, lángvörösén ült a helyén. Bandi lehajolt hozzá, magához szorította, összecsókolta. Mari előbb tiltakozott, ellenkezett – ne itt, hisz mindenki nézi őket –, de aztán belátta, hogy nincs menekvés, ha elkezdte, tovább is kell játszania a kedveséhez utazó katonamátka szerepét. Mindez rettentő ízléstelennek tűnt így, hideg fejjel, egyszerre csinálva és kívülről is látva, mit csinál. Megint rosszkedvű lett, megint dacos, megint türelmetlen. Érezte, hogy meg kéne mondania Bandinak, hogy nem szereti már. De nem volt ereje megküzdeni az ellene szóló körülményekkel, nem volt szíve elrontani a fiú örömét. Kipakolta ő is, amiket hozott, aztán röviden elhárítva Bandi kérdéseit, hallgatta a vég nélküli katonatörténeteket. Most, miközben Veronka néni süteményét falta, csupa mulattató, jópofa történetet mesélt a fiú, nyoma sem volt a levelekből áradó meghasonlottságnak, végső kétségbeesettségnek. Mari becsapottnak érezte magát, és legbelül elhamarkodottnak és túlzottnak tűnt utazása.

Bandi megérezte a lány rosszkedvét, úgy gondolta, hogy a társalgó feszélyezi, amelynek sarkában nagy zörgéssel, csörgéssel épp kinyitott a büfé. Fekete pulóveres, vörös hajú, kurta szoknyás nő emelgette az üres sörösládákat, hajolgatott sóhajtozva, majd az odaugró katonákkal kacarászva. Bandi érdeklődését is magára vonta az alaposan kifestett, harmincas büfésnő, néha hangosan odakiáltott valami kétértelmű jópofaságot az ott sürgölődő fiúknak, amire aztán az asz-

szony éles nyelvű válasza is megérkezett. Marit bántotta, hogy „Bandikának” hívja a fiút, éreztetve ezzel, milyen jól ismeri. Lehetett ebben afféle női praktika, bosszantás is, lehet, hogy valójában nem is létezik az a bizalmas viszony, amit ez a megszólítás sejtet, mégis kellemetlen volt kívülről-lóként végighallgatnia a sok bennfenteskedő, buta életet.

Felállt, mint aki menni készül. Bandi megfogta a kezét, visszahúzta az asztal mellé.

– Kimenjünk a városba? – kérdezte. – Van két óra kimenőm. Ha akarod, beszélhetnánk, megmutatom neked a főteret, a mozit meg az éttermet, ahol néha meg szoktunk inni valamit, ha büntetésből épp nem vonják meg ezt a két órát is.

– Azért nem is olyan rossz itt neked – mondta Mari, amikor a gesztenyefasorban sétáltak a város felé.

– Hogyhogy? – hökkent meg Bandi.

– Hát... Eltréfálkoztok, elsörözgettek, van társalgó, büfé, moziba jártok. Nekem fele ennyi szabad időm sincs a munka meg a tanulás mellett.

– Hogy mondatsz ilyet! Ma vasárnap van, és nem vagyok szoliban. De hát eddig majdnem minden vasárnapomat szolgálatban vagy büntetésben töltöttem. Hét közben pedig hajnali öttől este kilencig jó, ha egy óránk van, amikor azt csinálunk, amit akarunk. Az első év rettenetes. Jövőre már jobb lesz valamivel, látom, hogy az öregeknek egész aranyélete van a miénkhez képest. De most téboly. Már jelentkeztem gépkocsivezetésre, mert azoknak mások a foglalkozásai, de hiába, az alapképzésből nem lehet meglógni. A rengeteg menetgyakorlat, lögyakorlat, szerelés, az őrség. Hidd el, nem véletlenül írtam, amit írtam! Az ember néha úgy érzi, hogy nem bírja tovább, belebolondul. Aztán valahogy túlteszi magát a dolgokon, hol úgy, hogy csinál valami jó nagy marhaságot, még ha tudja is, hogy zárka jön utána, néha meg úgy, hogy elhülyéskedi, eltréfálja a dolgot, mintha nem is ő lenne az, akivel mindez megtörténik.

– És a büfé? Az is csak vasárnap van nyitva?
– A büfé? – Bandi nem akarta meghallani a Mari kérdésében rejtőző célzást. – A büfé mindennap vacsora után nyit, és kilencig üzemel. Persze napközben is nyitva van, de akkor csak a főnökségnek. Mi csak héttől kilencig látogathatjuk. Már akinek pénze van.

– És az a csaj? Az is itt lakik?

– Miféle csaj?

– Áh, úgyis tudod. Az a vörös, a büfésnő!

– Ja, az az egyik százados felesége. Az nagy szám. Marha jó történeteket mesélnek róla. Valahányszor lefekszik valamelyik főnökkel, a férjét mindig előléptetik. Állítólag továbbbszolgáló törzsként kezdte. Egy-két év, és ezredes lesz hacsak ki nem öregszik a Cirmi.

– Kicsoda?

– Cirmi. Úgy hívják. Állítólag azelőtt a haja nem vörös volt, hanem cirmos. Akkor ragadt rá a neve. Az ürge marha féltékeny, egyszer az egyik krapek segített átvinni egy láda sört a lakásukba. A százados elvtárs meg épp akkor jött haza, és ott találta a katonát. Ordított, mint a sakál, revolverrel kergette az udvaron körbe. Úgy fogták le. Pedig amikor az egyik őrnagyot találta otthon kettesben a Cirmivel, akkor nem kiabált, csak ivott három napig egyfolytában. Tökrészeg volt, nem vehette fel a szolgálatot, úgy volt, hogy leszerelik. Aztán szeptember végén, a sereg napján előléptették. Akkora mulatás volt, az egész jutalompénze ráment. Akkor ki akarta venni Cirmit a büféből: egy századosnak mégse lehet büfésnő a neje. De a Cirmi nem hagyta. Azt mondta, még unalmában ki tudja, mit tenne. Akkor belátta a marha Gajafás is, hogy az tényleg nem lenne jó, itt a büfében legalább egész nap szem előtt van.

– Ki látta be?

– A Gajafás. Az a neve. Gajafás István százados elvtárs. Azóta is megy minden a régiben. Hiába, ha valakinek ilyen

tehetséges felesége van, azt az isten sem menti meg attól, hogy a végén altábornagy ne legyen.

– Téged is nagyon ismer – kockáztatta meg Mari.

– Ismer hát. Jó pénzeket keresett rajtam, annyi szent. Nála hagytam az összes dohányt, amit behoztam, meg amit anyámék küldtek. De hát mi az ördögöt csináltam volna? Ittam én is bánatomban, mint a többiek. Mindegy. Most talán egy kicsit egyenesbe jövök majd. Mindig te jártál az eszembe. És ne haragudj, ha megmondom, nem szemrehányás, de olyan furcsán viselkedtél az utolsó időben, az volt az érzésem sokszor, hogy már nem is szeretsz. Szinte biztos voltam benne, hogy nem vársz meg.

Az alacsony, régi házacskákkal szegett úton elérték a város központját. Régi, emeletes községháza, régi, díszes homlokzatú patika. Majd az új, modern külsejű posta, az emeletes áruház, a sarkon pedig a narancssárgából szürkülő, nagy ablakos vendéglő állt. A vásártér szélén, körülkerített gyepes térségen csúcsos, vörös csillagos katonai emlékmű, körülötte néhány sötétzöld tuja. Mögöttük vagy tíz lépcső magasban a templom sárga, barokk épülete.

Mari nem válaszolt Bandi szavaira.

– Bemegyünk? – intett fejével a vendéglő felé. – Van nálam pénz.

– Ne hülyéskedj! Azért még akad egy-két forintom.

– Azt mondtad az előbb, hogy annál a Cirminél hagytad az összes pénzed. Csak azért mondtam.

– Jó, jó. De ott még azért nem tartunk, hogy neked kelljen fizetned.

Leültek. A feketére festett mennyezetet fehér műanyag kazetták díszítették. A füsttől cifrán koszos volt az egész. Nagy hodály volt az étterem, egyik végében pódium a zenészeknek, a másik oldalon a függönyök mögött a vécék. Középen a konyhába vivő ajtó, mellette a bárpult. Leültek az egyik ablak mellé. A klöplifüggönyöket éppúgy befogta a

füst, mint a fehér díszítést. Lehangelő egy hely – gondolta Mari.

– No és? – kérdezte Bandi, mikor megrendelték a söröket. – Otthon mi újság? Hogy megy az iskola?

– Megy. Közelednek a vizsgák. Majdnem mindenből dolgozatot írunk. Rengeteget kéne tanulni, de hát...

– Hagyd ott, ha nehezedre esik! Elvégre nem kötelező. Ne hajtsd túl magad, már mosolyogni is elfelejtesz lassan, annyi a gondod. Mi lesz veled, ha két pulya húzza majd a szoknyád szélét, ha már most így kikészítet magad?

– Soká lesz az – mondta Mari.

– Mért? Nem is volna hülyeség. Akinek két gyereke van, azt leszerelik. Csak az alapkiképzésen kell részt vennie.

– Két gyereked másfél év alatt akkor se lehetne, ha az egyik már félig kész lenne – mondta ingerülten a lány. – Vagy legföljebb akkor, ha ikrekről van szó.

– Lehetett volna pedig. Ha jókor meggondoljuk. – Mari nyakába bújtatta a kezét. A lány megborzosgott. Alig bírt az ingerültségén úrrá lenni. Elhúzta a fiú kezét.

– Hát, amíg tanulok, addig semmiképp. Az még három év... Utána meg... majd meglátjuk.

A félévi jegyekhez dolgozatot kellett írni. Magyarból is. Nem találta a magyartanárt az iskolában.

– Vigye át a gimnáziumba, mert Halasi tanár úr nem tudja másképp lezárni a jegyeket – mondta a titkárnő. Átballagott a kanyargós Fövény utcán a gimnáziumba. Szerette a régi, földbe sülyedt házakkal szegett szoros kis sikátort. Az ablakok derékmagasságban voltak, pedig a gödrös macskakövezés, ami elvette a házak eredeti magasságát, se tegnap készült. Mintha hullámozó, szorosan fűzött gyöngyszövegeten menne az ember.

A mély ablakbeugrókból az idős lakók közönyösen vagy kíváncsian mérték végig az arra járókat. Nyáron csaknem

minden ablak virágoskert volt. Kaktusz, fukszia, viaszvirág zöldell és piroslik itt gondos rendben. A szobák vastag, meszelt falai egyenetlenek, de mélyük árnyékos, nyáron, hűvös, télen jó meleg. A fehér vászonhuzatú ablakpárnák és régi divatú, horgolt csipkefüggönyök otthonosságot, tisztságot, állandóságot sugallnak, mintha ezek az öreg házak és a bennük lakók ilyen fonnyadtan és düledezően, de mindörökre megmaradnának.

A gimnáziumban felküldték a negyedik emeletre. A harmadikon még a szürke-fekete kövezés, az egymást követő termek, az órák ugrásra kész csöndje fogadta, de a negyedikre már csak egy szűk, meszelt falú lépcsőház vezetett föl. A folyosó sötét volt, és hamar véget ért, mindössze három ajtó nyílt róla, valószínű azok is a padlástérbe vezettek. Már épp vissza akart fordulni, mikor az egyik mögül mint ha beszédet hallott volna. Odasompolygott halkan. Az ajtón fehér névjegykártyán kézírással ez állt: Molnár Judit, Halasi Imre, Halasi Zsófia.

Bekopogott. – Szabad – hallatszott Halasi tanár úr magas fekvésű, mégis tompa hangja. Mari kinyitotta az ajtót, és zavarba jött a váratlan látványtól. Közvetlen előtte, fehér kórházi ágyon a párnákra és az ágy támlájára dülve félig ült, félig hevert Halasi. Hosszú lába mégis csaknem végigérte az ágyat, odanyúlt Mari elé. Halasin rövidnadrág és atlétatrikó volt. Az ágy mellett szorosan asztal állt, fölötte hosszúkás, függöny nélküli ablak. Az asztalon tányérok, poharak, cumisüveg, tálcan, konyhakendővel letakarva kenyér, és más ennivalók. Mellette pedig asztalkával egybeépített bilis szék, melyen egy kisingbe öltözött, meztelen fenekű kislány ült. Nem lehetett még egyéves sem. Kezében csörgő és kiskanál, barátságosan csapkodott velük Mari felé.

– Jöjjön be, és csukja be az ajtót! – biztatta Halasi Marit. – Megfázunk. – Mari nagykabátban, sapkában volt, nem érezhette a folyosóról beáramló hideget. Betette maga

mögött az ajtót, és tanácstalanul állt meg az ágy végében, Halasi lábánál.

– Vegye le a kabátját, mert ez a kályha nagyon fűt – biztatta a tanár. Az ajtó melletti olajkályha csak úgy ontotta a meleget.

– Nem akarok zavarni – mondta Mari. – Csak azt mondták, hogy hozzam el a tanár úrnak a dolgozatot, mert le kell zárni a jegyeket.

– Köszönöm, hogy elhozta. De azért ne siessen annyira! Tegye le egy percre a holmiját, ha mondom! Nézze, itt az asztal alatt van egy hokedli is. Mindjárt kioperálok.

Mari levette a kabátját, sapkáját, sálját, és tanácstalanul nézte, ahogy Halasi kínlódik, hogy a kislány mellől előhálássa a széket.

– Tegye az ágy végébe a kabátot, és húzza egy kicsit odébb Zsófikát! Úgy ni, máris megvan.

Átvette a hokedlit, letette az ajtó elé, és leült. Zsófica kezében megállt a csörgő, komolyan tanulmányozta az idegent. Mari rámosolygott, megcsiklandozta meztelen vállát, vaskos kis karját. A kislány felnevetett, és várta Mari újabb közeledését.

– Miről írt? – kérdezte Halasi.

– *A Karamazov testvérek-ről.*

– *A Karamazov testvérek-ről?* Maga ilyen nagy irodalmár?

– Nem, dehogy – jött zavarba Mari. – Nem vagyok irodalmár. Véletlenül került a kezembe. Vagyis hogy... szóval amikor a különözeti vizsgára készültem, A könyvtárban megláttam. Nagyon szeretem a hosszú regényeket. Igaz, nem sok időm van olvasásra, olykor egy fél év is beletelik, amíg egy könyvet elolvasok. De mégis jobb a már ismert szereplőkhöz visszatérni, mint mindig újakkal ismerkedni. Így tudja az ember, hogy kik vannak benne, és kíváncsi a sorukra. Ha sokáig nem tudom kézbe venni a könyvet, akkor

is úgy gondolkodom arról, hogy mi történik majd benne, mintha valóban élnének a szereplők.

– Jó, hát akkor nem irodalmár, csak nagy kíváncsi. Ez nagyon jó szokás, tudja? Kevés az okosan kíváncsi ember, az olyan meg még kevesebb, aki könyvekben keres orvosságot a kíváncsiságára. – Halasi arca ragyogott, mohón, szinte gyerekesen kérdezett, és sietősen, izgatottan magyarázott. Mari ismerte már ezt a furcsa izgalmat a magyaróráikról. – És miért választotta legkedvesebb könyvéül a *Karamazov*-ot? Mi tetszik benne?

Mari akaratlanul is elvörösödött. Grusenyka tetszett neki a legjobban benne, az a pusztító szenvedély, ami a hitvány lengyel úrhoz köti, aki pedig a szerelmét és ragaszkodását semmivel sem érdemelte ki. Grusenyka sorsa babonázta meg, látványos és szenvedélyes élete, amitől egyszerre iszonyodott, mint valami fenyegetéstől, és ugyanakkor le is nyűgözte. Tetszett neki a kihívó, harsány, félvilági viselkedése, a veszedelmes szépség, mindaz, ami annyira idegen volt az ő visszahúzódó, rejtőzni szerető alkatától, örökös féltelmeitől, bujkálásaitól. Szinte maga előtt is titkolva élt benne ez az összehasonlítás, és bár sokat gondolkodott a szép orosz asszonyról, a dolgozatban nem erről írt. Győzött benne az óvatosság, amit zárkózottságnak, sőt önállótlanságnak is tarthatunk, mert valójában mindegyik indíték jelen volt benne egyidejűleg. Arról írt, amit Iván a kocsmában a gyerekekről mond Aljosának, és ami olvasáskor szintén nagyon megrázta. A gyerekek kiszolgáltatottságáról, szenvedéseiről írt, földéizve Iván nevezetes szavait: hogy semmi sincs a világon, amivel érdemes lenne akár csak egyetlen kisgyereknek is fájdalmat okozni. Ezeken a sorokon sírt is, valahogy magát képzelte a fagyos budiba zárt kisfiú helyébe.

Halasi felvillanyozva hallgatta a lány akadozó szavait.

– Én is nagyon szeretem ezt a könyvet. Lehet, hogy ha maga adta volna fel a témát nekem, én is a *Karamazov*-ról írtam volna legkedvesebb könyvemként. Még a végén ro-

kon lelkek vagyunk – nevetett, és hangjából az az árulkodó boldogság csendült ki, ami akkor fogja el az embert, ha valamiben végre őt látszik igazolni a világ.

– Régen laknak itt? – kérdezte később Mari. Valahogy másképpen képzelte el egy tanár lakását.

– Régen. Tán nem elég jó hely? Nézzen ide, mindkét kamrat ki tudom nyújtani. Nemcsak hosszában, keresztben is. – Meztelen karját kifeszítette, hosszú ujjait csak néhány centi választotta el a falaktól.

– És a felesége? Ő is itt lakik?

– Hát hol lakna? Elég hely van itt mellettem, nem? – nevetett Halasi.

– Még egy szekrény se fér be – sajnálkozott Mari.

– Szekrény! Minek az? Elfér minden az ágy alatt! Nem kell urizálni. Ez legalább ingyen van!

– És nem kapnak lakást?

– Kapunk, hogyne kapnánk. Mire megnő a lány, biztos. No de viccen kívül, kapunk. Már befizettünk. Azért is lakunk itt, mert így össze tudtuk szedni a beugrót. Viszont, ha albérletbe megyünk, akkor sose lett volna meg. Judit kikunyerálta az igazgatójától ezt az odút. Majd csak kibírjuk valahogy.

– És mosni? Hol mosnak? – csúszott ki Mari száján – Hiszen egy gyerekre annyi mosnivaló van. Pelenka, minden.

– Mosunk is, ne aggódjon! Meg Zsófi is, látja, nemigen nyúvi a pelenkát. Azért ül a széken, hogy ne kelljen annyit mosni, igaz? – Zsófi nevetett, mintha értené, mit mond az apja. És Mari most jött rá, mit érzett a füledt, párás levegőben, ahogy belépett, mitől hőkölt meg, és jött zavarba.

– No de ne rólam beszéljünk! Meséljen valamit magáról!

Mari tréfálkozva, Halasi modorát önkéntelenül is átvéve felelgetett.

– Ha marad még egy kicsit, Jutka meghozza az ebédet, akkor még vendégül is látjuk – mondta Halasi. De Marinak ettől mehetnékje lett. Az volt az érzése, hogy Molnár Ju-

dit nem örülne, ha itt találná. Valami illetlent érzett ebben a feszélyezetlenségben, Halasi lezser öltözkékében, ami ugyan célszerűbb volt az itteni körülmények között, mint Mari vas-tag pulóvere, mégis túlzott bizalmasságot sugallt.

– Nem, nem, mennem kell. Kettőkor folytatódik a tanítás, épp matematikadolgozatot írunk.

– Nincs kedve eljönni egyszer a klubomba? Nagyon jó kis gárdám van, a művelődési házban jövünk össze. Hétfőn hat órákor. Minden hétfőn. Nagyokat vitázunk, irodalomról, filmekről. Sok jó fej van. Jöjjön el, jó?

– Hát... Kedvem volna, de nem tudom, hogy jár a vonat.

– Jár a vonat. Egész éjjel járnak a vonatok. De meg nem is tart olyan sokáig. Ritka hogy tíz órákor ne legyen itthon. Várhelyben tízkor minden bezár. A művelődési házban csak kilencig lehetünk, akkor egy órára még áttesszük a székhelyünket a presszóba. De utána nincs tovább. Jöjjön el, biztos megtetszenek magának az emberkéim. Épp olyan fiatalak, mint maga – mondta egy matuzsálem mosolyával. Aligha volt több harmincnál.

– Jó, hát ha vége lesz a vizsgaidőszaknak, biztos elmegyek. Tulajdonképpen érdekelne... – Öltözni kezdett. Zsófiika nagyot prüszkölt a székben.

– Nem fázik meg ez a kicsi ilyen meztelenül?

– Nem szabad neki – mondta Halasi, és sortja zsebéből gyűrött, nagy fehér zsebkendőt vett elő, előrecsúszt az ágyon, és kifújatta, megtörölgette a gyerek orrát. Az két kezét nyújtotta apjának. A férfi ölbe vette, most először állt fel az ágyról.

– No, vakard meg a mennyezetet! – mondta. Zsófiika már előre nevetett. Halasi feltartotta a meztelen fenekű kislányt, az pedig gödrös karocskáit nyújtva meszet vakarászott a plafonról. – Jól elszórakozunk, látja. Ha az anyja tanít vagy ebédért megy, én vagyok vele, délután meg, mikor

én tanítók az estiben, akkor Judit. Aztán, ha kicsit nagyobb lesz, majd elmegy az óvodába. Oda talán beveszik.

Karján tartotta a kislányt, aki apja hosszú, barna hajával játszott. Mari nem tudta megállni, hogy meg ne nézze, nincse-összekeve a biliszek. Tisztának látszott.

A félévi vizsgák elmúltak. Amit lehetett, megtanult.

A szakmai tárgyak jól mentek, az irodalom, a történelem nem okozott gondot. A számolással is elboldogult, noha még ez volt a legnehezebb. Mikor inas volt, kevés matematikát tanultak, s ezt most bajos volt behozni. De a többiek se remekeltek, a tanár pedig már beletörődött, hogy sok mindent előről kell elmagyaráznia. Már a jó szándékot is értékelte. Mindent összevéve nagy szerencséje volt, hogy ilyen fiatalon újra belekapott az iskolába, mert az idősebbek példáján látta, később milyen keserves. Hordták a demizsonokat, a kóstolókat, hordták, amit tudtak, hogy kicsit könnyítsék a tanárok dolgát osztályozáskor.

Január végén egy délutános héten elment Halasi tanár úr filmklubjába. Magától talán nem lett volna elég bátorsága hozzá, még ha minden alkalommal hívta is Halasi, de Bora is kedvet kapott rá, és így együtt könnyebben elhatározták magukat. A klub a művelődési ház földszintjén volt. A gyéren világított járdán már egy kis csapat cigarettázott, mire odaértek. Utat nyitottak nekik, de odabenn minden üres volt, a klubhelyiségben csak a felgyújtott, gyenge csillár és a mormogó olajkályha fogadta őket. Kinéztek mégegyszer az előtérbe, egy utánuk somfordáló fiútól megkérdezték, itt lesz-e a foglalkozás, aztán beültek a barnás-szürkés fotelokkal berendezett terembe. A falak mentén üveges könyvszekrények, egy-egy polcon váza, néhány zöld növény. Pirosfekete gépi perzsaszőnyegek a parketten, és a hideg levegőben az olajkályha műhelyszaga.

Vártak. Mari a csipketerítő rojtjait fonogatta, Bora ciga-

rettára gyűjtött, a könyvszekrények elé állt. Nézegette a könyveket is, és szemmel tarthatta onnan a bejáratot is. Kintről hangos fiúnyerítés, dörmögés, röhögés hallatszott, majd egy-egy vékonyabb kislányhang is beszűrődött. Aztán az általános mormogás elcsendesedett, és a köszönésekből nyilvánvaló lett, hogy megérkezett Halasi. Kulcszörgés, lépések zaja, kezdtek beszivárogni a terembe a többiek is. Halasi az irodába ment még valamiért, addig a társaság lepakolt a kis asztalok körül, letelepedtek a nagy karszékekbe. A kabátokat nem vették le, bár maguktól a gyerekektől is mintha melegebb lett volna a terem. Bora évődve indult vissza Marihoz, már látott valami csipkelődőnivalót az ajtó előtt elsiető Halasin. Szeretett úgy beszélni a férfiakról és a férfiakkal, mintha közte és öközöttük különleges kapcsolat lenne, mintha régről tudná azok minden szándékát, gondolatát, hibáját és erényét.

Marit feszélyezte az idegen társaság. Óvatosan ült a karszékben, szerette volna minél kisebbre összehúzni magát, mintha jelenlétének ideiglenes voltát akarná hangsúlyozni. És valóban úgy is érezte, hogy kár volt eljönnie, Halasi biztos nem gondolta komolyan, ha hívta is. Ezek a fiatalok annyira mások voltak, mint ő. A fiúk most januárban is katonazöld, kapucnis zubbonyban voltak, nyakukon piszkos színű, hosszú sálak sokszor megtekerve. Hajuk hosszabb, diákosabb volt a megszokottnál, sapkát vagy nem hordtak, vagy afféle fekete baretet, mint a művészfilmekben a festők. Nadrágjuk a földet söpörte. A lányok – csak ketten voltak – hosszú, karcsú szövetkabátban, rajtuk is hosszú sál, hosszú hajuk kétoldalt lógott. Szépnek tűntek, sápadt arcuk, fáradt szemük különlegessé tette őket. A fiúk fennhangon élcélődtek, egymást ugratták, látszott, hogy főleg csillogni akarnak. Egyikük papírrepülőket hajtogatott valami újságdarabból, azt röptette a lányok hajába.

– Maradj magadnak, Röfi – mordultak rá. Rosszkedvük

éles ellentétben állt a fiúk harsányságával. – Szórakozz az anyukáddal, jó?!

Mari érezte, hogy az éles hang nekik is szól, előttük akart a megszokottnál fölényesebbnek mutatkozni a kislány. Már épp kitört volna az általános röfözés, ami illetett a sovány, de malacorrú vörös fiúra, mikor bejött Halasi.

– Áh, áh, a hölgyek! – pakolta le a kis dohányzóasztalra az emeletes könyvcsomagot. – Minek tulajdonítsam kitűntető megjelenésüket?

– Hát nem a tanár úr nyaggatott folyton, hogy jöjjünk? – nyújtott kezét félrehajtott fejével Halasira mosolyogva Bora. Ő volt az egyetlen, aki letette köpenyszerű télikabátját. Szürke kosztümben, magas nyakú, puha, fehér pulóverben volt.

– Dehogynem, dehogynem – mondta gyorsan Halasi és karját Bora vállára csúsztatva, felnézett. Egyetlen mozdulattal helyetlenné kényszerítette és el is távolította magát az asszonytól.

– Ma komoly dolgokról akarunk beszélgetni, épp jókor jöttek. Nagyon örülök, hogy elszánták magukat végre. Hadd mutassam be az uraknak és hölgyeknek az újjonnan jöttöket: Szabó Mária varrónő, a levelezőn, a technikumban tanítványom, nagy Dosztojevszkij-szakértő. – Mari fülig vörösödött, a gallérjába morgott valamit bemutatkozásnak. – És Dékány Borát. Ne haragudjanak, ha keveset tudok magukról. Majd kisegítenek.

– Nem mi tehetünk róla, hogy keveset tud. Nem kérdezett – mondta évődve Bora.

– Ez igaz. Ígérem, bepótolom – nevetett Halasi. – Szóval gyerekek, ma komoly dolgokról lesz szó, mint mondtam. És ilyen helyes lányokkal megerősödve, hadd vágjak egyből a közepébe.

Elmondta, hogy meghívást kapott a klub egy nyári filmes-táborba, az Alföldre, ahol a hozzájuk hasonló filmklubokkal szeretnék feltérképeztetni az eltűnőben lévő paraszti életmód és természeti világ meglévő nyomait. A meghívás fel-

tétele egy tízperces film, ami lehet egyéni, de lehet kollektív alkotás is. Nyolc milliméteres hangos vagy magnócsíkos, a témája kötetlen. Van-e valakinek valami készen, vagy van-e valakinek valami ötlete, van-e egyáltalán a társaságnak kedve a nyáron két hetet táborozni?

Halasi szavait nagy csönd követte, ki-ki fontolgatta a hallottakat, majd csöndesen egymással kezdtek beszélgetni. Aztán a tanár noszogatására többen is megszólaltak. A Röfinak csúfolt fiú emlegetett valakit, akinek jó filmjei vannak osztálykirándulásról, horgászokról. Az egyik lány is helyeselt, hogy tényleg jók.

– Csakhogy tíz perc kell – mondta aggályoskodva egy keskeny arcú, nyugtalan szemű fiú. – Nekem is van egy-két filmem, de tíz perc az sok! Szerintem Gyuszinak sincs tíz perce.

– A hangról nem is beszélve – izgatottan ült följebb a székekben egy másik gyerek. – Hangos senkinek sincs. Szerintem egész Várhelyben nincs senkinek.

– Hacsak Számházi dokinak nem – nyertett bele egy magas, előre hulló hajú gyerek. – A Gitti táncol rajta, és egyszer sem esik el. Maria Callas éneklé hozzá *A battyúk tavát*.

Nagy röhögés következett. Halasi is nevetett, bár látszott, igyekszik kívülmaradni ezen a tréfán.

– Marha, *A battyúk tava* balett – mondta valaki.

– Épp az benne a pláne. A Számházi felkérte zenekar helyett. Kikap nyolc-tíz vakbelet, aztán meg is van rá a költség.

– Juuuuj, gyerekek! Elég! Szegény Gitti, hagyjátok békén! Távollévőkről jól vagy semmit – mondta a tanár.

– Komolyra fordítva a szót – kezdte újra, miközben még a többiek a jól sikerült viccet csigázták egymás közt –, a jövő hétre mindenki igyekezzék föltérképezni a helyzetet. Akinek van valami a fiókjában, hozza el, akinek van olyan ismerőse, akitől várható valami, az azt hozza el. Főleg ötletek-

re számítok, hiszen ha meggondoljuk, hogy tudtommal elég kevés felvevő van a városban, ráadásul a családi filmeket aligha használhatjuk, nos... Ha tévednék, szóltok. Elhozom a TIT-től a vetítőt, és istenemre, minden filmet megnézünk, amit hoztok. Ha találunk olyat, amivel nevezni lehet, jó. Ha nem, csinálunk egyet. És ez még jobb. Érthető? Kérek javaslatokat, véleményeket, szóval, mondjátok, ami eszetekbe jutott!

Ötletek hangzottak el, találgatások, nevek. Mindez olyan távoli volt, hogy Mari lopva megnézte az óráját. Ha most elmennének, elérnék még a nyolcas vonatot. Mégis más, mint ebben a nyirkos hidegben éjfélkor hazaérni. Egyedül, gyalog caplatni végig a sötét és kihalt utcákon. Hisz Bora a központban lakik, közel a vasúthoz, a tömbházakban. De ő! Még ha volna is pénze taxira, melyik taxis szeret kimenni a város végére?

– Nem megyünk el a nyolcassal? – súgta oda az asszonynak, aki maga is szemlátomást unatkozott.

– A nyolcassal? – mondta hangosan Bora. – Meg akartam még mondani Halasinak a véleményemet az oktatási módszereiről de azért mehetünk.

– Mondják csak, lányok, maguk is, ha bármi eszükbe jut! – csapott le a tanár az egymás közt beszélgetőkre.

– Mondja csak el hangosan is, Marika!

– Áh, nem érdekes. Nem fontos. Csak valami eszembe jutott!

– Hát épp erre vagyok kíváncsi, hogy mi jut magának és a többieknek is az eszébe?!

– Nem... nem... szóval... ez egészen más – habogott a lány.

– Az jutott az eszébe, ha mindenáron tudni akarja, hogy el kéne mennünk a nyolcas vonattal. Nekem ez az ötlet nagyon tetszett, és éppen igent akartam mondani, amikor maga beleszólt – mondta nagyszájúan Bora.

– Vagy úgy! – húzta föl a szemöldökét a férfi. – Hát,

kedves lányok, ha gondolják, menjenek el! Elég ronda hideg van itt, ami azt illeti.

– Nem kéne áttenni a székhelyünket melegebb éghajlatra?

– Én is ezen gondolkodom – mondta Halasi. – No, hoztam néhány könyvet, azokat még nézzék meg, mert vissza kell vinnem őket. Ki lehet venni a könyvtárból, ha valakit érdekel. Lapozzatok bele, aztán tűnjünk el innen, mielőtt végképp idefagynánk.

A nemrég begyűjtött kályha, mintha még maga is vacogna, hiába lobogott erősen a magas, régi építésű teremben. Talán kevés is volt ide, talán csak a több napos hideg falakkal nem állta a versenyt. A fiúk körmüket fújkalva lapozgattak a könyvekben – most egyszerre mindenki érezni kezdte, hogy mennyire fázik. Az egyik lány átült a Halasi melletti karosszékbe, és Judit néniről faggatta a tanárt. De Halasi nem tudott mit mondani, felvette a feleségének szóló, inkább fontoskodó, mint fontos üzenetet.

– Jól van, de hisz holnap délelőtt te is elmondhatod neki – mondta. De ha ragaszkodsz hozzá, már ma este átadom.

– Kösz – mondta a kislány.

– Nézz ide – hozta az egyik könyvet Röfi –, nézd, milyen haláli épületek! – Valami nagy francia képeskönyv volt a kezében az új építészetről.

– Aha, marha jó – fordult el tőle a lány. Összesúgtak valamit, aztán vállukat vonogatták. A fiú visszament az asztalhoz. Halasi kivette a kezéből, és Borának nyújtotta a könyvet.

– Ezt nézze meg, kedves asszonyom. Maga szereti a modern dolgokat, ha jól látom – és tréfás elismeréssel nézett végig Borán.

– Óh – kaccantott Bora, ahogy belenézett a könyvbe. – Nem rossz. Ez például kifejezetten hasonlít egy óriás bög-rére. Vagy még inkább egy nagy gombára. Lehet, hogy mér-

ges galóca, vagy ilyesmi, nem gondolja? Miket ki nem talál-
nak! A sok pihent agyú. És ez a templom!

– Mért, nem tetszik? A harangláb külön van, és külön a
hajó. Így valahogy emberközelibb lesz, nem olyan monumen-
tális.

– Régi ötlet. Nagyapám falujában is külön van a harang-
láb. Ő adott egy darabot a kertjéből, hogy elférjen. De
tudja, nem annyira az emberközeliség miatt, bár az is meg-
volt, tagadhatatlan! Sokkal inkább a pénz miatt. Mert ugye
mégis olcsóbb mellé építeni, mint a hegyibe! Ezek a franci-
ák is valahogy így kaphatták a nagy ötletüket.

– Sajnálom, hogy nem tetszik. Én szeretem. Mindeneset-
re az ötletek nemegyszer valóban így támadnak, de mintha
ez nem vonna le semmit az értékükből. Szóval pontosan mi-
kor is megy az a vonat? – fordult Marihoz.

– Nyolc huszonnyolckor... Avval még elérném a buszt,
ilyenkor télen nem olyan kellemes éjszaka egy félórát gyalog-
olni.

– Persze, persze... Igazuk van... Javaslom tehát, ha
mindenki mindent megnézett már, akkor induljunk el, hogy
a lányok még elérjék a vonatjukat, meg hát előtte igyunk is
egy kortyot az egészségükre.

– Erzsinek úgyis azt mondtuk, hogy hétre a Csigánál le-
szünk – mondta az egyik gimnazista lány.

– Erzsi? Mért nem jött ide? Mit csinál az ilyenkor a
Csigában?

Mari és Bora már nem is hallották, hogy mit válaszolt a
kislány arról a bizonyos Erzsiről, összeszedelőzködtek és
halkan beszélgetve kifelé indultak. Jólesett a mozgás, egész
megdermedtek az üldögélésben.

A Csiga a Fő úton volt, egy ugrásra a buszpályaudvartól,
a gimnáziumtól, a vártól, a szállodától. Szóval mindenhez
közel, a központban. Előtte kis betonterasz, a keskeny, feke-

te fakeretbe foglalt szezecssziós teraszablakok ide nyíltak. A kerti székek, asztalok most összezsúfolva, összedöntögetve álltak a falak mentén. De bent világos volt, virágkehely alakú régi falikarok sorakoztak a helyiség tükörfalai fölött. Az asztalok, székek is régiesek, nádfonatú támlájuk és ülőkéjük sok helyütt javítva vagy fával kipótolva. A falak mentén bordó plüsspadok. Az asztalok lapja sűrke eres, fehér márvány. A pult mellett a keskeny arcú, kontyos lány a fiatal pincérrel beszélgetett. Az üzletvezető a sarokban, egy asztalkánál számolt. Fekete mellénye, nyakkendője a szék támlájára letéve, mögötte egy felállított sörösládán sokféle vastag füzet, sarkaik felgyűrve, bennük lapozgatva igyekezett egy rubrikákkal teli papirost kitölteni.

Mikor meglátta a belépő társaságot, letette a szemüvegét, majd újra felvette. Halasi tanár úr utoljára lépett be, de magas alakja kiemelkedett a gyerekek közül. Egyenest a bal oldali díványsorhoz mentek. Elhelyezkedtek. Halasi előrement, kezét fogott a pincérrel, a presszóslányt kétoldalt megpuszilta. Az üzletvezető is felállt a papírhalmok közül, bár se előre, se hátra nem tudott lépni anélkül, hogy le ne verne valamit. Kezet fogtak.

– Hogy vagyunk, Imrém, hogy vagyunk? Terelgeted a fiatalságot?

Halasi halkán, bennfentesen beszélgetett a presszóslánnyal, akinek keskeny, fekete szeme végig-végigvillant a helyiségen, miközben valamit sebesen magyarázott.

– Rendeltem mindenkinek forralt bort – jött az asztalhoz végre.

– Van forralt bor? A Csigában?

– Nekünk van... nagyon átfáztam, Kávét kér valaki?

Bora kért, meg az egyik kislány, végül Mari is. Halasi visszament a pulthoz, és megint hosszan beszélgetett. Aztán maga hozta az asztalukra a négy kávét.

Rajtuk kívül csak néhány öregember sakkozott a túlsó oldalon, időnként bejött valaki egy-egy doboz cigarettáért.

Később nagy nevetéssel, dobogással újabb csoport érkezett.

– Megjöttek Dezsőék!

Két húsz-huszonöt év körüli fiú és egy nagydarab, hidegtől kipirosodott lány lépett be az ajtón.

– Nocsak, Erzsi is előkerült – mondta Halasi némi nehezteléssel. – Mi van, kerülöd a klubot?

– Francot. De telefonáltak be a melóba, hogy ügessék haza, mert a muttert hazahozták, rosszul volt. Bevittem a kórházba.

– Komoly?

– A szokásos. Ideg... A fater este kiborította... Állítólag ellopták bent a tárcáját... Szóval nem érdekes...

– Ülj ide, kislány! – mondta Halasi, arrébb csúszva a díványon. – Kéred a kávét?

– Hagyj egy kicsit a pohárban – legyintett Erzsi, és lefejtette magáról ormótlan, szürke télikabátját. – Fel vagyok dobva anélkül is. – Kinyúlt, vastag kötésű, fehér pulóver, fekete nadrág volt rajta. Mosolyogva beszélt, de piros foltos arcának egy-egy rándulása azt sugallta, hogy ebből a mosolyból bármelyik pillanatban sírás lehetne.

Halasi átkarolta a vállát, aztán a fiúk felé fordult, akik székeket taszigáltak maguknak az asztalokhoz.

– Nagy szükség lesz rátok, zseniális barátaim – mondta.

– Még semmit sem tudtok. Táborozni megyünk.

– A legjobbkor – Erzsi nem lelkesedett. – Pont erre vágytam. – Fátyolos volt a hangja, mint aki megfázott. Zsebkendőt vett elő, trombitálni kezdett. Szántó Dezső és Katona Péter, a két újonnan jött, a pincér társaságában a kabátokat fuvarozta a ruhatárba.

– Nem most, te félnótás! – simogatta meg a fejét Halasi.

– Nyáron. Filmtábor lesz.

– Ja, az más – enyhült meg a lány.

– Ezek az iskolában képzelik magukat. Máskor találjátok meg egyedül a ruhatárat! Mi vagyok én, puccer? – zsörtölődött Dezső. Barna hajú, kiugró orrú, csontos arcú fiatalem-

ber volt. Keleties vonásaitól egyedül keskeny szája ütött el. Az orrától a szája sarkáig néha ideges rángás futott.

– Miféle táborról beszéltél? – kérdezte a tanárt.

– Filmtáborról. Ha igaz, nagy szükségünk lesz rád. – Elmondta a pályázati feltételeket. Dezső töprengve kezdte sorolni a filmjeit, úgy tűnt, hogy egyik se lenne megfelelő.

– Hozz el mindent jövő hétfőn a klubba – mondta Halasi. – Szerzek vetítőt, megnézzük.

– Ha tudok, eljövök, de a filmeket nem ígérem... Kicsit nehéz... össze kéne szedni a dolgokat... Majd gondolkodom... – mondta aztán. – Jobb volna csinálni valami marha klassz, valami igazi... Van néhány haláli ötletem...

Az ötlet szóra aztán mindenki egyszerre kezdett beszélni, látszott, hogy ötletből nincs hiány. Halasi Mariékhoz fordult, akik egész a pult melletti sarokban ültek.

– Mit szomorkodik, kislány? – kiáltotta oda Marinak. – Indul a vonatjuk?

– Indul – mosolyodott el a lány. – Már csak öt percünk van.

– Megvárják a bort, jó? Magára is ráfér...

– Én is jövök a buszhoz – mondta Erzsi, mikor Mari és Bora készülődni kezdett. – Nincs most idegem ehhez a sok pihentagyúhoz.

– Maradj még, beszélni akartam veled! – mondta Halasi.

– Hová szaladsz?

– Áh, haza. Amikor a muttert bevitettem a kórházba, az öcsém még nem volt otthon. Nem akarom, hogy apámmal töltsé az estét. Akkor inkább elmegy csavarogni. Nem túl felemelő az öreg. Hazamegyek... nincs most semmihez türelmem... Kezdődik megint a verkli... á, szóval érted...

– Jól van, menj! Hívj föl, ha baj van! Juditot délelőtt is bent találod. Vagy ugorj el ebédszünetben. Jól van? Tudni akarok rólad!

– Köszí, Imre. Rendes vagy – mondta Erzsi ismét avval a felemás mosollyal, s mikor Halasi magához húzta a fejét,

hogy megszimogassa, megrázkódott a válla, mint aki csak nehezen tartja magában a sírást. – Tűnjünk el innen, mert mindjárt elbőgöm magam! – Kirántotta magát Halasi kezéből, a ruhatárhoz szaladt, nagy zsebkendőt halászott elő a kabátja zsebéből. Mariék is a kabátokhoz mentek. Erzsi a szemét törölgette. – Marha jó, mi? Kicsit ütődött vagyok. Nem is ismerjük még egymást – mondta Marinak.

– Te is a vonathoz jössz? – kérdezte Bora, amikor kiléptek a ködös hidegbe.

– Fenét. Megyek haza a Régi telepre. Ott lakom. Ott van a vasúton túl. Majdnem Tárón. Ti leszálltok az állomáson, én meg még megyek három megállót.

A busz üres volt, rajtuk kívül alig akadt utas. Erzsi megállás nélkül beszélt. Két éve érettségizett, egy ktsz-ben adminisztrátor. Keveset keres, azt is elszedi tőle az apja, ha hazaviszi. Pedig abból tartja el az anyját meg az öccsét. Egyik barátnőjénél hagyja Várhelyben, és mindennap kivesz tőle annyit, amennyi épp kell, bevásárolni, és csak azt viszi haza. A kaját nem bántja az öreg, csak a bort szereti. Igaz, volt úgy, hogy vett egy kiló karajt, és mire előrejött a vécéről, az öreg eltüntette. Borra cserélte be, vagy mit csinált vele, de eltűnt a hússal együtt. A mutterja is dolgozik, ha nincs kórházban, de annak rendszeresen elveszi a pénzét, ha meg táppénzt kap, Erzsi veszi fel, nehogy az is eltűnjön. Az öccse ipari tanuló, tizenöt éves, de nagyon unja már az ősöket. Ha az apjuk nagyon randalírozik otthon, mert ha nem tud eleget inni, az egész házat feltúrja, keresi Erzsi pénzét, kirámolja a szekrényt, az ágyat, akkor az öccse elmegy otthonról. Volt, hogy két napig színét se látták. Dolgozni járt, de azután dekkolt valahol. Végül Erzsi elment érte a melóba, és hazahozta.

Mindezt egy szuszra, szinte megállás nélkül hadarta el a lány. Barna szeme olajosan fénylett, mintha könnyezne. Rövid, göndör szőke haja kibújt a fejére borított hosszú sál alól.

Marinak az első pillanattól kezdve szimpatikus volt. Szuszogó, akadozó, felindult beszédétől neki is a torkát fojtogatta a sírás.

– Majd csak rendbe jöttök – mondta, amikor a lány elhallgatott.

– Mi? Soha! – kiáltotta Erzsi. – Soha! Tudod, mi az? Soha. Megette a fene. Mióta az eszemet tudom, így megy. Azt se tudom, röhögjek-e vagy sírjak rajta? Olyan, mint egy vicc. Nagyon rossz vicc, de vicc. Ezt látni kell! Az örökös ordibálás, zokogás, csapkodás! Mint az örültekháza. Azt hiszem, én is ott kötök ki előbb vagy utóbb. Na, mindegy. Jobban tenném, ha befognám a pofám, mint ilyen marhaságokat mesélek. Ti meg is éreztetek, ha jól látom. Még a vonatot se késtétek le.

Valóban, a pályaudvar homlokzatán lévő óra még bő tíz percet mutatott az indulásig.

– Sziasztok, aztán elnézést a nagy szövegért – kiáltott utánuk a lány. – Jöttök jövő hétfőn?

– Nem biztos... attól függ...

– Gyertek! Jó fej az Imre, majd meglátjátok...

– Huh, ebből aztán ömlött a szó – mondta Bora, ahogy a busz kifizott a megállóból. Átmentek a másik oldalra, mert a váróteremben mégis melegebb volt.

– Rendes lány lehet – mondta Mari. – Jutott neki bőven.

– Másnak is kijutott, ha nem is panaszkodik. Egzaltált. Nem csoda. Ilyen szülők mellett. Lökött egy kicsit, szegény.

– Nekem szimpatikus – mondta Mari.

– Mert olyan áldott jó szíved van. Nem azt mondom, persze... De hát másnak is van baja, csak legfőljebb uralodik magán.

– Hát van, az biztos. Eljövünk jövő hétfőn? Én délelőtti leszek...

– Fene tudja. Nekem kicsit dedós ez az egész. Furcsa ez a szegény Halasi Imre is. Ilyesmikkel tölti az idejét.

– Szerinted nem komoly dolog?

- Mért, szerinted az?
- Hát, érdekes. Filmet akarnak csinálni.
- Akarjanak. Nem nagy ügy. Az ilyesmit nem nagyon díjazták. Mosolyog rajta mindenki. Az az igazság, hogy állati gyerekes, nem? Hogy elvan ezek közt a kölykök közt! Hogy anyáskodik velük! Persze főleg a lányokkal, annyi esze azért van. De hát amilyenek ezek a lányok! Ez az Erzsí is. Valahogy nőies ez az Imre. Ekkora melák férfi, és úgy gügyög, mint egy óvónő. Hát ez jó, látod, ezt nem gondoltam volna. Azt hittem, igazi belevaló srác. Mert rájátszik, mintha olyan lenne.
- Olyan igazi tanár, nem?
- Hát, lehet... Nem nagyon érdekel... Én már kinőttem az ilyesmikből...
- De nem volt tök unalmas... Csak az ember nem tudott hozzászólni. Ezek a srácok folyton a könyveket bújják, moziba járnak, együtt szövegelnek. Hol vagyok én ettől? A melóban nagyot néznének, ha megtudnák, hogy diákok közé járunk.
- Áh. Nem az a baj. A meló végül is normális hely. Ott azért tudni kell a fejbőséged, nem álmodozni, ötleteket szórni... Én, azt hiszem, már kinőttem a kamaszkorból...
- Meghallották a vonat füttyét, és recsegni kezdett fejük fölött a hangosbemondó.

Bandi február végén jöhetett haza először. Az utóbbi időben levelei már nyugodtabbak voltak, volt már bennük egy kis humor is. Pedig most igazán lett volna oka panaszkodni: a téli ünnepeket csaknem végig a kóterben töltötte. Hogy mit követett el, nem írta meg „Valami marhaságot megint fogdában voltam” – ilyesmivel intézte el a dolgot.

Mari sem ment el hozzá ősz óta. Benne végleg kihűlt ez a kapcsolat, és mintha Bandi levelei is ilyesmiről árulkodtak

volna. Mintha csak azért írta, hogy fenntartsa a látszatot. Mari mégis félve várta a látogatását.

A fiú a gyár előtt várta. Sütött a nap, mindenütt sár volt. Ott állt civilben ugyan, mégis alaposan megváltozva. A haja egész rövid volt, és most, hogy nem takarta el a katonasapka, most tűnt igazán furcsának, csaknem nevetségesnek. Az arca is kerekesebb lett, a dzsekije sem lógott rajta olyan lazán, mint régen.

Mari zavartan lépett hozzá. A csókjától óvatosan elhúzta a száját, így az arcát is alig érintette a fiú. De ennyi közelség is heves ellenkezést váltott ki belőle. Jólesett neki a férfi távolléte. Mariban megérlelte az elhatározást, hogy nem hazudja tovább a régi érzelmeket.

Bandi mintha nem vette volna észre a lány elhúzóását, vagy csak a kiözlő munkatársak előtti tartózkodásnak tulajdonította, boldogan karolt bele. Gyalog indultak be a centrumba. Bandi élénk volt, felszabadult, tele jó történetekkel. A lány kényszeredetten hallgatta, mosolyogta a gyerekes poénokat. Mintha éretlen csínytevővé fiatalította volna vissza a fiút a katonaság. Legjobban ez a gyanútlan jókedv zavarta. Nyilván nemcsak a vele való találkozás okozta, hónapok elfojtott szabadságvágya, az egyhangú fegyelemből való kiszabadulás is dolgozott ebben. De ez az ünnepi jókedv Marit még kedvetlenebbé, még kívülállóbbá tette. És megnehezítette a dolgát, hiszen elszánta rá magát, hogy mindent megbeszél Bandival.

Bandi éhes volt, Mari sem ebédelt még. Az áruház melletti éttermet választották. Beültek a faburkolatos, elegánsan berendezett helyiségbe. A mennyezeti, hatalmas elszívótörök ellenére erős zsírszag terjengett benne, a pultnál készültek az ételek. A kiszolgálónő kelletlenül jött a fél háromkor érkező ebédvendégekhez. Bandi, mint mondta, tele volt pénzzel. Édesanyjáék is adtak, meg neki is volt otthon eltéve valamennyi.

– Fejedelmien megebédelünk, aztán megnézzük Veronka nénit. Este pedig táncolni akarok – mondta a fiú.

Táncolni? – gondolta Mari. – Még mit nem! – Ellenséges, türelmetlen mondatok dobogtak a fejében. Itt akar maradni egy hétig. Meg se kérdezi, hogy maradhat-e? Hogy én mit szólok mindehhez? Ő így döntött, és kész. És ha nekem nem tetszik? Meg se fordul a fejében.

Zsarnoknak és önhittnek érezte, de ugyanakkor azt is tudta, hogy nincsen egész igaza.

Bandi megint a katonatársakról mesélt. Marit émelyítette, idegesítette az egész. Férfiszagú otrombaságok. Biztos Bandi is ilyen nőekkel... Mért lenne máskülönben annyit bezárva?

– Marha jó sztorik, nem? – mondta a fiú nevetve, tele szájjal.

– Elég udorítóak – felelte sértődötten.

– Mi baj? Mért haragszol?

– Csak. Aztán te is ilyesmik miatt nem jöhettél haza még szilveszterre sem? – Ez a számonkérő hang mintha féltékenységet takart volna. Pedig egész más dolgozott a mélyén.

– Ugyan! – nevetett Bandi. – Miket képzelsz rólam? Te! Csak nem gondolod komolyan? Azok a ringyók úgy át vannak itatva mindenfélével! Nem akarok én se kankót, se vérbajt szerezni!

Úgy – gondolta Mari. – Tehát nem is állítja, hogy hozám hűséges, ilyen arcátlanul bevallja, hogy csak a betegségekől fél. Biztos szerzett magának valami kis csajt, aki ha csúnya, buta és félszemű is, de biztos, hogy nem osztozik rajta másokkal. Micsoda óvatos duhaj, fuj! Engem is ezért tartott! Á, kiskomám, vége a jó világnak! – Jólesett egyre jobban haragudni, neheztelni rá. Egyre közelebbi, egyre kézenfekvőbb lett így a szakítás gondolata.

Bandi először most, a lány dacos hallgatását, fanyalgó, rosszkedvű evését látva vett észre valamit rossz hangulatából. De azt hitte, hogy a kurvatörténetek tették féltékennyé, és a szeretet jelének vélte, nem keseredett el rajta. Sőt, ki-

csit még meg is hatotta. Befejezte az evést, átült Mari oldalára. Át akarta ölelni a lány vállát, de az lelökte a kezét.

– Ó! Micsoda kis vadmacska lettél! – duruzsolta a fülébe. – De szeretnék megint...

Mariban a fiú magabiztossága, érzelmessége, a nyakába lehelt nyirkos sör szaga annyira fokozta az ellenkezést, hogy sápadt arccal hirtelen fölállt.

– Menjünk innen! Nem bírom tovább! – mondta.

– Mit nem bírsz? Maradj már! Hiszen nem is fizettünk még! Nem iszol velem még egy sört? Egyszer van az ember szabadságon, nem igaz? – Gyerekesen, könyörgőn beszélt. Mari ebben csak részeg ernyedtséget látott, és biztosra vette, hogy az italra is rákapott.

– Haza kell mennem. Anyu nem tudja elképzelni, hol lehetek.

– Majd mindent megmagyarázunk neki. Nem olyan szigorú ő. Na, légy már egy kicsit kedves hozzám! Úgy hiányoztál, annyit gondoltam rád!

– Amikor épp nem a jó kurvás történeteken szórakoztál – csúszott ki Mari száján, de maga is megbánta. Nem akart veszekedést, nem akart jeleneteket. Kényszeredetten elmosolyodott a fiú magyarázkodására. – Hiszen csak tréfáltam, ne vegyél mindent komolyan!

Bandi fizetett, fölsegítette Mari kabátját, vállára vette a lány retiküljét.

– Te, te – mondta –, hát megharagudtál, hogy elmondtam azokat a hülyeségeket? Tudod, ilyesmikkel próbáljuk elviselhetővé tenni a dolgot. Különben megőrülne az ember. Vagy belemegy ebbe az eszeveszett marhaskodásba, vagy felköti magát. Én az előbbi választottam. De azért tudom, hogy ez mind hülyeség, mind vadbaromság. És tudom, hogy mi az, ami komoly, mi az, ami fontos. Te vagy az... Mindennél fontosabb vagy nekem, hidd el! Ezért is akarom épp ezzel megúszni ezt a két évet. Ha nem próbálnám könnyen venni, lehet, hogy már én is felkötöttem volna magam. Ná-

lunk is karácsony este lógatta föl magát az egyik fiú a mosdóban. A társalgóban söröztünk, ez meg, mintha csak klotyóra menne, kísétált, aztán éjfél tájt találtak rá. A vízcsövön lógott, a derékszíján. Ha az ember mindent komolyan venne, ide jutna. Egyet lehet: nem gondolkodni, csak az idő múlását siettetni. Na, értesz már? ...

Kint álltak a megállóban. Hideg szél kerekedett, feketén gomolyogtak elő a város északi gyárai fölül a füstfellegek. A mocskos kövek közt a sár teteje megbőrösödött, jeges erek képződtek rajta, jégvirágszerű mintákat írva. Mari kitartóan dacolt Bandi kedvességével. Legjobban szeretett volna mielőbb túlesni a nehezén, de nem tudta, hogy fogjon bele. Még mindig attól tartott, hogy nem lesz ereje hozzá. Sajnálat foglalta el benne a szeretet helyét. Érezte, milyen kegyetlen dologra, milyen hálátlan szerepre készülődik.

A busz végében álltak meg. Bandi az ablaknak háttal, Mari vele szemben. Bandi arcán a várakozás-beteljesülés túlfutó öröme. És Mari még mosolyogni is alig volt képes. Bandi a tavaszi lengyel hadgyakorlatról mesélt. Hogy az egyik gépkocsivezető srác, aki a százados dzsipjét viszi, tavaly nyolc méter lepedővásznat meg ágyneműnek való fehér damasztot hozott haza. Kint cserélte magyar cigarettáért meg konzervekéért. Ha neki is sikerülne addigra kocsira kerülni, ő is hozhatna ezt-azt. Mert a tisztos sofőrök szabadon járkálnak a városban, hozzák-viszik a főnököket, közben meg mindent elintéznek maguknak. De ha nem is lesz gépen, akkor is ad majd dohányt valamelyik srácnak, hogy vegyen nekik vásznat. Bagóért adják, tíz csomag Symphoniát meg öt-hat konzervet emlegetett a gyerek. Hát összeszed neki annyit, és akkor meglesz a stafíringjuk.

– Lesz min aludjunk. Akkor már csak az ágy hiányzik. Igaz? De meglesz az is. Sokszor gondolok rá, hogy mért ne házasodhatnánk össze akár most is, míg katonáskodom? Legalább a lakáskérvényünk azalatt megmelegszik a tanácson. Nyerünk vele egy évet, az is számít. Mit gondolsz? – A

busz nagyokat zökkent. Bandi az egyik karjával átkarolta Mari vállát, és bizalmasan mosolygott, mikor a busz egy-egy ugrónál. Mari egyensúlyát megingatta, és nem tudta megakadályozni, hogy Bandi szorosan hozzá tapadjon. A lányt erős émelygés fogta el, hevesen lökte vissza a fiút.

– Ne! Ne csináld! – mondta ellenségesen.

– Mért ne? Nem szabad? – kérlelte engesztelően Bandi, és a következő pillanatban megint magához rántotta Marit.
– Úgy kívánlak! – suttogta a fülébe. – Te nem?

– Nem – mondta durván a lány, aztán Bandi meghökkenését látva hozzátette. – Most nem. Nem vagyunk egyedül.

Ezekben a pillanatokban vált véglegessé benne az elhatározás. Nincs mire várni. Nem bírja elviselni ezt az öntelt, aggályoskodás nélküli bizalmasságot. Amíg csak beszélgettek, közbeléphetett a szájalom. De Bandi nemcsak beszélgetni akar vele. Ő meg még beszélgetni se. Nincs semmi közös témájuk. Folyton csak a katonaság meg a katonaság. Meg se kérdezte, hogy ő mit csinál. Hogy megy az iskola? Úgy veszi az egészet, mintha nem is létezne. Mintha csak jobb híján való szórakozás lenne. Pedig Marinak egyre fontosabb. És a klub is. Persze úgymint hiába mondaná el neki. Bandi gyerekes dolognak tartaná. Vagy gyanút fogna, hogy kinek a kedvéért is jár ő oda. Nem, nem. Visszahozhatatlanul távol kerültek egymástól. Nincs mit tenni. Megmondja az igazat, aztán vége. Egy percig megriasztotta ugyan, amit a fiú arról az öngyilkosról mondott, de aztán arra gondolt, Bandi nem olyan. Ő érettebb már, megtalálja majd a vizsgáztalódás módját. Biztos akad olyan lány vagy asszony, akivel elfelejtse őt. A gyárban is mindig évdődött a nőekkel, az édesanyja is örökké házasítani akarta. Nem marad soká egyedül. Lehet, hogy jól gyanítja, és most is szeretőt tart Karoson, ahol szolgál. Szóval nem kell őt félteni. Bandi is megmondaná neki, ha szakítani akarna. Nem totojázná annyit, mint ő.

Édesanyja aggódva jött eléjük. Ijedtsége felénk örömré váltott, mikor meglátta Mari mögött a fiút.

– Ó, a két csavargó! Hát megjöttél, fiam? – ölelte át Bandi lehajló nyakát. Valaki legalább őszintén örül neki – gondolta Mari keserűen. Míg az asszony néhány szóra feltartóztatta Bandit, Mari lehúzta a csizmáját, és bement a szobába. Kabátját leporolta a szállingózó hótól, vállfára tette, és a szekrény oldalára akasztotta. A háromszárnyú tükörsztalról felkapta a fésűt. Ideges volt, hideglelés mozdulatokkal fésülködött, nem is látta magát a tükörben. Csak az ajtót, a mögüle beszűrődő beszélgetést figyelte. Anyja mint a saját gyermekét, úgy fogadta a fiút. Lesz nagy pofára esés. Jöjjön csak be! Érezte, hogy egy percig sem bírja tovább elviselni ezt a helyzetet. A haja elől, ahol a sapka szabadon hagyta, vizes lett, azt szárítgatta. Feltűnt arcán a dermedt, kékes sápadtság. Odahajolt a tükörhöz, végigsimította karikás szeme alján. Úgy nézett ki, mint egy lázbeteg. Ebben a pillanatban nyílt mögötte az ajtó, Bandi lépett be, mosolyogva, tréfálkozva, hogy lám csak, szépítkezés közben lep-
te meg a lányt.

Mari letette a fésűt, egy másodpercig némán, lehajtott fejjel állt a tükör előtt. Belül visszhangosan döngött a szívverése. A keze-lába jéghideg volt. Torkát fojtotta az idegesség. Bandi megkerülte a magasra vetett, páros ágyat, és hirtelen átnyalábolta. Mari hihetetlen erővel lökte el magát, arcáról gyűlölet sugárzott. Bandi háttal a szekrénynek tántorodott. Ráfagyott a mosoly. – Mi volt ez? – kérdezte aztán, kezét Mari felé nyújtva. – Mi van veled?

– Semmi. Menj el! Nem bírom tovább.

– Mit mondasz? – lépett hozzá Bandi.

– Nem akarok hazudni neked. Menj el! Nem szeretlek már. Régóta meg akarom mondani, csak nem volt rá alkalom.

– Régóta?

– Nyár óta. Csak hogy behívtak katonának...

– Megsajnálta!... Ó, a jószívű kislány... Aztán miért nem szeretsz, ha szabadna megtudnom? – Bandi ismét Marihoz lépett, mintha gyereket faggatna, át akarta ölelni a vállát. – Nem vagyok elég szép, vagy elég okos? Netán nincs kedved ennyit várni? Vagy nem is muszáj? – nem beszélt ellenségesen, igyekezett nem komolyan venni a lány bejelentését.

– Nem erről van szó. Egyszerűen semmi sem olyan már, mint régen volt. Valahogy nem illek hozzád, nem érdekel amit mondasz, és nem esik jól, ha velem vagy. Hidd el, rég megmodtam volna, de elég nehezen szánom rá magam, hogy megbántsak valakit. Most viszont nem bírom tovább, értsd meg, nem bírom tovább – majdnem kiáltott. Bandi a szájára tette a kezét... Leültette maga mellé az ágyak végén keresztben lévő díványra. Érezte a lány hideglelősségét, vékony bőrén át kalapácsütésekkel vert a szíve.

– Nyugodj meg! Nem bántottál meg. Akkor bántanál meg, ha nem szólnál. Hosszú ideje nem voltunk együtt, elszoktál tőlem. Én meg rád zúdítottam az összes hülye katonatörténetet, amit hat hónap alatt fűszedtem. Én vagyok az oka mindennek. Meglátod, minden rendbe jön. Nem akarok erőltetni semmit. Legyen minden úgy, ahogy akarod. – Magához szorította a lány vállát. Mari arcán végigfolytak a könnyek, de a férfi szorítása megint heves ellenkezést váltott ki belőle.

– Engedj el! Nem erről van szó. Régebbi a dolog. Már rég meg kellett volna mondanom. De nem sikerült. Szóval semmiképp sem akarok tovább hazudni. Nem szeretlek. Nem tudom elviselni... ezt az egészet. Arra kérek, menj el.

– Most rögtön? – állt föl elkomoruló arccal Bandi.

– Igen. Most. – Bandi az órájára nézett, aztán elhúzta az ablakról a horgolt függönyt. Kint vastagon zuhogott a hó.

– Jól van. Épp most ment el a vonatom. Fél kilenckor indul a másik. Maradhatok addig? Rohadtul esik a hó – meglebegtette a dzsekije vékony szárnyát. Kérlelően nézett Marira.

– Nem. Menj el! Most menj el! – Konokul maga elé meredt. A fiú elindult az ajtóhoz. Kezét a kilincsre tette. Visszanézett. A lány megrögzött arccal matatott valamit a díványtakarón. – Hát akkor szia – mondta Bandi, és az ajtó becsukódott utána. Hallotta, ahogy anyjától elköszön, és aztán bevágódik mögötte a konyhaajtó. Majd csattant a kerítéskapu is. Az ablakhoz lépett. A fiú hajadonfótt futott a sötéten kavargó havazásban. A lámpa fehér körén, mint egy fekete villanás, cikázott át.

Sokáig nézett ki a sűrű hóesésbe. Nagy megkönnyebbülést érzett, hihetetlennek tűnt még mindig, hogy túl van rajta.

De túlvolt.

Eszébe jutott, hogy kegyetlenség volt ilyen időben kizavarni. De ha itt marad, biztos nem lett volna ereje kitartani elhatározása mellett. Bandi úgy tudott bánni vele, és olyan erősen tudta akarni, amit akart.

– Ez meg hova futott? – nyitott be az anyja. – Már sütöm vacsorára a húst. A csomagját is elvitte. Összevesztetek?

– Nem – mondta Mari. – Csak vége. Elküldtem.

– Nem is jön vissza többet?

– Nem.

– De mért?

– Nem szeretem.

– Nem szereted? Hogyhogy? Miféle dolog ez? Volt szíved elküldeni ilyen ítéletidőben? Micsoda buta szeszély ez?

– Hagyjon, anyukám, hagyjon, mert mindjárt én is elmegyek!

– Menj is! Eredj azonnal, és hívd vissza! Biztos utoléred még a megállóban. Ki látott már ilyet? – Mari eközben végigdobta magát a díványon, arcát karjára borította, és hallgatott. Az idős asszony az ablaknál, félrehúzott függöny-nél sokáig figyelt még kifelé, hátha feltűnik a kavargó hóban a fiú alakja.

– Ez a korai pályaválasztás hátulütője – mondta Halasi Imre a Csiga tejüveg tulipánokkal megvilágított tükrei alatt.
 – Ha Mari nem tizennégy éves korában dönti el, hogy milyen szakmát válasszon, akkor most estin esetleg a főiskolát végzi, és nem a szakközépet. Egyszerűen lehetetlen, hogy tizennégy éves gyerekeknek egész életükre kiható döntéseket kell hozniuk. El kéne végre jutni a kötelező tizenkét, de minimum tíz osztályhoz, és akkor nem lenne illuzórikus ez az egész pályaválasztási kalamajka.

– A legtöbb helyen akkor is a szülők döntenének. Ha a család úgy dönt, hogy taníttatja a kölyköt, mert hát szép is az, ha tanul valaki, akkor taníttatja. Ha meg úgy, hogy nem, vagy éppen egyáltalán sehogy se dönt, csak éppen szarik gondoskodni a gyerekről, akkor nem tanul. Az ő baja – mondta Katona Péter, a klub egyik tekintélye. Várhelyben a főiskolán tanult, de nem volt helybeli. Keskeny arcú, hegyes orrú, magas fiú volt, ha nagyon belejött, enyhe palóc tájszólással beszélt. Szőke volt, de az arcát nyaranta barnára sütötte a nap. Csaknem új tavaszig kitartott rajta a napos szín, mint egy viharedzett tengerészen.

– Ez igaz – mondta Imre, és elhallgatott. – Bár lehet, hogy tizenhat éves korában már nem érvényesülne annyira a szülők akarata.

– Érvényesül. Ha valaki olyan, hogy ráerőszakolja magát a gyerekére, az tizenhat éves korában is megteszi.

– Csak éppen a gyerek ellenáll – mondta határozottan Röfi. Mindenki nevetett. A fiú mindennapos otthoni zúrjei közismertek voltak.

– Ha valaki nagyon akar, tizennégy éves korában is ke-

resztülviheti a saját akaratát. Itt van Erzsi. Őt se a szülei írátták be a gimibe – mondta az egyik lány.

– Hagyjatok engem ki, jó? Hagyjatok ki! Az én példám nem példa – tiltakozott Erzsi. – Jobb, ha nem beszélünk róla.

– Tényleg, téged ki íratott gimibe? – kérdezte Imre.

– A faterom – röhögött Erzsi.

– Jó, ne marhaskodj! Tényleg?

– Volt egy olyan drága, jó, hülye tanárom akkor is, mint amilyen te vagy. Az dumált meg. De mindegy.

– Mért, megbántad?

– Nem erről van szó. – Elhallgatott, aztán mégis kitört belőle: – Csakhogy teljesen mindegy, hogy végeztem-e gimit, vagy nem végeztem volna semmit. Így se, úgy se tudok mit kezdeni. De ez más ügy. Ez az én egyéni szerencsém. Ahhoz, hogy a ktsz-be körmöljek, nem kellett volna a gimnázium, sejted.

– Jól van, kislány – simogatta meg Imre Erzsi fejét.

– Ezekről a dolgokról még külön beszélgetünk.

– Kár a szóért – mondta Erzsi, és az öklére hajtotta a fejét.

– Erzsi más. Pedig ha nincsenek ezek a szerencsétlen körülmények, ő is tovább tanulhatott volna. És bármikor tovább tanulhat. De aki szakmunkásképzőbe ment, annak előbb különbözeti, aztán gimi, érettségi, aztán megint egy felvétellel főiskola vagy egyetem. Ezt már nagyon kevesen csinálják végig. Főként azok, akiket a munkabeosztásuk rákényszerít. Tehát ezt akartam kihozni a dologból, hogy valaki egész életére hátrányos helyzetbe kerül egy korai, éretlen döntés miatt.

Mari nem kapcsolódott bele a beszélgetésbe, noha tulajdonképpen róla folyt. Egész másképp látta a dolgokat. Legalábbis vele másképp volt minden. Ő maga is szakmát akart tanulni, hogy minél előbb kenyérkereső legyen. Azon sírt mindig az édesanyja, hogy ha lett volna legalább valami

szakmája, könnyebben tartotta volna el özvegyi sorban a gyermekeit. Hát Mari alig várta, hogy szakmája legyen. Csak édesanyja volt büszkébb nálánál, mikor letette otthon a bizonyítványát és az oklevelet. Eszébe sem jutott soha, hogy mást is tanulhatott volna. Akkor már csak a jó kereset volt a szeme előtt. A maszekoláshoz sose érzett kedvet, pedig édesanyja esküdött rá, hogy jó keze lenne ahhoz is. Hiába jártak a nyakára a szomszédok, nem fülött hozzá a foga, hogy nyolc óra benti munka után megint a géphez üljön. Csak magának meg anyjának varrogatott.

– Háromezer-kettőt keres – az ő korában. Szép pénz – szokta hallani az anyját, mikor elhárította a nyaggatásokat.

Ha Varga nem avatkozik bele a dolgába, sose gondolt volna tanulásra. De ezt nem mondhatta el Halasiéknak. Hagyta hát, hadd vitakozzanak a maguk lelkes, szenvedélyes módján felette. Nyolc előtt felállt a helyéről. Indulni készült a vonathoz. Katona Péter is vette a kabátját. Elbúcsúztak Imréektől. Kint tavaszodott. A városban elterjedt a folyóról jövő kátrányos szag. Mint egy nagy hajó fedélzetén, úgy lépkedtek a nedves aszfaltjárdán.

Péter javasolta, hogy menjenek le gyalog, ha van Marinak jegye, úgylis leérnek félóra alatt a pályaudvarra. A lánynak is tetszett az ötlet, olyan könnyű volt ebben az útnak, melegnek tűnő tavaszi estében járni a régi város párás, kanyargós utcáin. Mintha enyhe szél fújna, sodorná az embert magával.

Péter arról beszélt, hogy egy évet lehúzott ugyan a főiskolán, de nem az a végcélja, hogy oklevelet szerezzen. Megpróbál újból felvételizni Pesten, filmrendező akar lenni. Mari elhűlve hallgatta a nagyratörő terveket. Azt hitte, hogy Péter nagyon is a helyén van, főiskolát végez, tanár lesz. Kell ennél több?

Gyanakodva nézett a fiúra, aki feltartott, egyenes nyakát jobbra-balra forgatva magyarázott. Fejcsóválva emlegette tavalyi kudarcát, elmondta, mennyit olvas, mi mindent tanul

mányoz, és feljár Pestre is valami filmklubba. Szóval nagyon készül.

– Aztán lehet, hogy mégsem kerülök be – mondta mosolyogva, vállát fölvonva. – Annyian pályáznak, s közülük nem egy, aki évek óta a filmgyárban dolgozik. – Tavaly beszélgetett a felvételin egy kislánnyal, aki már a jogi kart elvégezte. A mamája színházi dramaturg. Ismeri a főiskola egész tanári karát.

– Az ilyeneknek nagyobb az esélyük, nem igaz? – nevetett.

– Mégis megpróbálsz? – kétkedett Mari.

– Mit csináljak?

– És mi lesz, ha akkor sem vesznek föl?

– Amíg be nem fejezem a főiskolát, minden évben jelentkezem. Aztán lehet, hogy felmegyek Pestre, és beállok én is a filmgyárba. Világosítónak, kellékesnek. Úgy talán könnyebb lesz. Megismerek egy-két jobb fejet, és ha még akkor is tetszik a dolog, akkor újra meg újra megpróbálok. Míg ki nem öregszem a főiskoláskorból.

– Ott nincs ilyen levelező? – kérdezte Mari.

– Nincs – nevetett Péter. – Harmincöt év a korhatár. Ha addig nem sikerül, akkor lőttek.

– Annyira akarod?

– Hát... Volna egy-két ötletem, azt hiszem. Sokszor elképzeltem, miket csinálnék. Marha jó dolgok jutnak az eszembe. Legalábbis nekem tetszenek. Tulajdonképpen nem ilyen szerelmi történeteket forgatnék színesbe, szélesvásznúba. Fényeket, mozgásokat, végtelen utakat képzelek el. Egyszer-kétszer már sikerült lekapnom olyasmit, ami tetszett. De hát így magánerőből nehéz. Sokba kerül, kell hozzá masina, lámpa... Szóval sok minden.

– És miket filmeztél le?

– Nehéz elmondani. Nem szereplőket meg történeteket. Nem, nem... Lehet, hogy kinevetsz, meg hogy azt hiszed, becsavarodtam. Szóval egyik nyáron otthon sikerült egy jó

melő. Egy tál vizet tettem az ablak elé, belesütött a nap, és annak a játékát filmeztem le a fehér mennyezeten. Meg a fényt, ahogy lassan becsukja az ember a spalettát. Meg ilyeneket. De már ez is nagy dolog egyedül. Mert mondjuk, ha kezemben a gép, hogy mozgatom a vizet? Meg ha én bent vagyok a szobában, akkor ki csukja be szép lassan a spalettát? Be kellett szerveznem az öcsit, meg kizavarni a házból a nőket. Mindenki megsértődött a végén. Mert ugye elhozom Várhelyből azt a jó gépet, és mégis ilyen marhaságokat filmezek csak... na, szóval el tudod képzelni. A végére fel kellett vennem a tisztelt családot is. Nem könnyű...

Mari vele nevetett, de hirtelen kihűlt benne a várakozás amit Péter keltett, mikor felállt, hogy vele együtt elinduljon. Tetszett neki a fiú sajátos arca, jókedvű, szeretetre méltó beszédmódja. De ezek a messze vivő tervek idegenek voltak tőle, szinte ellenszenvesnek látta miattuk a fiút is. Akaratlanul is felgyorsította a lépteit, nehogy lekéssék végül a vonatot.

- Ha lesz egyszer kedved, elmehetünk egy festő barátomhoz. Annak van nyolc milliméteres vetítője. Lejátszanám neked a filmemet. Akkor talán jobban kiderül, hogy mit akarok. Meg a Sanyi barátom is érdekes. Jó fej, érdemes megismerkedni vele. Már van vagy negyvenéves, és úgy él, mint egy remete. Csak a festés érdekli. Tényleg jó képeket csinál. Szóval majd beszélek vele. Ha van kedved, jövő hétfőn elmegyünk hozzá, szólok még egypár rendes csávónak, és movizunk. Jó?

- Hát... Ha tudok. Attól függ...

- Tudom, a vonat... de hát meggy később is vonat, és nem akarlak rábeszélalni, de meglátod, hogy megéri - nevetett.

- Imre is tud szerezni gépet, mért nem a klubban vetítéd le?

- Á, az más. Imre rendes, de a sok marha, aki oda jár... Szóval nincs szükségem rájuk. Aki normálisabb, azt úgyis

elhívom. És Imre is egész más filmet szeret, mint az enyé-
mek. Elismer, meg mondja, hogy tetszik, de mindig arra
akar rábeszélgni, hogy dokumentáljunk. Szóval, hogy ilyen
életből ellesett filmeket csináljunk, meg efféle... Ő is mást
tart filmnek, meg én is. De azért én vagyok a legjobb opera-
tőrje.

– Mész a táborba?

– Ha meghívnak... Ha nem, akkor meg a pestiekkel
megyek... Valahova Romániába akarnak. Erdélybe. És te?
Te mégy?

– Én? – kérdezte vissza Mari elhűlve. – Én ehhez a fil-
mezéshez annyit se értek, mint tyúk az ábécéhez. Szóval...

– Na és? Új vagy még. De érdekel, nem?

– Hát? Tulajdonképpen... – nem mondhatta ki, ami
már a száján volt, hogy mi köze neki ehhez az egészhez?
Hogy őt Imre elhívta, de ő soha nem filmezett, nem is fény-
képezett. Hisz ez nem is női foglalatosság. Mindig csak
férfiakat látott fényképezni. Tényleg, a szomszédasszonyuk
menye is levette a kis Zsuzsikát a járókában, és akkor őket
is lefényképezte. De hát ennyi az egész, amit a fotózásról
tud. Filmezésről még ennyit se. Hiszen moziba járt, de Ban-
dival sose a filmeket szokták nézni, különösen az első év-
ben nem. Szóval, hogy olyan messze van ő ettől az egésztől,
mint Makó Jeruzsálemtől... hát ezt mégse mondhatta meg
Péternek. Hogy azért jár ide, mert Imre hívta. Meg azért,
mert így nem kell Borával hazautaznia, legalább hazafelé
nem együtt mennek. Meggyűlölte a sok idegesítő fecsegését,
amiből ritkán marad ki Varga Sándor meg a főkönyvelő nő
neve. A kártyapartik, veszekedések, ivászatok, kiküldetések.
Olyan beteg volt mindig, mire Várhelybe értek, mert Borá-
nak egész úton be nem állt a szája. Legalább hazafelé meg-
szabadult tőle. Borának az első alkalom elég volt Imréék
„óvodájából”. Marit is csúfolta, gyanúsította, hogy biztos
valamelyik fiú kedvéért jár. No, hát ezt nem mondhatja el
Péternek. Meg azt sem, hogy mennyire magára maradt, mi-

óta Bandival szakított, és csak itt a klubban van fiatalok közt. Mert a gyári férfiakra rá se szeretett nézni, gyűlölte az egész varrodai méhkaszt a sok pletykával. Attól tartott, hogy ha két szót szól bárkivel, egyből rákérdeznek, hogy hogy is történt az a dolog a főmérnökkel? Mert híre volt az ügynek odabent, az biztos. Annál is inkább, mert most is gyakran felhívják Marit az irodába. Azt persze nem tudják a többiek, hogy ezek a pár perces beszélgetések kizárólag Zsuzsival zajlanak le, Varga legföljebb csak átrobog az irodán. A hétfői napokat kell minden hónapban egyszer igazolnia, ezért hívják és nem egyébért. Ő meg elvörösödik, mindent elejt, ha szólnak, hogy menjen, és ezt mások is észreveszik. Hiába, még mindig várja, hogy egyszer csak a régi hangon szólítsa Varga, a régi szorongató kedvességgel.

De mindez messze volt Pétertől, és Mari érezte, hogy talán nem is értené meg, ha véletlenül ismerné is az ő gondolatait. És ha megértené? Szóba se állna többé vele.

Így értek a pályaudvarra. Péter megígértette vele, hogy legközelebb eljön a festőhöz, megnézi a filmjeit. Mari Mosolygott.

– Ha nem lesz túl későn – mondta.

– Tudom, tudom, mert megy a nyolc huszonhatos – kiáltott föl utána Péter. És valóban. Épp indult Marival a nyolc huszonhatos.

Egy hét múlva az iskola előtt Péter és Röfi várta. Úgy beszéltek meg, hogy a Csigában találkoznak, de a fiúk hamarabb odaértek, elmentek hát érte a technikum elé. Jókora táská volt Péternél, benne a filmek. Röfi mindenféle könyvet cipelt, vállán az elmaradhatatlan zöld vászontarisznya.

Mari kicsit meglepődött, különösen azért, mert Borával együtt lépett ki a kapun, s az asszony arcán észrevette a gúnyos mosolyt.

– Na, úgy látom én itt fölösleges is vagyok. Már várnak a barátaid.

Mari, ha már így adódott, megpróbálta rávenni Borát, hogy ma kivételesen jöjjön el a klubba. De az asszony nevetve tiltakozott, és ez a tiltakozás őszinte volt. Ő már kinőtt az efféléből, menjen csak Mari egyedül, ő még talán tanulhat ott valamit. Ezt az utóbbi kijelentést nagyon is kétértelműnek szánta Bora, jót nevetett rajta, mikor látta, hogy a lány elvörösödik. Péter rosszkedvűen nézett az elegáns nőre, mintha valami különleges bogarat nézne. Tartott tőle, hogy Marit is lebeszéli a végén.

Elindultak tehát Tálas Sándorhoz, a festőhöz. A domb alján lakott a háború előtt épült emeletes házak egyikében, a padláson. Múterme volt, ahogy nevetve emlegették.

Csak mikor Sanyi a vasajtót kinyitotta előttük, akkor értette meg Mari, hogy mért nevettek. Öt méter hosszú, keskeny folyosószakasz tárult elébük, a végén erkélyajtó díszelgett. Az ajtó felső része üvegezett volt, mégsem jött be rajta túl sok fény, mert a tető díszére, a két oszlopon nyugvó timpanon alatti kőbábos erkélyre nyílt. Az hogy erkély, persze túlzás volt, épp csak afféle kilépő, amire kilépni azonban nem lett volna tanácsos, mert a legkisebb teher alatt is leszakadhatott a rozoga padozat. A folyosó két oldalán képek voltak egymáshoz támasztva, az ablakkal szemben festőállvány, rajta furcsa, kibelezett kép. Kibelezettnek tűnt, mert valami hosszú zsinór csüngött le róla. Körkörös mintákat ragasztott belőle a festő, kacskaringós, fafaragás-motívumokra emlékeztető rajzolatban, de a még fel nem ragasztott zsinog a földön feküdt legombolyodva, s úgy látszott, mintha a képről fejtődött volna le. A mennyezetről hosszú, csigás zsinóron ernyős porcelán lámpa lógott, olyan erős körtével, hogy a szobának azok a foltjai, amikre a fényköre esett, szinte napsütésben ragyogtak. Ez a lámpa volt egyébként az egyetlen luxusberendezés az egész helyiségben. A falon festékpettyes polcok sorakoztak, rajtuk tégelyek, üve-

gek, ecsetek, könyvek. A háttal álló festmények között egy dívány, tele ledobott ruhával, papírokkal, füzetekkel. Ragasztó, por- és festékszag ülte meg a levegőt, és Mari nem tartotta valószínűnek, hogy itt egyhamar vetítés legyen.

Sándor vászonnadrágban, hosszú vászonköpenyben, maszatos kézzel jött eléjük, fehér fogsora szinte világított, amikor elmosolyodott.

– Máris itt vagytok? No, sebj, legalább segítetek elpakolni. Tedd le a holmidat, kislány! – mondta Marinak. – Dobd le akárhová. No, ne légy úgy megijedvel Persze, még nem is ismerjük egymást. Hát én Tálás Sanyi vagyok, szerbusz – és két csattanós pusztit nyomott Mari arcára. – Most nem foghatunk kezet, de így is jó lesz, igaz? – festékes tenyereit feltartva teli szájjal, szívből nevetett. Mari is mosolygott, szorongatta a holmiját, nem tudta rászánni magát, hogy bárhova is letegye. A műterem kőpadlóján rongyszőnyegek és birkabőrök heverték, de azok is csak úgy, ahogy épp jólesett nekik, látszott, hogy nem sokat igazgatják őket. Állt hát, és nézte, hogy Péter az egyik sarokba lepakol, Röfi pedig rögtön a könyveket kezdi bogarászni a polcon. Sanyi benzinnel kezet mosott, aztán hozzálátott a rendcsináláshoz. Az állványt félretette, a festményeket egy helyre hordta. Szabaddá vált a dívány, és a helyiség valamivel tágasabb lett. Aztán egy állványos kis vetítővásznat vett elő a sarokból, és az ablak előtt felállította.

– Na, most megyek mosakodni, a többi már a te dolgod, Petikém.

Péter kirámolt. Fekete villanyzsinórokat húzott elő a szatyrából. Aztán az ajtóhoz szaladt, és Sanyi után kiáltott, hogy hozza majd be a zsámolyt. Sanyi a teregetőbe ment, ahol vízcsap és vécé is volt. Alacsony konyhaszékkal tért vissza. Aztán Röfivel fordultak még egyet, és egy kis sámlit meg egy rozoga támlás széket is betuszkoltak a szobába. Végül egész hátrahúzták a díványt, hogy arra is lehessen ülni, mert a klubból többen is ígérték, hogy eljönnek a vetítésre.

Péter bekapcsolta a vetítőt. Az épp csak duruzsolva beindult, mikor teljesen sötét lett. Kiment a biztosíték. Mire minden rendben volt, és el akarták újból kezdeni a vetítést, dörömböltek a vasajton. Mindent félre kellett húzni, a villanyzsinórokat felszedni a földről, hogy beereszthessék Imréeket. Hatan voltak.

– Á nyavalya, hát akkor mért nem a művházban vetítettünk? – fakadt ki Péterből. – Ki a fene gondolta, hogy mind idegyűltök?

– A fogadtatás elsőrendű – mondta Szántó Dezső az ajtóban állva, és ököllel egyre a kinyitot vasajtót döngette.

– Hagyd már abba, te majom! – förmedt rá Sanyi. – Kírágnak a végén innen is. Visszhangzik az egész lépcsőház.

– De mikor olyan jól szól – vigyorgott Dezső.

– Te is jól szólsz mindjárt! Hallod? – Sanyi kiabált, és az arcán valamivel több indulat volt, mint amit ez az ügy magyarázott.

Péter mérgesen mentette a holmiját a betóduló lábak alól.

– Mi az istennek kellett pont most jönnötök? Öt perc az egész film, ha nem okvetetlenkedtek, már rég vége volna.

– Mi is látni akartuk – mondta Imre mentegetőzve. – Minket is érdekelhet, nem?

– Láttátok már. Csak hogy megint finyákoljátok?

– Jól van, Petikém, el is mehetünk, ha akarod – mondta Imre –, bár van némi mentségünk a látogatásra. Ez mindenestre a házigazdáé. – Egy üveg vörös bort emelt ki a kabátja alól, és nyújtotta a fejek fölött Sanyinak.

– Kösz – mondta Sanyi. – Így kellett volna kezdeni. Poharat is hoztatok?

– Poharat, minek? – bömbölte valamelyik. – Jó az mezít-láb is.

– Csukjátok be már azt az ajtót! Visszhangzik töletek a ház. Nem bánom, maradhattok, de csak egy feltétellel: helyezkedjete el sürgősen, és ki ne nyissátok többé a pofáto-

kat! Legalábbis amíg a vetítésnek vége nincs. Értettem, miniszter Dezső elvtárs?

Dezső úgy csinált, mintha nem hallotta volna, becsukta az ajtót, és leült a vetítő mellé a földre, nézte, ahogy Péter bajlódik vele. Úgy tűnt, hogy a kis gép meg akarja enni a filmet, az első pár centinek már ki is rágta a szélét.

Mari biztos helyen ült, a vetítő mögött, a támlás széken, aminek a hátát a falhoz kellett állítania, mert különben összedőlt volna. Szinte páholyból nézte a parányi helyiségben támadt nyüzsgést. Imre a lábához telepedett, maga alá gyűrte a rongyszőnyeget, Sanyi pedig a sámlira ült. Csendesen beszélgettek. Végre Péter is abbahagyta a káromkolódást, leoltotta a kislámpát és a vetítő a sötétben szép egyenletesen darálni kezdett. A vásznon előbb főként a gyerekek fejének árnyéka látszott, de mikor mindenki félrehúzódott, vagy lehasalt, ugráló foltok és számok után feltűnt a film címe: *Víz és fény. Katona Péter filmje.* Aztán fényből rajzolt háló ringott a vásznon, kerek foltban, majd mintha egymásba csúsztak volna a háló szemei, aztán lassú, körkörös mozgással ismét visszatért az első éles és tiszta rajz. Több hasonló átváltozás után a fényes hálóra fekete árnyékcsíkok estek, a kép teljesen elsötétült, majd hirtelen vakító fénycsíkok vágtak át a sötétben. Szinte elmetzették a falat, amire ferdén rávetődtek. Furcsa volt, ahogy az egyenes sugarak ferdén megtörnek a sötét felületen. Aztán az éles fény homályos foltokká alakult egybefüggően bevilágította a képet. Majd kockás minta jelent meg, mintha egymásra merőleges fényugarak találkoznának. Végül ismét sötét lett, és a kép közepén parányi, éles fénygolyó kezdett növekedni. Ahogy nőtt, egyre halványabb lett, és mikor a vászon széleit elérte, megjelent rajta a kezdő sorok rengő fényhálója. Most táncolni kezdett, hirtelen, finom vonalakkal villámlott a képen, a vászon egyik sarkából a másikig szaladtak a fényvonalak, közepükön valami fehér pont csapkodott, fényüstök lobo-

gott körülötte, aztán egyszerre sötét lett a vászon, és újra megjelent rajta: *Víz és fény. Katona Péter filmje.*

Mari a felgyújtott lámpafényben hunyorogva nézte az egyszerre beszélni, vitatkozni kezdő fiúkat, lányokat. Dezső a felforrósodott gép körül fontoskodott, Péter kíváncsian a lányra nézett.

– Ennyi az egész – mondta mosolygós, kivörösödött képpel, és gondosan föltekerte a huzalokat.

– Nem nézzük meg még egyszer? – kérdezte Sanyi. – Én szívesen megnézem.

– Minek? – morgott Péter. – Ezeknek egyszer is sok volt. – Imrére sandított.

– Én is megnézném – mondta komoly arccal Imre. – Szép dolgokat csináltál, és nagyon jól összejött így.

– Igen. Határozottan feldobja az egyik a másikat – mondta Dezső, és úgy mondta, mintha valami olyasmiről beszélne, ami egy véletlen szerencse folytán most előnyös megvilágításba került. – Külön-külön marha unalmas volt, de így együtt szerencsés.

– Mikor volt ez külön-külön? – kérdezte dühösen Péter.

– Mikor? Hát amikor a klubban vetítetted.

– Megmondtam, nem, hogy nincs még se vágva, se ragasztva? Azt is megmondtam, hogy a kettő egy film lesz.

– Jó, jó, de annyiban igaza van Dezsőnek, hogy most látszik belőle, hogy mit akartál, és értelmet nyer egymástól a két képsor.

– Mert akkor nem volt értelme?

– Jól van, morogj csak! Nekem akkor is tetszik – mondta Imre, és hátba vágta a fiút. Péter kihúzta magát, mint aki vissza akar ütni. Közben Dezső befűzte és visszajátszotta a filmet. Péter nem szerette, ha hozzányúlhatnak a géphez, mégsem akarta egyszerűen odább lökni. Ez a Dezső nagy szakértőnek számított, két évet végzett a Műegyetemen, építész szakon. Aztán valami miatt faképnél hagyta az egészséget. Hazajött, de Pesten melózott, állítólag a filmgyárban. Nem volt

állandó munkája, hol be kellett mennie, hol nem. Köpte a filmrendezők, tévériporterek, gyártásvezetők nevét, úgy beszélt a világosítókról, mintha mindenkinek ismernie kellene őket, de tulajdonképpen nem volt rendes állása, hol ezekkel, hol azokkal dolgozott együtt, és hogy mit, az nem derült ki. Ő berendezőnek nevezte magát, de mikor a várhelyi gépgyárban riportfilmet vettek föl az új nyugatnémet esztergagépekről, azt mesélték, hogy nagy tekercs kábeleket hengergetett. A riporter és a tévékocsi közt szaladgált. Szóval filmes ügyekben otthon volt, Imre szívesen hallgatta a történeteit. Látszott, hogy tudja, mennyit érnek, mégis örömet lelte Dezső bennfenteskedésében.

Péter újra elindította a gépet, újra lepergett a *Víz és fény*. Mari most már nem figyelt rá annyira, azt fülelte, amit Sanyi és Halasi Imre sottog közben. Sanyi el volt ragadtatva Pétertől, élvezettel boncolgatta a képeket. Filmeket emlegetett, fényképekről magyarázott Imrének. Imre sűrűn bólogatott. A többiek is elcsendesedtek, Sanyi sottogó szavai már hangosan kommentálták a látványt. Mikor felgújtották a vilányt, Péter arcán átszellemült öröm ragyogott.

Tíz óra lett, mire a társaság eloszlott. Mari hiába akart a korábbi vonatokhoz rajtolni, nem engedték. Imre kenyeret, szalonnát hozatott fel a srácokkal, Sanyi hagymát halászott elő az ágy alól, megvacsoráztak az előbb vetítőasztalul szolgáló számolyról. Sanyi elveit fejtegette, Péterrel közös filmfestészetéről ábrándoztak. Színekről, színes képsorokról. Imre mosolyogva hallgatta a nagy terveket. Néha megcsóválta a fejét, de hangosan csak annyit mondott: – Zseniális operatőr vagy, fiú. Zseniális operatőr.

Elbbe még Dezső is beleegyezett, bár nem maradt sokáig, nem szerette, ha nem körülötte forog a világ. Egyébként is, ha Sanyi nem szeretett valakit, úgy le tudta törülni a föld színéről, mintha meg se született volna. Mikor harmadszor

meredt furcsán Dezsőre valami okoskodó megjegyzés után, s kezdett aztán egészen másról beszélni a többiekkel, mintha a fiú nem is léteznék, az megunta a dolgot, és elment.

Imre és Sanyi úgy hallgatta Péter terveit, mint szülő a tehetséges gyermekéét. Mari folyton mosolyogva, ábrándos arccal ült, de egyre jobban vágyódott el – el innen, el a sok fecsegéstől. Most számára is mindannyian gyerekeknek tűntek. S bár a maga huszonegy évével nem tartozott az idősebbek közé, mázsás esztendőkkel érezte öregebbnek és józanabbnak magát Sanyiéknál. Idegen volt számára ez a sok lelkendezés, tervezgetés is.

– Te sosem festettél embereket? – kérdezte Tálástól, mikor végül Péterrel, Imrével, és Erzsivel a vasútra indultak. (A tizenegyes vonatot még eléri, remélte, és délelőtt kialsusza magát, hiszen csak kettőre megy dolgozni.)

– Dehogyanisnem – kacagott föl Sándor. – Egész gyermekkoromban csupa-csupa figurás rajzot készítettem. Öreg bácsikat, anyókat, ezerráncú juhász nagyapámat, mezőn dolgozó asszonyokat. Sőt még huszárokat is. Huszárokat is... majd egyszer megmutatom őket, megvannak még. Mért, neked a figurás festők jobban tetszenek?

– Nem, nem – mentegetődzött Mari. – Sőt...

És tényleg, mikor Péter a festő barátját emlegette, bizonytalan rossz érzés ülte meg a gyomrát. Félt a festőktől, és kicsit félt elmenni egy festő műtermébe is. Úgy élt benne, hogy a festők mindenféle bohém emberek, akik meztelen nőket festenek, és a modelljeikkel szerelmeskednek. Csalódott volna Péterben is, ha ilyen barátja lenne, mert bár nem tetszetek neki a fiú habókos tervei, valahogy nagyon jónak képzelte, szinte olyannak, mint egy pap vagy remete, aki mindenről lemond a céljai érdekében. Ha most kiderül, hogy ravaszdi és álszent... De nem. Sanyi négyzetei, körei, spárgái halvány, de különösen összeillő színei nem zavarták össze azt a megnyugtató képet, ami Péterről kialakult benne.

A megbízhatóság, az egyenesség jó érzése töltötte el a lányt, ha együtt voltak, és mostani egyedüllétében, összezavarodott, hullámszó, bizonytalan érzelmei közt ez nagyon jó volt.

Imre és Péter nagy terveket szóttek. A klub megélénkült, mindenki készült a filmezésre. Imre valami kórteremről akarta megcsinálni azt a tízperces filmet, amivel a nyári táborozásra pályázni kellett. A forgatókönyv kézről kézre járt, kiosztották a szerepeket is. Nagy szerepek persze! Feküdni kellett majd a kórházi ágyakban. Dezső játszotta az orvost, neki fel kellett sorolnia, hogy melyik beteggel milyen vizsgálatot készítsenek. Aztán bemasíroznak majd az ápolónők, és sorra mindenkit megkínoznak. Az egyik betegnek csövet kell nyelnie, a másiktól vért vesznek, a harmadikra mindenféle elektromos készülékeket kapcsolnak... Szóval ki volt találva. Egy szombat-vasárnap akarták felvenni az egészet a gimnázium egyik tantermében. Gond és probléma ezer is volt a dologgal, Mari nem is tudta pontosan követni, mi mindenért szaladgáltak a fiúk. Főként persze a vezérkar: Imre, Péter és Dezső. Mert ebben most Dezső is nagy erővel részt vett, lámpát akart szerezni a filmgyárból, meg ezt meg azt. Mari alig győzte hallgatni őket, mikor csapatosan a vonatra kísérték – ez az utóbbi időben már szokássá lett, hogy háromnegyed nyolc felé indultak a klubból, és hangos viték és röhögések közepette elkísérték a lányt a pályaudvarra.

Egyik hétfőn este Tóth Sanyi is betévedt a Csigába, és miközben a filmkészítők egymás szavába vágva, harsányan magyaráztak, Marival kezdett beszélgetni. Sanyi jóval idősebb volt az egész társaságnál, Imrénél is néhány évvel öregebb. Valahogy a gyerekkorára terelődött a szó. Tizenhat éves volt, mikor a lány született.

– Mekkora különbség ez! – gondolkodott el. – Nem tizenhat év, egy évszázad választja el az én nemzedékemet a

tietektől. Tudod, hogy nőttem én föl? Tudod, mi volt itt akkor? Tizenkilencedik század.

Később, a vasútra indulva ismét egymás mellé sodródtak. Mari kérdéseire Sanyi visszakanyarodott a gyerekkorához. Várhelyi volt.

– Nézz körül, s amit látsz, az akkor mind nem volt. Kivéve persze a házakat. Igaz, azok meg zömmel romban álltak. Nem voltak autók, nem volt az utcákon rendes járda, az úttesten aszfalt, nem voltak kirakatok, nem volt a kirakatokban áru. A boltokban is csak amikor meghozták. Mindent ki kellett várni. Fél napom mindig a sorbanállással telt el. Anyámék nem állhattak, dolgoztak. Aztán az utcák. Nem voltak este így kivilágítva. Az ablakokon sokszor nem volt se üveg, se függöny, sokkal inkább papír. Nem volt ennyi szép ruha. A könyvesboltokban csak néhány orosz könyv volt, és Marx, Engels, Lenin, Sztálin. Sztálin művei huszonkét kötetben. Az iskolába főként hallgatni jártunk. Anyánk avval küldött el nap mint nap, hogy „De kisfiam, egy szót se arról, amit nagyapád mondott, mert mindannyian börtönbe kerülünk!” Pedig hát mit mondott nagyapám? Haragudott, hogy elhajtották a juhait negyvenötben, haragudott, hogy kihagyták a földosztásból, mert a haragosa is a bizottságban volt, s azt mondta, hogy a juhász számadó kapitalista, maga is embereket tart. Nagyapámnak ráadásul volt is valamelyes saját juha a nyájban ötven-hatvan darab. Mármost úrnak, kuláknak számított. Haragudott, hogy amije csak volt, amit egy élet keserves munkájával nagyanyámmal összekerestek, avval, hogy nagyapám nem ivott, nagyanyám meg a föld mellett mosni járt, szóval, hogy azt most mind a fejére olvasták, hogy azért most a részeges, örökösen a víz színén úszó szélhámos fajta, mert a legkisebb faluban is, akadt belőlük, aki régen az urak, most meg az elvtársak kortese volt, megbélyegezheti, megfenyegetheti. Keserű ember lett az öregből, hogyha megvágta volna az ujját, a kerges bőre alól nem is vér, hanem epe csordult volna ki. – Sanyi

nagyot nevetett. – Én meg mivel sem ezt, sem azt a felet megérteni nem bírtam, saját ábrándjaimban éltem. Apámék könyvei közt Petőfi, Kossuth, Vörösmarty, a negyvennyolcas emlékek voltak túlsúlyban. Mert mit vesz egy magyar ember, ha könyvről van szó? Mit vehetett, amit örömmel el is olvasson? Csak a múlt századi derék magyarokat, akik egyszerű, tiszta nyelven olyasmikről írtak, amiknek igazát már nincs módjában kétségbe vonni. Ezen nőttem fel én is. Ezen a gyönyörű, romantikus hazafiságon. Hogy álmomban én voltam Hunyadi László a piactéren, én voltam Zsiska, én Petőfi a múzeum előtt. Ó, milyen verseket írtam 1956-ban! Zokogva térdeltem a konyhaszék mellett, és róttam a rímes sorokat. A gépgyárban voltam műszaki rajzoló. Aztán kimentem nyugatra. Huszonkét évesen, decemberben, néhány haverral biciklivel. Jó, hogy innen nincs is olyan meszsze, de azért elég volt. Ha nem lett volna olyan gyakorlatunk a fázásban, koplalásban, biztos nem bírjuk ki. Afféle kirándulásnak gondoltuk. Más kérdés, hogy kint már mindent máshogy láttunk. Mi valahogy ki akartunk csak nézni, hiszen senkinek se szóltunk, reggel, munka helyett találkoztunk a Hármaskőnél, és elindultunk. Hogy estére se, másnap se voltunk újra otthon, más kérdés. Akkor még minden érkezőt szívesen fogadtak odakint. És amit láttunk! Elképzelhetetlen fény, gazdagság, előrehaladottság. Mintha egy másik bolygóra léptünk volna. Meg voltam győződve, hogy egy szép napon anyámék is megjönnek. Jártam a táborokat, kerestem őket. Végre valaki üzenetet hozott, hogy menjek haza, mert nem jönnek. De én már nem mentem. Amerikába készültem, a vízumot vártam. Aztán mégse lett belőle Amerika. Szerencsés véletlen adódott: ketten kiszálltak egy párizsi csoportból. Lehetett menni azonnal. Mentünk az egyik haverral. Párizsba, hogyne mentünk volna! Ady Párizsába! És ott már akkor is minden olyan volt, mint most: hatalmas, csillogó kristály volt a város. Nappali is ezerfényű, éjszaka is eleven. Bécshez képest is új világ. Lenyűgözött a gazdag-

sága, a szépsége. Igen, az a modernség, aminek az esztétikuma nekünk teljesen új volt. Itthon még hallani sem hallottunk róla. Tiszta vonalak, egyszerű felületek, hatalmas, hajó formájú, húszemeletes házak, üvegpaloták. És mindenben a kényelem, az emberi szükségletek felismerése és kiszolgálása. Pedig a franciák nem is ebben nagyok. Később, mikor Angliát, Németországot bejártam, akkor láttam, mennyire nem. Az élet mégis más volt, és mindaz a szegénység, kopottság, kényelmetlenség, mindaz a szem számára is kopár és rendezetlen világ, amit megszoktam, és amit romantikus álmokkal színeztem elviselhetővé, eltűnt, érvényét veszítette, lemaradt. Káprázó szemű gyerekként jártunk ott akkoriban, és nem csak mi. Mindenkin erőt vett a mohóság: beleszívni magát ebbe a világba, beletapadni, mint a kutya a bolha, hogy vigyen magával, hogy hozzá tartozónak érezhesd magad. Persze, mint minden, ez is mulandó. Mikor megpróbáltam végre a valódi értékekhez közeledni, megpróbáltam tanulni, rájöttem, hogy akit valamilyen cél vezet, az mindenütt rabszolgává teszi önmagát. Minden elérhetőnek tűnt, csak kemény, emberfeletti terheket kellett érte emelni. A pénzért, amit a tanulás mellett és minden ösztöndíj ellenére elő kellett teremtenem, ha utazni akartam, és akartam, ha könyveket akartam, mert akartam, ha festeni akartam. És már azt is akartam. De végül épp ez húzott ki a pácból. Amikor úgy látszott, hogy a legmegvalósíthatatlanabb álmot kergetem, hirtelen kinyílt előttem egy új lehetőség. Amikor kiderült, hogy valamicskét tudok festeni, egy ismerős elvitt egy régiségkereskedőhöz. Egy-két próba után rendre pingáltam neki a múlt századi, névtelen kis miniatűröket, a mai vevők nagy kedvenceit. Végre valóban szabadnak éreztem magamat. Azok közt a körülmények közt, bérelt bútorozott szobában élve egy-két kép árából egész hónapot átcsavaroghattam Párizsban. Másoltam a Louvre-ban, bejártam neves, modern mesterek műtermeibe, ültem a könyvtárakban. És kezdtem magam ingyenélőnek érezni. Mert az ember vala-

hogy akkor kezdi igazán rosszul érezni magát, amikor erre a legkevesebb oka van... – Sanyi megtorpant a beszédben. Úgy nézett Marira, mint aki álomból ébred. A lány lehajtott fejjel sétált mellette. Csak most, hogy a férfi elhallgatott, most emelte föl az arcát. Szemében várakozásteli mosoly volt, ami egyaránt szólt a váratlan szóáradatnak, és ösztönzött folytatásra. Sanyi mégis zavarba jött.

– Látod, mennyit szövegelek? Ha egyszer rákezdem, nem bírom abbahagyni. Aztán nem is biztos, hogy érdekel mindez téged, leánykám.

– De, hidd el! Tulajdonképpen még semmit sem hallottam ezekről a dolgokról. És sohasem jártam külföldön. Milyen jó volt neked!

– Nem volt jó. Épp ezt mesélem. Ha az ember nem tudja, hogy mit akar, akkor tulajdonképpen semmi haszna sincs az utazgatásból. Jó, elismerem, lát sok mindent, tapasztal mást is, mint amit itthon megszokott, de nem tudja mire használni a sokféle ismeretet. Mert az túl nagy luxus azért, hogy csak a kusza benyomásokért, az idegen tájak látványáért utazgassa át valaki az életét. Csak azok az ismeretek érnek valamit, amikből a gondolkodás építkezik. Én is tulajdonképpen attól számítom a magam időszámítását, amikor Londonban az egyik múzeumban egy magyar népművészeti kiállítást láttam. Akkor és ott értettem meg sok mindent. A feladatomat, a feladatunkat. És tudtam, mit kell még megismernem ahhoz, hogy megcsinálhassam, amit akarok. Nem is amit akarok, hanem amit meg kell csinálnom. Attól kezdve mindennek értelme lett, és minden erőfeszítés vezetett valahova... Nem tudom, leányka, érted-e, mire gondolok...?

– Értem. De tulajdonképpen... én... szóval... nagyon messze vagyok attól...

Sanyi felnevetett.

– Tudom, persze. Hiszen nem mindenki alkot. És ez jól is van így. De az alkotó gondolkodás más kérdés. Azt min-

denki el kell hogy sajátítsa. Azon múlik egy nemzet értéke, felemelkedése, hogy hányan képesek sorsukról alkotóan gondolkodni...

– Tudod, azt hiszem, hogy nekem még ez is nagyon magas. Egy kicsit sokat kívánsz. Hidd el, az emberek nagy részétől az is szép, ha nem veri meg a családját, és hajlandó dolgozni...

A pályaudvar előtti buszfordulón haladtak éppen át. Egy autó lassított le mellettük. Sanyi a karjánál fogva odább rántotta a lányt, mert azt hitte, a hülye Zsigulis elüti. De Mari, ahogy hirtelen arrafordult, látta, hogy Varga Sándor integet ki a volán mellől. Föllépett a járdára, és barátságosan visszaintett. De Varga átdőlt az ülésen, kinyitotta az ajtót, és kiszólt Marinak:

– A kisasszony véletlenül nem Helyénköre utazik?

Mari zavartan lépett vissza az autóhoz.

– Jó estét – mondta neki Varga Sanyi. Arcán rosszálló mosoly ült. – A kisasszony véletlenül nem Helyénköre utazik? – ismételte meg a kérdést.

– De igen – mondta a lány elpirulva, és valami homályos bűntudatot érzett, noha nem tudta volna megmondani, hogy Varga vagy Tálás iránt. A gyerekek megálltak a járdán, várták, hogy mi lesz.

– No, akkor üljön be, hazaviszem! – Varga türelmetlenül lökte ki a kocsi ajtaját Mari elé.

– Rögtön, csak a táskám... – intett a többiek felé. Sportszatyrát Sanyi hozta. Visszafutott hozzájuk, hirtelen azt se tudta, mit mondjon. Sanyi kérdő tekintettel nyújtotta át a táskát.

– A főnököm épp hazamegy. Elvisz a kocsiján. Úgy mégis hamarabb otthon leszek.

Sanyi füttyentett egyet, aztán felsóhajtott: – A főnököd? Arra jó lesz vigyázni. Nem volna mégis biztosabb a vonat?

Péter is odalépett hozzá. Faggatóan nézett az arcába:

– Úgyis rá akartalak beszélni, hogy késd le ezt a vonatot,

menj a következővel. Annyi mindent kellene még megbeszélni. Hiszen szombaton már kezdjük a forgatást.

– Jó, jó... – mondta zavartan Mari és Varga kocsija felé pillantott. Varga a járdaszélhez állva várt rá.

– Mondd meg neki, hogy mégsem mész! – mondta Péter.

– Á, azt nem lehet. Megsértődik – vélte Mari.

– Hát akkor... mibe maradjunk?

– Szombaton én... szóval, ha szabadságot veszek ki, délre itt lehetek – mondta a lány. – Pénteken tízig melózok, úgyhogy ha nem kelek is túl korán, délelőtt tízre itt lehetek. Erzsi elrendezi a szállásomat, ha igaz.

– És a gönc? Hálóing, pongyola, papucs kell – mondta Péter, de érezhetően csak hogy még itt tartsa egy percre a lányt.

– Úgyis hozok, ha egyszer itt töltöm az éjszakát – nevetett Mari. – Na, akkor sziasztok, nem akarom soká várakoztatni...

Kezet fogott a fiúkkal. Sanyi a szemébe kacsintott, aztán a kocsi felé intett. – Rosszat ne halljunk rólad. Vén kecske a sót megnyalja... Szóval? Tudod...

– Áh... – Mari elvörösödött, mintha Sanyi átlátott volna rajta. Igen, igen, az ő fejében is zavarosan kergették egymást a gondolatok.

– Szép kis társaság, nem mondom. Nem sok egy kicsit egyszerre négy fiú? – Varga Sándor kapkodó, szapora beszédén bosszúság érződött.

– Nekem? De hisz ezek nem olyanok... – mentegetőzött nevetve Mari.

– Nem eléggé „olyanok”?

– Miket mond... – hajtotta le fejét a lány. Már bánta, hogy beült Varga kocsijába. – Mit képzelsz róla? Azt hiszi, mindenki olyan, mint ő?... Varga Zsigulija kigördült a

vasútállomás elől, és a sorompó előtti piros jelzésnél vesztegelt.

A főmérnök halkán füttyüresztett, arca feszült és bosszús volt. Mari kísértést érzett, hogy kinyissa az ajtót és mégis kilépjen. De aztán eszébe jutott, hogy most megszökhetne ugyan Varga elől, de holnap, holnapután nem. Hiszen Varga a munkahelye, Varga a kenyere, sőt, még az iskolát, az új barátokat is, mindent neki köszönhet. Furcsa érzés volt tudni, hogy hány szállal kapcsolódik ehhez az emberhez, akinek a hatása kezdett már elhalványulni benne. A hosszú, hiábavaló várakozás, gyakori, jelentés nélküli összetalálkozásai valahogy lasacskán megszelídítették, afféle apa-lánya viszonyra alakították kapcsolatukat Mari szemében. Az apa, aki annyira hiányzott az életéből, kezdett Vargában megtestesülni, s ezzel megőrizte ugyan az összetartozás érzését, de többé nem várta el a közeledését. És most váratlanul, hívatlanul mégis megjelenik.

A legrosszabb pillanatban. Hogy meghökkent mindenki! Mit gondolnak róla! – Szinte biztosra vette, hogy kitalálták Vargával való dolgát, átláttak rajta, zavarodott tekintete, viselkedése mindent elárult. Nagyon kellemetlen volt erre gondolni is. Most már köztük sem érezheti magát biztonságban! Úgy lesz itt is, mint a varrodában. Elég egy rossz szó, egy otromba célzás, hogy Mariba napokra belefagyjon a szó.

– No, mért lóगतod az orrod, Madárka? – csendült fel váratlan jókedvvel Varga hangja. Karját a lány vállára fektette, kezével beletúrt vastag, hullámos hajába.

– Én? – kérdezte felrezenve Mari. Nem mert elhúzódni a férfi karja elől.

– Hát nem is én. Megzavartam a barátaidat? Hm? Aztán tényleg olyan jó barátok ezek? – tekintete az utat figyelte, Marinak mégis úgy tűnt, mintha egy vizsgálóbíró előtt ülne. És azt is érezte, semmit sem tudna Vargának elmagyarázni a klubról, az egézből.

– Rendes srácok...

– Csak egy a baj velük. Túl nagy szemeket meregetnek rád. Tudod, hogy nem szeretem az ilyen palikat. Úgy néztek, mintha fel akarnának falni. Gúnyosan, ellenségesen méregettek engem is, hogy mit akarok a nőjüktől. Meg is vernének, ha úgy adódna.

– Nem vagyok a nőjük – csattant fel a lány.

– Hát mijük vagy?

– Semmijük.

– Nana.

– Csak... együtt szoktunk beszélgetni a klubban. Semmi több.

– Azért kíséretnek csapatostul végig a városon?

– Nem csak engem. Volt még más lány is velünk.

– Velünk, velünk... szarok a tisztelt klubra. Engedd meg, hogy ne tetsszen nekem ez az egész. Elvégre nem azért íratlak be az iskolába, hogy elkurvulj, hogy egész Várhely utánad koslasson. Annyit igazán megengedhetsz nekem, hogy ezt ne nézzem jó szemmel. – Megszorongatta a lány nyakát.

– Szó sincs semmi ilyesmiről. Maga mindig másra gondol...

Varga felkacagott. – Másra, hát persze. De nem csak én! Nyugodj meg! Nem csak én. Mindenki másra gondol, ők is. A tisztelt barátaid is. Csak legföljebb te nem veszed észre. De az is lehet – megcsiklandozta a lány állát – az is lehet, hogy nagyon is észreveszed, és éppen ez az, ami kell neked.

– Ha ilyennek gondol, mért vett fel? Mennyit vártam én, hogy egyszer találkozzunk! Aztán mikor már mindent elkövetett, hogy ne is gondoljak magára, szemrehányást tesz! Nekem nem lehet életem? Milyen jogon kéri most számon, hogy barátaim vannak? – Mari hangja mélyről, megbántottan tört fel. Varga érezte benne a keserűséget, és elnevette magát.

– Jól van, jól van, Madárka. Nem kell mindjárt pörölni

velem. Varga Sanyi jó gyerek, tudod te is. Majd csak meg-
értjük egymást. Azt meg én soha egy szóval sem mondtam
neked, hogy feledj el. Csakhogy a körülmények olyanok...

– Elhallgatott.

– Tudom – mondta Mari keserűen.

– Mit tudsz te?

– Hát... Bora mesélt egyet s mást.

– A Bora? Az a keserűlapu, az a szerencsétlen, kurvába
oltott aggszűz! Mit hallgatsz te a Borára! A Bora törődjön
csak magával, és kész! Semmi köze hozzád! Még engem is
majd megerőszakolt, hisz annak már mindenki jó, csak férfi
legyen. És persze pénzes. Mert a szerencsétlen Kertész Mis-
ka, akinek tíz éve szívja a véré, már se nem férfi, se pénze
nincs. A két asszony mindent kiszedett belőle. Mondok va-
lamit, legjobb, ha a Boráról hallgatsz, mert nemcsak neked
mondott ezt meg azt, hanem nekem is. Úgyhogy jó lesz vele
vigyázni...

– Mit mondott magának?

– Ó, hát mit? Például azt is, hogy díszkísérettel szoktál a
pályaudvarra kivonulni. Mit gondolsz, a csillagokból poty-
tyantam le éppen ide, pont most?

– Azt hittem, valami dolga volt Várhelyben, és véletle-
nül észrevett...

– Hahaha... véletlenül sose vennék észre ennyi sutye-
rák között. Jól ki kellett meresztenem a szememet, hogy
egyáltalán meglássalak, hallod. Szóval tudom, amit tudok,
és azért is vagyok itt. Na.

– Maga rám várt a pályaudvarnál? Ezért jött Várhelybe?

– Nem egészen... De, ha már el kellett jönnöm, hát úgy
rendeztem, hogy találkozzunk. Csak nincs ellene valami ki-
fogásod? – A lány fejét magához húzta, és megcsókolta az
arcát. Mari érezte a dohánykölniszagot, a férfi sima bőr-
nek lüktetését. Maga számára is váratlanul, engedelmesen
simult az ápolt archoz, a sötétkék gyapjúpulóver fölött fe-

hérlő ingnyak, a makulátlan kezelők, a jó szagot árasztó test biztonságos világához.

Elhagyták Táró piszkos gyárnegyedét, és a környező dombokra kaptató úton haladtak a nyugat felől még halvány fénnel megvilágított estében. Mari Varga vállára hajtotta a fejét, nézte az autólámpák fénykörét, a küllőként pergő fatörzseket.

– Valahol megvacsorázunk – mondta Varga és megszorította a lány vállát. – Éhes vagy?

– Hát?

– Mert ha nem vagy túl éhes, menjünk el a Fenyvesbe, tudod, ahova tavaly vittelek.

– Oda? ... – Mari hangján kelletlenség érződött.

– Mért, nem szeretted ott?

– Hát ... nem annyira. Ott magát túl jól ismerik.

– Az is baj? Annál biztosabb, hogy jót eszünk ... meg ...

– Valahogy ... nincs hozzá kedvem. Inkább ne is menjünk sehova ...

– Annyira nem akarsz odajönni? De miért?

– Nem vagyok nagyon éhes. Ettem valamit délután ...

– Na jó, hát nem akarlak kényszeríteni. Van más hely is, majd útközben kitaláljuk. Például az Öreg hordó, itt mindjárt a tárói szőlőskertek alatt. Vagy ott van a Birka csárda! Addig biztos kibírjuk éhen-szomjan.

Még sötét volt, noha már hajnali fél öt, mikor kiléptek a varroda kapuján. Varga nem akarta, hogy a takarítónő ott érje őket. Mari tanácstalanul gondolt arra, hogy mit mond majd az anyjának, hogy ilyen szokatlan órában állít haza. Hogy a vasútállomáson töltötte az éjszakát? Mert máskülönben hol lehetett volna pont hajnalig?

Varga belekarolt, sietős léptekkel mentek a fázós sötétben a szomszéd utcában hagyott kocsihoz. A Zsiga ablakai párásak voltak. Varga gondosan letörülgette őket. Mari az autó

ülésén kuporogva nézte, hogy fényesednek ki körben az ablakok. Hát megint Varga. Hogy lesz most? Kezdődik minden előlről? A várakozás nap nap után, a férfi mosolygós, de rajta gyorsan átsikló tekintete? Egész este, egész éjszaka kerülte a kérdést a főmérnök. Pedig Mari el is sírta magát. Olyan jólesett megint tartozni valakihez.

Valakihez, és nem is akárhoz. Varga magabiztos, kialakult, határozott és hatalommal bíró ember. Meg tudja valószínűsíteni, amit elképzel. Minden mozdulatából, minden szavából ez árad, és ez olyan biztonságot ad a hozzá tartozóknak. Igen, két lábon áll a földön, mindennek ismeri a csínját-bínját. Tudja, mi mit ér, és mit hogyan lehet. Mekkora a különbség közte és Mari barátai közt! De vajon kinek válik javára ez a különbség? Varga mellett mindenesetre otthonosabban érzi magát. Tudja, hogy a férfi ismeri őt, ismeri a körülményeit. A fiúknak sose tudna mindent elmondani magáról. Ők valahogy mást várnak tőle, mint ami ő valójában. Varga nem vár semmit. Ő mindent tud. Még azt is, amit Mari is lát, még azt is Varga tudja jobban. Legalábbis úgy tűnik. Pedig nem tévedhetetlen, nem makulátlan. Most is, mint mindig, csak magával törődik. Ha úgy kényelmes neki, hát hajnali fél ötkor utcára teszi a lányt. Ő majd biztos viszsza megy a varrodába, és reggelig alszik. Meghagyja a takarítónőnek, hogy csendben dolgozzék, és hogy ébressze fel fél nyolckor. Ő lesz ma az első az irodában. És ha mégis megkérdeznék, miért aludt benn, azt mondaná, hogy nem kapott szállást Várhelyben, és éjjel nem akarta felzavarni a családját. Vagy valami hasonlót. Neki biztos nem kell majd annyit magyarázkodnia, mint a lánynak. Még ha sejtik is körülötte, hogy miért töltötte az irodában az éjszakát, az is csak a dicsőségére válik. Hiába, még mindig legény a talpán.

Varga bevágódott az ülésre, rákapcsolta a motort, és tűnődve berregtette, hogy bemelegedjék. Mari beszélni akart végre a benne kavargó kétségekről, de mégis Varga törte meg a hallgatást.

– Melyik a fiúd? – kérdezte, miközben egykedvű arccal meredt ki a híguló sötétbe. – Az a magas, a szőke?

– A Péter? – csodálkozott el Mari.

– Tudom is én, melyiket hogy hívják? Szóval a Péter?

– Nem, nem, dehogyis! Egyik sem. – Egész éjjel egy szóval sem említette a barátait. Hogy kerülnek most megint ide? Hiszen láthatta rajta, hogy senki sem jár az eszében. Milyen jól érezte magát mellette!

– Egyik sem, de azért valamelyik mégiscsak ott vár a technikum kapujában, nem igaz?

– Péter várt egyszer vagy kétszer. Mikor a festő barátjához, a Sanyihoz mentünk...

– Szóval Sanyi is van. Igaz, voltak egypáran körülötted tegnap is, mikor megszólítottalak. Az az idősebb legény is úgy nézett rám, mintha el akarnálak tőle venni. Melyik hát a kettő közül? Vagy netalán mind a kettő?

– Miket mond megint?

– Miket mondok? Csak amit láttam. Nagyon pattogtak, mikor felfogták, hogy elviszlek. Szóval melyik? Az a vén kéjenc, az a festő? Vagy talán a tejfelesszájú barátja? Egyik se valami nagy fogás. Az a Péter talán még fiatalabb is nálad, nem?

– De. Két évvel.

– Aztán mit csinál?

– Tanul a főiskolán.

– Nem is olyan rossz parti. Éhenkórász kis tanárocska lesz belőle. De te sem leszel egyszerű varrónő, igaz? Tanár úr és technikus, egész jól összeillenek. Csak aztán jól gondold meg, hogy egy ilyen mulya mellett mire mentek majd? Igaz, kaphat állást valamelyik eldugott faluban, még tán szolgálati lakás is jár hozzá. Csakhogy akkor te meg minek jársz iskolába? Aligha veszed hasznát annak, amit ott tanulsz.

– Ó, hát mondom, hogy semmi közöm sincs hozzá! Szoktunk beszélgetni, de ez minden. Meg amúgy sem akar tanár lenni. Filmrendező vagy operatőr lesz.

– Akkor hát nem is olyan mulya, mint amilyennek látszik. Aztán hogy lesz egy várhelyi kis főiskolásból filmrendező? Vagy már ilyen szakot is indítottak?

– Dehogy. Minden évben felvételizik, hátha egyszer sikerül.

– Hátha... szóval... akkor. Figyelj ide, Kismadár, én csak egyet mondok. Jól nézd meg, hogy kivel adod össze magad, mert most már észnél kell lenned. Nagyon gyorsan múlnak az évek, és a lányoknak ez a legkritikább esetben használ. Szóval ne kapkodj, ne csapkodj, nem vagy már tizen-nyolc éves. És főleg ne járd kézzől kézre, mert annál undorítóbb nincs. No, hát csak ennyit akartam mondani. A többi a te dolgod.

Mintha búcsúzkodnék, mintha egy egész életre adna jó tanácsot – gondolta Mari csüggedten.

– Egyet azonban végy észbe! – fakadt ki még Vargából. – Legyen az illető festő, legyen álmodozó filmoperatőr-jelölt vagy akár az isten micsodája is, a nőktől mind ugyanazt akarja. És aki azt állítja magáról, hogy ő nem, az hazudik a legnagyobbat. Attól kell a legtávolabb szaladnod. Megértetted? – Magához fordította Mari lángvörös arcát, a szemébe kacsintott, és kétoldalt megcsókolta. Aztán még futólag megpuszilta a száját is. Gázt adott a kocsinak, és elindultak.

Fél hat volt, mikor a Zsiguli Mariék utcájánál lefékezett. A lány fáradtan, zsibbadt tagokkal, zúgó fejjel és égő accal lépett ki a nyikorgós hajnalba. Varga villantott a kocsí reflektorával, és élesen, csikorgón kanyarodva elbúgott.

Hétfői kimaradása nagyon felkavarta Veron néni kedélyét. Hallani sem akart arról, hogy a lány a hét végén megint Várhelyben töltsön három napot. Mari is kétségek közt gondolt a forgatásra. Vargával való találkozása megint fölbolygatta. Forró halántékkal, kábultan járt-kelt, szétszórt volt, nehezeére esett a munka is. Mintha állandóan a hideg

rázná. Ha Vargára gondolt, egész testében összerázkódott. Ismét leste az irodaablakokat, mikor arra járt, és mikor Zsuzsi felhívatta az iskolanapok igazolására, úgy érezte, hogy a gyors szívveréstől mindjárt megfullad. De a főmérnök ajtaja tárva-nyitva állt, jelezve, hogy nincs itthon a gazda. Kicsit leült Zsuzsival beszélgetni, hátha közben befut véletlenül. Megpendítette, hogy szeretne szombatra is szabadságot kérni. Zsuzsi bánatosan csóválta a fejét. Tavasszalnyáron, de még ősszel is mindig foghíjas volt szombaton a műszak. Akiknek szőleje, kertje volt, vagy a szomszédos falvakban laktak, és zöldséget, egyebet termeltek, ilyenkor szívesen maradtak otthon. Volt aki szombatba-hétfőbe vette ki a szabadsága javát. Hogy az orvosi papírral otthon maradókat ne is említsük.

– Meg kell beszélni a főnökkel – vélte komolykodva Zsuzsi.

– Á, ne! – kapta el a szemét Mari. – Akkor inkább ne! – mondta. – Majd máskor utazom el.

– Jövő szombatot bejegyezhetem. Arra még kevés a szabadságos.

– Ne, ne, hagyjuk! – mondta Mari. – Nem fontos az egész.

És mégis kivette a jövő szombatot. Otthon távirat várta: „A forgatás egy héttel elcsúszik. Péter.”

Honnan tudta a címét Péter, ezen csodálkozott legjobban. Pedig egyszerű volt: Imre tudakolta meg a technikumban. Nem sikerült lámpákat szerezniük, ráadásul a következő héten kezdődött a tavaszi szünet, és a főiskola kollégiumában sikerült egy üres termet kikunyerálniuk. Ebbe mégis egyszerűbb volt berendezkedni, hiszen minden együtt volt, csak az emeletes ágyakat kellett lerakni.

Hétfő délután nagy haditanács volt a művelődési házban, még a forgatókönyvet is kiosztották, hogy mindenki legalább átfuthassa. Mari kábultan figyelte a nyüzsgést. A fiúk fellanyozva vitatkoztak, Imre két-háromszor is eltűnt tele-

fonálni. Hol volt felvevő, hol nem volt, hol sikerült kocsit kapni a lámpák fuvarozásához, hol nem. Dezső és Péter izgatottan jött-ment.

Imre leült a csendben pletykázó lányokhoz. Érdeklődött, hogy hogy tetszett nekik a forгатókönyv. Vitatkoztak, hogy ki nyelje majd a gumicsövet. Mari is aggódott, hogy komolyan vért vesznek tőle. Kiderült, hogy Erzsí barátnője elhoz egy ismerős kis ápolónőt a járási kórházból, az tanítja be majd az egészségügyi műveleteket a többieknek. – Ha szükséges az ügy érdekében, lehet, hogy igaziból is vesznek vért – ijesztgette Imre Marit.

– Az a legjobb, hogy férfiak és nők egy kórteremben fekszenek – mondta tudákosan Röfi barátnője, a hosszú hajú, szőke Móni.

– Persze, mert az egész egy parabola – mondta az okoskodó fiúkat utánozva Erzsí. – Ezt te nem érted, drágaságom.

Mikor a lányok indulni készültek, Katona Péter odaugrott Marihoz:

– Nem baj, ha ma nem kísérünk el? Ez a süket Dezső egész héten Pesten lesz. Nekem kell kocsival felszaladnom hozzá a lámpákért. Kameraállványt is ígért. Egész este jön-megy, és még azt se tudtuk megbeszélni vele, hogy mikor, hol találkozunk. Á, ki kellett volna hagyni a számításból mindent, ami nekünk nincs! Így olyan bizonytalan lett az az egész. Képtelen egyenesen megmondani, hogy mit hol, kivel kell megbeszélni. Ha így haladunk, lehet, hogy megint kapsz egy táviratot.

Mari megértően mosolygott. Akaratlanul is Varga szavai jutottak eszébe, valóban milyen „tejfelesszájú” is ez a Péter. Hogy meg tud feledkezni mindenről e miatt a forгатás miatt! Pedig ha tudná, mi történt vele múlt hétfőn, nem lenne ilyen nyugodt. Jól érezte, hogy a fiúnak mennyire fontos minden, ami vele kapcsolatos, és mégis, hogy el tud feledkezni róla!

Erzsível és Mónival indult el. Szemergett az eső, sokáig

kellett várni a megállóban. Mari sűrűn nézte az óráját, ha gyalog mentek volna, biztos nem késnek el. De nem akartak bőrig ázni. – Most nem ártana, ha feltűnne az a bordó Zsiga – gondolta Mari. Mikor a pályaudvar előtt leszállt a buszról, úgy vert a szíve, mintha futott volna idáig. De Varga kocsija nem gördült a járda mellé. A pályaudvar elhagyatott volt, csak a váróteremben dobogtak, kiabáltak az eső elől behúzódtott törzsgárdatagok, az örökké itt lebzselő cigánylányok, legények, és a nappal is egyre szundikáló kopott öregek.

Mari fáradtan és csalódottan roskadt le a vonat zöld műbőr ülésére. A feje kóválygott, semmihez sem volt kedve. Legszívesebben nem jönnék többet Várhelybe – gondolta, és most úgy tűnt, mintha minden bajának ez a város lenne az okozója.

Másodszorra szinte nehezebb volt elviselni Varga eltűnését. Múlt hétfőn mennyire jelen volt, azóta pedig még véletlenül sem sikerült megpillantania! Szinte el sem tudta hinni, hogy nyolc nap múlt el az együttlétük óta. A töprengés, a folytonos, ostoba reménykedés időnként az ellentétébe csapott át. Gyűlölte a férfit is, magát is. Érezte, hogy milyen nevetséges a helyzete, hogy milyen nevetségesen elhitte újabb feltűnésekor, hogy valahogy mégis összekapcsolódik a sorsuk. Hogy nem lehet véletlen szeszély csupán, ha valaki egy év múltán ismét gondol rá, vár rá. Tulajdonképpen jólestek a feltékenységről tanúskodó szidalmai, jólesett erőszakos, elmentmondást nem tűrő jelenléte. Megerősítette benne azt a rejtőző, mégis folyton jelenlévő érzést, hogy valamilyen, számára megmagyarázhatatlan módon mégis a férfihoz tartozik. Hogy annak éppúgy szüksége van rá, mint öneki Vargára.

De a gyűlölet fellángoló perceiben mindezt egész másként látta. Ostobának és kiszolgáltatottnak érezte magát, aki ellenállás nélkül tűri – sőt várja – a hatalmával visszaélő főnök közeledését. Hány ilyen ügye lehet még Vargának!

Csakhogy általában akik ilyesmibe belemennek, legalább számításból teszik. Vagy romlottságból, mert nem gond nekik, hogy eggyel több vagy kevesebb férfival van-e dolguk. Legalább tisztában vannak a helyzetükkel, és mindenféle ellenszolgáltatásokat csikarnak ki érte. De ő! Ő még mindig az érzelmekben keresi Varga fel- és eltűnéseinek magyarázatát. Pedig milyen nyilvánvalóan téved! Mégsem tud szembenézni és leszámolni vele.

A pároság-végi díványon feküdt, nézte a fehérre meszelt mennyezetet, és a világon semmihez sem volt kedve. Háromra hazaért a munkából, de sem mosogatni, sem mosni nem akaródzott. Mindent anyjára hagyott, még a könyveit sem vette elő, hogy legalább a tanulás látszatát keltse.

Bandi múlt héten eljött. Két hétig szabadságon volt, és átruccant Helyénköre, hogy találkozzék Marival. A legrosszabbkor érkezett. A lány még a Vargával töltött órák hatása alatt állt. Szinte álomban járt-kelt, mindenben nevetgélt, semmire sem tudott odafigyelni. Nem haragudott Bandira, és nem volt elutasító, túrta, hogy a fiú elkísérje a varrodába, mikor műszakra indult. Hallgatta Bandi szünni nem akaró történeteit és terveit. Hivatásos gépjárművezetői vizsgára készült. Megütötte Mari fülét, hogy azért teszi le, hogy bárhol könnyedén állást tudjon szerezni. Unja a helyhezkööttséget, amit a kohótechnikusi szakmája megkíván. Aprót kaccantott a mondatban rejlő halvány célzáson, hiszen házasságuk legnagyobb akadálya azelőtt épp az volt, hogy Bandi Helyénkőn a felét sem tudná megkeresni annak, amit Nyáradon, mivel itt nincs számára megfelelő munka. Ó, ó, Bandi még mindig ravaszkodik! – Hagyj fel, pajtás, a reménnyel! – mondta a lányban egy gonosz hang, de hangosan egy szót se szólt, mert hisz máshol is akarhat szerencsét próbálni, nem Nyáradból és Helyénkőből áll a világ.

Szóval Bandi járt az eszében, akit szinte ismerős érzésekkel üdvözölt, mintha megint őt csalta volna meg, úgy rejtette előtte boldog könnyűségét. Akkor, a találkozásukat követő

első napokban, boldog volt. Maradéktalanul boldog, mert Varga szerelmének bizonyítékát látta a hirtelen föltűnésben. Valahogy úgy képzelte, hogy az elmúlt tavasz óta most először nyílt lehetősége arra, hogy vele legyen, és a férfi a tőle megszokott gyors elhatározással élt is evvel a lehetőséggel. De a múltó napok előhozták a nagyon jogos kétségeket. Hiszen az olyan ember, mint Varga, minden ízében ura a sorának. Pont csak azt ne tudná megtenni, hogy találkozzék vele, amikor akar?

Nem is akart eddig. Most valahogy eszébe jutottam, talán éppen Bora fecsegésétől. Meghallotta, hogy barátaim vannak, és úgy nyúlt utánam, mint a jogos tulajdona után. Én meg az ölébe ugrottam, mint aki mást se vár kerek egy esztendeje.

És ebben a fájó gondolatban nagyon sok igazság volt. Mennyit gondolkodott rajta, mennyit törődött vele! Hogy leste eleinte Bora róla hírt adó történeteit! És épp ezek a nagy murikról, vadászatokról, átvitt, átkártázott hétvégekről szóló történetek távolították el végül is tőle a férfit. Ezekből döbrent rá, mennyire jelentéktelen ő Varga számára, és mennyire más világban él és cselekszik az az ember. És hogy mennyire nincs helye mellette. De még ha lenne is, ha a férfi számítana is rá, ő tudna-e úgy élni, ahogy az él? Hiszen anyja szavaiból, a családi összejöveteleken hallottakból nem mindig a legmélyebb megvetés csendült ki az új urak züllöttsége, a régi urak fényűzését, hatalmaskodását utánzó életvitele iránt? Sógorától is hány ilyen történetet hallott! Zoli alaposan ismerte ezt a világot. Ha karácsonykor vagy húsvétkor náluk jártak, esténként másról sem beszélt, mint a munkahelyén folyó szemét üzelmekről, amiknek – raktáros lévén – szemtanúja, közreműködője volt. A maga bőrét vitte volna vásárra akkor is, ha a sarkára áll, és így is, hogy engedett. Kiteszik a szűrét, ha nem adja ki a főkönyvelő, az szb-titkár, a húsgyári igazgató és még ki tudja ki mindenkinek a drága, beszerezhetetlen épületanyagokat. De ha kiadja, akkor meg a börtönhöz jut egyre közelebb. Őt bizony

senki se húzná ki a csávából. Mindenki, aki ludas, a maga bőrért mentené. Láttá Mari, mindennél világosabban látta, hogy Varga egész magabiztossága, pazarló bőkezűsége – ahogy a Birka csárdában is ott hagyott hétfő este hétszáz forintot, cigánynak, pincérnek úgy osztotta a pénzt, mint Mágnás Miska – is csak így magyarázható.

A mi bőrünkön költekezik, az biztos. – Soha, soha senki se egyezne bele a családjából egy ilyen kapcsolatba. Anyját sírba tenné még az is, ha Varga komolyan gondolkodna Mariról, nemhogy csak így előrángatja, hogy eldobja megint.

És fájtak neki a férfi búcsúzáskor mondott szavai is. Mi köze hozzá, hogy ő kivel jár? Nem mindegy neki, hogy kit csal meg vele?

– Menj férjhez, amíg visznek! De ne ilyen éhenkórászokhoz! Mi dolgod velük? Ezek sosem lesznek képesek tisztességesen eltartani egy nőt. Keress valami hozzád illő embert! Valami művezetőt, technikust, mérnököt is akár, akinek van jövője. Aki tudja, hogy hányat üt az óra. Mit gondolsz, mért küldtelek abba az iskolába? Ott nézz körül, ott keress magadhoz valót! Vagy ha ott nem találsz, akkor se ilyenekkel add össze magad! Túl jó vagy te ezeknek. Mit gondolsz, keltenél nekem, ha nem így lenne? Becsüld meg magad, és használd végre a fejedet is!

Régi könyvekben mondanak ilyeneket a pénzsóvár apák eladó lányaiknak! Ezt azért Varga sem gondolhatta komolyan!

Egész héten semmire se volt jó. Karjára borulva ült az asztalnál, heverészett a díványon, vagy a tévét bámulta, mint aki maga se tudja, mit lát. Végül alig várta, hogy szombat legyen és Várhelybe utazzék.

A „forgatás” kicsit helyrehozta. Régen röhögtek annyit, mint itt. Minden képtelen semmiség elég volt. Csak fokozta jókedvüket Imre ingerültsége – nem úgy mentek a dolgok,

ahogy szeretne volna. Dezső százféle ígérete mindössze egy rossz fényképezőgép-állványt eredményezett, azt is ki tudja, melyik padlásról szedte össze. Lámpájuk csak annyi lett, amennyit az öreg fényképész, a Paprikás a Fő utcáról, kölcsön adott. Nem sokra mentek vele. Szerencsére ragyogott a nap, a terem ablakain dőlt be a fény, remélni lehetett, hogy azért valami mégiscsak látszódni fog a filmen.

A három lány, Erzs, Mari és Móni az ablak felől feküdt, Rőfi meg a másik – kamaszarcú gimnazista gyerek –, az Ernő az ajtó felől. A fal másik oldalán az ajtó mögött szinte beszorítva állt Sanyi ágya. Beporozták a haját, bajuszát, ő volt a kórterem öreg bácsija. A fiúk – mivel minduntalan segíteni kellett, mert hol ide pakoltak emelvényt a lámpák-nak, hol oda kellett átvinni a felvevőállványt, igazítani a zsinórokat, és még mi mindent nem, csak felül öltöztek pizsamába, alul utcai nadrágban voltak. Ezen kezdték kacagni a lányok, meg azon, hogy Ernő kamaszos szégyenlősséggel még a cipőjét sem húzta le. Mikor mondták neki, hogy le kell húzni, inkább ki akart lépni a „buliból”. Így hát beletördtek, hogy edzőcipőben feküdjön a paplan alatt.

Először Dezső és a nővérek „vizit” jelenetét vették föl. Dezső odament sorban mindegyik ágyhoz, és a riadt arcú betegeket megvizsgálta. Ebből nagy kalamajka lett. A fiúk röhögtek, mikor a hasukat nyomogatta vagy a hátukat hallgatta. A lányok eleve megmondták, hogy nem hajlandók megmutatni semmijüket a doktor úrnak. Végül is Móninak a torkát nézte meg, Mari takaróját visszahajtották és Dezső két kézzel, mint aki dagaszt, öklözte Mari mellett az ágyat, a lánynak pedig fájdalmas arccal kellett érzékeltetnie az eljárás kellemetlenségét.

A röhögésekkel, ügyetlenkedésekkel annyira elment az idő, hogy késő délutánra készültek csak el a vizit utolsó jelenetei. Ebben Sanyi, az öreg bácsi, köhögési rohamot kap, az orvos megvizsgálja, és úgy találja, hogy szimulál. Szigorúan rászól:

– Sanyi bácsi, ne szimuláljon! Ha még panaszt hallok magára, hazaküldöm!

Terike, a kis ápolónő – akit Erzsí barátnője, Livia és Jutka egyik tanítványa kísért feszes fehér köpenyben – asszisztált Dezsőnek. Nagy spirálfüzetet tartott a karján, abba jegyezte be, amit Dezső fontoskodó arccal diktált neki minden egyes vizsgálat után.

Ezek után került sor „Sanyi bácsi” utolsó jelenetére, aki az orvosi szidalomtól megrémülve a paplan alatt köhög tovább, majd hirtelen nagyot dob magán, és a köhögőgörcs abbamarad. Sanyi nagy élvezettel játszotta szerepét. A paplan görcsös rángatózása olyan jól sikerült, hogy a kórterem jobbra-balra dülöngélt a nevetéstől. Péter se bírta tovább, le kellett állítania a kamerát, hogy nyugodtan kinevesse magát. Sanyi elvetemülten köhögött, az ágy egy rángógörcsben szenvedő púpostevéhez hasonlított. Imre hiába volt ideges, hiába leste az egyre távolodó napfényt, nem tudott úrrá lenni a jó hangulaton. Végül is rávetette magát Sanyira, kitarkarta, és meg akarta fegyelmezni, de mikor meglátta a röhögéstől kivörösödött képű, égnek álló hajú festőt, izzadt arcán a csomókba gyűlt babapúderral, maga sem tudta megállni, elfeküdt az ágyon és együtt röhögött a többiekkel.

Végül nagy nehezen csak felvették Sanyi „haldoklási jelenetét,” mert hát az volt, amin ilyen jót derültek, igaz, csatasorba kellett állítani a Paprikás-féle vén lámpákat is.

Este felmentek Jutkához, aki délelőtt maga is jelen volt a forgatás előkészületeinél, de aztán Zsófi tevékeny részvétele miatt kénytelen volt inkább sétálni menni a gyerekekkel. (Folyton a zsinórokat fogdosta, Imre attól félt, hogy megrázza az áram.)

Judit a gyerekágy mellett kuporgott egy széken, fogta az alvó kislány kezét, s mintha maga is elszundított volna, mikor Imre nagy lendülettel rájuk nyitotta az ajtót. Levágta az

ágyra a forgatókönyvköteget, behajolt a kislányhoz, megcsókolta, aztán Jutkát is, aki a derekát ropogtatva nyújtózkodott.

– Adj pénzt, mert éhen halunk! – mondta a szőke, hosszú hajú fiatalasszonynak.

– El akartok menni? – kérdezte az csalódottan.

– Csak kajáért.

– Aztán gyertek vissza, kipakolunk a folyosóra, itt is vacsorázhattok.

– Ezek a marhák olyan hangosak, még fölébresztik a gyereket.

– Dehogy ébresztik! Majd elalszik újra. Gyertek vissza, legalább én is kajálok valami jót! – Az asztalra mutatott, amin babatányérban Zsófi félig megevett főzeléke díszelgett.

– Persze, feljövünk – furakodott közelebb Sanyi, átölelte Judit vállát. – Ilyen szép asszonyhoz hogyan jönnénk szívesen.

– Na, akkor fiúk, mars kajáért, a lányok pedig nekem segítenek – szabadította ki magát Sanyi kezéből Judit. Imre az ágy alatt keresgélt. Nemsokára két reklámszatyrot húzott ki, az egyikbe üres borosüvegeket rakott, a másikat Péternek adta, aki a parányi szoba ajtajában állt Marival.

A fiúk tehát vásárolni csörtettek az utolsó pillanatban, mert az ABC szombaton nyitva volt ugyan hétig, de már azt is csak egy jó futással érhatték el. A lányok neki-fogtak, hogy berendezzék a folyosót. Először Jutkáéktól cipelték ki az összes ülőalkalmatosságot, a vaságy és a gyerekágy kivételével, aztán a padlásról hordtak elő és törülgettek le szenesládát, szeneskannát, olajoshordót. Aztán Judit leterítette a földre az asztal alól előkerített pecsétet, vas-tag plédet, és máris mindenkinek helye volt.

– Fogadni mernék, hogy semmi normálisat nem vesznek – mondta.

– Kivéve a bort – nevetett Erzsi.

Tévedtek, mert Imre olyan éhes volt, hogy elővette a job-

bik esztét, vásárolt négy kiló száraz kenyeret – ebben persze nem ő volt a ludas – és hozzá két kiló lecsókolbászt, egy nagy üveg mustárt, és biztonsági tartaléknak egy fél oldal szalonnát. A fiúk borosüvegeket szorongattak, Dezső söröket hozott. Sanyi pedig gavallérosan bevásárolt kólából mondván, hogy az „iskolások” se maradjanak szárazon.

Jutka tehát rákapcsolta a rezsót, feltette főni a kolbászt, aztán kiült a társasághoz. Az éhgyomorra lehúzott vörös bor nem tett jót Imrének. Nagy vitába keveredtek Sanyival, és az egyébként szelíden áthidalt nézetkülönbségek most szinte véres veszekedéssé fajultak. Péter békíteni próbált, de mikor látta, hogy minden szava csak olaj a tűzre, inkább elhallgatott. Lívia Sanyi oldalán, Erzsi Imréén avatkozott a vitába, és ez semmiképp sem tett jót a hangulatnak. Erzsi a végén már hangosan kiabált, és a csitításra megsértődött. Hamarosan Imre ölébe hajtott fejjel zokogott. Judit levitte a harmadik emeleti vécébe, megmosta az arcát, nyugtatta, vigasztalta a nagydarab lányt. Gyereknek látszott mellette, holott tíz évvel volt idősebb nála. A legfurcsább az volt, hogy Erzsi még egy korty bort sem ivott, tudta, hogy mennyire árt neki.

– Megint hisztizik – intézte el egy legyintéssel a dolgot Dezső. Imre és Sanyi lecsendesedett, de továbbra is feszültséggel volt tele körülöttük a levegő.

– Az a röhej az egészben – fölényeskedett Dezső –, hogy nem veszitek észre, mennyire ugyanazt mondjátok és csináljátok mind a ketten. Ölitek egymást, összevesztek semmiségeken. Ha megengeditek, megideologizálom a helyzetet. Imre azt állítja, hogy nem lehet cinikusan elutasítani mindent, bele kell kapcsolódní a dolgokba, és minőséget kell vinni beléjük. Sanyi ezzel szemben azt állítja hogy az tudja megőrizni szellemi és erkölcsi függetlenségét, aki mindenén kívül maradvá gondolkodik, szemlélődik és cselekszik. Sőt, azt állítja, hogy azok, akik értelmes dolgokkal töltik meg az üres és hazug társadalmi kereteket, azok árulók, mert elad-

ják a saját minőségüket, hagyják, hogy manipuláljon velük a hatalom, hogy a maga igazolására fordítsa az ő – független gondolkodással létrehozott – szellemi értékeiket.

– Árulók, árulók és árulók – vágott közbe nyomatékosan Sanyi. – Igenis árulók! Mert nélkülük véglegesen kompromittálódnak a hazugságok. De akkor jönnek az ilyen Imrefélék, hozzák a tehetségüket, és megtöltik vele a hatalom üres lépét. Aztán csodálkoznak, amikor kiderül, hogy kihasználták őket, hogy mások sajátítják ki az eredményeiket, hogy mások jó munkájának könyvelik el mindazt, amit ők kiizzadnak magukból. Koplalva, padlásszobákban gunnyasztva ingyen megtermelik az X. Y.-ok mellére az érdemrendeket. És még boldogok is, mert azt hiszik, hogy azok az X. Y.-ok, akik pálmafás irodákban kávé és konyak mellett „dolgoztatnak”, ingyen lakásba, ingyen autóval, ingyen utazásokkal, vacsorákkal szolgálják az ország érdekeit, azért állnak szóba velük, mert rendesek, mert együtt éreznek velük, mert segíteni akarnak. Nem, barátocskám! Azok nem hülyék. Azok pontosan tudják, hogy te már attól is boldog vagy, hogy dolgozhatsz, hogy itt-ott megcsinálhatod, amit szeretnél. Hogy ha nem csinálhatnád meg, még talán fizetnél is nekik, hogy engedjék. És röhögve engedik, hogy minél többet dolgozz ingyen, de azért egészen ne bújhass ki a földből. Mert ha te is kilátszódsz, akkor mi lesz az ő érdemeikkel? Így hordjátok össze, ostoba hangyák, az ő életművüket. De hát az istenit neki, ha már ilyen viselkedésséged van, mért állsz be te is közéjük, mért hagyod kizsákmányolni magadat?

Imre fájdalmasan legyintett.

– És te? Te mit csinálsz? Nem ugyanezt teszed? Mért jöttél haza, ha ennyire kényes vagy? Hiába nem állsz szóba velük, azzal, hogy itt és most dolgozol, őket igazolod. Ha nem akarod, hogy a munkából mások is hasznot húzzanak, egyáltalán semmit nem szabadna tenned. Még a képeidet sem szabadna megmutatnod senkinek. Mert nem érdemli

meg – ha egész kisarkítjuk a te érvelésedet – az, aki nem veled együtt gondolta ki, nem érdemli, hogy meglássa a gondolkodásod végeredményeit. Hogy gazdagodjon általa. Nincs ennek a magatartásnak semmi értelme. Hiába tagadjuk, valóban úgy van: te is, én is fizetnénk is érte, hogy engedjék csinálni, amit szeretünk. Én a gyerekek hülyítését, te meg a pingálást. És abban a pillanatban, mikor csinálhatjuk, már jól is érezzük magunkat, és nem várunk elismerést. Ha viszont nem csinálhatjuk, nyűszítünk, mint a féreg. Lehet, hogy nincs jól így, de így van. Aztán más kérdés, hogy vannak emberek, akik másféle szenvedélyektől vezetve másféle babérokra törnek, és maguk javára fordítják, ha úgy tetszik, kisajátítják a munkánk eredményét. Pénzre, hatalomra váltják. De jól teszik, mert nekem nincs szükségem ezekre...

– Nincs szükséged pénzre, röhögnöm kell! – ordított fel Dezső. – Imrének nincs szüksége pénzre... Hahaha...

Ebben a pillanatban futva érkezett vissza Jutka és Erzsi. Erzsi dagadtra sírt arcán most kapkodó nevetés ült, Judit kétségbeesetten szaladt.

– Mi van lányok? – kérdezte Imre. – Nyakunkon a tatár?

– A kolbász, a kolbász! – kapkodta a levegőt Judit. – Ugye nem jutott az eszetekbe?

Berontott a szobába. Az ajtón kolbászszagú gőz dőlt ki. Bent sisteregve forrt a fazék. Zsófi nyöszörgött, forgolódott a fojtogató levegőben. Ennél nagyobb baj szerencsére nem is történt. Judit kikapkodta a fazékból és tányérokra szedte a kolbászt. A lányok kivitték a folyosóra, a megterített szenesládán darabokra vagdalták. Nagy karéjokra szelték a kenyeret, előkerült a mustár is. Körülülték az „asztalt”. Valósággal ráfeküdtek az ennivalóra, reggel óta jóformán semmit sem ettek.

Évés végén Dezső még visszatért Imréék vitájára.

– Az az igazság, hogy a magam részéről szívesebben tartozom a másik oldalhoz. Gondolkodom is erősen, hogy ne vállalam-e el a művelődési ház igazgatását.

– Miiit? – Péter feszült arcán kitörni készült a nevetés.
– Tudjátok, idén nyugdíjba megy az öreg Jónás. Múltkor megpendítette nekem, hogy nem akarom-e tovább csinálni, amit ő elkezdett?

– Hát ez jó – mondta Imre. A hangján érződött a boszszankodás. – És nem akarsz?

– Nézd, nem nagy pénz, az igaz – mondta Dezső, és most már látszott, milyen örömet okoz neki Imréék meglepetése.

– De én még megengedhetem magamnak, hogy kis pénzért dolgozzam. És legalább megismernek egy kicsit itthon is. Elég volt a csavargásokból. Ott én kisfiú voltam, a pestiek mindent letaroltak előttem. De Várhely kis falat, már most is lenyelem. És ez az igazgatóság olyan, amivel már tulajdonképpen el lehet kezdeni.

– No, tessék! – kacagott fel Sanyi. – Hát nem erről pofáztam neked eddig? Dezsőke, aki ugyebár Várhelyben még semmit se csinált azon kívül, hogy mindenfelé megjártatta magát, egyből igazgató lesz. Az igazgatód lesz, Imikém! Hőhőhő! Mondd, Dezsőm, aztán ki lesz az új klubvezetők? – kérdezte kajánul a fiút.

– Új? A klubot egész jól csinálja az Imre. Mért kellene új klubvezető?

– Hahaha! Egész jól csinálod! Hallottad? Az igazgatód meg van veled elégedve! Jól van, öregfiú, látom, téged nem ejtettek a fejedre! – Hátba verte Dezsőt, de annyira, hogy leborult a zsámolyról, kiesett a kezéből a kolbász. Most, a fagyos pillanatok után, ismét mindenkiből kitört a nevetés. Csak Dezső állt föl a kőről mérgesen. Leporolta magát. Aztán borús arccal nézett végig a röhögőkön.

– Na, jól van. Akkor megyek. Sanyi nem bír magával. Szevasztok. – Azzal sarkon fordult, és levágtatott a lépcsőn.

– Nyolckor kezdünk, ne feledd el! – kiáltotta utána felocsúdva Imre.

– Mit hívod még ezek után? – förmedt rá Sanyi.

– Nem ő tehet róla. Lehet, ha a helyébe lennék, én is el-

vállalnám. Annyit, mint az öreg Jónás, ő is csinál majd. A gimiből is megy? – fordult Jutkához Imre.

– Állandóan megy, de még mindig itt van. Jövőre betölti a hatvanhetet. Minden évben várják, hogy leköszönjön, de ő mindig marad: „csak még egy évig”. És ki küldené el őt? Hiszen, ha nem akar menni, megmozgatja az eget-földet is. Az menne, aki belepofázna a dolgába. Hiába, megvannak hozzá az érdemei.

– A Vámost meg ütheti a guta. Végül még ő kell, hogy nyugdíjba menjen, az öreg pedig marad. Mennyi van még a Vámosnak vissza?

– Nem sok. – Jutka kedvetlenül legyintett. – Ne féltsd! Ő meg a főiskolán kárpótolja magát. Állítólag jövőre szemináriuma lesz a földrajzszakosoknak. Ő sem a falvédőről jött. A telke Végkoppányban a Sójáéval szomszédos.

Sója, mint kiderült, a városi párttitkár volt. Így hát a helyi kérdésekre fordult a szó. Sanyi, Imre, Judit megbékélve és evés utáni elégedettséggel szedte sorra a városi pletykákat. Péter, Mari, Erzsi és a többiek a nap nagy pillanatait idézgették föl. A társaság lecsendesülve, kimerülve borozott éjfélig.

– Azért marha nagy piszok ez a Dezső. Figyeltétek Imit? Falfehér lett, mikor ez a szar bejelentette, hogy ő lesz az igazgató. Mintha hátba akarta volna szúrni! – mondta Erzsi hazafelé menet.

– Nincs igazad – ellenkezett vele lívia. – Én épp azt tudtam díjazni Dezsőben, hogy volt mersze megmondani. Azok után, amit Sanyi összehordott, ehhez bátorság kellett.

– Bátorság? Szemétség! Ne mondd nekem, hogy nem tudta pontosan, mit jelent Imrének, amit mond! Előre kitervelt gonoszszággal jelentette be pont a legalkalmasabb pillanatban.

– Egy frászt! Annyira nem ismered Dezsőt! – tört ki Lí-

viából. – Rosszul mondtam, hogy bátorság. Dezső azért mondta meg az egészet, mert tovább már nem bírta magában tartani. Félt Imréék véleményétől, de ugyanakkor becsapni sem akarta őket. Ha most asszisztál itt a vitájukban, aztán mástól hallják meg, hogy ő épp az ellenkezőjét csinálja annak, amiről a barátai körében vitatkozik... Szóval előre félt a megbélyegzésüktől, és minél előbb túl akart esni a dolgon. Látszólag fölényesen az arcukba vágta, de én ismerem annyira Dezsőt, nekem elhiheted, hogy marha kényelmetlen volt számára, hogy nem tudják Imréék, mi a helyzet, és esetleg akaratlanul is olyanokat mondanak, amit nem mondanának, ha tudnák.

– Marha bonyolult. Nem tudom, hogy a Dezsőke lelkivilága is olyan bonyolult-e, amilyennek te képzeled.

– És még egy. Valószínű, még maga sem tudja, mit tegyen. És evvel, hogy most itt bejelentette az egészet, mintegy kényszerítette is magát, hogy elvállalja a dolgot. Mert magától nem hiszem, hogy olyan nagy kedve volna az egészhez, de így fölébe kerekedhetett Imrééknek. Különösen Sanyival szemben érezte ezt nagy hadítottattnak. Nem bírják egymást, örökké vetekednek. Dezső valószínűleg úgy gondolta, hogy evvel a bejelentésével egyszersmind kimondja a véleményét is Sanyi ideológiájáról.

– Jó, elhiszem, Lívi. Elvégre te ismered jobban Dezsőt. Hál istennek, nekem nem volt hozzá szerencsém...

– Hagyjuk ezt! Nincs jelentősége. Régen volt. Szóval...

– Szóval csak azt akarom mondani, hogy akárhogy is vesszük, az egész egy nagy szemétség, és tökéletesen igazolja Sanyit. Mert Imre évek óta töri magát, jó gárdákat hoz össze, mindig csinál valamit, a keze alatt nőtt fel a drágalátos Dezsőke is, és akkor puff, az öreg Jónás persze, hogy nem Imrét jelöli meg utódjául, hanem felkéri a Szántót, aki soha semmit nem csinált azonkívül, hogy hétközben telehazudja Pestet, hétvégén pedig Várhelyt. Szóval ez a szemétség. És erre nincs mit mondani.

– Nem így van azért! – ellenkezett Lívia. – Te ezt nem tudhatod. Először is Imre nem idevalósi. Jöttment, ahogy Várhelyben mondják, és lehet, hogy sok mindent csinált hat esztendeje...

– Hét év, Jutka lehet, hogy csak hat éve van itt, de Imre legalább hét éve, ha nem nyolc. Ahogy végzett, ide került.

– Mindegy. Lehetne tíz éve is, viszont Dezső idevalósi. És azt se szabad elfelejteni, hogy az apja orvos volt. És az egész családja csupa tanár, jogász, bíró satöbbi. És, ha éppen azt vesszük, az apja az öreg Jónás legjobb barátja volt, nagy szocdemek voltak és együtt vitték el őket negyvennégy őszén a németek... Szóval az ilyesmi nem mindegy. És Jónás hazajött, míg a Dezső papáját még Komárom előtt lelőtték, és bedobták a Dunába. És a Jónás a Dezsőnek majdhogynem a nevelőapja volt. És eleget nyaggatta, hogy csináljon már valamit, és lehet, hogy azért is akarja odaadni neki a művházat, hogy találja meg végre magát. Szóval ez is tény. Az ilyesmin sok múlik.

– Túl sok. Engem valahogy mindig is idegesítettek az ilyen barátságok. Én is idevalósi vagyok, mégse akartak még soha semminek kinevezni a faterom barátai... – Furcsán, robbanásszerűen felnevetett.

– De nem is vitték el az apádat!

– Pedig elvihették volna, ami azt illeti... Inkább őt vitték volna el.

– Hülye – mondta Erzsire sandítva Lívia. Várható volt, hogy Erzsiből kitör újra a sírás. – Akkor a világon se lennél.

– Na és? Mért olyan fontos az, hogy én a világon legyek? Látod valami értelmét? Mert én nem, annyi szent.

– Szóval... akármennyire nem tetszik... ezek emberi dolgok. Várhelyben egyetlen dolog számít, hogy őslakos-e valaki, vagy sem.

– Egyetlen dolog se számít – ellenkezett Erzsi. – Én őslakos vagyok, aztán mi hasznom belőle?

– Te más vagy, tudod... szóval nem így gondoltam. Itt

régen kialakultak a vélemények, ez ilyen család, az olyan család. Ha nem vagy idevalósi, ebben a városban csak pap lehetsz, vagy párttitkár. A többi tisztség öröklődik, ahogy a nagyanyám mondja.

– Hát ez az. Pontosan erről van szó. Csinálhat az ember akármit, lehet rendes, megbízható, lehet tehetséges is akár, be van skatulyázva. És ezért is bírom annyira az Imit meg a Sanyit, mert ők mások. Ők nem így gondolkodnak. És mindig marhára csodálkozom rajtad, Lívi, hogy te ilyen halál nyugival elfogadod ezt a gondolkodásmódot. Eszerint én egyszer s mindenkorra a részeges Bercelli kőműves lánya vagyok, és ezzel minden el is van intézve – most tényleg sírva fakadt, de csendesen folytak le az arcán a könnyek, nem olyan elemien tört ki belőle a keserűség, mint Imrééknél.

– Hülye vagy. Tudod jól, hogy én nem fogadom el ezt az egészséget, csak éppen megmagyaráztam neked, hogy miért van minden úgy, ahogy van. Attól, hogy az ember utálja, még tudnia kell, hogy ez az ábra. – Úgy beszélt Erzsivel, mint egy gyerekkel, hangjában reménytelenség volt.

– De azt mondtad, hogy meg lehet érteni...

– Azt hát. Mert meg lehet érteni, ha nem helyesli is az ember. Látni kell, hogy ez van.

– Áh, nem érted! Te tulajdonképpen könnyen beszélsz. Te benne vagy a buliban. Legalábbis benne lehetnél. A nagyapád polgármester volt...

– Hagyjuk a nagyapákat... Nyugodj már meg! Tudod jól, hogy ugyanolyan vagyok, mint te. Na, fejezzük be végrel! – Lívia magas, elegánsan sovány alakja, csontos arcában égő, keskeny, fekete szeme, a gyors lépésektől lobogó szálas, világos haja élő ellentéte volt Erzsinek. Természetük is ugyanúgy különbözött, mint külsejük, és más-más rossz sors szorítását viselték, mégis elválaszthatatlanok voltak. Lívia volt az idősebb, huszonöt éves, s ez kapcsolatukban is megmutatkozott. Anyáskodott Erzsivel. Most is zsebkendőt

adott neki, átvette a holmiját, hogy nyugodtan fújogathassa az orrát.

Kikanyarodtak a holtág mellvéddel elkerített partjához, és befordultak az aranszárgára festett kétemeletes barokk palota kapuján. Péter, aki Líviék mögött ment, és Erzsiek beszélgetésére figyelve csak néhányszor váltott szót Marival, most el akart búcsúzni a lányoktól, de Lívi felhívta egy korty italra.

Az első emeleti, folyóra néző, hámszobás lakás ugyanazt az ódon hangulatot őrizte, mint a korzó házsora, a városka régi utcái vagy a püspöki rezidencia. A magas, gipszstukkó díszítésű falakon régi, üvegezett festmények, aranykeretes arképek a családtagokról. Az ablakon megszürcült csipkefüggöny. Körülötte aranszegélyű régi bársony sötétítők. Régi, díszes bútorok, kikopott plüss díványpárnák.

Lívi szobája a kopaszságával tűnt ki. A falon a lány szénrajzai, rajzsakköri aktok. A paraván, ami a sarokban állt, szintén Lívi csendéleteivel, tájképeivel beragasztva. A rajzokon kívül csak a széles, földre vetett ágybetét, az ablak előtt álló asztal és a két tonett karszék bútorozta be a szobát. No meg a szintén papirossal beüvegezett vitrin, amiben Lívia a könyveit és a festőholmiját őrizte.

Igazság szerint már évek óta nem járt a rajzkörbe, de nem szívesen vette volna le a faláról szebb reményű korszakának termékeit. Érezte, hogy csupán ügyes a rajzhoz, de nincs elég elképzelése. Belsőberendező akart lenni, de évenként át hiába jelentkezett az Iparművészeti Főiskolára. Leszámolt terveivel, és elvégezte a kirakatrendező-iskolát Pesten. Aztán beállt a szolgáltató ktsz-be, egyszemélyes részlegnek. Szerette ezt a lezser, kötetlen munkakört. Még ha havonta átrendeztették volna vele Várhely valamennyi kirakátát, akkor se kellett volna megszakadnia a munkától. De hát erről szó sem volt. Így hát sokszor napokon át benn ült Erzsínél az irodában – ő volt Lívia bérszámfejtője is. Nyáron pedig a strandon töltötte üres óráit.

A vitrin aljából vermutosüveget vett elő, aztán lábujjhegyen kiment a konyhába poharakért. Tálcan metszett, talpas poharakat hozott be, és megitták, ami az üvegben volt. Aztán Péter, kicsit kapatosan, a jókedvtől lebegve, sorra pusztalta a lányokat, és elment.

Mari azonnal lefeküdt a hallban álló, hajlított lábú kanapéra. Olyan fáradtnak érezte magát, hogy szinte rázuhant a sötét. Míg el nem aludt, átszűrődött hozzá a másik szobából Erzsi és Lívi fel-felcsattanó beszélgetése.

Reggel, mikor Lívia nagyanyja, Aranka néni, épp reggelihez hívta őket, megjött Péter. Nagyon sietett, de nem tudott ellenállni a magas, sovány, még mindig daliás öregasszony invitálásának, ő is leült a tágas konyha nagy étkezőasztalához. Orosz teát ittak, vajas kenyeret, lágy tojást ettek. Mari mindenben a patinás beidegződöttséget érezte, a reggelizés szertartásos mozzanatai szinte maguktól peregetek. És bár Aranka néni éppúgy nem ült le az asztalukhoz, hogy velük egyék, mint az ő édesanyja, itt minden egész más volt, mint otthon. A megfeketedett ezüst teaszűrőtől a kristály cukortartóig, a rézfedelű, díszes dzsemespohárig, a kopottas kék-fehér porcelán szervizig minden olyan természetes eleganciát, egy más kor ráérős, régi ízlésének uralmát sugallta. A tea erősebb és feketébb volt, mint otthon, és rajta kívül senki sem tett bele cukrot és citromot. Még Erzsi és Péter sem. A vaj az ezüstkések érintésétől, a fedeles porcelán vajtartótól ünnepélyes lett, és a fehér-kék tojástartókban szinte előkelő a tyúktojás. Mintha semmi köze sem lenne a kócos, poros, kapirgáló jószágokhoz, akikkel olyan közeli ismeretségben van odahaza. A forró, folyékony tojásssárgába Lívi elkényeztetett illetlenséggel mártotta bele a damasztkendőből kibontott, meleg pirítóst.

Aranka néni, miután mindent elrendezett, kivette a mosogató alatti szekrényből a felmosóvödröt, a súrolókefét és

a rongyot: indult takarítani. Erzsi átölelte a fehér kontyos öregasszony vállát, jobbról-balról pusztit adott neki. Aztán a zavartan mosolygó asszonyt egyre szorongatva azt mondta:

– Aranka néni, mért nem tetszik örökbe fogadni engem?

Az nevetve szabadította ki magát Erzsi kezéből, barátságosan félretolta, és a kamraajtó belső oldaláról tollporolót, porruhát akasztott le.

– Mondtam már neked sokszor: bármikor ideköltözhetsz! Hely van, amíg ez a lány férjhez nem megy. Mindig szívesen látlak.

– Bolond lenne férjhez menni, mikor ilyen jó dolga van – mondta Erzsi. – Ki látná el így mindennel, mint Aranka néni? Minek vegyen nyűgöt a nyakába? Úgy el tetszett kényeztetni, hogy már sehol sem érzi jól magát, csak itthon.

– Elkényeztettem, fenét kényeztettem el! – csattant fel az asszony hangja. – Csak neki sincs, nekem sincs senkim a világon. Csoda, ha ragaszkodunk egymáshoz? Tízéves volt, amikor magára maradt, mikor a lányom avval a csirkefogóval kiment, és itt hagyták ezt a szegény gyereket. Hogyné fogtam volna a pártját, mikor senkije se maradt rajtam kívül?

– Jó, jó, mamikám! – ölelte át Lívi a nagyanyját. – Ne kezd el most az egész családregegyt, mert nagyon sietünk! Gyertek, Erzsi, rohannunk kell, ha el akarjuk érni Teri buszát.

Aranka néni dohogva csukta be mögöttük az ajtót. Erzsi és Lívi leszaladtak a buszpályaudvarra, ahova Teri a sok orvosi felszereléssel érkezik – kinn lakott a városon kívül épült gyári lakótelepen –, Mari és Péter sietősen indult fel a dombra, a leánykollégiumba, ahol Imréék már várták őket.

– Szerinted eljön Dezső? – kérdezte Mari.

– Aligha. De nagyjából elkészültek a jelenetei. Megleszünk már nélküle is. Ha minden jól megy, ma befejezzük.

A pepecseléseket valószínű később kell leforgatni. De azokhoz már Imréék szobája is elég lesz. Nagy ötleteim vannak. Hogy csináljuk meg hátborzongatóra, mondjuk, amikor a túból a kémcsőbe csöpög a vér... Ezekről nem félek, de a totálképek... Egyszerűen nincs rálátásunk a helyiségre. Állandóan belemásznak a figurák a kamerába. Eltakarják a lencsét, sötét folt lesz a mozgások helyén. Hogy fogom felvenni, amikor az ápolónők bemasíroznak a sok kínszenvedéssel?

Valóban, a filmnek a humorát talán épp ez a jelenetsor adhatná meg, amikor az orvos utasításai nyomán az ápolónők hosszú sorban hozzák be a különféle műszereket a kórterembe. Minden ágyhoz odamegy valaki, és kezdődik a „gyógyítás”. Az egyiknek gumicsövet eresztenek le a torlán, a másiknak belevilágítanak a szemébe és egy kanállal kifordítják (ez volt egyébként a forgatókönyv legelrugaszkodottabb része. Péter arra gondolt, hogy bekéredzkedik valahogy a szemészetre, hogy ott vegye föl a megfelelő jelet. De ahhoz jogcím is kellett volna.) A harmadiknak tüket szúrnak a hátába. Meg arra is gondolt, hogy Terike úgy csinálhatna, mintha ott az ágyban varrná össze valakinek a sebét. Stoppoló mozdulatokkal húzogatná a cérnát, míg a beteg a körmét rágja kínjában.

Elképzelés tehát lett volna elég. Péter a felgyúlt tettvágytól hajtva szinte szaladt fel a dombon, Mari alig tudott lépet tartani vele.

Hamarosan megérkeztek a lányok is. Teri mindenkinek hozott köpenyt, a ropogós fehér vászon nagyon illett rájuk. Fejükre piros bélyegzővel megjelölt fehér kendő került, senki sem tudta volna őket a valódi ápolónőktől megkülönböztetni.

Két nagy táskában mindenféle orvosi szerszám is érkezett: elfuserált vérnyomásmérők, sztetoszkópok, steril do-

bozban injekcióstűk, fehér csomagban steril gumicső, fejre való gégésztkör, pohárban fényes toroknézőkanál. Lett nagy élet megint, mindenki a műszereket próbálgatta, Imre alig tudott rendet csinálni.

Amíg a fényviszonyok engedték, forgattak. Sok minden sikerült szinte elsőre, más még ötödszörré sem. A legjobb az a jelenet lett, amikor az egyik ápolónő „Sanyi bácsihoz” lép kezében ronda beöntőpohár, hosszú gumicső, szólitgatja az öreget, de az a paplan alatt megbújva mozdulatlanul fekszik. Végül leteszi az asztalra a „fegyvereit”, haragos mozdulattal visszahajtja a dunnát, és ott találja Sanyi bácsit összekuporodva, holtan. Annyira szívére vette az orvos fenyegetését, hogy inkább meghalt, nehogy hazaküldjék a kórházból. A nővér odahívja a főnővért, az kitapintja a pulzusát, vállat von, visszahajtja az öregre a takarót. Lepedőt, válaszfalat állítanak az öreg ágya elé és minden megy tovább a maga útján.

Sanyi nagyon komolyan játszott, nem nevetgélt, nem ügyetlenkedett. Mégis látszott rajta, hogy rosszkedvű talán a tegnapi beszélgetés miatt is. Ahogy befejezték az ő részét, hazament. Megigérte ugyan, hogy este felugrik Líviékhez, de ezt senki sem vette komolyan. Ha rosszkedve volt, sokszor hetekig került mindenkit.

Öt óra felé hagyták abba a munkát, nem sok maradt vissza, de azért maradt. Viszont ma helyre is kellett állítani a rendet, lehúzni az ágyneműt, felhúzni tisztával, összetakarítani, visszatenni a felső ágyakat, hogy Imrének ne legyen kellemetlensége.

Nyolc óra is elmúlt, mire a lányok hazaértek. Péterék még felcipelték a gépet, állványt, a lámpákat Imréékhez, hogy másnap mindent visszajuttassanak a tulajdonosokhoz. Röfi és Móni Teri nővért kísérték haza, hogy a buszvégállomástól való több mint tízperces gyalogúton ne kelljen egyedül cipekednie.

Lívi nagy fazék krumplit tett föl főni hajában. A lányok

hagymát pucoltak. Aranka néni kint hagyott a kredencen egy szakajtó tojást, maga pedig visszavonult a szobájába, hogy ne zavarja a fiatalyságot.

Meleg van itt – mondta Péter a mellette ülő Marinak. Nem jössz ki egy kicsit az udvarra? Kiszellőztetjük a fejünket.

Líviék konyhájában vágni lehetett a füstöt. A vacsora maradékai a nagy tálon, középen: krumplihéj, almacsutka, hagymaszár. A fal mellett kiürült borosüvegek sorakoztak. Mari is ivott valamicskét, az arca egész kipirosodott, mintha a vörös bor egyenesen a bőre alá futott volna.

– Menjünk – mondta, és felvette a szék támlájáról a kardigánját.

Péter kinyitotta a magas, rácsos ablakú bejárati ajtót, amin a rézkilincs nem keresztben, hanem függőlegesen állt. Mari belebújt a kötöttkabátba, a folyosón hűvös volt az esti levegő. Péter is összefogta magán fekete szövetzakóját. Jó két fejjel volt magasabb a lánynál.

A szűk kis belső udvar fölötti, vadszőlővel befutott függőfolyosóra mentek. Péter a hátsó lépcső oszlopos erkélyénél megállt. A folyosó sárga lámpafénye gyengén világította meg az udvart. A szemközti falon lévő kapualjból beáradt a korzó nyirkos levegője. Péter hátát az erkély korlátjának vetve szembefordult Marival.

– Tudod, hogy nagyon szeretlek? – mondta váratlanul.

Marit készületlenül érték a szavak. Elmosolyodott, és tekintetét végigfuttatta a fiú arcán. Aztán nem szólt semmit.

– Tudod? – faggatta Péter. – Észrevetted? Mióta először találkoztunk, azóta mindig... Tudod?

– Nem, nem... – mondta Mari halkan, és lehajtotta fejét, hogy ne lássa rajta Péter a mosolygást.

– Nem vetted észre? Pedig alig tudtam levenni rólad a szemem. Nem emlékszel? Ott, a Csigában. Én Imre mellett

ültem, te meg egész a pultnál, a sarokban. Azt se tudtam, hogy ki vagy, de folyton néztelek. Nem emlékszel?

– De, de, talán. Észrevettem.

– Már akkor megtetszettél. És azóta mindig. És nagyon örültem, hogy eljártál a klubba, és elkísérhettelek a vonatra. És hogy eljöttél Sanyihoz, hogy megmutassam neked a filmeket. És tudtam, hogy ha eljössz a forgatásra, akkor majd mindent megbeszélünk. Hogy ma megmondom neked. Tudod most már! Szeretlek... – Megfogta Mari kezét, a tenyerébe vonta. Olyan egyszerűen és kedvesen beszélt, mintha mi sem lenne természetesebb, mint hogy azt mondja, amit mond.

– Engem... nem érdemes – mondta nehezen, szégyenlősen, arcát lehajtva Mari. De a kezét nem vonta ki a fiú tenyeréből. A keze úgy lapult Péter két nagy, meleg tenyerében, mintha régóta ott volna a helye.

– Hogyhogy nem érdemes? Nagyon is érdemes! – Fölnevetett. – Téged nem volna érdemes? Hát kit érdemes akkor, ha téged nem?... kicsikém! – átölelte a lány vállát, és a nyakához húzta az arcát. Olyan testvéri, magabiztos derűvel, hogy Marit a sírás kerülgette.

– De én rossz vagyok... – suttogta makacsul lefelé szorítva az állát Mari. – Nem érdemlem meg.

– Rossz vagy? Hogy lennél rossz? – Péter megint kacagott. – Dehogy vagy rossz! Nagyon is jó vagy. Nagyon. Nagyon szeretlek, tudod?

– Nem tudom. De azt tudom, hogy rossz vagyok. Ne szeress!

– Mért beszélsz butaságokat! Nagyon tetszel nekem. Komolyan. Érted? Szeretlek, érted? És erről még te sem tudsz lebeszélni. – Magához húzta és a fejére hajtotta a fejét. Úgy suttogta újra: – Nagyon szeretlek, tudod?

Mari rásimult a meleg, jó szagú szövetre a fiú vállán, és könnyek fojtogatták a torkát. Hallgatott. Így álltak sokáig összeborulva, és ez olyan jó volt, hogy Mariból lassan el-

szállt a szorongás, és csak a fiú meleg, inas nyakára, hajához simuló arcára figyelt.

– Űgy örölök neked! – suttogta Péter, és Mari halkan, kis nevetéssel a hangjában visszafelelt:

– Csak ne örölj!

– Mért, mért ne öröljek, ha egyszer szeretlek? Te nem szeretsz? – Két kézzel felemelte a lány arcát, és a szemébe nézett. Arca aggódó és komoly volt, és olyan kisfiús, hogy a lány akaratlanul is elmosolyodott. Péter hozzáhajolt, és óvatosan megcsókolta a homlokát. – Ugye hogy szeretsz, na!

– Szeretlek – suttogta Mari –, de én mindenkit szeretek. – Varga jutott az eszébe. Folyton az eszébe jutott, és valami arra ösztönözte, hogy őszintén elmondjon mindent Péternek. És mégis érezte, hogy ezt nem lehet, nem szabad megtenni. Semmiképp sem szabad megtenni. – Hol ezt szeretem, hol azt – mondta. – Szóval nagyon komisz vagyok, hidd el. – De sajnos megint mosolygott, és így az egész komolytalanul hangzott.

– Nem baj. Nem baj, nem számít. Nagyon szeretlek, és nagyon tetszel nekem, és ezentúl minden másképp lesz. Ha te is szeretsz, akkor minden megváltozik majd, meglátod.

– De én olyan gyenge vagyok, annyira befolyásolható! Most szeretlek, de ha nem leszel mellettem, akkor...

– Melletted leszek, hogyne lennék melletted, és nagyon szeretlek majd. És akkor minden megváltozik. Meglátod. Csak te is akard, akard éppúgy, ahogy én akarom!

– De én nem tudok megváltozni. Nem érdemlem meg, hogy szeress. Én félek... Nem akarlak becsapni... – A fiú mellére borult, közel állt a síráshoz.

– Én sem. Soha – mondta Péter, és erősen magához szorította. Mari feje úgy feküdt a mellén, mint egy széles, meleg sziklán. – Milyen jó volna, ha ez igaz lehetne – gondolta, és mégsem merté elhinni.

Mégis nagyon szép volt. Mintha váratlan, nagy ajándékot kapott volna, úgy forgatta magában az este történeteket. A szemét alig hunyta le. Ha egy-egy pillanatra el is aludt, hamar felriadt, és megint a fiú mosolygós, fölé hajlóarca volt a szeme előtt. Milyen jó volt beletemetni az arcát, az ingére simulni, és hallgatni, hogy döngeti a mellkasát a szívverés. Miért ilyen vele Péter? Hiszen nem érdemi meg! Mit tud adni cserébe? A megbízhatatlanságát, aggályos határozatlanságát? Jaj, milyen kétségbeejtő! Milyen jó lenne megfelelni tudni, milyen jó volna szeretni tudni! Egyszerűen, mindent elsodróan, kétségek nélkül.

Zavarosan felgomolyogtak benne Varga szavai, fölrémlettek Péter tervei. De most mindez kedvrontó és távoli emlék volt csupán, amit igyekezett elfeledni. Maga előtt akarta látni a fiú meghitt arcát, átölelni erős nyakát, és érezni száraz, meleg tenyerének szorítását.

Lívi halkan szuszogott az ágy másik szélén, Erzsi hazament, Mari került a helyére a dupla ágybetétre. Péter aludt a másik szobában, Mari tegnapi ágyán, a rozoga kanapén. Mari hallotta, hogy meg-megmoccan alatta az ágy, amint álmában megfordul. Izzott a halántéka, a tarkója, jegesen borzongott a teste, és boldog volt, hogy ilyen közel van hozzá Péter, hogy reggel ismét látják egymást, megfogják egymás kezét, hogy reggel igaz lesz, ismét bebizonyosodik, hogy nem álmodta az egészet.

Lassanként átderengett a hajnali fény a behúzott, nehéz sötétítőfüggöny hullámain. Kimerülten és boldogan hunyorgott a közeledő reggelre, és mintha ólomból lenne, úgy mélyedt bele az ágyba a teste. Hirtelen mély álomba zuhan, amely valami bizonyosság fekete vizén ringott. Nem tudta, meddig tartott ez a tengermély álom, de Lívi sietős, ébresztő szavaira mintha egy sötét bányából húznák elő, tudata úgy közeledett lassanként a világos szoba felé. És a világosságot most nem a széthúzott függönyök között beömlő reggeli napfény adta, hanem a fekete öntudatlanságba betörő, be-

lenyilálló felismerés, hogy nem csak álmodta a tegnap estét, hogy valóság, újra érezhető, tapintható és hallható bizonyosság az, ami a fáradtság vattás ködével teli tagjait megmozdulásra készíti.

A mosdónál derékig megmosakodott hideg vízben, mégis izzott a tarkója, lüktetett a homloka. Szédült, és minden mozdulata egyszerre volt mámorosan nehéz és súlytalanul könnyű. Mintha lázas lett volna, de nem lehúzó, keserves beteglázban, hanem emésztő, lüktető, testét hol jegesen lehűtő, hol izzásig hevítő váltólázban.

Az előszobában összefutott Péterrel. A fiú szó nélkül átölelte, az arcán ugyanaz a holdkóros átszellemültség volt, mint Marién.

– Hogy aludtál? – súgta a lány fülébe. Mari kibontakozott a karjából, ujját ajkára tette. – Pszt – mondta. Félt, hogy észreveszik, maga se tudta, miért, nem akarta, hogy meglássák őket együtt.

– Hogy aludtál? – suttogta Péter. – Ezt csak megkérdezhetem? – Kezénél fogva újra magához húzta Marit, mosolygott.

– Jól – mondta a lány, és félt, hogy Péter észreveszi, hogy hullámszik a nyakán a verőér, és hogy a szíve majd kiugrik a bordái közül. – Jól. És te?

– Alig tudtam aludni – mondta Péter. – Olyan jó, hogy szeretlek! – És karja ismét összezárult a lány körül. Mari elveszett a fiú jó szagú melegében.

– Én is alig aludtam – suttogta a halványkék ingnek. Mélyet lélegzett, és forró leheletét a fiú mellére fújta.

– Vigyázz, mert megsütlek. Én vagyok a tűzokádó sárkány.

– Mi vagy? Sárkány? Nem rossz! – Olyan hangosan nevetett, hogy zengett az előszoba. Aranka néni lépett ki a könyhaajtón. Mari elugrott Pétertől, durcásan igazgatta a haját.

– De jó kedvetek van már kora reggel! – mondta – Csak

nehogy elkéssetek! Egyetek valamit, a konyhaasztalon van a reggeli. Na, gyerünk, gyerünk!

– Mindjárt jövök – mondta Mari, és bement a szobába, hogy összepakoljon. Lívi az ágy mögötti ládába süllyesztette az ágyneműket, nagyjából rendet csináltak már, csak Mari sportszatyra, hálóinge hevert még szanaszét. Gyorsan begyűrte holmiját a táskába, megfésülködött a vitrin oldalán lévő régi tükörben, és kiment a konyhába.

Péter épp jókedvűen mesélt valamit. Aranka néni mosolygós arccal hallgatta. Mari leült, szótlanul vette föl a nagy, kék szélű bögrét, amiben édes, citromos tea gőzölt. A szájához emelte, a pára elborította az arcát. Fölnézett, és a meszelt falakról visszaverődő napsütés előterében meglátta Péter szemét, ahogy a bögre karikája fölött éppúgy néz rá, mint ő a fiúra.

Mari mosolygott, letette a bögrét. Fölvett egy darab vajjas kenyeret.

Párizsit terített rá. Beleharapott, de megérezte, mennyire nem éhes. Forgatta a szájában a falatot, de nem bírta rászánni magát, hogy lenyelje. Letette a kenyeret, felnézett. Tekintete most is összetalálkozott Péterével, ő is leeresztett kézzel ült a tányérja előtt.

– Nem vagyok éhes – mondta Mari, és elvörösödött.

– Én sem. Induljunk akkor – felelte a fiú.

Lívi az órájára nézett.

– Van még idő. Mért nem esztek? – kérdezte, de aztán elnevette magát, és legyintett. Úgy ültek ott egymással szemben, mint a holdkórosak, mintha rajtuk kívül senki sem lenne a világon. – két bolond egy pár.

– Jól van, na. Ha nem éhesek, nem esznek – mondta Aranka néni, és kiment a konyhából.

Péter hátratolta a széket, fölállt az asztaltól.

– Jössz? – kérdezte Maritól.

– Jöhetek – mondta, és lehajtott fejjel, ügyetlenül rej-

tegetni próbálva arcán az árulkodó mosolyt, felállt. Kimen-
tek az előszobába. Valóban korán volt még.

– Sétálunk egy kicsit. Nyolcig még van idő – mondta Pé-
ter. – Nekem úgyis csak tízkor lesz óráim.

Péter vállára vette Mari sportszatyrárt, mindent megkö-
szöntek, és elbúcsúztak a háziaktól. Kézenfogva, úgy men-
tek le a régi, sötét lépcsőházban, mint a világgá induló gye-
rekek.

– Jársz valakivel? – kérdezte Péter, mikor a holtág túl-
partján, a szigeten leültek a magas gesztenyefák közt egy
padra. Hűvös volt, Mari borzongva húzta össze magán a
dzsekit.

– Hát... – mondta kis idő múlva. – Tulajdonképpen
nem. Csak...

– Csak?

– Ez az, látod. Mondtam már tegnap. Csak... rossz va-
gyok. Vannak hülye ügyeim. – Persze Vargára gondolt. Lám,
milyen könnyű volt kimondani. Eddig sohase merte. És most
is, érezte, hogy nincs minden rendben ezzel a könnyedséggel.
Mintha egy kicsit hazudna.

– Mit értesz ezen?

– Szóval... hát... tulajdonképpen járok valakivel. De
mégis, ez bonyolult. Van valakim, de...

– Szeretted?

– Hát... talán már nem... szerettem... Ez a marhaság
benne, hogy szerettem. Pedig nem érdemelte meg. – És
majdnem azt mondta, nem érdemelte meg úgy, mint te. Az-
tán csak büntudatosan, szomorúan odasimult Péterhez, mert
érezte, hogy még most is mennyire fáj, hogy nem érdemelte
meg, hogy nem tudta megérdemelni, és mégis szerette...
Talán már csak szerette...

– És komoly volt? ... Úgy értem...

Ránézett a fiú lehajtott fejére.

– A szeretője voltam – vágta rá dacosan, ami már tegnap
óta a nyelve hegyén volt. Várta, hogy mit szól hozzá Péter,

elkészült rá, hogy goromba lesz, vagy elkedvetlenedik. Ez az igazság, nos, mit szólsz hozzá? Ilyen vagyok, és kész – ez volt a hirtelen kibökött szó külső kérgén. A belsően pedig a régóta, mélyen rejtett, maga előtt is bevallatlan szégyen, amivel legbelső éneje is megítélte és elítélte Vargával való, történetét. Igen, legbelül a kezdetek óta elítélte magát azért, hogy ilyen esztelenül a férfi hatása alá került, hogy ilyen szolgálaián követte az akaratát, hogy ennyire adott a szavára. De lemondani róla mégsem volt képes.

Péter magához szorította a vállát.

– Nem baj. Ne törődj vele. Volt, elmúlt. – Magához fordította Mari arcát. – Igaz? Ha szeretjük egymást, akkor nem számít. Semmi sem számít. Tudod, ugye tudod?

Mari a vállába fúrta a fejét. – Tudom – suttogta. Ismét átjárta a tegnap esti hihetetlen öröm. Legszívesebben összecsókolta volna Péter arcát, nyakát. Forró fejét a fiú nyakához nyomta, és így ültek sokáig. Aztán eszébe jutott valami.

– És te? Te jársz valakivel?

– Nem – mondta Péter, anélkül hogy engedett volna karja szorításán. – Senkivel. Régóta senkivel. Van egy-két lány a főiskolán, akivel beszélgetek, de nem komoly. Mióta megismertelek, azóta már beszélgetni sincs kedvem mással. – Nevetett.

– És azelőtt? Otthon? Jártál már komolyan valakivel?

– Nem érdekes. Voltak lányok, persze, volt egypár. De igazán soha nem alakult ki a dolog. A gimiben sokat marhaskodtunk a csajokkal, nagy bulikat rendeztünk, volt ott minden. – Kicsit elhallgatott. – És van két barátom. Mindig összejövünk, ha hazamegyek. Szombaton otthon vagyok, de vasárnap már biztos, hogy beutazom a városba Jóskához. Ő az egyik haver, bejár Pestre, bölcsész, mindennap buszozik. Nem kapott kollégiumot. Maszek suszter az apja. Röhej. Emiatt aztán eléggé kivan. A másik még katona, Sopronban szolgál. Egyszer meglátogatjuk, jó? Megismered őket, nagyon jó fejek. Tulajdonképpen ők, meg az itteniek közül né-

hány, Sanyi meg Imre jelentenek nekem valamit. És most már te. Te. Te, te, te... mindenekelőtt.

– Jó lehet, ha az embernek barátai vannak. Nekem nincsenek. Azért is ragadtam itt a klubban. Mert egyébként én valahogy senkihez sem tartozom. Csak anyuhoz. Tudod, ő olyan magányos volt, és én mindig mellette voltam. Ez jó is volt, amíg... Szóval amíg el tudtam neki mondani mindent. De aztán... tudod, nagyon vallásos, és mindig azt hajtogatta, hogy neki az életében csak egy férfi volt, ő mással nem is beszélt, még a kezét se foghatta meg senki... Tudod, hogy van falun. És anyu idejében Helyénkő még kicsi falu volt. Szóval ha valaki hazakísért, anyunak rögtön könnyes lett a szeme. Mindig attól tartott, hogy elzüllök, hogy meglátszik majd rajtam, hogy apa nélkül nevelt. Apu meghalt, mikor hatéves voltam. Valami betegséget hozott a hadifogságból, nem bírt enni, egész lefogyott, aztán meg is halt... Ma meg az igazán nem számít, hogy az embert hazakíséri-e valaki. A szövetkezetben eljártunk táncolni a csajokkal. Mert iskola után még voltak barátnőim. De aztán szétszóródtunk, megszűnt az a jó összetartás. Ezért is mentem el otthonról. Egy évet Nyáradon dolgoztam... – elhallgatott. Aztán nagyjából elmondta Bandival való kapcsolatát, és hogy véget ért Varga miatt.

– És ez? Tart még? – kérdezte zavartan Péter.

– Tulajdonképpen... eddig se nagyon tartott... De nekem fontos volt. Mindenben hallgattam rá. Mindent anyyira ismert, és menő volt. Jóval idősebb nálam...

– Nősz?

– Igen. De... olyan zűrzavaros dolog. El kellene felejtetni. El kéne felejtetni mindent, csak... – belefúrta az arcát a fiú kabátjába. Nem bírta kimondani, hogy „csak téged nem”.

– Csak? – kapta el a szót Péter.

– Semmi, na. Hagyj! – Mari erővel fúrta magát a fiú mellére, és nem akarta, hogy meglássa az arcát. De most már

Péter sem engedett. Addig kínoztta, míg nevetve nagyot nem csapott a vállára.

– Csak téged nem, beee! És most már ne is szeress!

– Butuskám, de hiszen most szeretlek a legjobban. Hát felejsünk el mindent, jó?! El tudsz a kedvemért mindent felejtetni? – Mélyen a szemébe nézett. A lány megpróbálta állni a tekintetét, de nem sikerült. Ismét odabújt a mellére, és úgy suttogta, hogy el fog mindent felejtetni, csak őt nem.

Egész héten szinte lebegett az örömtől. Keze, lába öntudatlan járt a megszokott utakon, munkába ment, buszban kókadozott, bevásárolt anyjának, hasalt a duplaágy végi díványon könyvekkel körülrakva, de mindez csak valahol kívül történt. Belül Péterrel beszélgetett, felidézte a vasárnap este és a hétfő történetét. Ott ült a holtág melletti padon, és nézte a fiú világosbarna szemét, ami éppolyan színű volt, mint odalennt a víz. Odabújt meleg nyaka-válla háromszögéhez, és magába szívta a jó szagát. Izzott, lüktetett a bőre, jegesen borzongatta az öröm. Néha minden ok nélkül elmosolyodott, kis híján meg is szólalt magában.

Csütörtökön levél jött Pétertől, hogy szeretné szombaton meglátogatni, ha nem jöhet, táviratozzon. A levél alja mádarfej-nagybetűkkel volt teleírva: „Szeretlek, szeretlek, szeretlek”. A táskájába dugta a levelet, benn vetkőzőskor átrakta a köpenye zsebébe. Onnan pedig újra és újra előhúzta. Beleolvasni ugyan nem tudott, de megnézte, ahogy az óráját nézi meg az ember, hogy mennyi az idő. Neki ennyi, pontosan ennyi volt az idő, és állandóan, amíg ez a levél a zsebében lapult. Alig várta már a hét végét, csiga módra mászott az idő, de a levél szerencsére egyre azt mutatta, hogy szeretlek, szeretlek, szeretlek. És ettől minden könnyű lett. Pénteken műszakból kifele menet meglátta Vargát az iroda lépcsőjén, elmélyülten beszélgetett valakivel. Hirtelen az volt az érzése, hogy oda kell futnia hozzá, és elújságotni, mi

történt. Mintha Vargára tartozna a jó hír, mintha meg kellene osztania vele. De aztán elmosolyodott az ötletén, lehajtotta a fejét, úgy köszönt a férfinak, mikor elment mellette. Varga fölocsudott, a szavát félbehagyva ráköszönt Marira:

– De virul valaki – mondta beszélgetőtársának, egy ingben, nadrágtartóban, szürke pantallóban álló, vörös arcú, testes, idősebb férfinak. Az összeráncolt homlokkal bólintott.

– Virulnak itt elegen. Tudom én, hogy mit eszel te ezen a kócerájon, Sanyikám! – felelte szinte bosszúsan. Később hallotta a lány Zsuzsától, hogy itt voltak a megyétől, és fel akarják vinni Vargát valami főnöknek a megyei tanácsra.

Szinte megőrült a gondolatra, hogy Varga esetleg elmegy.

Mit csinálnék, ha megint jönne? – gondolta magában, és rossz érzése támadt. Brrr. Hát megmondaná neki, hogy többet nem. Ő többet nem lesz senkivel. Valahogy Péterrel kapcsolatban eszébe sem jutott a szeretkezés. Olyan szent volt számára ez az egész, olyan mélyen megrázta a fiú bizalma, szeretete, hogy szinte elképzelhetetlen volt. Még érinteni is alig merték egymást. A kezük úgy tudott összefonódni, hogy hosszú negyedórákra megbénult bennük minden. Ó, mit érhetne ebből a Varga? Csak kiröhögné. Azt se bánná, ha rögtön kirúgná, megmondaná neki, hogy mást szeret, és hogy szeretik. Hogy valaki szereti őt úgy, ahogy Varga nem is tudna szeretni. Érinteni is alig meri, és már az is mindennél jobb, ha nézik egymást. Ó, a nagyokos Varga, aki csak rángatni, ledönteni tudta... Semmit se tud erről, semmit.

– Péter, Péter – suttogetta magában, és ijedten nézett föl, nem hallotta-e meg valaki.

Szombaton délelőtt hideglelősen jött-ment, dolgozott. A beeső nap foltjai megszokott útjukon haladtak a falon. Egész nap nem evett, és úgy érezte magát, mintha mindene üvegből lenne. Hidegen és szögletesen mozogtak a tagjai, ujjai zsibbadtan igazgatták az anyagot a gép szaporán járó túje

alá. Úgy tűnt, mintha valahonnan messziről nézné magát, mintha nem is az ő keze lenne ez a kéz, mintha nem ő ülne itt, a munka fölé hajolva.

Gondolatban a pályaudvar előtt állt, és a vonatokat leste. Leszáll-e valamelyikről Péter? És ha mégsem jön? Ha hirtelen történne vele valami? Szeretett volna kifutni a műhelyből, villámgyorsan átöltözni, és tényleg kirohanni a pályaudvarra. Vagy csak ki a kapuba, lehet, hogy már itt áll az üzem előtt. A fának dőlve várja.

Kiment az öltözőbe, onnan előrefutott, elrohant az irodalépcsők mellett, és kikukkantott. Senki sem állt a varroda előtt. Üristen, ha meglátták volna! Mondjuk Varga! Ne, ne is jöjjön ide Péter, hiszen akkor mindenki beszélni kezd majd róla. Folyton kérdeznének, és ő senkinek sem akart beszélni a fiúról. Visszament, de valahogy most is az volt az érzése, hogy ott áll kint, hogy várja. Hogy ugyanolyan türelmetlen, izzó lélegzetekkel várja őt valahol, mint ő Pétert.

Elsőnek öltözött fel, szaladt kifelé. A kollégái már napok óta tréfálkoztak rajta, hogy milyen sedre és feledékeny újabban. Mari a sok tanulást, a közelgő vizsgákat emlegette, aggályosan ráncolta hozzá a homlokát, de a szája körül valami akaratlan kis mosoly jelent meg, úgyhogy igyekezetén hangosan kacagtak az asszonyok. – Sejtjük, miféle vizsgák azok! – mondta az egyik, és erre Mari megsértődött.

– Nem olyanok, mint magának! – vágott vissza, de durcássága ismét nevetést serkentett. Nem haragudtak, látták, hogy a sírás kerülgeti. Hol nevetett, hol sírt mostanában, hol szótlanul, elgondolkodva nézett maga elé. Szóval nem volt egészen az eszén, az kiderült.

Maga sem tudta, hogy jutott a kapuig. Már a többi öltözőből is szállingóztak a kifelé igyekvők. A sok ember között az első pillanatban nem látta tisztán a fa oldalát, ahová dőlve Pétert képzelte. De érezte, hogy nincs ott. Hirtelen fájni kezdett a tarkója, mintha görcs állt volna bele. Lükettett nyakán az ér. A csalódottság egész elcsüggesztette.

Kedve lett volna visszamenni, hogy a többiekkel beszélgetve könnyebben teljen el a hazaút. Lassított a lépésein.

Forrón tűzött a nap a buszmegállóban, mégis szinte reszketett a tagjait átjáró zsibbadástól. Mi lesz, ha nem jön? Ha nem jön?

Álltak a buszban, kapaszkodtak, és Mari mosolyogva hallgatta az egyik lányt. Valami esküvőről mesélt, ahol az elmúlt szombattól szerdáig táncoltak. Egyre lesett ki az ablakon, szeretett volna minél előbb otthon lenni. Hátha ott van? Vagy levelet küldött. Valami baj érte. Ó, akkor rohanna a vasútra, az első vonattal menne hozzá, mert ezt már nem lehet így kibírni. Mosolygott a kolléganője szavain, és alig vette észre, hogy a következő megállóban le kell szállnia. Mikor kicsit megkésve ellendült a fogódzkodóról, és igyekezett megnyomni a leszállásjelző gombot, kínézett a vezető melletti ablakon, és meglátta Pétert. Majdnem felkiáltott. A megálló mellett az úttesten állt, és mintha integetett volna a busz felé. Barna kord nadrág, a jól ismert fekete zakó és fehér ing volt rajta, és ahogy kezét fölemelte és intett, Mari akaratlanul is visszaintett neki. Mosolygott, és nem értette, mit kiabál utána a varrodai lány. Nézte a fiút, ahogy derűs arccal, lassan, szinte az utolsó pillanatban lép fel a járdára. Hosszú-hosszú másodpercek teltek el, míg a busz a tábláig gördült, míg csapódva kinyílt az ajtó, valaki lekászálódott a másik oldalon, és Mari zsibbadt, engedelmeskedni nem akaró lábakkal, ügyetlenül levergődött a lépcsőn. Egyenesen Péter karjába.

Összeölelkezve álltak a megállóban. A busz rég elment, a leszállók eltűntek az utcasarkok mögött. Álltak szótlánul a jegenyék zöld árnyékában. Végül Mari kibontakozott az ölelésből. Arcán nagy, piros foltok égtek.

– Menjünk! – suttogta, mintha attól kéne tartania, hogy meghallják. Vállára akarta vetni a táskáját, de olyan ügyetlenül, hogy a táska a földre esett. Péter nevetve kapta föl.

– Majd én hozom! – mondta.

Mari megpróbálta a lépteit Péter hosszú lépéseihez igazítani. De furcsára, döcögőssre sikerült. Még egymás mellett menni sem tudtak.

– Úgy megyünk, mint a kacsák – mondta Mari. Nevetek, és Péter újra átölelte.

– Alig bírtam ki nélküled – suttogta. – Ez így nem lehet tovább.

– Nem is – súgta vissza Mari, aztán beleharapott Péter fülébe. – Te vagy az oka mindennek – mondta. – Te találjad ki az egészet. – Féloldalt, alulról nevetett föl a fiúra.

– Baj? – kérdezte Péter.

– Nem baj, csak bele lehet dögleni.

– Hát bele. Ami azt illeti... De hát mit csináljunk?

– Nem tudom. Nem tudom. – Mari a fejét csóválta. Valóban nem tudta, hogy lesz ezután.

Ez a hétvége azonban jónak ígérkezett. Édesanyja ugyan teli volt ellenvetésekkel, mikor meghallotta, hogy Péter jön. Semmiképpen sem akarta, hogy náluk aludjék, mint azelőtt Bandi. Remélte, hogy előbb-utóbb visszaáll közöttük a régi kapcsolat, hiszen egy eljegyzést csak így felbontani – sehogy sem fért a fejébe.

– Mit mondok Bandinak, ha ez a pernahajder beteszi a lábát a házamba? Olyat úgyse találsz még egyet, mint ő volt. Ezek a diákok komolytalanok. Most talán szeret, de ha meglesz a papírja, akkor majd keres egy magához valót. Nem vesz el egy varrónőt, az biztos. Nem is vehet el. Nem azért taníttatták a szülei.

Hiába mondta Mari, hogy Péter szülei éppolyan emberek, mint ők, anyja hajthatatlan volt.

– Annál rosszabb. Az ilyenek nagyratörők. Ha már annyi pénzt ráköltöttek látni akarják a hasznát. – De aztán, észrevéve Mari elkedvetlenedését, szótlanúságát, csak hozzáfogott, áthúzta az ágyat a konyhában, a maga ágyneműjével pedig felhúzta a páros ágy üres felét a szobában, Mari mellett.

– Ha mégsem tértek jobb belátásra, egy éjszakát itt tölthet, de aztán hazamegy. Megmondod neki, hogy az anyád nem engedi. Neked vőlegényed van.

– Értse meg végre, hogy senkim sincs. Csak ő – mondta Mari türelmetlenül. – Ha meglátja, maga is másképp gondolkodik majd róla.

– Sehogy se tetszel nekem, te lány – csóválta a fejét Veronka néni, és többé nem hozta elő a dolgot. A sürgés-forgás, a hajnali piacra készülődés azonban azt mutatta, hogy a maga módján felkészült ő is a vendégfogadásra.

– Régen vártál már a megállóban? – kérdezte Mari.

– Nem régen. Talán egy fél órája.

– Istenem, egy fél órája? Hisz az rengeteg idő! Nem jöhettek gyorsabban, így is az elsők közt léptem ki a kapun. Anyu mondta, hogy itt várj?

– Nem, dehogyis. Nem mentem be hozzá. Becserkésztem a házatokat, de nem akartam zavarni. Aztán elmentem a varrodába, ott is körülnéztem. A portás mondta, hogy ketőig van műszak, akkor csellengtem kicsit a templom körül, a téren, ettem valamit, aztán idejöttem.

– Ott voltál az üzemben? Tudtam, tudtam! Én ki is futottam, hogy lássalak, annyira éreztem, hogy ott vagy! Jaj, de kár, hogy elkerültük egymást. Mért nem vártál ott meg?

– Nem tudtam, hogy örülnél-e neki. Meg megijedtem a sok lánytól, asszonytól. Így is nagyon kukucskáltak ki az ablakon. – Nevetett.

– Az irodából? Tényleg? Akkor jobb is, hogy nem vártál. Nahát, hogy azok mindenre ráérnek! Biztos el akarták csavarni a fejed.

– Azt hiszed, olyan könnyű?

– És miért integettél a busznak?

– Mért? Hát neked. Megláttalak, és integettem.

– A buszon? De hisz nem is lehet belátni oda, ahol álltam.

– Pedig láttalak – mosolygott Péter, és szinte felkapta a lányt, ahogy magához ölelte.

– Na, te! Elszakad a ruhám! – Körülkapta a fejét, nem látták-e meg. – Itt mindenki ismer. És lesnek ránk a kisablakokból...

– Azt akartad mondani, hogy lesik, hogy megint kivel mégis haza?

– Azt hát. Mert annyi srácot hordok haza, hogy már az ujjukon sem tudják megszámolni. Ismersz, igaz?

– No, akkor eggyel több vagy kevesebb – édes mindegy – nevetett Péter, és újra magához szorította a lányt. – Hogy legyen mit nézniük legalább! – nevetett.

– Tiszta bolond vagy – igazgatta magát Mari – Holnap templomba menet mindent elmondanak anyunak.

– Mondjanak. Mit gondolsz, nem azért csinálom? Másként meg se ölelnék! – és megint magához akarta húzni, de a lány most idejében kibontakozott a karjából, és egy-két lépést előreszaladt.

– Nem ismerjük egymást!

– Az elég baj. Akkor kénytelen leszek megkérdezni attól a gyerektől, hogy ki az a lány, aki itt előttem szalad, mert

nagyon megtetszett. – Hangosan mondta, olyan hangosan, hogy Mari szinte biztosra vette, hogy a sarkon beforduló biciklis srác is meghallotta. Visszaugrott Péterhez.

– Maradj már békén, az isten áldjon! Minek kell botrányt csinálni? Ez falu, ha nem vennéd észre.

– Na, látod, tudtam én, hogy magadtól is a jobbik eszedre térsz! – Hirtelen lehajolt és újra megcsókolta a nyakát. – Tudtam, hogy visszajössz hozzám.

– Ó, te gonosztevő! De anyu előtt tudjál viselkedni! Nem akarom örökké azt hallgatni, hogy ilyen vagy meg olyan vagy és hogy abban az egész városban nem tudtam választani magamnak valami rendesebbet!

Már Mariék rózsával átfont, régi léckerítése mellett mentek. Kinyitotta a kikaput, és előreengedte a fiút. Néhány lépés volt csak az alacsony, régi ház zöldre festett verandájáig. Péter bekopogtatott, aztán úgy nyitott be, mintha hazajönne.

A konyha félhomályából Veronka néni kukkantott ki. Nem jött a vendégek elé, nem akart túl szívélyesnek mutatkozni, hiszen nem helyeselhetette, ami itt megy. De azért izgatótt mozdulattal törülte meg a kezét fehér kötényébe.

– Hát megjöttél? – kérdezte, mintha csak Mari jött volna haza.

Péter odalépett hozzá.

– Megjött nagy nehezen. Itt vártam a buszmegállóban, de már azt gondoltam, megszökött. Egyébként tessék megengedni, hogy bemutatkozzam!

Két fejjel is magasabb volt Veron néninél, mosolya beborította a zavart kis öregasszonyt. Ennek a magasból áradó derűnek nehéz volt ellenállni.

– Katona Péter vagyok – mondta, és kétoldalt megcsókolta Veron nénit.

– Ejnye, te! – ellenkezett az, elkapva a fejét. – Nézz meg az ember! Hát én meg ennek a sedre lánynak az anyja vagyok. Nem tudom, mit kohol megint... – De maga is

jobbnak látta, ha most nem gondolkodik hangosan. – Isten hozott, nahát. Üljetek le, Mari, készíts helyet az asztal mellett, biztos ehetnétek.

– Ó, én már ettem valamit. Ne tessék fáradni velünk!

– Hát te? Ettél te is? – gyanakvás volt a kérdésben. Mert ha evett, akkor merre járt munka helyett?

– Nem én. Hol ettem volna? – mondta Mari bosszúsán.

– No, akkor ülj le te is, fiam, aztán egyetek! Az még senkinek sem ártott meg, ha tisztességesen megebédelt.

Ünnepi ebédet tett eléjük, ahogy Mari magában megállapította. A csiberaguleves és a csirkepörkölt náluk a sátoros ünnepeket jelezte. Ezt akarta talán ellensúlyozni a zsörtölődéssel, morcosággal. Érezze Péter is, hogy csak tisztességből részesül ilyen fogadtatásban. Csak amit a kötelező vendégszeretet diktál. És nem azért, mintha annyira örülne neki, hogy új udvarlót hozott ez a bolond lány.

És milyet! Épp csak felnyúlt, mint egy paszulykaró. Nincs semmi férfias külseje, tiszta kamasz még. Hát el fogja ez venni egyhamar, azt képzeled? Hisz még tojáshéj van az ülepén. Bezzeg Bandinak megvolt a kellő komolysága, nem nevetgélt, nem viccelt örökké. Olyan volt, amilyennek a vejét elképzeled az ember.

Felhordta az asztalra az ebédet. Péter mindent megdicsért, evett, mint a farkas, ezzel végül az öregasszony szívébe is belopta magát. – Még szerencse, hogy ebédelt már, mert ha éhesen jön, tán nem is lett volna elég ez a kis jérce – gondolta magában, és nagy tál rácsos tésztát tett eléjük befejezésül.

– Se borral, se sörrel nem kínálhatom, mert nincsen itthon. Nincs férfi a háznál, nekem meg nem jut eszembe, hogy hozni kellene. Ez a lány pedig semmire sem gondol. Mióta iskolába jár, segíteni végképp nincs ideje. Meg is átkoztam már magamban azt a bűdös iskolát, isten bűnömül ne vegye.

Lehet, hogy Mariskának javára válik, de hogy nekem semmi hasznom belőle, az biztos. Azelőtt legalább dolgozott egy kicsit a ház körül, különösen ha délutános volt, szinte mindent elvégzett, mire elment a varrodába. Most meg csak hasal a díványon, lapozgat, meg irkafirkál. Pedig öreg vagyok én már ahhoz, hogy mindenben kiszolgáljam. Ha úrinőt csinálnak belőle, legalább ne az én rovásomra tennék.

– Jól van, anyukám, ne panaszkodjék! Jön a nyár, akkor majd többet segítek. És mondták, hogy az első esztendő a legnehezebb. Jövőre már lesz egy kis alapom. De most azt is meg kellett tanulnom, amit az általánosból meg az inasiskolából elfelejtettem. Hiába, ha már csinálok, nem akarok leghátul kullogni – mondta Péternek. – Úgyis mindig azt kérdik tőlem, hogy mit akarok én evvel a tanulással. Nem fér a fejükbe, hogy minek járok, mikor a munkámat anélkül is megfizetik. Így, ha viszont látják, hogy megy a tanulás, azt mondják, hogy „Vétek lenne az ilyennek nem tanulni”. – Nevetett. – Ezt igazán megérthetné anyuka. – Mentegetődzve, nekikeseredve beszélt, hiszen édesanyja szavai nagyon rosszul estek. Épp most mondja, Péter előtt! Mért nem szólt eddig, ha olyan nehezére esik már a munka, csak szakított volna időt arra is. De így van ez, mindenki jobban szeret az idegeneknek panaszkodni.

Gyorsan felállt az asztaltól.

– Kimegyünk a strandra? – kérdezte a fiút.

– Kimehetünk, ha akarsz. Melegnek elég meleg van.

– Összekészülök – mondta, és beszaladt a szobába. A tükrök előtt csaknem sírva fakadt. Nagyon bántotta, amit édesanyja fölpanaszolt, szeretett volna minél előbb kívül kerülni. – Azért se mosogatok most. Hagyja meg estére, akkor majd ráérek. Ha most hozzáfogok, lemegy a nap, mire elindulhatunk. Törülközőt, pokrócot gyűrt a sportszatyrába, fésűt, napolajat, fürdőruhát, és már futott is ki a konyhába. Anyja épp meleg vízért ment. Péter igyekezett kivenni a kezéből a mosófazekat, de Veron néni megorrolt, látva Mari sértődött-

ségét, meg hogy ilyen gyorsan el akar menni itthonról, nem hagyta az edényt.

– Hagyja, anyám, a mosogatást! – kiáltott oda Mari. – Ha hazajövök, elmosogatok. Takarja le az edényt, eláll az estig így is. De ha most nem indulunk el, akár ki se menjünk, olyan késő lesz.

– Tőlem, akár ki se menjetek – mondta Veron néni, és csak befordult a fürdőbe a fazékkal.

Mari a buszon lehangoltan kapaszkodott Péter karjába. Egyre anyja szavait forgatta a fejében, és dohogott magában. Mért kellett pont most előállnia ilyesmivel? Hiszen ha szól, hát segített volna ő! De így kényelmesebb volt. Édesanyja mindenben a kedvében járt, csak hogy tanulhasson, nem is gondolta, hogy milyen terhet vett magára. Ej, hát jól elrontotta a mai napot ezzel az egésszel.

– Min szomorkodsz, kicsikém? – hajolt hozzá Péter.

– Nem megy ki a fejemből, amit anyu mondott. Igazán szólhatott volna máskor is. Hiszen mindig igyekeztem segíteni neki. Aztán pont most áll elő ezekkel a dolgokkal. Mit gondolsz most rólam te is?

– Ó, hogy én mit gondolok rólad? – Nevetett. – Afelől ne fájjon a fejed! Azt gondolom, hogy te vagy a legszebb, legaranyosabb és legokosabb a földön. Tudom én is, hogy van. Nálunk is megy a szöveg. A munkára nem hívnak haza, hadd tanuljak, ne legyen kérges a kezem, mert még megszólnak a városban. De aztán amikor kimaradtam ebből is, abból is, akkor a szememre vetik, hogy semmiből sem veszem ki a részem, csak költöm a sok pénzt, még annyi haszon sincs belőlem, mint az öcsémből, aki általánosba jár. Meg hogy tisztára ráfizetnek velem, mert az iskolát ők állják, de a jó kereset majd az enyém lesz, meg urizálni én urizálok majd az ő bőrükön. Arról nem is beszélve, hogy tovább akarok menni. Tudod, idén is jelentkeztem, most operatőr szakra, Imre megdumált. Na, hát azt már előre megmondta apám, hogy ha otthagynom a tanárképzőt, és felmegyek tanulni Pestre, ne

számítsak rájuk. Úgy vannak valahogy ezzel, hogy jó, ha tanul a gyerek, mert lehet vele dicsekedni a faluban. De ugyanakkor nem győzik a szememre vetni, hogy az ő pénzükön urizálok, meg hogy azért taníttatnak, hogy majd úgy járjanak velem is, mint a nem tudom ki a fiával, hogy szégyelli az apját, mert az csak kétkezi, földet turó paraszt, míg ő a városi kórház főorvosa. Tavaly, mikor a főiskolára jöttem, összevásároltak nekem mindenféle öltönyöket, ballonkabátot, apám még kalapot is akart vetetni. Hiába mondtam, hogy biztos lehetnek benne, hogy föl nem veszem egyiket sem, megvették. Jó drágán. Amikor aztán látták, hogy nem hordom, anyám még a számlákat is előhúzta a cihák alól, a szekrényből, hogy ő összegyűjti mind, megnézhetem majd, mibe kerül a taníttatásom, hiába csinálom úgy, mintha nem vettek volna semmit nekem. Akkor megegyeztünk – abból is nagy sértődés lett –, hogy nem vesznek többé semmiféle ruhát. Vagy megkeresem rá a pénzt magam, és én veszem meg, vagy ha nem, hát majd kérek tőlük. Karácsonyra is pénzt kértem csak, semmi ajándékot. De akkor kisütötték, hogy azért mondom ezt, hogy még pénzt is adjanak, mert tudom, hogy úgysem tűrnék, hogy úgy járjak haza, mint egy koldus. Szóval nehéz ügy. Soha semmi sem jó. De már kezdik megszokni, hogy nem nagyon érdekel a szöveg. Meg hogy akár vesznek, akár nem, úgy öltözöm, ahogy nekem tetszik. Ha kell valami, kimegyek a vasútra vagonra rakni. Mit gondolsz, miből vettem filmeket is? Nem az ösztöndíjamból, annyi szent.

– És tényleg felmégy a főiskolára Pestre? – kérdezte Mari.

– Hát csak mennék, azt hiszem. De úgysem sikerül. Bár a gyakorlati meg a beküldött filmről való beszélgetés egész jól sikerült. Az ördög tudja. Tudod, a *Fény és víz*-et küldtem fel. Elég sokat faggattak felőle, hogy mit hogyan csináltam. Az volt az érzésem, hogy gőzük sincs, milyen pofon egyszerű dolog az egész. El sem akarták hinni, hogy ilyen primitív

trükkökkel sikerült összehozni. Még két vizsga lesz, meg be kell adni az újabb filmet. Egyszer valami dolgotatot írunk, egyszer pedig egy nagy vizsgabizottság előtt kell megjelenni. Aligha hiszem, hogy sikerül. Sokkal dörzsöltebb tagok is ki-pottyannak. Szóval, meglátjuk, azt mondta a vak is, nem igaz?

– Biztos felvesznek. Aztán majd le se fűtyülsz engem – mormogta durcásan a lány.

– Hát nem is – súgta Péter, és csókokat dugdosott a füle mögé.

– Hagyjál, te bolond! – kapta el a fejét Mari. – Nézd már meg, hol vagy! Jaj, gyere, le kell szállnunk!

Péter kölcsönzött fürdőnadrágban, Mari a maga varrta égszínkéék bikiniben feküdt a napon. Még meleg volt, de a sugarak már ferdén estek rájuk. Kis híján öt óra volt. Nagyot úsztak a szinte néptelen medencében, a víz és a nap eloszlatta bennük a rossz gondolatokat. Mari izzó arcát Péterhez fordítva lassan kinyitotta a szemét. A fiú is felé fordított arccal feküdt, nagy pillájú, árnyékos szemét fel-felnyitotta.

– Jó veled – suttozta. Szorosan egymás mellett heverték, melegre süttött válluk összeért. A lány keze Péter nagy tenyerében feküdt.

– Olyan, mintha mindig ismertelek volna – mondta Mari, és mosolyogva hunyta be a szemét. De így is maga előtt látta a fiú szempillái között átszűrődő sugarakat. Nem gondolt semmi másra, csak ezekre az aransárga, pókhálószerű fényekre, és az öröm úgy fojtogatta a torkát, mintha sírni akarna.

A májusi kánikula még csak az iskolás fiúkat csalta ki a vízhez. Fociztak a tavaszi fűvön, vad csatakiáltásokkal lökdösték egymást, ugráltak be a medencébe. Most még minden új és tiszta volt, a padok, korlátok újonnan festve, az utak elgereblézve. És nem kell mindenütt ismerősökbe botlani,

nem kell hosszú sorokat állni a büfénél. Még hintázhatnak is, ha akarnak, nem nézik rossz szemmel őket a fiatal mamák. És nem elég mindez, még itt van Péter is. Itt fekszik szorosan mellette, mosolyogva, és lassú szemhéjain fénylik a nap, szempillái közt szűrődik rá a napsütés. Mennyi időt töltött már el ezen a strandon, és most mégis mintha először lenne itt! Fekszik, nem kívánczik sehova, csak azt szeretné, ha sose lenne vége ennek a délutánnak, ha Péter átforrósodott karja mindig odasimulna az ő karjához. Felnyitotta a szemét, és tekintetük megint összetalálkozott. Péter arcán is ugyanaz a meghatott mozdulatlanság ült, mint az övé.

Megfordult, arcát a karjába temette. Péter is megfordult, a lány fejéhez dugta a fejét. Mari odafordította hozzá az arcát.

– Mi baj? – kérdezte Péter.

– Nagyon szeretlek – suttogta.

Strand után nem volt kedvük hazamenni. Éhesek sem voltak, hiszen kétszer is megfordultak a lángososnál. Kézenfogva csavarogtak a városban. Péter a vállán cipelte a jókora sportzsákokat, ha elfáradtak, leültek egy-egy kerítésszélre vagy a templomtéri padokra. Mari izzó bőrén még a délutáni napot érezte, a langyos este jólesően hűtötte kipirosodott arcát. Szürkés-kék volt a tér, a kerek, hosszú lábú akácfa még virágzás előtt. A park fenyőin világoszöld, új levélpamacsok. Ültek a padon, Péter halkán szuszogott a lány vállán, mint aki mindjárt elalszik. Mari szeme a nagyáruházzal vonalzóval meghúzott bordó falait, ponyvával árnyékolta nagy kirakatait pásztázta.

– Ha nem volna nálunk ez a cucc, beülhetnénk valahová. Szeretsz táncolni?

– Hát... tudod... nem annyira. És te? Te szeretsz?

– Szeretek, tulajdonképpen. De mindig olyan srácot fogok ki, aki nem szeret. Ez már hagyomány.

– Azért, ha kedved van, elmehetünk. Veled mindenhova, tudod? Igaz, hogy most nagyon kikészültem. A forgatás sok-

ba került. Imrének sincs pénze, minden kell a lakásra. Feles-be vettük a filmet, de így is tele vagyok adóssággal. És még a laborálást ki se fizettük.

– Adok én pénzt, ha kell. A fele fizetésemet mindig anyu-nak adom. Akármikor visszaad belőle, amennyit csak akarok.

– Ne butáskodj, majd még tőled kérek! Épp elég baj, hogy nem tudtam semmi ajándékot hozni, most meg itt élősködöm a nyakadon. Majd a nyáron, ha kirúgnak megint a felvételin, beállok melózni a tsz-be. Erzsí is ígért valamit a szövetkezethnél. Ha meg fölvesznek, akkor nem is tudom, mit csinállok. Akkor tulajdonképpen még több pénz kellene. Arra gondoltam, hogy be kéne kerülni valahogy a filmgyárba. Statisztának vagy világítónak vagy bárminek. Ott jó pénzeket adnak. Persze most laknom sincs hol Pesten. A főiskolán biztos megismerkednék valakivel, aki bevisz. Dezső is hány-szor ígérte, de ha konkrétan akartam venni, sose lett semmi a dologból.

– Nagyon link az a Dezső. Csak azért vállalta el a művelődési házat, hogy Imrét bosszantsa. Ha nem tudná, hogy Imrét üti ki vele, szóba se jönne nála a dolog. De így mind-járt lát benne valami fantáziát.

– Nekem elmondta egyszer, hogy mért érdekli a politika. Már olyan szempontból, hogy a politika a hatalom tudománya, és ő tulajdonképpen hatalom nélkül semmit sem tud megcsinálni abból, amit akar. De ha mondjuk, odaadnák neki próbaképp Várhelyet, hogy minden úgy történne ott, ahogy ő akarja, akkor ki tudná fejteni a tehetségét. Szóval valami zavaros dolgot adott elő, hogy ő hatalom nélkül mű-faj nélküli művész. Mert ahogy a szobrásznak kő kell ahhoz, hogy szobrász legyen, neki hatalom kellene ahhoz, hogy a terveit megcsinálja. Marha jót mondott. Fesztiválvárost akar csinálni Várhelyből. Részletesen végigvette, hogy mi kell egy fesztiválvároshoz, és hogy Várhelyben mindez együtt van.

- Mért, mi kell szerinte?
- Nem fogod elhinni, hogy mi az első feltétel szerinte.
- Mi? Szálloda?

- Fenét! Víz. Víz kell hozzá, mert az emberek a vízben az élet szimbólumát látják. Például Cannes-ban, Velencében ott van a tenger, Karlovy Varyban a forrás, a gyógyvíz. És Várhelynél itt a Duna. Érted? Állítólag a Duna itt a legszelebb, és a város egész szépségét a két folyónak, a Dunának és a holtágnak köszönheti. És a holtág korzóján a régi palotasort kellene Dezső szerint átalakítani fesztiválközponttá. Felépíteni mellé egy kommunikációs központot tiszta üveg-ből, és már minden együtt is volna. És még tudod mi kell? Az, hogy legyenek papok. Szóval, hogy direkt jó, ha van egy nagy bazilika vagy püspöki katedrális, vagy apácák vannak, mert nincs nagyobb kontraszt, mintha egy filmfesztivál közönsége közé néhány libegő apácafátyol vagy papi selyemszoknya vegyül. Az akkor már biztos, hogy világszám. És Várhelyben ez is együtt van.

- Honnan szedi ezt a sok marhaságot? Víz meg papok, hogy jön ehhez a filmfesztivál? Azért ez a Dezső nem egészen normális.

- Áh, szóval... túl sok Fellini-filmet látott, szerintem ez a nyitja az egésznek.

- Mit látott?

- Fellinit. Fellini olasz filmrendező, nála sétálnak mindig a tengerparton a nagy mellű nők, és suhannak az elegáns autók. És közöttük a hosszú szoknyás papok vagy fityulás apácák. Egyébként annyi tényleg van a dologban, hogy Várhely jó hely, és nagyon szép. Emlékszem, amikor először jártam ott, én is csak kapkodtam a fejem. És ha a Duna felől tényleg lehetne mozogni, szóval, ha az a része is kiépülne, lehetne akár világváros is.

- Én nem szeretném, ha olyan nagyon kiépítenék, ha sokemeletes, nagy házak lennének benne. Várhelyben a kicsi házak a jók, hogy olyan kicsinyek. Az egy-két emelet éppen

elég. És ha nagyobb lenne a nyüzsgés, akkor nem lenne olyan jó járkalni benne, hogy az ember a szűk kis utcákban félórát kóborolhat, amíg összefut valakivel.

– Na, azért van ott is élet. Nem ismered a Riót. Ott aztán nem kell attól tartani, hogy magadra maradsz.

– Rió? Merre van a Rió?

– A vasútállomás környékén. Azért hívják Riónak, mert sok ott a brazil. Tudod, tele van cigányokkal, lovas kocsik állnak a kocsmák előtt, a kocsin dunyha, benne a fiatalasszony négy-öt gyerekkel, ott szoptat, etet, onnan kiabál az urának, hogy hozzon ki egy korsó sört vagy egy zacskó savanyú cukrot. Szóval azt a részt nyugodtan föl lehetne építeni, hogy város legyen, és ne nyomornegyed. Azokért a kis házakért nem volna kár. A piactér, a vásártér is ott van. Nem a városi piac, hanem ahol a marhavásárt meg a búcsúkat tartják. Le van rakva bazáltkockákkal és minden sarkán kocsmá van. Mögötte a vágóhid, a húsgyár, meg mindenféle kis kócerájok. Arra lakik Erzsébet is. Szóval oda akar Dezső is világvárost rittyenteni, ha neki adják majd Várhelyt.

– Arra várhat.

– Mért? Beépül itt a művházba, eljár mindenféle értekezletekre, beszél itt is, ott is. Szerintem a Dezső meg tudná annyira bolondítani a főnököket, hogy odaadják neki a várost. Nem féltém a fiút.

Förlálltak, Mari leporolta a szoknyáját. Összekapaszkodva, lassan elindultak hazafelé.

Hajnalban Mari motozásra ébredt. Anyja már nem volt az ágyban. A kinyitott szekrényajtó mögött öltözködött, tempolomba készült. Mari álmos volt, mert későn értek haza, a sétálásban megéheztek, hozzáfogtak enni. Mari tojást sütött, teát főzött, újhagymát hozott a kertből. Aztán vacsora után még sokáig ültek a konyhában. Csókolództak, beszélgettek, megint csókolództak. Péter le akarta oltani a villanyt, de

Mari félt, hogy édesanyja azonnal felkelne és kijönne, ha észrevenné, hogy odakinn sötét van, és a lány nincs mellette a dupla ágyban. Elgyötörve, izzó arccal törődtek bele végül is, hogy nem tehetnek okosabbat, legjobb lesz, ha mindenki a maga külön ágyába bújik.

És most fölveszi anyu a fekete szövetroháját és a fekete fűzős cipőjét. A ridikül már a szárnyas tükör előtti asztalkán feküdt a fekete, vasárnapi fejkendővel és az imakönyvvvel együtt. A drapp ballonkabát is a fogason, a szekrény szélére akasztva. „Templomba megy. Itt hagy minket magunkban.” Becsukta a szemét, nehogy észrevegye, hogy ébren van. És olyan jól sikerült tettetnie az alvást, hogy mély, szinte eszméletlen álomba zuhant.

Este, lefekvés után is többször eszébe jutott, milyen elképesztő, hogy Péter ott fekszik a konyhai ágyon. Milyen furcsa, hogy itt van, itt, ahonnan olyan messze volt, és ami olyan messze volt tőle! Ha arra gondolt, hogy nemrég hogyan kínlódott ugyanebben a szobában Bandi és Varga miatt. És most itt van Péter, és minden egész más. Nem kell többé várakoznia, nem kell megalázottan ábrándoznia valakiről, aki talán kineveti őt. Milyen nyíltan, milyen gondtalanul tudja mondani Péter, hogy „szeretlek”! Semmitől sem tart, nem biztosítja be magát, nem akarja magát nála különbnek mutatni. Eddig minden fiú, még Bandi is, igyekezett érzékeltetni vele a fölényét, a maga módján rendelkezni akart felőle. Péter miért nem olyan? Talán, hogy még fiatal? De hát sokkal fiatalabb srácok is kísérgették őt annak idején bálról vagy az inasiskolából, moziból haza. Vagy félszegek voltak, vagy nyeglék. De ilyen nyíltan, ilyen jókedvűen senki soha nem beszélt, senki soha nem szerette. Igaz lehet ez? És meddig tarthat így? Vajon nem csak azért ilyen Péter, mert nem gondolja komolyan az egészséget? Annyi terve van, de még sosem vetette föl, hogy velük mi lesz. Beszél arról, hogy ha fölveszik Pesten a főiskolára, majd ezt csinálja, meg azt. De hogy Mari akkor hol lesz, arról semmit se mondott. Ó, már

kezdett volna rosszkedve lenni, hirtelen annyi mindent érzett kétségesnek, hogy jobbnak látta minél előbb elaludni.

Péter csókjára ébredt. Ott ült az ágyán kigombolt ingben, ahogy felkelt. A lány magához ölelte a fejét. Mintha még mindig aludna, és csak álmodná az egészet, úgy engedte be az ágyába.

– És ha anyu vissza találna jönni? – kérdezte halkán.

– Ráfordítottam a kulcsot – hangzott ravasz elégedettség-gel a válasz. – Mennyi idő múlva jön meg?

– Félóra, óra. Hajnalban rövidek a misék, de a busz ritkábban jár – suttogta Mari. Péter arca fölötte nevetett.

A vasárnap délelőttöt is a strandon töltötték. De most nem volt olyan jó, mint előző nap. Megtelt a park, a padok, a napozóágyak, megteltek a medencék. Tele volt minden ismerősökkel, a volt iskolatársaival. Mindenki köszönt, beszédbe elegyedett Marival, de értetlenül nézett Péterre. Kérdezni nem kérdeztek semmit, mégis majd átbökték a szemükkel a fiút. Sokat látták Marival Bandit, nem tudtak mindjárt napirendre térni a változáson. De Péter nem sértődött meg a kétértelmű pillantásoktól, mosolygott, bemutatkozott, látszólag egyáltalán nem zavarta az egész. Marit annál jobban. Attól tartott, hogy nemcsak a változásnak, de Péter személyének is szól a rosszallás. Hogy látszik rajta, hogy fiatalabb, mint ő, hogy diákféle, hogy nem hozzávaló. Nem tudta lekötni most semmi, amit egyébként pedig annyira szeretett: a heves, délelőtti napsütést, a termálvíz kellemes melegét, az úszómedence hideg, kék vizét. Nem volt türelme feküdni a napon. Menni, menni akart innen. Péter, úgy tűnt, jól érzi magát, de mikor Mari indulni készült, szívesen beleegyezett, hogy pakoljanak.

– Olyan szemetek az emberek! – dohogott a lány, mikor már kint bandukoltak a forráságot okádó aszfalton, a ritkás

akácfák árnyékában. – Úgy néztek ránk, mint borjú az új kapura.

– Engem nem zavart – mondta Péter. Majd megszokják, hogy együtt lássanak. Tíz év múlva már senki sem csodálkozik rajtunk, lefogadom.

– Tíz év! – sóhajtott Mari. – Hol leszünk mi tíz év múlva!

– Hogyhogy hol? Hát itt! Vagy másutt, de együtt, az biztos, arra mérget vehetsz.

Épp ez volt, amire Mari nem vett volna mérget. Nagyon tetszett neki Péter, nagyon jó volt vele, de a kételyek, amiket különböző terveik, különböző helyzetük ébresztett a lányban, minden jelentéktelen külső indítékra felburjánzottak. Félt attól, hogy nevetségessé válik, mert ilyen „tejfelesszájú” udvarlója van, ahogy Varga mondta, félt attól is, hogy lesír róla, hogy nem illik a főiskolás Péter mellé. És félt attól is, hogy ez egyszer Péternek is eszébe juthat. Mert vagy vak, vagy teljesen másképp gondolkodik, mint ő, ha nem jön előbb-utóbb erre a gondolatra. De hát mi járhat Péter fejében, hogyhogy nem zavarják őt ezek a dolgok? Lehet ennyire naiv vagy ennyire szerelmes valaki? És ha egyszer kinyílik a szeme? Vagy valaki felnyitja? Mindez gondterheltté, sőt ingerültté tette, és ezt Péter is hamarosan észrevette rajta.

– Téged nem zavarnak ezek a dolgok? – kérdezte megint. – Nekem nem megy ki a fejemből.

– De mi, kicsikém? Hiszen nem történt semmi. Jó kisvárosi szokás szerint megnéztek és kész. Ne félj, téged is megnéznek majd, ha eljössz velem haza! Ó, még jobban is, lehet, hogy még kérdezgetnek is tőled mindenfélét. Akkor mi lesz, ha már ezt is mellre szívod?

– De igazuk van. Tulajdonképpen igazuk van, amikor így furcsálkodnak rajtunk. Mert egyrészt én nem vagyok diák, nem vagyok főiskolás, és az látszik is rajtam. Látják, hogy nem illünk össze.

– Ki mondta ezt neked? Ki mondta neked, hogy nem il-

lünk össze? Sőt. Szerintem épp azt nézték, hogy milyen szépek vagyunk együtt. Nincs nálunk szebb, az biztos – nevetett. – De nálad biztos nincs, kicsikém. Téged nélkülem is ugyanígy megnéznék, az hétszentség. Hát most legalább engem is lesnek. És legföljebb irigykednek. Azt mondják, hű, ez a ronda paszulykaró, milyen jól kifogta. Övé a legjobb nő a strandon, hogy rúgná meg a macska! És én akkor kihúzó magam, és büszke vagyok, és nagyon is örülök, hogy ennyire irigyelnek.

– Ó, hogy tudsz ennyi butaságot összehordani? – nevetett bosszúsan Mari. – És nem ismered ezeket az embereket. Ezek jót még akkor se gondolnának rólunk, ha valóban úgy volna minden, ahogy mondod. De hát nincs úgy, mert én nem vagyok szép, nem vagyok csinos, még csak öltözködni se tudok, csak azért látsz olyannak, mert szeretsz. És attól félek, hogy egy szép napon majd felnyílik a szemed, és az mondod magadban, hogy hogy került ide ez a ronda, tenyeres-talpas, tudatlan csaj, és úgy faképnél hagysz, hogy csak úgy porzik. – Nevetett, de a szeme komoly volt, és ezt Péter is észrevette.

– Elképesztő. Mikor találod ki ezeket? Tenyeres-talpas? Esküszöm, te még nem láttál tenyeres-talpas nőt! Na várj csak, majd mutatok neked. Majd szólok, ha látok egyet! És hogy lennél tudatlan! Bár én tudnék annyi mindent! Hisz nem az iskola számít! Ó, és ráadásul iskolába is jársz, és a kisujjadban van a varrás meg a kert meg mit tudom én még mi minden. És sokat keresel, és kereshetnél még többet is. Hát éppen én vagyok élhetetlen és tudatlan melletted. És két évig hiába jártam ezt a hülye iskolát, nem érdekel az egész, nincs egy rendes szakmám, csak filmezni akarok. Pedig akkor még újabb négy évig leszek léhűtő és ingyenélő, és nem tudlak eltartani, és nem lesz se lakásom, se fizetésem, és te egy szép napon megunod, hogy egy ilyen éhenkórással járj, és ott hagysz. Ez valamivel reálisabb fenyegetés, azt hiszem. – Magához húzta a lányt, és a szemébe nézett.

– Dehogy hagylak! – morogta szégyenlősen Mari, és hirtelen nagy kedve lett hallgatni, hátha Péter elmondja, mégis hogy képzei a sorsukat, és mi lesz vele, ha ő Pesten tanul.

– Hát ne is, mert azt nem élném túl. Érted? Meg tudod érteni?

– Igen. Nagyon szeretlek, de attól félek, hogy nem vagyok hozzád való, hogy nem vagyok olyan, amilyen melléd kell, és amilyennek képzelsz.

– Hagyd abba, hagyd abba, mert nem türtőztetem magam tovább – mondta Péter a kipukkadásig komoly arccal, fenyegetően. – És itt azonmód megöllek. Féltékenységből. Azt fogom mondani, hogy féltékenységből. Othello óta ez enyhítő körülménynek számít. Tudod, ki az az Othello? Na látod, szóval itt helyben. Jó lesz? Vagy pedig nem gondolsz többet ilyeneket. Én tudom, hogy ez így jó, és így kellett, hogy legyen. És húsz év múlva, mikor már unokáink lesznek, majd a fejedre olvasom újra, amiket most mondtál. Aztán szégyellheted magad a csöppségek előtt.

Átölelte, megcsókolta a lányt, és ennél alaposabban most nem lehetett volna befejezni a vitát.

Közeledett a nyár, közeledett a vizsgaidőszak. Péter tele volt a film utómunkáival. Sanyi „műtermében” vágták, ragasztották, vetítették újra és újra. Péter szerint sok minden hiányzott belőle, ha az eredeti elképzeléseket vesszük, de Imre elégedett volt. Az eleve adott töredékességet megpróbálta a film erényévé tenni. Az átmenetek nem voltak szépen felépítve, sőt, sok esetben nem is voltak átmenetek, de a pergő ritmus, a hasonló motívumok ismétlődése nyilvánvalóvá tette, hogy mit akar jelenteni a film. Először hangcsíkot akartak készíteni hozzá, de a történet szögletességét látva Imre a zene mellett döntött, hogy még jobban hasonlítson a némafilmkorszak burleszkstílusára a játék. Kockák kivágásával például teljesen régi stílusúvá tették az ápolónők be-

vonulását, és felgyorsították azt a részt is, amikor Dezső, aki vastag, fekete keretes szemüveggel igazi tudós fafej volt, magyarázza a tennivalókat. Így a gépiesség és az önkényesség, de a kiszolgáltatottság is elég groteszkül jelent meg. Ezzel szemben valósággal lassítottak tüntek Péter kedvenc részei, például amikor egy tűből a kémcsőbe csepeg a vér, vagy amikor Röfi a gumicsövet nyeli. Az öklendező arcot, könnyes, nagy erőfeszítéseket tükröző szemeket Péter szinte másodpercről másodpercre feltérképezte. Lassú rész lett Sanyi kitakarása is. Nagyon jól sikerült az a képsor is, amikor Teri sebtiben bevarrta Erzi hasát – persze a takaró fedezéke mögött. Mari szinte napról napra látta a dolgokat, Péter el is mesélte neki, mit hogyan akar, mégis, mikor végre elkészültek, éppúgy dőlt a nevetéstől, mint aki először látta a filmet. Vagy még jobban, hiszen tudta, miből lett, hogyan lett. Nagyon tetszett mindenkinek, szinte biztosak voltak benne, hogy Pétert felveszik a főiskolára.

A baj csak az volt, hogy evvel a filmmel kellett volna pályáznuk a tájvédelmi táborozásra is. Végül Imre úgy próbálta átvágni a gordiuszi csomót, hogy megszervezett egy nyilvános vetítést, amire lehívta az amatőrfilmes-szövetség és a Népművelési Intézet egy-egy munkatársát is. Afféle vi-taest lett volna ez, mielőtt még Péter bevinné a tekercset a főiskolára. Nagyon kiszámított volt az idő, mindent sebtiben kellett elintézni.

A nyilvános vetítést a művházban egy klubnapon rendezték meg. A népművelő meg is érkezett – együtt végezték az egyetemet Imrével, kicsit látogatóba is jött –, de az amatőrfilmes, a tulajdonképpeni szakértő nem futott be. A *Keresztmetszet* – ez lett a film címe – ismét nagy sikert aratott, de elsősorban a klubtagság körében. A népművelő nevetve csóválta a fejét. – Lehet, hogy a főiskolán sikere lesz, de nálunk ez túl merész. Jobb is, hogy nem külditek be.

– Minden kiderül ebből a filmből fiúk, csak az nem, hogy tudnátok-e jó dokumentumfilmeket csinálni? Egész másról

volt szó, amikor ezt a kiírást készítettük. Mindenekelőtt a hitelesség, az epikus alkat, a nyugodt, tiszta kameramunka a döntő szempont. Szerintem film nélkül még több esélyetek van arra, hogy meghívjanak benneteket a táborba, mint ha beküldenétek. Ezt a filmet legalábbis. Ezekkel a kapkodó képsorokkal, képtelenség.

– De hisz mi vágtuk ilyenre utólag. Mert a némafilm stílusát akartuk felidézni – magyarázkodott Imre.

– Sikerült – nevetett a népművelő. – Már ami a kezdetlegességet illeti. Jaj, Imre, teneked sosem nő be a fejed lágya! Éppolyan naiv vagy, mint az egyetemen voltál. Értelemszerű, hogy dokumentumfilm kiírásra dokumentumfilmet kell beküldeni, nem? Én elhiszem, hogy ez afféle művészi etüdnek nem is olyan rossz. Ha már kórházat akartatok, lehetett volna arról is filmet küldeni. De akkor tessék beszerezni egy valóságos kórházat, ahova beengednek benneteket, és dokumentumot készíteni egy napjáról, mondjuk. Ez csak ötlet. Világért sem mondom, hogy kezdjétek most hozzá! Csak éppen példát hoztam fel arra, amit mi várunk a pályázóktól. De ha ez nem megy, vagy bonyolult, akkor kisebb fába kellett volna vágni a fejszét, és mondjuk egy eladónő egy napját lencsevégre kapni. Vagy mit tudom én, két utcaszeprőt. De sokat akar a szarka, és nem bírja a farka. Művészfilmet akartatok csinálni, és még amatőrfilmnek sem tudom elfogadni.

Mondani sem kell, milyen hangulat volt a Csigában vetítés után. Imre hazament ugyan a népművelővel meg néhány üveg borral Jutkához. De a visszamaradt hadak nagy orrlógatással és dühvel ültek együtt. Különösen Péter volt letörve.

– A főiskoláról is kívágnak vele – hajtogatta, és Mari alig tudta meggyőzni, hogy azért csak küldje be, próba-szerencse, más film úgy sincs kéznél, és neki nagyon is tetszik. Aki nem veszi észre, hogy miről szól, az fafej. Jobb száz dokumentumfilmnél. Talán a túl sok érv tette, de Péter továbbra is vigasztalanul ült a tükör alatt, és a márványasztalkán

heverő filmdoboz tetején kavarta a kávéját. Rég kihűltett már, de Péter egyre csak kavargatta, mint aki sosem akarja meginni.

Végül is Erzsi mondta ki a döntő szót filmesügyben.

– Ne búsulj, haver, ha nem tetszik nekil, nyalják ki a... nem igaz? Nem vagyunk mi sem tök hülyék, ebben bízhatasz.

Nevettek, de a kő nem akart leesni Péter szívéből. Elinultak hamarabb, mint ahogy szoktak, mert Péter útba akarta ejteni Sanyit, hogy beszámoljon neki a legújabb fordulatáról.

A festő nem volt egyedül. Magas, szőke lány kente a zsíros kenyereket az ágyra terített vacsoraasztalnál. Sanyi zöldhagymát pucolt.

– A legjobbkor jöttök, gyerekek. Mari, bemutatom neked a pótmamámat: Marianna, légy szíves, tedd le a kést, töröld meg a kezed a kötődbe, és mutatkozz be! – Mariann fintorogva engedelmeskedett Sanyi parancsának. Kezet fogott Marival. Péternek két puszit adott, aztán visszament a heverő melletti zsámolyra. – Négy szelettel többet kérünk – parancsolt Sanyi –, vendégeink vannak, ha nem vetted volna észre!

Mariann visszafordult, ráöltötte a nyelvét, aztán hozzáfogott további karéjakat szelni. Péter már a népművelőnél tartott, Mari ostobán ácsorgott a műteremben. A heverőre leülni nem akart, leborult volna róla a vacsora, segíteni nem tudott, fel volt pakolva mindenféle szatyrokkal, hiszen már vasárnap este is Várhelyben aludt, Liviéknél. Hallgatta hát Péter kapkodó beszámolóját.

Sanyi dühös lett. Szívvel-lélekkel a film mellett volt, megpróbálta Pétert meggyőzni, hogy egy marha véleménye még nem a világ, és aligha akad több ilyen ökor, aki még azt sem veszi észre, hogy tulajdonképpen mit lát. Mariann közben elkészült, kiment kezét mosni, és magával hívta Marit

is, hogy hozzák be a szárítóból a székeket. Becipelték a két rozszant karszéket, de Sanyi és Péter teljesen közönyösek voltak most a kényelem és a mindennapi élet minden jelensége iránt, letelepedtek a földre, a rongyszőnyegekre, és úgy ettek, hogy közben egyre a filmről vitatkoztak. Péter már teljesen osztotta a népművelő véleményét, és biztos volt benne, hogy a főiskolán is rossznak találják majd a *Keresztmetszet*-et. Hiába próbálta Sanyi kizökkenteni, minden józan érv lepergett róla, bánatos és csüggedt mozdulatokkal ette a kenyeret, hagymát. Mari és Mariann többnyire hallgattak, annál is inkább, mert ha Mariann megszólalt, ha bármit próbált kérdezni vagy mondani a filmmel kapcsolatban, Sanyi azon nyomban ledorongolta, elnémította. Mari kényelmetlenül érezte magát, de a kerek arcú, magas, szőke lány csak mosolygott, és megrándította a vállát.

– Hát én csak úgy mondtam – tette hozzá halkán, de Sanyi vadászkutyahallással erre is felkapta a fejét, és most sem késlekedett letorkolni:

– Há te csak ne mondj semmit! Jó? Semmit.

Megvacsoráztak, Mari és Péter indulni készült, de Sanyi felajánlotta nekik, hogy töltsék a műteremben az éjszakát, ő majd hazakíséri Mariannt, és nála alszik. Mariann egy percre még tiltakozott, hogy a házínénije biztos észreveszi, és akkor lesz megint cirkusz holnap, de Sanyi kérlelhetetlen volt.

– Jó, akkor majd nem hozzád megyünk! Valaki csak behív erre az éjszakára... – Fölényesen nevetett.

Egy-két perc alatt összeszedte magát. Marianna még fel sem ocsúdott, már az ajtóból sürgette, hogy jön-e, vagy itt hagyja őt is a fiatalokkal. Mari még át sem gondolhatta, hogy mit mond majd édesanyjának, meg mi lesz, ha hiába várja haza éjszakára, már el is búcsúztak, és eltűntek. Pétert ez a fordulat végre kizökkentette a rosszkedvéből.

Mari sokáig nézelődött Sanyi polcain, asztalfiókjában, de ébresztőórát nem sikerült találnia. Péter szerint fölösleges is, inkább maradjanak ébren egész éjszaka. De a lány attól tartott, hogy a tegnapi éjszakázás után – Líviéknél sokáig beszélgettek, Péter még éjféltajt sem akart hazamenni, végül is ott aludt a kanapén – elalusszák a reggelt. Péternek nyolctól órája volt, és még a jegyzeteiért is haza kellett futnia a kollégiumba. Arról nem is beszélve, hogy ha ő a nyolc harmincas vonatot lekési, csak három óra felé ér haza – egész délelőtt nem indult vonat, ami megállt volna Helyénkőn –, tehát nemcsak édesanyját idegesítené föl, de még a munkahelyéről is elkésik.

Aggodalma végül valóban fölöslegesnek bizonyult. Sanyi ágya túl keskeny volt kettőjüknek, s mivel Mari került a fal mellé, nem tudott kényelmesen forogni, a kezét sem tudta kinyújtani, pedig úgy szeretett aludni, oldalt fordulva, kezét maga elé nyújtva, így hát gyakran felébredt. Hajnalban, mikor világosodni kezdett, félóránként nézte az órát.

Péter úgy aludt, mint egy kisgyerek. Mari figyelte sötét pillájú arcát. Nyugodt és derűs volt. Arra gondolt, hogy ez az első éjszaka, amit végig együtt töltöttek. A fiú arcára simította az arcát, óvatosan megcsókolta, nehogy fölébredjen. Elmosolyodott, fejét a falnak támasztotta. Mennyi minden történik két nap alatt, mikor így együtt vannak! Otthon mintha csak átaludná a hétköznapiakat, semmi említésre méltóra nem emlékszik, de mikor hét végén Péter megjön, vagy utazik Várhelybe Péterhez, megbolydul a világ. Utólag végigsorolni is lehetetlen, hol mindenütt voltak, mennyi mindenről beszélgettek. Most először gondolt kis vágyakozással az otthoni csendes életre. Ideje hazamenni, már nem bírná sokáig.

Mikor előző este Líviéknél beszélgettek, Péter is azt mondta, hogy szinte álomban tölti az időt, amikor Mari nincs vele. Sehova sincs kedve elmenni, senkivel nincs kedve beszélgetni. Vagy tanulni próbál a kollégiumban, vagy a

főiskolán üldögél, jár-kei a többiekkel egyik teremből a másikba, egyik óráról a másikra, és egyre csak a hétvégét várja. Csak Sanyihoz jár el esténként, de nála is többnyire hallgat, nézi, amint a festő a képeit bütyköli, aprólékos gonddal faragja, ragasztja a vásznaira a furcsa domborításokat. Kívágja kartonpapírból a szükséges alakokat, aztán hátulról a vászonra ragasztja, benedvesíti, majd lepréseli úgy, hogy a vászon felvegye az alatta lévő formákat. Miközben ezekkel bíbelődik az enyvszagú, elrontott és eldobott papír- és fadarabokkal teli műteremben, egyedül csak ő látja maga előtt a készülő kép majdani színezését, különleges hatást adó, plasztikus szerkezetét. Órákig dolgozik egy-egy részleten, közben legfeljebb káromkodik néha. Nincs reggel, nincs este, nincs éjszaka, míg el nem készült, amibe belekezdett. És lehet, hogy mikor látszólag minden a helyén van, ahelyett hogy hozzálatna a festéshez, fogja és kidobja az egészet. Aztán hirtelenjében összeszedi a motyóját és elmegy. Vagy vele megy te is, vagy maradsz, amíg kedved tartja, s mikor eluntad a várakozást, bezárod magad mögött a műterem ajtaját, és a kulcsot az ajtófa tetejére dugod. Hogy Sanyi mikor kerül újra elő, ki tudhatja? Egy óra vagy csak néhány nap múlva, kérdés. Elkóborol, mint a macska.

De Péternek most éppen ilyen barátira volt szüksége, akivel nem kell beszélgetni, de aki mégis ott van. Annyi feszültség és várakozás volt az életében, amikkel szemben tehetetlennek bizonyult, és egyetlen, amit mégis csinálhatott, hogy kivárja a szükséges időt. Egész héten várta Marit, és még a hétvégeken is várta az újabb felvételi papírt. Kétségek között, hiszen a beküldött film elbírálása dönti el, hogy sor kerül-e az utolsó vizsgafordulóra, vagy már be sem hívják. És emellett nyakán voltak a vizsgák, a szemináriumi dolgozatok. Ha felveszik, nem érdekes az egész, de ha nem veszik föl, és véletlenül megvágják valamiből? Tanulni se kedve, se ereje nem volt, mégis tanulnia kellett volna. Hurcolta hát magával a könyveit, jegyzeteit, ült velük Sanyi

műtermében, ült a Csigában és a strandon, de ettől nem lett sokkal okosabb.

– Utoljára jelentkeztem a főiskolára – bizonygatta néha a lánynak. – Ha most nem vesznek föl, elvégzem a tanítóképzőt, és összeházasodunk. Felköltözünk Pestre, és elmegyek a filmgyárba világosítónak. Majd csak kialakul valahogy a dolog.

Mari zavarosnak érezte ezeket a terveket. Hogy bírának Pestre költözni, se kutyáju, se macskájuk nincs ott, az albérlet pedig ott a legdrágább? Ha elmegy Péter világosítónak, akkor minek végzi el a tanítóképzőt, és ha elvégzi, mért akar világosító lenni? Ha ennyire nem tud szabadulni a filmtől, mért nem akar többet jelentkezni a főiskolára? De ha jelentkezik, és fel is veszik most, vagy esetleg jövőre, akkor mi lesz velük?

De ezeket a kérdéseket nem akarta feltenni jóformán még magának sem, nemhogy Péternek. Jobb volt most semmire sem gondolva örülni egymásnak, örülni annak, hogy hétről hétre találkoznak. Érezte, hogy Péter éppúgy ki van szolgáltatva ennek az érzésnek, mint ő maga, és akkor úgysem számítanak az előre kialakított tervek. Úgyis hiába határozzák el, hogy ezt csinálják meg azt csinálják, hogy ezen a hétvégén nem találkoznak, mert csütörtökön már egyik sem bírja tovább, és Mari hosszú leveleket ír, ami csak hétfőn érkezik meg, Péter pedig táviratozik, és újra együtt vannak.

Fél hétkor felkeltette Pétert, de a fiú hallani sem akart a fölkelésről. Mosolyogva szorította magához Marit, és hiába tiltakozott, hogy mi lesz, ha Sanyi váratlanul mégis hazajön, evvel csak azt érte el, hogy Péter kulcsra zárta az ajtót.

– Egyébként is több esze van annál, semhogy ilyenkor ránk törjön – mondta.

Mari már a vonaton – amit végül mégis sikerült elérnie – megpróbálta felidézni magában, hogy milyen is Péterrel.

De semmire sem emlékezett. Furcsa volt, hogy Bandi vagy Varga bármikor előtte volt, tudta róluk, hogy milyenek voltak azokban a pillanatokban, de Péterről szinte semmi emléke sem maradt. Csak az, hogy nagyon jó vele, hogy mosolygós, hogy gyöngéd. Saját magára sem emlékezett, nem tudta most, néhány órával később sem felidézni az együttlétüket. Csak a tagjaiban érezte az összecsomósodó zsibbadtságot, áramütéshez hasonló borzongást, ha a fiú arca vagy elejtett szava eszébe jutott.

Mért olyan elviselhetetlen már most, néhány perccel elválásuk után is nélküle? Hogy lehet ilyen kiszolgáltatva, ennyire egymástól függve élni?

Tanulni nem tudott, a figyelme szétszórt volt, az egyetlen, ami úgy-ahogy ment, a beidegződésse vált varrodai munka volt. Az szinte pihenést jelentett, a terem állandó, halk zúgása elhallgattatta az idegeit, szinte magától járt a keze, miközben el-elmosolyodott valamin, ami Péterről eszébe jutott.

De hát meddig lehet így, ilyen felfokozott vágyakkal és várakozással élni? És mi lesz utána? Mert az aligha valószínű, hogy egy életen át, vagy akár csak éveken át tartson ez a kétségbeesett egymást keresés. Mi lesz ennek a vége? – kérdezte magában szorongva. És csak Péter szavaiban bízhatott, ha jó választ akart a kérdésére:

– Hogyhogy vége? Ennek nem lehet vége, csak ha meghalunk.

Végre megérkezett a felvételi papír: a *Keresztmetszet*-et elfogadták, és behívták Pétert a teljes vizsgabizottság előtti utolsó fordulóra. Ezen már csak kétszer annyian voltak, mint ahány bekerülhet, a fiú esélyei tehát megnövekedtek. Madarat lehetett volna fogatni vele. Tudta, hogy minden eddigi küszködése hiábavalóvá válhat még az utolsó alkalommal is, mégis felszabadultan nézett a dolgok elébe. Az

volt a kabalája, hogy ha elfogadják a filmjüket, akkor őt is felveszik.

Június elején Mari ismét szombatra kért szabadságot, mert Péter haza akarta vinni, hogy megismerje a szüleit, a szűkebb szülőföldjét. Édesanyjaék egyre türelmetlenebb levelekben sürgették hazajöttét, mert húsvét óta nem járt otthon. Mentsége volt éppen elég, hiszen a film, a felvételik és az év végi vizsgák, szigorlatok mind külön-külön is elvették volna az idejét, ha éppen nem az együttléteik vették volna el.

Mari még péntek este elutazott Várhelybe. Vitt egy blúzt Lívinek. Legutóbb, mikor a varrodában megtartották a szokásos maradékvásárt, Mari vett a drága svájci batisztból egy szép zöld-piros, apró kockás blúzanyagot, hogy valahogy viszonozza a sok, Aranka néniéknél töltött éjszakát, a sok vendégeskedést. Megbeszélték, hogy Lívi milyen fazont szeretne, és Mari délutánonként elkészítette a blúzt. Nem sok gondot okozott neki, hiszen a varrodában kiszabatta.

Szombaton hajnalban indultak. Kétszer kell átszállniuk, busszal, vonattal végigzötyögik a fél napot. Délután lesz, mire, a kis, nógrádi faluba érnek. Marinál alig volt csomag. Péter viszont vitt egy csomó szennyest meg a kabátját, a csizmáját, a téli gönceit, szóval félig hazaköltözött, mert legközelebb, év végén épp elég lesz a könyveket, a fényképezőgépet, a filmeket miegyebeket cipelni.

Meleg volt, a busz magas üléséből álmosan néztek ki az egyre-másra feltűnő és elmaradó falvakra. Nagy fenyőfáktól takart, gondozott kerítésű, régi házak. Könnyező lilium terebélyesedik a bejárat két oldalán. A szarkaláb kék fürtjei, a pünkösdi rózsák sokféle rózsaszínje. Mennyi munka és gond mindez! Mari kiesett mostanában minden efféléből. Annyira lekötötte Péter, hogy semmihez sem volt türelme. Otthon is az ő dolgaival volt tele a feje és semmi nem érdekelt, ami nem hozzá kapcsolódott. Édes-

anyja fejcsóválva nézte szórakozott arcát, figyelmetlen mozdulatait. Egyetlen dolog volt kedvére leánya megváltozott viselkedéséből: az, hogy Mari most többet adott magára. A rossz félcipők helyett vett végre egy magas sarkú nyári szandált, és a piacon egy bőr tornacipő felét egy csehtől. Fehér vitorlavászonból varrt magának nadrágot, és hozzá fehér pamuttrikót vett. A frufruját mindig levágta, nem lobogott a szemébe. Veron néni kezdte komolyan venni ezt az új kapcsolatot. Bár ilyet sose kérdezett volna a lányától, maga hamarosra tervezte a lakodalmat. – Lehet, hogy karácsonyra megesküsznek – gondolta, de ki nem mondta volna a világért se, amikor a szomszédasszony érdeklődött, hogy ki az a fiatalember, akit mostanában annyit látnak az Ibolya utcában.

Vác szeles, régi állomásán átültek vonatra. Lassan, zökögve furta magát a fekete kis szerelvény beljebb és beljebb a nógrádi dombok közé. Akácos végű, fészeres háztájik között, vadonzöld erdők alatt dübögött, nem is erőlködve, inkább erőtlenül, lendület, jókedv nélkül, ritkán fütttyentve egy-egy jelöletlen útkereszteződésnél, mint egy nehézkes és veszélytelen vén vadállat. Kifakult gazú, száraz ösvények vezettek a töltés mentén, vagy keresztelték a síneket itt is, ott is. Mintha megrozsdált volna az elhanyagolt, vasút menti föld, vöröslött rajta a szárazságot tűrő porcfű, a tarack elvetemülten életképes bozótja, s a zúzalék kövön is megélő útilapu. Lejjebb soványka szarkaláb, ványadt pipacs, vadrezeda igénytelen bugái, szappanfű, mohos kígyószisz. Aztán ahogy a valamely távolabbi faluhoz tartozó, de kies, lakatlan állomáskörnyék elmaradt, ismét erdők, szurdokok között haladt a vonat. Majd lemorzszolt kövű hegyoldalak, magas, szürke épületek között, ahol a por, a korhadtt fakerítések, a sivó szemét elárulta a régóta megtelepült ipart vagy bányát. Feketére égett, meztelen felsőtestű pályamunkások néztek villájukra támaszkodva a lassan elhaladó vonat ablakaira. Egymás között tréfás szót

váltottak, aztán ismét keresték az ablakokban az esetleg érkező ismerős arcokat. Mutogatás, kiabálás, integetés jelezte, hogy akadt is egy-egy hazatartó falubeli. Három óra is elmúlt, mikor a kis állomásépület táblájáról elolvashatták a nagybetűs falunevet: Gerec-Vetényes. Péter már az ajtóból integetett a szürke ingben, tányérsapkában tisztelő kövér férfinak. Lerakta a csomagjait a padra, aztán szemével Marit is hívta megindultak a vasutas felé.

– Jó fel vágy pákolvá – ölelte meg a férfi Pétert.

– Fel – felelte nevetve Péter.

– Hót emmeg... á menyásszonyká?

– Áz, áz... – nevetett a fiú maga is palócosan ejtve a szót. Mari elpirult, nem tudta, hová nézzen, az állomás gázos vörös salakjában turkált a cipő orrával.

– Kóróli Ferenc vágyok – nyújtotta a kezét a vasutas.

– Ennek á jófijúnák á sógorá. Reméllem, hámárosán megforgáthátom á kisásszonykát á lákodálombán! Há ugyan meghíttok.

– Meghíjjuk, Feri bóttyóm, meghíjjuk. Csák előbb még kell egy kis ez meg áz.

– Hót kell is – mondta a férfi. – Nem ke az illesmit elkapkodni. Vórd meg ámíg ányód összegyűjti a rejóválót. Még á tánullósnák se tesz jót á házasság. Hácsák nem muszój! Me ván ollán is, hogy muszój, igaz?

– Ott még ázért nem tártunk – mondta Péter, és kezdte összeszedni a holmiját.

– Ná, jó ván ákkor – mondta Feri bátyja, de mosolyogva hozzátette: – Te tudod! Me ásse báj há muszój. Nem envóná áz első eset á vilógon, de még itt á fáluban se...

– Hát isten áldja, Feri bátyám – mondta Péter búcsúzól, városi kiejtéssel. Kezet ráztak, Mari is kezét adott a férfinak, aki magához húzta, és két szúrós, izzadt puszit adott kétoldalt az arcára. – Heles kisjóny, ákórhol tánóltád is! – mondta Mari feje fölött Péterre kacsintva.

– Az hót. Ná, menyünk, mert sose érünk házá – szolt vissza Péter.

– Ereggyetek csák, máj örül anyótok.

Kis ideig szótlanul baktattak, csak amikor a forduló után eltűnt mögöttük a vasútállomás, szólalt meg Péter:

– Még most egy jó félórát gyalog utazunk. Nem vagy fáradt?

– Mondd úgy, mint az előbb beszéltél! – mondta neki Mari.

Péter kérdően nézett Marira, de aztán teljesítette a kérést.

– Nem vágy főrádt? Há? Me még odóbb ván az itt vágyunk.

Mari nagyot nevetett.

– Nem is tudtam, hogy tudsz így is beszélni. Mért nem mondtad soha?

– Jó vicc. Mért mondtam vóná? Hát ez csak természetes. Ászitted, én vágyok az egyetlen páló, áki nem beszélí az anyányelvét?

– Ha ezt Várhelyben hallanák!

– Hallották. Mikor gimnáziumba odakerültem, máshogy sem beszéltem.

Kezdték feltűnedezni az első házak.

– Na, már közeledünk! – sóhajtott Mari.

– Ez még csak Gerec – legyintett Péter, és lepakolta az út menti partra a holmiját. Ülünk le egy kicsit, mert majd beszakad a hátam!

– Add ide valamelyik táskád! Segítek – mondta Mari.

– Még csak az kéne! – Átölelte a lány vállát. – Míg élek, hallanám a faluban, hogy veled cipeltetem haza magam. De amúgy is dög nehéz mindegyik. Neked elég lesz a gyaloglás is hazáig. Jó húsz perc még az elágazástól Veté-

nyes. Nem ártott volna írni anyáméknak, hogy jöjjön ki értünk valaki taxival.

– Taxival? Hát ilyen kis faluban is van taxi? – álmélkodott Mari.

– Van hát. Négy-öt autó biztos van a faluban. Köztük az egyik unokabátyámnak is. Bányában dolgozik, Nosztrán, a kőbányában, ahol a vonat eljött.

Mari még mindig csodálkozva nézett, noha már értette, mit mond Péter.

– Várhelyben nem mondd az autót taxinak – jegyezte meg aztán mosolyogva.

– Mert ott nem is az – nevetett a fiú.

Kora délután volt, s noha szombat, kihalt és üres a falu. Meredeken sütött a nap, a házak közt állt a csönd. Péterről csorgott a veríték, de a jókedve nem hagyta cserben.

– Ná, né, az üngöd meg egy fácsáró víz – tapogatta meg az ágya, mikor beléptek a vadszőlővel befutott tornácra. – Hót mér nem á busszál jöttél, mégiscsak idehoz á hózá élébe!

Valóban, este és reggel busz jött Gyarmatról a faluba, de ahhoz Vácról Gyarmatra kellett volna menni, s akkor csak hat óra körül értek volna haza. Hiába Várhely és Gerec légvonalban nem több harminc kilométernél, ha van egyáltalán annyi is, de hogy a Duna meg a határ közbejön, körül kell utazni. Hamarabb eljut az ember az ország túlsó végébe, mint egyik szomszédos faluból a másikba, ha más vasútvonalon fekszenek, vagy – ne adj isten – a vasútvonalakon kívül esnek. Kis ország vagyunk, de a távolságok nagyok.

– Máj há táxit veszek – mondta Péter, miközben a télikonyhán át benyitott a régi tisztaszobába, amit most ő, a leggyakoribb „vendég” birtokolt. A felnyitott, zöld festésű spaletta hűvös, gyenge dohszagot engedett ki az ablakon, és

a földig érő nylonfüggöny mögött mosolyogva álltak a délutáni napsütésben. A ház alatti köves járdán valame-lyest megélenkülni látszott a forgalom. A lejtős libarétet megszakította az árok. Majd a keskeny betonút csíkja és a túlparti árok következett, túl keskenyebb libagyep és a gömbakácsor mögött a túlsó járda. Redőnyös, spalettás ablakaikkal a rájuk visszanéző deszkapalánkos házak sora.

– Olyan igazi falu ez – mondta Mari. – Minálunk is majdnem ilyen minden, de mégsem ilyen. Itt valahogy sokkal nagyobb a rend, és minden olyan, mint száz éve, és biztos, hogy száz év múlva is ugyanilyen lesz.

– Ohohóhó – mondta Péter –, ez csak a látszat. Semmi sem olyan, mint régen. Még az én gyerekkoromban is egész más volt itt minden. Csak aki először látja, azt lepi meg, az képzelet, hogy ez az a hely, ahol maradt minden a maga megnyugtató, régies lassúságában. Épp ez a döbbenetes, hogy én például, ha csak néhány hónap múltán hazajövök, mennyi változást látok, ami mind arra utal, hogy nem akar már a régi bőrében megmaradni az itteni nép sem. Ezeket a régi házakat például nem lakják. Láthatod, egyetlen ablak, egyetlen kertkapu sem nyílik. Sok házból kiköltözött a régi tulajdonos. Ha pénze volt, Gerec felé vett házhelyet, az közelebb van a vonathoz. Akinek meg nem volt, az a kertek alján építkezett, és a túlsó dűlő lett az igazi utca. Ezek a kis házak műemlékek, van, amelyik kétszáz éves-nél is több, nem szabad hozzájuk nyúlni. Se átépíteni, se lebontani. Így hát a falu kivándorolt a főutcából, és áttelepült a külső szegekre. Mi meg itt maradtunk faluvégie-eknek. Néhány ház a háború alatt leégett, azok újak, nem védettek. Ezért építkezhettünk mi is, bevezethettük a víz-et, beüvegezhettük a verandát. A többit legfőljebb az öre-gek lakják, akiknek van reményük, hogy előbb meghalnak, mint hogy a ház rájuk dől.

Mariska néninek gondot okozott a váratlan vendég. Péter széles mosollyal mutatta be édesanyjának Marit, de a „kertből,” kapálásból biciklin hazatérő napbarnított arcú, városi ruhás, de kendős asszonyt zavarba hozta a lány. Barátságtalan nem akart lenni, túl szívélyes sem – fiától eddig semmi híradást nem kapott Mariról.

– Isten hozta nólunk, érezze mágót otthol – mondta, és fáradtan leült a nyári konyha egyik kis székére. – Háj, de ebőgyádtám, fíjjám, hióbá, nem szoktá á cigóny á szöntöst, én inkább itt á hóz körü végzek, de most ápod nem ért rá á héten, mer nágy vót nólluk is á hájtós, egész estelig odávót, minden gép mast ment tönkre, nem győzte reparányi üket, hót így á náccsógosásszonnák is jutott kápónyiváló odáki. Oskolátórsák? – fordult aztán Marihoz, egyre a szoknyája elejét simogatva a térdén. – Jáj, mér nem monddod fíjjám, hogy csínyójják mó válámi vácsorót, azért száláttám házá hámarább, hogy mire ápod meggyün, ehessék.

– Nem – felelte Mari, az asszony kérdésére válaszolva.

– Nem? Mágá nem tánuló? – vette föl a szót Mariska néni.

– Ő már komoly dolgozó – karolta át a vállát Péter.

– Ottán, Várhelben?

– Nem, Helyénkőn. Ott lakik, ott is dolgozik, Várhelybe hébe-hóba jár át – felelte ismét Péter.

– Helyénkő... nem is hállottám még. Messze ván? Ásztón mijá szákmójá? Há szabád kérdezmem, há rossznéven nem vesz!

– Varrodában dolgozik. És mellette technikumba jár Várhelybe. A klubból ismerjük egymást...

– Jáj, á klubból – húzta el a száját az asszony. – Mágá is áffélékke foglalkozik? Hót jónyok is féнкеpeznek? Persze, mér is ne, hiszen itt is á szomszéd fíjjátálásszony... színes képeket csínyól... Szóvál, ná... Hót örülök, hogy megismertem. Ámennyit erről á fíjuról tudok, mijótá odáván, á vórasbá jór... Máj legálóbb mesél róllá válámeny-

nyit... Ásztón márátok kicsit, fijjám? Eppór nápot?... Mer mindig csak jössz és mész, rendesen ki se alszod má-gád itthol...

Besötétedett, mire Péter édesapja hazakerekezett. Leoldotta a vázról a kapát, befordult a fészerbe. Péter kiment hozzá. Kezet fogtak, apja magához húzta a fia vállát, megdörzsölte az arcát a szakállával.

– Hát tuttám vóna, hogy jössz, istenbizony megberetvókozom. Emmó áfféle sótorosünnep, he? Hót mér nem tudsz gyákrábbán házánéznyi?

– Majd nyáron, még meg is untok. – Egymás mellett léptek be a nyári konyha ajtaján kivetődő fénykörbe, aztán Péter kicsit hátrább maradt apjától, akinél nagyobb volt egy fejjel, arcában is inkább édesanyjára hasonlított, mégis sok közös volt kettejük külsejében. Apja olajos, bütykös kezével kinyitotta a szúnyoghálót, levette fekete svájcisapkáját, aztán meghökkenve torpant meg Mari lát-tán, aki a gázsparhert melletti kisszékről emelkedett fel.

– Hót... ez á jóny... te hoztád? Náhót... há isten hoztá nóllunk... – lett úrrá a meglepődésén, kezét nyújtott Marinak, de közben mosolyogva nézett vissza Péterre. – Lássó víz pártot mos, mi?... Szóval így óllunk, fijjátál-úr? Há, jó ván, én nem bónom, csak áztón az oskóla ne bónnyá... – mosolygósan nézett Mari szeme közé és még mindig nem engedte el a kezét. – Úgy lótóm, egész jó vó-lásztott ez á gyerek... Kátóna Péter vágyok, az idősebbik...

– Szabó Mária – mondta Mari elpirulva. Péter anyja, hogy enyhítse az ünnepélyességet, hirtelen rámolni kezdett a viaszosvászonnal letakart asztalon, zsörtölődve a vacsora miatt, ami állítólag már egész összeragadt a melegítéstől. Tojásos galuskát készített a kiskertből vett salátával, jókora lábossal, mert Péter kedvenc étele ez volt.

– Szabó Mórija – mondta évődve Péter édesapja. – Éppollán szép név, mind a viselője. Hót isten éltesse kisjóny, érezze jól mágót itt nóllunk, fálun. Jórt món fálun?... Mer há nem, hót nézzen jó körü...

– Ęn is fálun lakom.

– Fálun? Hól, há szábad kérdenem?

– Helyénkön.

– Helyénkön? Valahol a Dunóntúl ván az. Igáz-e?

– Igaz.

– Fálu az? Nem vóras inkább?

– Ahol mi lakunk, ott inkább falu. Három faluból lett város, legalábbis annak mondják.

– Az is – szólt közbe Péter. – Van mozi, strand, áruház, piactér, szóval város az, ne is szerénykedj. Gimnázium is van, gyáarak, minden.

– Ná, ugye, lótom én, hogy vóراسi kisásszonyt hoztól, hádd nézzen itt körü. Máj holnap kivihedd Óhutórá, odádom á kerékpórt, mer ván óm itt is válámi lótniváló, há nem is sok. Ott olvásztottá az őseember á vását, ászmongyók, tán hállott is rullá?

– Igen, talán...

– Ná, de mas món elég vót a beszédbű, gyűjjetek ennyi, mer kiöntöm az egészset. Szégyenbe márádok mó miáttátok, nem tuttok idejébe ásztálho gyünni...

Csak hárman ültek le a vacsorához. Mari, Péter és az idősebbik Katona. A két asszony, Mariska néni és az ángyi a sparhert mellé húzódva nézte, kinek mi hiányzik éppen. Aztán Péter bácsi lement a pincébe, hogy az ünnepi alkalomra hozzon egy kis innivalót a jobbik hordóból. Péter öccse felől érdeklődött, de kétnapos kiránduláson volt az iskolával, majd csak vasárnap este hozza őket haza a Balatonról a különbusz.

– Még csak nem is találkozunk – csóválta a fejét Péter.

– Ha látnád, milyen helyes legény! – mondta Marinak. Mariska néni szeme megtelt melegséggel Jóska említésére.

– Há még te lótnód, mast millen nágy. Meg se igen ösmernéd tón... – mondta Péter bácsi. – Fenyűtt mint a pászujkáró...

Mariska néni kiszaladt a konyhából, papucsos léptei átpufogtak az udvar keményre taposott ösvényén, ajtó csukódott, nyitódott, majd a sietős léptek már visszafelé surrogtak.

– E csinyótók rullá mast... bállágósrá... kész férfi món...

Jóska sötét ruhában, nyakkendővel, akaratos fekete hajában vizes fésűnyomokkal nézett a fényképről rájuk. Komoly vonásaira csak a szeméből vetődött valami hamisítatlan, csibész villanás.

– Minthá kis vőlegény lenne... – mondta az ángyi.

– Áz... Ollán szépek ezek a mái legénykék...

– Mér... Mi tálón nem vóttunk szépek? – horgadt fel Péter bácsi.

– Hun vót nektek ákkoriban illen ruhótok... Örüť anyótok, há az oltór elé rendeset ádoť róťok, há áddig össze tultá váláhogy á csálód vákárnyi á rejóválót... Áz egész fálubán jó há vót négy-öt rend illen ruhá, ábbán esküdoťt válámennyi... áztón lekápóťok á köccsön órót á menyecskével... Ó, hót á mós vilóg, vót... Mas meg ezek a gyerekek vonyákodnáť fevennyi, me ez món nem divát. Csak áz á fármernádróg, áz á válámi...

Másnap reggel Mariska néni ébresztette Marit. Decis borospohárban pálinkát, tányéron nagy, fodros, gőzölgő tojásrántottát, fehér kenyeret hozott be, és az ágy melletti kis éjjeliszekrényre tette. A sötét politúros, összecsucskhatós dupla ágynak széles pereme volt, rajta csipkés szélű kézimunkák, kis porcelán szobrok, apró kristályváza. A garnitúrához tartozó zöld szövetű, nehéz karosszék egyikén Mari levetett ruhái heverték.

A belépő Mariska néni láttán ijedten ugrott föl az ágyban.

– Jaj, de elaludtam! Nagyon késő van már? – kérdezte a vasárnapi öltözetű, fehér blúzos, fekete szövetszoknyás asszonyt.

– Nehogy món! Áludjon csak, kisjóny, amíg jóllesik. Csak a reggelit idekészíttem, hábór el is kőtheti, áztón még jobbán esik az álvós. Ván mit kipihennyi. Mink mast úgyis elmenünk a misére. Ámíg házáérünk, kialúhatyá mágót.

Megsimogatta Mari bozontosra feküdt, hosszú haját, aztán sietős léptekkel a szekrényhez ment, kikeresett belőle egy szép fehér inget Péter bácsinak, az ajtójáról leakasztotta az ünnepi, fekete-fehér csikos nyakkendőt, és hangtalanul kiment. Mezítláb volt, barna bőrpapucsát kint hagyta a tisztaszoba széles, rézpánttal szegett küszöbén.

Mari beleszagolt az alacsony üvegpohárbá, jó szilvapálinka volt benne. Beleöntötte a teába, és élvezte, ahogy a forró gőzben finoman felszáll a tiszta illat. Óvatosan a forró bögréhez illesztette az ajkát, és hörpintett egyet. Jól estek – az alvás ködcsomóival csontjaiban és fáradt ízével a szájában – ezek az égető kis kortyok. A rántottás tányért maga elé vette, a villával lehasított egy darabot, és a vastagra szelt kenyérre tette. Aztán elszégyellte magát, hogy milyen nagy úr, ágyába hozzák a reggelijét, ő meg a vastag dunnák közt kószolgatja, miközben odakintről a jókorkelek óvatos sürgölődése hallatszik, amint becsapva ólajtót, fészerajtót, ahol a jószág már éppúgy megkapta a maga reggelijét, mint ő, a vendég, iparkodnak felöltözni, megfésülködni, a fényesre takarított cipőt felvenni, imakönyvet, zsebkendőt, ridikült, szemüveget összeszedve indulni a könnyező liliommal, gömbakáccokkal, terebélyes hársakkal körülvett, régi, egytornyos templomba, amelynek támpillérei a gótika építőmestereinek kezére vallanak.

Egy utolsó ajtócsapás után a gyors lépések végigkopog-

tak a tornácon, még néhány fojtott szó, keresgélés, aztán minden mégis megvolt, nyílt és csukódott a tornác deszkaajtaja. Mari lerakta a tányért, a behúzott, vastag sötétítőfüggöny szélét visszahajtva kilesett. Épp az ablak előtt ment el Péter bácsi, mögötte feketé, vékony nylonkendőben Ángyi, majd őszes hajjal Mariska néni. Úgy látszik, kicsit megkésve indultak, mert alighogy visszafeküdt az ágyba, megszólaltak a harangok.

– Nem tudom, mi lenne, ha nem ilyen ájtatos családokból származnánk – mondta Péter. Mari a szétdúlt ágyat próbálta rendbehozni. A fiú a tányérról kenyérhéjjal törölgette az odafagyott zsírt, majd pizsamanadrágban meztelen felsőtesttel kirobogott, hogy csináljon még valamiféle reggelit. Mari hiába nógatta, hogy legalább a kabátot vegye fel, már kint csattogott az udvaron, a ragyogó napsütésben.

– Így jobb – kiáltotta vissza –, nincs olyan melegem!

Mari mérgesen csukta be a téli konyha üveges ablakát. – Bolond ez, mindenki rólunk pletykál majd a környéken – morogta magában, látva, hogy a ház előtt ellépkedő ismerősök rá-ráköszönnek Péterre az udvar kétszárnyú kerítése fölött. Gyorsan megágyazott, fölöltözött. Attól tartott, hogy Péter szülei már a templomban meghallják, hogy látják a fiúkat a tornácon pizsamában, ami délelőtt tizenegykor akkor is szégyenletes dolog volna, ha nem tartózkodna idegen nőszemély a házban.

Péter közben szalonnát szelt, kormos, régi serpenyőbe tette, és felrakta a gáztűzhelyre. Nagy darab kenyeret vágott hozzá, és a már félig kiolvadt szalonnadarabokat is kihalásztta, hogy ne kelljen sokáig várnia az evéssel. Mari, miután nagyjából rendet tett a tiszta szobában, kijött Péter után, leült a konyhaasztal mellé, és nézte, hogy szakácskodik. Az udvart forróra sütötte a nap, a nyári konyha is át-

melegedett. Péter hozzálátott kávéfőzni. A kávéfőzőt az itthoniak csak ritkán használták, afféle dísz tárgyul szolgált a konyhaszekrény üveges polcán. De kávé végképp nem sikerült találnia a fiúnak, hiába túrta fel mindkét konyha fiókjait, polcait. Mari nem tudott a kutatásban segíteni, amúgy sem tetszett neki, hogy Péter nem akar beletörődni, hogy addig nem iszik kávé, míg a mise véget nem ér. Ahelyett, hogy rendbe tenné magát, evvel tölti az időt!

Ült a nyári konyhában, és tüntetően lóbálta a lábát, zavargatta a legyeket, és időről időre átkiáltott Péternek, hogy hagyja már abba. Idegesítette, hogy bármelyik pillanatban megjöhetnek az öregek, és így találják őket. Aztán kedve támadt szétnézni a kertben. A ház mellett a pincelejáró, majd a tyúktól következett, hátrébb a kacsák pocsolás, elkerített udvara, majd a disznóól, amely most üres volt. Aztán a drótkerítés, és azon túl a tágas veteményes és gyümölcsöskert, ahol minden megnőtt, amire egy család konyháján szükség lehet. Megsajnálta a vasárnapiasan bezárt, sűrűn egymás mellett kodácsoló jércéket, tyúkokat, és elhúzta a reteszt a kertre vivő ajtón, bement, hogy szedjen a fák alól a baromfinak egy öl füvet. Nagyokat tépett a friss, hosszú szálú májusi fűből, aztán visszament, hogy megnézzze, kapnak-e rajta a csirkék. Volt nagy szaladozás a kifutóban, egymás hátára repülve tülekedtek a zöld után. Felvette a karoskosarat, ami a pince lépcsőjén volt leborítva – talán kitakarították, és száradt –, avval indult újból szedegetni. Mire teleszedte a kosarat, és jött vele visszafelé, a tornác végén megjelent Mariska néni.

– Hótte? Micsinyósz, kisjónyom? Csák nem dógozó vásórnáp? – Mosolygós arccal kiabált, nem volt a hangjában megrovás. Inkább öröm, hogy a lány nem tiblábol a körül a nyavalyás, öltözetlen fia körül, hanem zöldet hoz az apróságnak.

– Nem dolgozom, csak szeretem nézni, hogyan kapkod-

ják a füvet – magyarázkodott Mari. – Nem baj, ha adok nekik?

– Món hogy lenne? – modta Mariska néni – Ádhatsz a kacsáknak is. Ván-e vízük?

Mari kiemelte a kacsaudvarból a sáros, kiszáradt medencét, ami valamikor lekvárfőző üst vagy szüreti paprikához való kondér lehetett. Mariska néni befordult a nyári konyhába, hogy átváltsa a cipőjét, aztán jött segíteni hátracipelni a vizet a csaptól. – Csak á kell món, hogy összerondítsám az ünneplős szoknyóm. Mér nem mondtád annak á gyereknek, hogy ötözzék fe tisztességesen? Pizsámóban futkos itt szégyenszemre. Máj mindenki ázt meséli szertehosszobán.

– Hiába mondtam. A kávét kereste mindenáron – mentegetődzött Mari lesunyt fejjel, érezve, hogy a szemrehányás, a kutató tekintet mélyén kérdés is lappang, amire ugyan nem kell, de nem is akar válaszolni.

– Kóvé! Mer ánekü món fő se lehet kenyi! Pedig ott vót az orrá előtt, á kredenc áljóbán.

– Nem találta. Hiába mondtam neki, hogy várja meg Mariska néniéket. A fejébe vette, hogy megkeresi. Mindenben ilyen makacs. A főiskolára is már harmadszor jelentkezik – mondta, másra terelve a szót.

– Ugye? És mit hálláni? Főveszik mast? Válámi ollát mondott.

– Lehet – mondta csendesen Mari. A kerítésfonadékhoz támaszkodva álltak. Mari figyelte, hogy fürdik ki pillanatok alatt az imént hozott vizet a kacsák. Péter bácsi belesüllyesztette a földbe a kondért, így aztán még a legapróbb is vígan vízre tudott szállni, szántották, kotorták, fröcskölték, percek alatt az udvar sarához vegyítették az egészet.

– Te sem örülsz ollán nágyon – mondta Mariska néni. – Há mi csinyótok, há ezt tényleg főveszik és főmegy Pestre? Áz ápjá nágyon bönnyá, hogy ott ákárjá hágyani á

képzőt. Ázt ákártá, hogy visszagyűjék ide tánítónák. Annak idején ő is az ákárt vóna lenni. Csak ákkor még nem vót mód benne. Ez á gyerek meg món többre vágyik. Ez á film, ez á film, ez á mindene! Nem is ázt mondom, mer szép is, jó is. De nem neki váló. Főmegy Pestre, áztón mi vóllik ott belölle? Mink ebben món nem tudjuk segittenyi. Áztón mindig hótrónbán lesz ázokkál, ákiket a szülei pórtfogónák, segítenek előbbre. Hijóbá, nem jó ollán mágásra vógyákoznyi!

– Hát igen – mondta Mari, és önkéntelenül megindult lefelé, az udvarba, ahonnan Péter jött feléjük.

– Hol bujkálsz te meg? Már mindenütt kerestelek.

– Szorgos vót, nem ugy csinyót, mint te, hogy déli hárángszórá veszed föl csak az üngöd-gátyód. Megójj csak, hájjuk mi még ezt eleget á fálubán. No, de megyek gyorsán ótótözni, mer ebédelünk. Csak befőzöm a levesbe a tésztót, kész ván món minden. Óngyi á krumplit zsírozzá món.

– Ebéd? Hiszen csak most reggeliztünk – szörnyülködött Péter. – Csak nem akar megebédeltetni édesanyám?

– Jáj, ne idegesijjé! Hót mágád is hállhátod á hárángot. Hót nem délben ke ebédenyi? – Marihoz fordult. A lány nevetve bölintott.

– Hát jó. Nem bánom. Ha annyira akarja, megpróbálhatjuk. Egy kis bort beveszünk gyomorerősítőnek, hátha használ. – Kézen fogta Marit. Felmentek a tornácra, be a téli konyhába. Péter a kredenc üvege mögül két borospoharat vett elő. Aztán a szekrény aljából üveg bort. Így folszerelkedve kimentek a veteményesbe, a szénaboglya aljába telepedtek. Péter töltött a poharakba, koccintottak, megitták. Péter beledütötte Marit a szénába, nevettek.

– Ánnyrá kellett az á kóvé. Most meg món kijótózhátok utótnád, meg se hállod. – Mariska néni állt a kiskapuban.

Az asztalon két kis pohárban kávé gőzölgött. Péter le-

csapott rá, a cukrosdobozból jól megcukrozta, és kivitte Marinak a boglyához.

Belefeküdtek a porszagú, tavalyi szénába, úgy kávéztak, boroztak, míg föl nem tűnt az ágyi, hogy ebédhez hívja őket.

A klubot nem hívták meg a hortobágyi táborba, de Imrét két hétre Zalaegerszegre küldték a filmklubvezetők továbbképzésére, és két klubtagot nevezhettek az amatőrfilmesek nyári szakmai táborába Szekszárdra.

Pétért pedig operatőr szakra felvették a főiskolára.

– Ha tavaly és tavalyelőtt nem rendezőnek jelentkezel, lehet, hogy sikerült volna. De akkor nem hallgattál az öregebbre – mondta Imre.

Szülei unszolására azért letette az év végi szigorlatokat és vizsgákat, megszerzett minden jegyet, hogy ha úgy adódna, hát bármikor folytathassa a tanárképzőt. De érthetően nem volt már kedve a tanuláshoz, egy sor elégséges csúszott be az addig négyes-ötös indexbe. A tanárok is tudták, hogy már kifelé áll a szekere rúdja, csak nem akarja elveszíteni az évét. – Lehet, hogy visszajössz még, fiam – mondták neki.

Július közepére megszerezte az összes szükséges jegyet. Mari is túl volt az év végi vizsgákon. Hármas átlagra sikerült, amibe belefért a fizika és kémia kettes is. A szakmai tárgyakból, matematikából és magyarból viszont jelese volt. Tulajdonképpen jó tanulónak számított. Annál is inkább feltűnést keltett a bizonyítványa az üzemben, mert Bora rengeteget jajgatott a vizsgák miatt, és végül három tárgyból megbukott, közte a szaktárgyból és technológiából is. Sem pótvizsgára, sem évhalasztásra nem volt kedve, s sírógörcsöket kapott a vonaton, és beutaltatta magát a megyei idegszanatóriumba. Mindehhez hozzájárult persze az is, hogy Kertészt, az elnököt, Bora pártfogóját, vala-

mikor tavasszal piszkálni kezdték. Állítólag KNEB-vizsgálattal fenyegették, így jobbnak látta, ha elfogadja a megyei szövetkezeti központ ajánlatát, és leszázalékol-tatja magát a szívével. Állítólag kinézték a helyét valamelyik ottani munkatársnak, mert a központnak le kellett építenie a gárdáját, a gazdasági reform miatt csökkenteni kellett a központi létszámokat, és úgy próbálták megoldani ezt a kérdést, hogy azért a kecske is jóllakjon és a káposzta is megmaradjon.

Am ekkor csatasorba lépett Irma, a főkönyvelő. Az összeköttetéseit jócskán felhasználva, az országos központhoz apellált, mondván, hogy eddig is ő húzta ki a csávéból a szövetkezetet a tutyimutyi elnök ügyetlenkedései és gyengekezűsége miatt. Ha most Kertész nyugdíjba megy, csak az elfogadható megoldás, ha Irmának adják az elnöki tiszteletet. A központban érezték, hogy nincs erejük a kétfrontos harchoz, úgy tűnt, Irmának nyert ügye van. Borának ez jelentette a kegyelemdöfést. Amikor Kertész nyugdíjazása után Irma megbízott elnökként beköltözött a volt főnök szobájába, Bora teljesen kikészült. Értelmét veszítette, hogy az iskolával tovább gyötörje magát, mert Schullertnéval való kölcsönös ellenszenvük biztosította, hogy akár egyetemet is végezhet, a szövetkezetnél akkor sincs jövője.

A szakmában mindebből csak az vált szóbeszéddé, hogy Bora megbukott a technikumban, Mari viszont levízsgázott. Kezdett tekintélye lenni, ami avval járt, hogy a kolléganői elhallgattak, ha az öltözőbe lépett. Az iskolája vagy valami hasonló felől kezdtek érdeklődni, kedveskedő, ám közel sem kellemes és jóindulatú kérdésekkel nyaggatták, amiből Mari érezhette a kiemelkedés miatti nehezтелést, egyszersmind az előrelátó megkülönböztetést is.

Különösen így lett ez, amikor Sárika szabadsága alatt Mari helyettesítette a művezetőt. Érezte, milyen más most a helyzete, de semmit sem tehetett, hogy valahogy feloldja a körülötte gyülekező feszültséget. A rosszindulat nyilván-

való jeleit láthatta az idősebb kolléganők megjegyzéseiben, bár a művezetői teendők a legkezdőbbek számára is nyilvánvalóak voltak. Az asszonyok kenyere a művezető munkáján múltott, így eddig is mindenki füzetbe jegyezte a teljesítményét, aggályosan ellenőriztek minden bejegyzést, és fizetéskor utánaszámoltak a slejfnin talált számoknak. El is hangzott nemegyszer, hogy Mari elbalfácánkodja majd a műhely negyedévi prémiumát.

Különösen az a kolléganő haragudott rá, aki korábban helyettesíteni szokta Sárikát. Eddig mindig siránkozott, hogy pont a legrosszabbkor jön a helyettesítés, sokkal kevesebbet kap arra a három hétre, mint ha a teljesítményét hozná, most mégis Mari ellen fordult: kritizálta és akadályozta, amikor csak tehetette.

Mari már az elején is azt gondolta, hogy történjen akármi, valahogy csak kibírja. Nem ambicionálta a vezetői beosztás, közömbösen, nyugodtan és precízen járkált az asztalok között, adta ki és vette be a munkát, könyvelt és számolt. Minden, ami körülötte történt, csupán kívülről érintette, belül Péter és a saját sorsa foglalkoztatta, és azokhoz a kérdőjelekhez képest jóformán eltörpültek a műhelybeli kellemetlenségek.

Nyugodtsága és hogy a nyilvánvaló akadémuskodásra nem jött dühbe, és senkivel nem volt hajlandó veszekedni, végül is mellé állította az asszonyok nagy részét. Szórakozottságát nagyvonalúságnak vették, közömbösségét magabiztosságnak, és azzal, hogy mindenkit meghallgatott, de senkivel sem vitázott, tekintélyt szerzett magának. A végén már alig akadt a műhelyben, aki kétségbe vonta volna rátermettségét. Aki szidta, gáncsolta, most már nagyképűnek, lekezelőnek, fennhéjázónak mondta, egyéb hibát nem tudtak felróni neki. Nagy szó volt ez, hisz helyettesítéskor a műhelyek általában darázsfészekké válnak, nemegyszer az irodából kell lejönni igazságot tenni. Most ilyesmiről szó sem volt.

Zsuzsi, Varga titkárnője egyik műszakváltáskor szólt Marinak, hogy másnap jöjjön be Sárika helyett a termelési értekezletre. Mari nem örült, hogy megint találkozik Vargával. Mióta Péterrel komolyra fordult a kapcsolata, igyekezett elkerülni a főmérnököt, félt nemcsak attól, hogy esetleg megint akar valamit, attól is félt, hogy szóba hozza a fiút, akiről Bora beszámolóiból nyilván értesült. Most tehát szembe kell néznie Vargával, nem térhet ki az esetleges kérdések elől sem. Ez nagyon idegesítette, legszívesebben beteget jelentett volna, hogy otthon maradhasson. De tudta, hogy ha nem is megy el, Varga akkor is bármikor behívhatja. Csak felhívna magára a figyelmet.

Így hát megörült, amikor fél tízkor, az értekezlet kitűzött időpontja előtt fél órával Sárika néni megjelent a műhelyben.

– De jó, hogy bejött! – Szinte az öreglány nyakába ugrott. – Már úgy idegesített, hogy nem készülök el időben a felírással.

– Azért is jöttem be, báránycám – simogatta meg Mari fejét Sárika negédesen. – Még én is nehezen szoktam behozni a kiesett órákat. Neked legalább ne kelljen délután itt maradnod. Úgyis itthon vagyok, tegnap jöttem meg a Balatonról.

Végiglátogatta az asszonyokat, itt is, ott is sutyorgott, de Marit most nem zavarta még az a kérdés sem, hogy ki értesíthette az öreglányt a termelési értekezletről.

Annál izgatottabb lett, mikor alig néhány perccel tíz óra után beszaladt a műhelybe a takarítónő, hogy azonnal menjen föl a tárgyalóba. Összekapkodva a füzeteit, bezárt mindent Sári néni fiókjába, aztán idegesen helyrerángatta köpenyét, megigazgatta haját, kirohant az öltözőbe. Kezet-arcot mosott, a tükör előtt is megfésülködött. A takarítónő közben ott állt az ajtóban, és mondta a magát. Hogy itt van a központból az ilyen meg olyan elvtárs is, meg lejöttek a tanácstól is, akkora a felhajtás, Zsuzsika

nem ért rá leszólni, mert már negyedszer készítette be a kávé, meg hogy ő reggel hány üveg konyakot hozott a közértből.

Mari a fésűt kétszer is leejtette, alig látta és hallotta, mi van körülötte. Az idegességtől szinte hideglelősen lépett be a Varga szobája melletti tárgyalóba. A zöld filccel borított asztalon kólás- és jaffásüvegek álltak, tálcákon metszett vékony falú poharak, minden szék előtt porcelán kávéscsészék. Vagy tízen ültek már az asztaloknál, de Varga még nem volt a helyiségben. Sáríka szélesen mosolyogva integetett felé, és helyet csinált Marinak a mellette lévő széken. A lány arcán és nyakán az idegességtől nagy, piros foltok égtek.

– Nyugi, nyugi! – súgta Sáríka. – Varga még az ipari osztály vezetőjével tárgyal. Itt vannak a KISZÖV-től is. Termékszerkezet-váltás lesz, állítólag átvesszünk egy csomó finomkonfekciót egy fővárosi varrodától. Nagyszalag lesz nálunk is, mint ott. Hogy hol, arról sejtelmem sincs, mert ezekben a lyukakban lehetetlen...

Abbahagyta a sugdolódzást, mert nyílt az ajtó, és Varga lépett be két ismeretlen, öltönyös, nyakkendőös férfi társaságában.

Varga komoly arccal köszöngetett az asztalnál ülőknek. Marin egy percre megakadt a szeme, aztán udvariasan bólintott neki is, és továbbsiklott a mellette ülőre.

– Milyen idegenül néz! Biztos haragszik rám – gondolta és összeszorult a torka. Még mindig nem volt elég közömbös számára a férfi.

Az elnöki keresztasztalhoz mentek. Varga középre ült, mellette jobbról-balról a két idegen. Letette a dossziéját, rendezgetett valamit, aztán felállt. Kezét összekulcsolta a derekánál, és beszélni kezdett. Köszöntött mindenkit, legelőször persze a vendégeket. Az egyik az országos szövetkezeti központ megbízottja volt, vastag szemüvegű, feketéből erősen kopaszodó, pocakos férfi. Kék-fehér, nagymintás

nyakkendője elütött a jól vasalt szürke öltöny hivatalos eleganciájától. A bemutatásra félig fölemelkedett, levette a szemüvegét, aztán visszaült. A nadrágzsebéből nagy, fehér zsebkendőt vett elő, és törölgetni kezdte a fekete keretes pápaszemet, mintha még jobban akarna látni. Közben furcsán hunyorgott és pislogott. Az egyik szemöldökét felhúzva, a másikat összeráncolva szétnézett a helyiségben, majd újra az üveg takarítására fordította a figyelmét.

A megyei központ elnökhelyettese – barna öltönyben, arany, narancssárga és bordó mintás, széles selyem nyakkendőben, vörös csíkos sárga ingben – feszített Varga bal oldalán. Bemutatáskor kedélyesen mosolygott, és közbevágva megjegyezte, hogy őt azért nem kell bemutatni a helyenköiknek, mert hiszen ismerik egymást régóta. Lehet, hogy a többiek ismerték is, erre vallott a helyeslő, ragadós nevetés, ami a zöld asztal mellől érkezett a szavaira, de Mari most látta először. A férfi Varga beszéde alatt mindvégig mosolyogva ült. Néha elővette mellényzsebéből a fésűjét, és gondosan végigsimított vele katonásan hátrafésült, ősz csíkokkal tarka haján.

Varga arról kezdett beszélni, hogy a szövetkezetben régóta érlelődnek az előbbrelépés objektív és szubjektív feltételei, ezen belül is nyomatékkal említette meg a céltudatos káderpolitikát, ami során fiatal, tehetséges elvtársakat küldtek tovább tanulni, megteremtve evvel a magasabb szakmai színvonal előfeltételeit. Sárika néni ezeknél a szavaknál könyökével fájdalmasan oldalba bökte Marit.

– Hallod, milyen büszke rád? – suttogetta.

Mari nem tudta felfogni, hogy rá vonatkoztak volna Varga szavai, és visszakérdezte, hogy miből gondolja Sárika. De az asszony nem válaszolt, szigorú arccal intett Varga felé, hogy figyeljen csak oda. A lány megfeszített figyelemmel követte Varga szavait, de hiába, semmi rá vonatkozót nem mondott már, s ha rá is fordult véletlenül a tekintete, olyan volt, mintha nem is venné észre.

– Megharagudott – gondolta szomorúan, s azután már csak nézte a jelenlevőket, de gondolatai egész máshol jártak.

Mióta Pétert felvették a pesti főiskolára, a nyugtalanság és bizonytalanság egyre erősödött benne. Sok kifestett, szép ruhás, karcsú lányt képzelt a főiskolára, mind valóságos filmszínésznő, aki mutogatja magát, kigombolt blúzzal, fel-sliccelt szoknyával kacérkodik. Bordó színűre festi az ajkát, és mély árnyékokat rajzol a szeme köré, hatalmas szempil-lái alól csábítóan figyeli a férfiakat. Hogy tudná ő állni a versenyt ezekkel a kitanult, ravasz nőkkel? Biztos rávetik majd magukat a fiúkra, köztük is Péterre, aki mindenkihez kedves, mosolygós, akinek napbarnította arcából most különösen szépen villog elő világosbarna szeme, fehér fogsora. Szinte látta, ahogy körüllegyeskedik a fiút, s az kedvesen beszélget velük, míg csak valamelyikük egészen meg nem babonázza. Tudta, hogy Péter mindig és mindenütt tetszik a lányoknak, és ez csak növelte kétségbeesését, a kialakulatlan és beláthatatlan jövőbe kivetülő féltékenységet.

Nem, nem és nem. Nem volt kedve versenyezni ezekkel az elképzelt majdani vetélytársnőkkel, akik annál kínzóbbnak és valóságosabbnak tündek, minél megfoghatatlanabbak voltak. Senkinek nem mondhatta el őket, hiszen még nem is léteztek, de benne máris a bizonyosságnál erősebben jelen voltak. Egyszer mondta is Péternek, mikor az hallgatagsága, rosszkedve felől faggatta, hogy biztos elhagyja majd őt, hiszen a főiskolán nála sokkal különb lányokkal ismerkedhet meg. Péter nagyot nevetett, összecsókolta, és azt mondta, hogy nála különbet sehol a világon nem találhat, mert nincs is. Jó volt elhinni egy pillanatra a fiú gyanútlan nyíltságát. De valami ébren őrködött benne, hogy azért ne kábuljon el a megnyugtató szavaktól.

Hiába tudta, hogy mindez rémlátás, butaság, és amúgy is messze van, hiszen még nyár van, és Péter hol Vetényesen,

hol Helyénkőn, hol Várhelyen tölti az időt, és igyekszik minél többet mellette lenni.

Veronka néni is megbarátkozott már Péterrel, beletördött, hogy náluk lakják. De bízni nem bízott a kapcsolatukban, részint mert bántotta, hogy Péter két évvel fiatalabb, mint a lánya, részben mert olyan rendezetlen volt körülötte minden. Félbehagyta az egyik iskolát, és elkezdte most a másikat! Ráadásul afféle bohém szakmát tanul. Mindez távoli és idegen volt számára. Áttekinthetetlen.

– Huszonhét éves leszel, mire végez és elvehet. Addig akarsz pártában maradni? Szégyen. Meg hát nem is való. Mire jó ez? Miért nem keresel magadhoz illőt, akinek van szakmája, keresete? Még akkor is épp elég gond a lakás, a berendezés, ha jönnek a gyerekek. És hogy lesztek? Te itt, ő meg ott? Miféle életed lesz négy évig? Mindig várni, egész heteket egyedül tölteni, hétvégeken meg utazgatni? A te korodban már otthonra vágyik mindenki.

– Lehet, hogy felmegyek én is Pestre – szokta mondogatni ilyenkor Mari. De maga sem gondolta komolyan, sőt ez volt, amitől legjobban félt, hogy Péter netán fölhívja Pestre. Csak azért vetette anyja szavai ellenébe, mert tudta, hogy ettől abbahagyja a korholást. Inkább hallgat és tűr, csak véletlenül el ne üldözze maga mellől ezt az utolsó gyereket is. Nemcsak a magányosság miatt, ami ilyen öregén sem esik jól, hanem a bizonytalan miatt se amit az ismeretlen nagyvárosi élet jelentene. A világért se akarná belekergetni a lányát. Inkább csendben imádkozik, hogy segítse végre valahogy révbe az isten.

Anyja szavaiban a legkellemetlenebb az volt, hogy ő is ugyanazokon a gondolatokon rágódott, ugyanazokkal a kétségekkel küszködött. De Péternek nem beszélhetett erről, mert mikor egyszer valóban szó került rá, a fiú rögtön fel akarta adni az annyi éve ostromolt főiskolai tanulmányokat.

– Hidd el, hogy te mindennél fontosabb vagy! Ha nem akarod, hogy felmenjek, akkor nem megyek. Nekem is sok

minden megfordult már a fejemben. Félek, hogy nem tudjuk összeegyeztetni majd az életünket. Féltetek, na. Ha akarod, Várhelyben maradok, és végzek ott. Majd csak elbohóckodom Imréekkel. Tulajdonképpen vannak dolgok, amik mindennél fontosabbak. Te is az vagy. – Átölelte a lány vállát, a nyakához dugta a fejét. – Mondd meg nyugodtan, ha azt akarod, hogy ne menjek!

És Marinak nem volt ereje kimondani, hogy igen, azt akarja, hogy ne menjen Pestre, hanem maradjon az ő látókörén belül. Nem volt ereje ekkora áldozatot kívánni tőle. Mert maga is óriási áldozatnak tartotta volna, és nem érzett magában elég erőt ahhoz, hogy ilyen veszteségért kárpótolni tudná.

– Nem, nem. Aztán egész életedben vágyódnál utána. Mindig az járna az eszedbe, hogy miattam kellett elmaradnod onnan. Megmérgezne mindent körülöttünk.

– Hogy képzelsz ilyet rólam? – hökkent meg Péter. – A kedvedért nem erre, de százszor nehezebbre is szívesen vállalkoznék.

– Ezt csak most mondod.

Péter arca elborult. Csöndesen, sokára mondta:

– Mért képzelsz ennyire önzőnek engem?

– Jaj, butuskám! Hát nem akartalak megbántani. De tudom, hogy ezt csak azért mondod, mert nagyon fiatal vagy. És később, ha nem mennél el, egész életedben kísértene a mulasztás emléke. Lányt találsz nálam különbet, egy tucatot is, de ilyen szerencséd még egyszer nem lesz.

– Mért kéne nekem egy tucat lányt találnom? Csak nem úgy teszed fel a kérdést, hogy vagy te, vagy a főiskola? Ó, én szörnyűséges marha! Azt hittem, hogy minden sikerült: megszereztelek téged, és felvettek a főiskolára. Te meg azt tartod, hogy a kettő együtt nem megy! De hát miért? Mért ne mehetne, ha igazán szeretjük egymást? Mondd meg, miért annyira összeférhetetlen a kettő?!

– Nem összeférhetetlen, dehogy. Én ilyet nem mondtam.

Csak attól tartok, hogy annyira más világ vesz majd körül, és annyi minden lefoglal, hogy én már nem leszek többet fontos neked. Egyszerűen elszakadunk egymástól. Mások lesznek a gondjaink, más a környezetünk. Nem lesz közös már semmi az életünkben. Én Helyénkőn gürizek, bejárok tanulni Várhelybe, ez épp elég. Te meg tele leszel az új iskolával, az új feladatokkal, amiket én még csak nem is ugatok.

– Ó, ettől ne félj! És ha úgy adódik, hogy tényleg nagyon kevés időnk jut egymásra, akkor majd valahogy kicsináljuk, hogy felköltözz te is Pestre. Majd szerzünk ott valami albérletet, és együtt lakunk. Értsd meg, én már nem tudok nélküled élni, és a főiskola sem olyan fontos, hogy eltávolíthatna minket egymástól!

Mari mosolygott, odabújt Péterhez, elhallgatott. Meg akart ennél a pontnál állni. Valahogy minden porcikája tiltakozott a fiú tervei ellen. Nem volt kedve mindent újrakezdeni. Idegen volt számára a gondolat, hogy mindent felrúgva, kilépjen a saját életéből. Itt hagyja az állását, az iskolát – hiszen a kettő együttjárt –, magára hagyja az édesanyját, és elmenjen csupa idegenek közé. Nem, ennyi terhet nem bírt még el ez a kapcsolat, legalábbis Mari részéről nem. Élt benne a három évvel ezelőtti nyáradí kirándulás rossz emléke is, a hideg, piszkos, idegen városban töltött keserves tél. Ehhez már öregnek érezte magát, ezt már megpróbálta egyszer. Akkor se ment, most se fog menni.

Lehajtott fejjel gondolkodott magában, ahogy mostanában mindig, és közben semmit se hallott a körülötte zsongó beszédfolyamból. Azt se tudta, hol van. Kockás füzetébe keresztteket rajzolgatott, amik valamiféle keresztzemes hímzés rajzára hasonlítottak, és meg se hallotta, amikor Varga bejelentette, hogy jövő év januárjától a szövetkezet átáll a futószalagos termelésre.

Dezső nagy lendülettel kezdett munkához a művelődési házban. Tavasszal még csak terv volt, ősze valósággá kellett lennie a nagy fesztiváleképzelésnek. Pedig semmi sem volt, mégis minden lett végül, annyira akarta. A pénzt megszavazta a tanácsülés, a terveket ő maga készítette el.

Az első napon óriási felvonulás lesz: a vasútállomás melletti piactérről indulnak majd a kocsik. Minden kocsi egy-egy híres, régi magyar filmet jelképez, rajta, ha sikerül megnyerni őket, a régi szereplők, ha pedig nem vállalkoznak rá, akkor a régi jelmezekbe beöltözött fiatalok. A nagy feliratokkal ellátott, díszletekkel beborított teherautók a művelődési ház melletti térre vonulnak, ahol a Mátyás korabeli tanácsháza előtt tiszteletkört írnak le. A város vezetői a tanácsház márványbábos erkélyéről köszöntik majd a felvonulókat, a magyar film ünnepi hetének, a várhelyi *ÉLŐFILM fesztivál*-nak a résztvevőit. Aztán kezdődnek a vetítések. Mégpedig három színhelyen. A főiskola nagytermében délután, a moziban esténként mennek a régi nagy magyar filmsikerek, a művelődési házban pedig, ahol a zsüri, a szakmai stáb tartózkodik, folyik majd a fesztiválmunka: az elmúlt esztendő új filmjeinek lejátszása tévé-, rádió- és képeslapdíjakkal, közönségsvavazással, bennafentes, zárt ajtók mögötti, nagy, szakmai harccal. Szóval úgy, ahogy ez bárhol a világon, Cannes-tól Moszkváig vagy Los Angelesig történni szokott, vagy legalábbis a tudósításokból kiolvasható.

Dezső a nagyratörő tervektől szárnyakat kapott. Haja szél nélkül is lobogott hosszú, vékony nyaka körül, és bárhol találkozott vele az ember, sosem volt egyedül. A művelődési házban, szervező irodát nyitott, zsongott benne az élet. A régi, hűvösen ásító nyugalomnak vége volt, ebből a csendes bejáratból a város egyik legforgalmasabb kapuja lett.

A szervezőirodában Dezső egyik pesti barátja ült. Ő volt a titkár. Szőkésbarna, szeplős, egyik lábára kicsit sántító

diákkéle, Kálóczy Tibornak hívták. Göndör, erős haja vastagon keretezte szakállas, zsíros bőré arcát. Kidülő, világos szeme volt, ez is belejátszott, hogy egészében birkához hasonlítson. A faggyúszag, ami ezeken a nyári napokon körül lengte kockás inges, farmernadrágos alacsony figuráját, még csak megerősítette ezt a hasonlatosságot. Jóformán ki se mozdult a szervezőirodából, egész nap a kezében lógott a telefon. Neki kellett megszervezni a résztvevőket, beszerezni az eredeti kellékeket, ruhákat, meghívni a színeseket, újságírókat, rendezőket, zsűritagokat. És persze elintézni a vetítéssel járó egyéb tennivalókat. Dezső – aki viszont szinte csak az utcákon és a hivatalokban volt látható – szerezte a pénzt, agította a vállalatokat a teherautók társadalmi munkában való dekorálására, kölcsönzésére, intézte a meghívók, plakátok ügyét. Tárgyalt, folyvást tárgyalt.

Szabad bejárása volt mindenhova, járta a megyei pártszékházat, a megyei tanács művelődési osztályát. Mindenütt kért valamit, kilincselte valamiért, a szervezés három hónapja alatt égett és forgott körülötte a világ, szinte nélkülözhetetlenné vált Várhelyben. A végén még a mezőgazdasági tanácskozásokra is meghívták, mert a tsz-ektől is áldozatvállalást kért – virágot, szekereket, pénzhozzájárulást.

Egyébként sem akart senki sem kimaradni a készülő nagy eseményből, ami egyik napról a másikra az ország szeme elé viszi Várhelyt. Hiszen a rádió, a televízió, a sajtó mind hírt ad majd az itt történetekről. A számolatlan gond és probléma, ami egyik napról a másikra göngyölödött ki az előkészületek szövevényéből, valódi pezsgést okozott a városban. Kiderült, hogy legalább a felvonulások útvonalán tatarozni kell a legrászorulóbb házakat (legalább a homlokzatokat), hogy a szállodai férőhelyek messze nem biztosítják a várható vendégereg szükségleteit (itt szinte paradox helyzet állt elő: hiszen a kollégiumban lenne elég hely a vártnál több vendégnek is, na de ha a diákokat hazaküldik azokra az éjszakákra, ki nézi majd meg az előadá-

sokat, kik töltik meg a vitákon a széksorokat?). Végül a legszerencsésebbnek az a megoldás bizonyult, hogy az IBUSZ-szobaszámot igyekeznek felduzzasztani, a fesztivál idejére felemelve a szobaárakat. Másrészt pedig, ha valóban lemondanak mondjuk a középiskolás diákok egy részéről, felszabadítva evvel szálláshelyeiket.

Szóval Várhelyt alaposan megmozgatták Dezső nagyralátó tervei, amik szerencsés pillanatban találkoztak a régi polgárváros feléledő öntudatával, az idegenforgalom kényszerű felismerésével: hogy ilyen szempontból, egyáltalán nem hátrány, ha egy városnak múltja van, még ha királyi, még ha püspöki, kompromittált múlt is az.

A fesztivál rendkívüli pénzeket indított meg a város tárcái felé: jóformán mindenki kinyitotta a kasszáját, akit valamilyen összefüggésbe lehetett hozni a tervezett eseményekkel. Fizetett a megye, fizetett a művelődésügy, fizetett az idegenforgalom, fizettek az építésügyiek, a Műemlék-felügyelőség. Annyi pénz gyűlt össze végül a fesztiválra, amennyiből az elmúlt huszonhat év alatt lerongyolódott várost valóban majdnem helyre lehetett volna hozni – persze csak akkor, ha a fesztivált nem rendezik meg.

De mindenképp nagy szó volt, hogy végre Várhelyen is történik olyasmi, amire kíváncsi a világ.

– Tulajdonképpen hülye dolog, de én is a Dezsőke kenyérét eszem – mondta Sanyi Péternek, amikor az egyik szombat-vasárnapot Várhelyben töltötték.

A műterem rongyszőnyegein ültek. Marit, Erzsit és Lívít várták, akik visszamaradtak Aranka néniéknél. Mari meg akarta próbáltatni a fehér vászonnadrágokat, amiket ajándékba varrt barátnőinek. Ehhez persze nem volt szükség a férfiakra.

– A rohadt az egészben az, hogy Dezső valósággal elérhetetlen magasba került. Az ember szeretné jól lerámolni

ezért vagy azért, de már nincs rá módja, sem joga. Ha barátságosan rád dudál egy fekete Volga, és ijedten ugrasz fel a járdára, Dezsőke kidugja a kezét a kocsiból, és a készülő díszletek és feliratok iránt érdeklődik, tudomásodra hozva, hogy mindenről tud, sőt, mi több, ő maga mindennek a végső oka és értelme. És nehogy azt hidd, hogy csak én vagyok így! Imre is egész nyáron neki gürizik. Ő is marhaságokat csinál, akárcsak én, de ő is jó pénzért. Ő válogatta ki a bemutatásra kerülő régi filmeket, ő vette ki belőlük azokat a képeket, amiket a kocsin „élőképként”, vagy Dezsőke szavával élve „élőfilmként” megjelenítenek majd. És közben tudja, hogy az egész egy nagy giccs, és semmi értelme sincs valójában. De fizetnek érte, és Imrén múlik, hogy mégis legyen valami pofája a dolognak, hogy valóban ismereteket, értékeket közvetítsen. Szóval beültünk ebbe az ördögi körhintába, és most forgunk. A kakasban pedig ott áll Dezsőke és mindent irányít, mindennek ő a középpontja.

– És tényleg eljönnek a régi színészek?

– Van, aki eljön, van, aki a marha nagy pénz mellett is tojik az egészre, nem hajlandó egy teherautó tetején bohóckodni. Mert Dezső néhány szavas jelenetet is tervezett, ahol lehetett. Persze legtöbbször a gimnazista színjátszó gyerekek mondják majd el, Jutka társulata. De azért eljön néhány nagyágyú is. Már most úgy tudják, hogy itt lesz egy sor híres színész. Nagyon agitálnak mindenkit, aki él és mozog. És persze, aki hajlandó lesz felülni az általam gyönyörűen kidekorált és összemázolt autók hegyibe. Egész nyáron plakátokat, díszleteket festek. De megéri. Úgy érzem, a jövő fesztiválig is kihúzom a pénzből, amit fizetnek, ha lesz egyáltalán jövőre is. Végül is valahogy meg kell keresni a kosztravalót, ha az eleganciára nem is adunk, igaz?

Péternek valahogy nehezebbre esett, hogy most Várhelyben mindenki evvel a fesztivállal van elfoglalva, amiből ő már

kimarad, és ami nem is érdekli különösebben. Akár szidják, akár dicsérik, akár várakozással elmélkednek róla, mindegy. De miatta nem törődnek Péter saját, eleven gondoljaival. Nem is hozakodik elő most a sok kérdőjellel, amivel küszködik. Hiszen mindent megül ez a tőle idegen szenzáció, és a várhelyiek mint a gyerekek, semmi másról nem akarnak tudomást szerezni. Mintha így ütne vissza a város hosszú elhanyagoltsága, eltemetettsége, nem tudnak betelni a gondolattal, hogy végre Várhely is megmutathatja, mire képes: színre léphet. Van, aki óriási bukást jósol, mondván, hogy nem tud megbirkózni ez az elhanyagolt, elmaradott, nyomorulttá süllyedt kis város a nagyralátó feladattal. Más szinte mámorosan várja, hogy felkeljen a nap Várhely felett, ami bizonynal megtörténik, ha ez a fesztivál visszaállítja a régi rangját és fontosságát a megyében. Az idősebbek szentként emlegetik Szántó Dezsőt, kérdezzetik a fiatalokat, hogy ki is ez a fiú, csak nem a régi körorvos, a Szántó Frigyes fia? És eddig hol volt, mit csinált? ... Szóval bosszantó világ van Várhelyben, és ami fő, Péternek semmi köze hozzá. Úgy áll a hat éve szinte otthonává lett város kellős közepén, mint egy idegen, mint akinek semmi létjogosultsága többé itt lenni.

Ha Péter kimaradt is a fesztiválból, Mari nem maradhatott ki. Imre beszervezte a díszmenetbe. Előbb úgy volt, hogy parasztlány lesz a *Talpalatnyi föld* kocsiáján, nincs egyéb dolga, mint hogy egy hatalmas kéve búzát tartva piros kendővel integessen mosolyogjon Erzsi mellett. Utóbb azonban nem jött el a színésznő, aki a hajdani főszereplőt helyettesíteni hivatott volt, így Mari fejére került a régi kendő mása, ráadták a fehér blúz, ráncos szoknya hű utánzatát is, és meg kellett tanulja a néhány szavas jelenetet hirtelen. Nagyon idétlennek tűnt az egész, de Imre annyit azért tudott módosítani a Dezsőék eredeti forgatókönyvén,

hogy magnóra vette a filmek címzenéjét, ráolvasta a szalagra az alkotók, szereplők nevét, a film díjait, nézettségi mutatóit, és abban reménykedett, hogy a főtéri felvonuláson, mikor a tanácsháza erkélye alá érnek a kocsik, beindítják az adott szalagot, és ez elég is lesz. Mert a hangosítást úgy megoldani, hogy még a kocsikon elhangzó néhány szó is hallatsszék, reménytelennek tűnt. És ez volt Imre reménye. Biztonság kedvéért egy-egy ölelést, csókot imitálnak majd a szereplők, vagy éppen néhányszor elpáholják majd Döbrögit. Az legalább látszik.

A vállalatok kitettek magukért. A kocsik parádés dekorációt kaptak, a platók virágáradatban ringtak, a paraszti tárgyú filmek kocsijai hatalmas búzakoszorúkkal voltak körülfonva, a *Déryné* platóján egy egész nyírfaliget hajlongott, a *Valahol Európában* várromján pedig fűzérben lógtak a cigánygyerekek, akiknek amúgy is festői küllemén Sanyi nagy kedvvel javított. A legnagyobb vállalkozás mégis a *Körhinta* volt, amelyre a Vas- és Szerszámgépgyár dolgozói egy valódi kicsinyített körhintát fabrikáltak, úgyhogy a kis színészlány, aki Töröcsik Mari helyett ült föl rá, és aki a megszólalásig olyan volt, mint a film Marikája, csaknem három méter magasban ringott, sőt ha a hinta motorját beindították, forgott is, messze kirepülve a kocsi fölül. Tervek szerint csak a főtéren kapcsolták volna be a körhintát, ahol elég hely van a pörgésre, de a „próbaüzem” sikere akkora volt, hogy ezt a kocsit csapatban kísérték az emberek, és ahol az utca elég tágas volt, a vezető mindig megforgatta a kislányt, aki kellő bátorságról is bizonyosságot tett: rózsás szoknyájában, pruszlikjában, fáradhatatlanul röpülő, hosszú, szőke copfjával kacagott és integetett a nézőseregnek. A próbák három napja alatt – amikor már a híradósok és a tévések is valósággal megszállták a várost, és a nap minden szakában felbukkantak, állványaikkal és kábeleikkel pillanatok alatt forgalmi akadályt képezve, és hatalmas nézősereget vonzva – a városka legnépszerűbb ha-

jadonja lett ez a kislány. Virággal halmozták el, és a strandon egypercnyi nyugta se volt az aláírást gyűjtő gyerekektől és sörre, fagyira, moziba, presszóba invitáló suhancoktól. Szerencsére hamar állandó kísérőjéül szegődött a művelődési osztály helyettes vezetője – Dezső nagy támogatója, egy negyven fölötti, kicsit már megtestesedett, de mulatságban, gavallériában az aranyifjakkal versenyre kelő férfiú. Aztán hozzájuk szegődött néhány újságíróifjanc, az egyik – meglehetősen kopasz és pohos, de tetőtől talpig farmer öltönyben feszítő – tévéoperatőr, akinek hegyes orrú és magas sarkú cipője napokig a városka egyik fő beszédtemája volt. Szóval bárhol volt, valóságos csapat fogta körül a kislányt, aki tűzvörös mini szoknyájával, lobogóujjú blúzával, hosszú zuhatagban lengő, szőke hajával amúgy is feltűnő jelenség lett volna. Így viszont valódi hírességgé, a fesztivál előtti napok legnagyobb szenzációjává vált.

Mari amúgy szélről élvezte csak a nagy felhajtást. Erzsébet, akivel egy kocsin „szedték a markot”, Röfi és néhány más klubos társaságában unatkozta végig a résztvevőknek fásaszto és csüggesztő várakozásokat. Órákig álltak rajtra készen a tűző napon, míg a kocsik lassú vonulása elkezdődött, és ha nem rendelték vissza valami technikai zavar miatt az egész konvojt, maga a felvonulás is több mint egy órát vett igénybe a külső piactól a főtérig lépésben haladó teherautók számára.

A kellemetlenségek közé tartozott a partnere is: egy most második évét kezdő színésziparlant, aki fölényeskedve, apáskodva kezelte a helybelieket, és avval szórakozott, hogy a megfelelő szövegrésznél valósággal is megszorongassa Marit. Nagyon tetszett neki, hogy Mari dühös miatta, és minden alkalmat megragadott arra, hogy izzadt, szőrös, behemót mellére ölelgesse a lányt, vagy a lovas kocsí tetején a karjára kapja. Erről a forgatókönyv szerint persze szó se volt, az egyik jelenetben egymás vállát ölelve, szomorúan kellett volna ülniük, s úgy elmondani a filmbeli

szavakat. De hát mindenki tudta, hogy ezek nem halálosan komoly szerepek, s amúgy is próba van, tehát azt csinálhat, amit akar, és ha jókat röhögnek rajta, akkor még inkább. Az állandó bámészkodók serege valósággal szárnyakat adott ezeknek a kis ripacsoknak, egymást múlták felül a hülye ötletekkel, feltűnést kereső viccekkel, vaskosságokkal. Mari már az első nap után le akart lépni, de Imre megígérte, hogy beszél a partner fejével, addig agitálta, hogy végül maradt.

Legjobban az idegesítette, hogy eredeti elképzelésüktől eltérően napközben Péter nem tudott Várhelyben lenni, mert nem kapott kollégiumi szállást. A fellebbezést és az albérléteresést egyszerre kellett intéznie: mindkettő Pesthez kötötte, és mindkettő sok időt vett igénybe.

Estére ugyan megjött, együtt üldögéltek a holtágon horgonyzó halászcárdában, amely a várhelyiek törzhelye lett, mióta a várost megszállták az idegenek, de mindkettőjük feje mással volt tele.

Mari a próbákon megismerkedett a filmforgatások hangulatát és ízetlenkedéseit idéző lezser „színészélettel”, aminek fő szempontja a sok várakozási idő valamilyen módon való elhülyülése, átszenvedése volt, látta a kézről kézre járó, kis színészlányok kacérságát, és mindettől legrosszabb rémképei kaptak erőre. Elkeserítette, hogy Péter ebben a világban él majd, és bár ostoba dolog lett volna már előre szemrehányást tenni neki, hogy ezt választotta, mégis valahogy – teljesen ok nélkül és alaptalanul – Péterre neheztelt meg mindazért a vásáriságért és ízetlenségért, amit itt nap mint nap maga körül látott.

A fiú természetes jólelkőséggel és gyanútlanysággal hallgatta Mari keserű panaszait és részletes, elmarasztaló beszámolóit arról a Szodomáról és Gomorráról, ami itt van. Fölajánlotta, hogy ha ennyire idegesíti Marit ez az egész, kikéri őt Imrétől, minek gyötrődjék, mikor úgy sincs semmi értelme az egésznek. De a lány nem ezt akarta elérni, az

örökös panaszkodással. Tulajdonképpen maga sem tudta, hogy mit is akar elérni, csak azt tudta, hogy a dolgok nincsenek és egyre kevésbé lesznek rendben. Sírva fakadt, vádolta a fiút, hogy nem érti meg őt, kis híján összeveszttek. Péter nyugodtságán és együttérző természetén múlt, hogy a legzaklatottabb szavakat sem vette a lelkére, nem sértődött meg, hanem igyekezett vigasztalni, felvidítani Marit.

Pedig panaszkodásra, idegességre neki is lett volna oka. Semmi sem akart sikerülni. Az albérletek még messze, a külvárosokban is pokoli drágák voltak, a tanulmányi hivatalban pedig semmi jóval nem bíztatták. A kollégium egyik szárnyát ugyanis le kellett zárni, mert a renoválással nem készültek el szeptemberre. Legjobb esetben is néhány hónapig a fele diákot máshol kellett elhelyezni – s úgy döntöttek, hogy inkább a fiúk maradjanak szállás nélkül. Volt ugyan szó arról is, hogy más egyetemek kollégiumaiba suszterolják be a kimaradókat, de csaknem ötven hallgatóról kellett volna gondoskodni, és ezt egyetlen társintézmény sem tudta vállalni. Kapkodva és eredménytelenül próbálkoztak, látszott, hogy maguk sem bíznak sikerükben. A főiskola igazgatója tanulmányúton Japánban volt, a kollégium igazgatója az Adrián nyaralt, a tanulmányi osztály adminisztrátornői tanácsalánul és tévetegen állták az elkeseredett diákság ostromát.

Péterék kettesével-hármasával böngésztek a hirdetéseket a Nyugatinál meg az újságokban, és lassan már az ágyrajárás is reális lehetőségnek tűnt, ha „jövedelmükhöz” illő szállásra akartak szert tenni. Züllött, gyanús képű „szobaurak” akaszkodtak rájuk, havi 2–300 forintért éjszakai nyugalmat ígérve pék vagy vasutas lakójuk csak nappal foglalt ágyában. Külvárosi családi házak kamráiba kukkantottak be, a konyhában függönnyel elkerített ágyat, folyosón este felállítható nyoszolyákat gusztáltak, egyenlőre még végigröhögve a napot, de egyre csüggedtebben. És

ezek után esténként még Mari alaktalan és célját tévesztő szemrehányásait, kifakadásait hallgatta Péter, mintha ő tehetett volna az Élőfilm felvonulás minden hibájáról és bűnéről.

De szerencsére mennél rosszabbul mentek a dolgok, annál jobban tudott vigasztalni, tréfálni, annál gyengédebb volt. A Halászcserda kecskelábú asztalai mellől nagy dalolások hangja szállt föl a jegenyefák olajos-sűrű éjszakájába, s mire fölálltak az asztaloktól, nemegyszer már az ég alja is megritkult, s szinte idejük sem volt aludni, mikor Péternek már a pályaudvarra kellett mennie.

Líviék középső szobájában laktak négyen: Mari és Péter a kanapén és a hozzá tolt két nagy fotelban, és egy, a megveszékhelyről jött grafikuskány, Lívi ismerőse a barátjával matracokon a földön. Alvásra egész héten jóformán alig maradt idejük. Reggeltől estig talpon voltak, és a nem éppen pihentető forgatagban dolgoztak, estéről estére mégis mindenki a Halászcserda felé vette az irányt. Magánéletéről ezekben a napokban szó sem volt, utóbb visszaemlékezve úgy tűnt, mintha egyhetes búcsúban vagy lagziban lettek volna. Szüntelen járta a várost, és kábultan, fásultan, de mindvégig hangosan énekelve vagy káromkodva őrlötte magát a fesztivál szokatlan húsdarálójában a fiatalság.

Aztán villámgyorsan véget ért a cigányélet. Nagyobb volt a füstje, mint a lángja. A megnyitó napján reggel tízig tartottak a most már vérre menő, ideges várakozások, előkészületek.

Mari haját koszorúba fonták, feltűzték, arcát vastagon ki-sminkelték a filmgyártól erre a napra kölcsönkapott szakemberek. Feketén keretezett szemmel, pirosra festett szájjal, arccal, a feje köré tűzött hajfonattal, mikor felállt az öltözőkocsi tükre elől, maga sem ismert magára. Gyors, szakszerű kezek kapták le a nyakáról a festékmocskos

kendőt, néhány hajtút még menet közben a hajába dugtak, majd nyakába vetették és a derekára rángatták a felső szoknyát, megkötötték, selyem vállkendőt terítettek a fehér blúzára, és a kezébe piros babos kendőt adtak az integetéshez. Aztán a tükör elé penderítették még utójára.

– Egész jól néz ki a cicuska – mondta egy munkásruhát viselő, vastag mancsú férfi, aki Mari rosszálló pillantásai ellenére végignézte a sminkelés-öltöztetés egész szertartását... – Hordjátok a sok farmernadrágot, bakancsot, aztán ha valahogy véletlenül mégis nőt faragnak belőletek, magatok sem hisztek a szemeteknek. No, hát nem szebb ez a konty, mint a sok fiúfrizura, amit hordtok?

– Ez saját haj – mondta a szőkére festett, kövér sminkeslány, aki egész idő alatt többes szám első személyben parancsolgatott Marinak: „Jobbra fordulunk, lehajtjuk, föl-emeljük!”. – Szép, vastag haja van. – Úgy beszélt, mintha Mari nem is lenne jelen, vagy ha igen, hát egy kukkot sem értene az egészből. – Kapna érte egypár százast. Nem veszitek meg, Bucika?

– Pont most jössz ilyen marhaságokkal! Ki se látszom a melóból! – hangzott a másik tükörnél munkálkodó asszony válasza. – Vagy valami alkalmi vétel? – dugta át a fejét a választófüggönyön.

– Eredj már, vén kupec! Azért az alkalmi vétel érdekelne, mi!? – a göndör, barna nő addigra már Mari kontyát gusztálta.

– Meddig ér? Jó vastag fonat.

– A sarkáig. Na, eredj már, nem eladó!

– Nem eladó? – bámult a tükrön keresztül Mari arcába. A munkásruhás nagyot nevetett a csalódottságán.

– Nem hát. Majd bolond lenne. Vegye meg inkább az enyémet! Valódi ritkaság – tréfásan huzogatta az ég felé három-négy csomó haját.

– Mit ugratsz, épp neked akartam megvenni. Né, már

jó se lehet az ember valakihez! – Eltűnt a függöny mögött, ahol a férfiak öltöztetése, sminkelése folyt.

– Na, na! Jó, hogy kéznél vagyok. Közben lehet, hogy nem is rám gondoltál. Van, akinek nagyobb szüksége van rá – szólt utána a férfi.

A festett szőke lány vihogva pisszegte le a férfit, aztán tréfásan kilökdöste a kocsiból.

– Nem bírod tartani a pofád... – mondta neki félig sűgva, aztán szinte lebukdácsoltak a lépcsőn. Az ajtón túl hevesen sütött a nap, vad cirkuszi rohangálás folyt a ki tudja hányadszor újracsinosított, újradekorált felvonulókocsik között. Mari hunyorogva lépett le a lépcsőn. Arca szinte merevvé vált a kenőcsöktől, fejét forgatni se volt biztonságos, mert az volt az érzése, hogy bármelyik pillanatban lebomlik a haja. Félt bárki ismerőssel találkozni, legszívesebben bebújt volna az egérlyukba. Lehet, hogy meg se ismernének – gondolta.

No, ettől nem kellett tartania. A következő lépésnél Imre ölelte át, összevissza csókolta, forgatta – de csak óvatosan persze, vén róka volt, tudta, hogy a lány most kényes portéka, egy rossz mozdulat, és mehet vissza a sminkeskocsi-ba.

– Hű, barátom! Mit csináltak belőled! Hogy az a szerencsétlen Péter épp most nincs itt! Mire megjön, téged elkapkodnak. Ó, lányok, lányok, ha csak egy kicsit mernétek nőiesebbek lenni!...

– Akkor mindig így nyaggatnátok – csapott le mögöttük Livia hangja. Magához forgatta Marit. Alacsony sarkú, fekete, spanglis cipő volt rajta és a szokatlan sarok kényes-sé, kopogóssá tette a járását. Úgy forgott, hogy valamennyi szoknyája harangként röpült körülötte. – Egész jól megcsináltak – mondta elismeréssel. – Lekörözöd a skarlátost is. – A hangosbemondó ekkor már szólított mindenkit a helyére.

A skarlátost! Azt nem lehet lekörözni. Eddig már hangos

családi jelenet is kitört miatta, mikor a Vár szálló halljában megjelent az egyik eminens udvarló neje, és sírógörcsben, kiabálva tett szemrehányást a kislánynak, mert a férje nem jár haza. Szegény skarlátos – a tetőtől talpig piros ruhájáról nevezték így – azt se tudta, melyik udvarlójáról van éppen szó.

Mari méltán keltett most nagyobb feltűnést, mint a kis színészlányok bármelyike, hiszen azok eddig is kisminkelve virgonckodtak a kocsikon, ennyit mind megtanult már a szakmából. Ő pedig most először parádézott fekete vonalak árnyékolta szemmel, kifestve. Sokkal jelentékenyebbnek látszott így, de idősebbnek és idegenebbnek is.

– Jézusom – kiáltott rá Erzsí, mikor a kocsi tetején meglátta –, hiszen ez nem is te vagy! Tegezhetem a mádmazellt, vagy magázzalak inkább? – Rajta most se volt festék, semmiképp sem hagyta, és mellékszereplőként nem is igen unszolták. Világos bőrén úgyis mindig hatalmas vörös foltok égtek, született pirospozsgásságát inkább tompítani kellett. – Öregem, úgy nézel ki, mint az isteni Sophia!

– Alig tíz centi hiányzik – szólalt meg rosszmájúan a színészfű, aki ugyancsak izzadt a vastag, hússzínű arcfesték alatt. Mintha pofaszakállá lenne, úgy folyt kétoldalt a nyakán a tarka veríték. Ingén nagy, sötét foltok éktelenkedtek.

– Te csak hallgass! – csattant rá Erzsí. – Te már elmondtad a magadét. Kétszer is. Oda-vissza.

A fiú morgott valamit, aztán félrehúzódott, beült a saroglya árnycába. Úgy izgult, olyan ideges volt, mintha komoly fellépés előtt állna. Persze lehet, hogy csak attól tartott, leoldja az izzadság még a bajuszragasztóját is, és mondjuk épp a legkínosabb pillanatban, a főtéren kapja a ronda szörzetet a szárnyára a szél. Kétszer is járt már benn a sminkeseknél, hogy csinálják meg jobban, végül avval dobták ki, hogy két lehetőség van: vagy felvarrják a képére a bajuszt, vagy festenek neki egy másikat. Egyik

sem volt elég biztató Iván számára. Maradt hát egyetlen megoldás: megpróbál kevésbé izzadni. De ez se ment könnyen.

Tíz órakor Imre hangtölcsérrel a kezében végigfutott a kocsi között. Mindenkit a helyére szólitott, és sok szerencsét kívánt a felvonulás résztvevőinek. Mint közölte, a főnökség már elfoglalta a helyét a főtérén, most kezdődik a megnyitó beszéd, majd a főiskola énekkara és szavalóköre ad húszperces műsort Várhely város múltjára, történelmi szerepére figyelmeztetve. Végül pedig a tanácsítókárszönti a fesztivál vendégeit, az egybeseregletteket. Ezután kell percnyi pontossággal feltűnniük a felvonulóknak. Időrendi sorrendben, ahogy a filmek készültek.

Mariék kocsija egyike volt az elsőeknek. A sort a *Szegénylegények* zárta, ami azért is izgalmas volt, mert ezen ült a legtöbb igazi színész. Főleg epizodisták persze, mellékszereplők, de mégis az eredeti stáb tagjai. A baj az volt velük, hogy ma reggel érkeztek Várhelybe, egyetlen próbában sem vettek részt, épp csak felöltöztek és felültek a kocsijukra, amin nádkunyhó és két napja kivágott tölgyfák díszeltek. Elképzelés szerint a néptelennek látszó kocsi begördül a főtérré, ott hirtelen előbújnak a betyárok, nagy hejehujázás kíséretében néhány lövést adnak le a levegőbe, elénekkelnek egy betyárnótát, és kendőt lobogtatva kihajtanak a térről. Az elképzelés hatásos volt, de a közös énekhez legalább egy közös próbára is szükség lett volna. De ahogy egyenként elkészültek a sminkkel, öltözéssel, még az egyszeri próba is megghiúsult. Ráadásul nem volt senki, aki vezesse az összetanulást. Úgy döntöttek hát, hogy a legnagyobb dalos egymaga énekel majd, az biztosabb az alkalmi kórusnál. Félő csak az volt, hogy a főtér tömegének zsongása, a szabad levegő sodrása elviszi majd a mégoly erős férfihangot is. De a színészek ezen nem sokat bábkódtak. Valaki valódi üveg bort húzott elő a szőrtarisznyájából, s attól kezdve csak a régebbi forgatások vad történe-

teitől zengett a környék. Jó színészszerzők szerint most is éppolyan ordítva anekdotáztak, mintha színpadon lennének, nehogy az összeverődött alkalmi közönség kimaradjon a nagy „sztorikból”. Hiába kiabált Imre akár hangtölcséren át is, sem a tréfás, sem a mérges csitításra nem reagáltak. Lenyújtották neki is a borosüveget, de mikor elutasította, még hangosabbak lettek.

– Ne félj, nem packázzuk el! Nem ez az első szerepünk... – és újra felcsapódott az „Emlékeztek...” kezdetű hangzavar.

A kocsisor eleje természetesen már tízkor elindult. Lépésben haladtak végig a keskeny, tiszta utcákon, melyekből most ki volt tiltva a forgalom. Az ablakok tele voltak könyöklő emberekkel, akik virágot, színes szalagot dobáltak a kocsikra. Az utca két oldalán is megtorlódtak a gyalogjárók. Nincs is talán annyi ember Várhelyben, amennyi itt a felvonulás hosszán várakozott ünnepi hangulatban, kíváncsian.

Marit most kapta el a lámpaláz. Ennyi ember közt muszáj, hogy ismerős is akadjon. Meglátják kimaskarázva. Legszívesebben elbújt volna az ülés mögé, ahol az egyik várhelyi tsz kocsisa – barátságos, kevés beszédű, barna legény – pattogtatta az ostort. Ő is feketenadrágos-csizmás, régi viseletben. Csakhogy ezt az öltözetét nem a filmgyárból kölcsönözték, hanem a padlásról került le. Apja vagy nagyapja hordta annak idején a szombat esti–vasárnap bálokon.

Iván most valóságos parancsnokká nőtte ki magát. Nem lehetett tőle félrehúzódni. Szorosan tartotta Mari karját, és a kalapjával integetett jobbra-balra. Rá akarta venni a lányt, hogy énekeljenek is útközben, de Mari nem állt kötélnak. Amilyen egykedvűen viselte az előkészületeket, olyan görcsössé lett most az izgalomtól. Állt feszengve Iván mellett, kezében a piros kendő. Kutatva, riadtan nézte a tömeget, hogy ki mindenki gyűlt össze az utca szélén.

Nem mosolygott, nem bólogatott, nem integetett, nem játszott. Az a rögeszméje támadt, hogy biztos Varga is itt van, és attól rettegett, hogy egyszerre csak megpillantja őt a nézőseregben. Ettől a gondolattól alig kapott levegőt, majd megfulladt. A szíve úgy döngött a halántékán, mintha egy régi, kongó lépcsőházban robogna le vastag bakancsban valaki.

– Ezt nem bírom a civilekben – mondta Iván a karját egyre szorítva. – Az isten... meg, mosolyogj legalább! – Vigyorogva mondta, mintha valami kedvességet súgna oda szép kis partnerének, de Marit hirtelen elfutotta a méreg, kirántotta a karját a fiú markából.

– Hagyjál békén! Egyre kevésbé lehet elviselni téged! – De nem volt szerencséje, mert ahogy elengedte a fiút, aki oldalt a kocsi szélébe kapaszkodott, megrándult a kocsi, és Mari hátrazökkent, pontosan Erzsiek ölébe. Nevetve ölelték át: – Na, most itt maradsz! – mondta Erzsi, aki semmit sem érzett Mari szorongásából, rosszkedvéből. – Megfogtalak.

De Iván odaugrott, fölsegítette a lányt, és ráförmedt a többiekre, hogy legalább most ne marhaskodjanak. Teljesen be volt sózva, szinte magánkívül volt a fontossága tudatától.

– Mi van, most dől el a sorsod? Ha nem vigyorgsz eleget, nem te játszod a következő főszerepet a Nemzetiben? – nyelvelt Erzsi. De Ivánt nem érdekelték az epés megjegyzések. Megint karján volt Mari, és ő megint széles jókedvvel lengette a kalapját, és kurjongatott, mintha nem is a hajdani Szabó Pál-hóst, hanem magát Kossuth Lajost akarná megeleveníteni.

Így érkeztek a főtérre.

Mari időközben csaknem megnyugodott, de szerepét most se tudta eljátszani. Csak kevesebb kétségbeesés és idegeség forgatta felkontyolt fejét jobbra-balra. Kicsit mosolygott is, és feltartott kezében piros kendő lobogott. Szabó

Mari volt most is, csak kifestve és beöltöztetve. Nagy taps fogadta a hatalmas búzakoszorúba font, nemzetiszín szalaggal feldíszített lovas fogatot, betűzgették rajta a feliratokat, a hangosbeszélőn megszólalt Imre hangja, amint részletesen ismerteti a film alkotóit. Iván majd leugrott a kocsiról, úgy integetett mindenfelé, a bakon ülő legény is megemelte a kalapját az erkélyről letekintő megyei és fővárosi vezetők felé – mondják, hogy a filmfőigazgatótól kezdve a miniszterhelyettesig mindenki ott ült.

Mari riadt tekintete is végigfutott a vendégek során. Csodálkozva látta a feléje forduló, sok, barátságos tekintetet. Elmosolyodott a furcsa érzéstől, hogy ezek most mind őket bámulják. És akkor a tér másik oldalán lévő emelvényen megpillantotta Vargát. Megborzongott a férfi sűrű szemöldöke alól jövő gúnyos pillantástól. Gyorsan elfordította a fejét. Arcára ráfagyott a mosoly. Érezte, hogy erre még Varga biztos „visszatér”. Leszámolok – gondolta hirtelen. Lehetetlennek tűnt, hogy ismét megjelenjék Varga szobájában. Ismerte a férfi véleményét, tudta, hogy kurvának hisz mindenkit. Már a klubbal kapcsolatban is arra figyelmeztette, hogy milyen undorító, ha valaki egy társaságban „kézről kézre jár”. Hiába bizonygatná neki, hogy teljesen véletlenül csöppent bele az egészbe, és hogy igazán nem is érdekelte őt a felvonulás. Tudta, hogy Varga azt képzei, ki tudja, mit kellett küszködnie, hogy felkerüljön a kocsira, meg hogy neki ez fontos, és ezt szereti. Azzal kezdi majd: – Ugye megmondtam neked... – kimondja kerekén, mekkora kurvának látszott úgy kifestve. Még tán azt is megkérdi, kivel kellett ezért lefeküdnie. Varga ilyenek ismeri a világ gépezetét, folyton erre lyukad ki. Ő meg nem akar magyarázkodni. Nem megy fel, ha hívatják. És leszámol.

Ilyen gondolatok kavargtak benne, míg hangosan csapkodott körülöttük a *Talpalatnyi föld* filmzenéje és Iván boldogan rángatta a karját jobbra-balra, ha éppen azt akarta,

hogy erre vagy arra az oldalra integessenek. Rengeteg ismerőst, nagybembert fedezett fel az emelvényeken vagy a zizegő filmfelvevő kamerák és kattogó fényképezőgépek mögött. Nem tudott eleget köszönetni. Hetykén az orrához nyomta a bajuszát – mert avval még mindig baj volt –, piros zsebkendőjével végigtörölte kalapja alatt a homlokát, nyakát. Jó, parasztosnak vélt mozdulatokkal törülközött – ebben találta meg az izzadás ellenszerét. Lassanként ledörgölte magáról a krémeket – amúgy is vörös képén ez meg sem látszott –, és kevésbé verejtékezett. Elemében volt, egyszer még a lábszárán feszülő sötét csizmanadrágra is rácsapott, minha ki tudja, milyen mulatós gazdát adna. Aligha látta a film munkában megszakadó főhősét valaha is.

A tér túlsó oldalán kihajtottak, és azután már sebes iramban kocsiztak végig a Duna-parton, vissza, induló helyükre, ahol már csak a vetkőzés, mosdás, a ruhák leadása volt hátra. Mari beült Erzsí mellé a hátsó ülésre, hagyta Ivánt, hogy most már egyedül szerepeljen. A lányok nagyokat nevettek, mindenki arról tárgyalt, hogy kit mindenkit láttak, ki mit mond majd róluk.

Mari most vette észre, hogy az ő arcán is kigyöngyözött a veríték. Papírzsébkendővel kezdte letörölgetni arcáról a megolvadt, összecsomósodott festéket. Lassan elültek benne a találkozás keltette idegesség hullámai. – Majd csak lesz valahogy – vont a vállát gondolatban, és a lányok hangos nevetgélése közben megpróbált megfeledkezni rossz érzéseiről.

A piactér olyan volt, mint búcsúkor. Összetorlódott rajta a sok visszaérkezett kocsi. Mindenki hangos volt, jókedvű, némelyek pityókásak is. Úgy ültek a kocsik szélén, mint a verebek, s míg az átöltözésre vártak, sorra jártak a borosüvegek. Senki sem törődött a város gyerekeivel, akik megszállták a kocsikat, és minden mozdíthatót leszedtek

róluk. Mariék körül udvar volt a szétcibált kévék potyadékából. A koci lépcsőin, a földön, közel-távol koszorúkat fontak a kislányok. Piros krepp papírszalagokkal átkötötték, fejükre tették, és úgy szaladgáltak szerteszéjjel, lobogtak mögöttük a színes szalagok. A fiúknak sem kellett több, a lányok koszorúit vadászták, volt sivítás, kacagás, verekedés. De most senki sem szólt rájuk, játszadoztak a maguk módján a felnőttek is. Csak a filmgyári jelmezesek ordítottak, veszekedtek, intézkedtek, tülekedtek a fegyelmetlenül hullámzó kosztümösök között.

Mari terve, hogy elsők közt bújjék ki a ruháiból, lemosa festékes arcát, és mielőbb eltűnjék az ünnepség közeléből is, kútba esett. Beült hát Erzsivel a koci végébe, a megmaradt kévékre, kényelmesen elhelyezkedtek, behunyták a szemüket, és megpróbáltak békésen napozni. Egy-két halk szón kívül egymással sem beszélgettek, várták, hogy a tömeg eltűnjék a környékről. Később Mari lebototta fejről a koszorút, mert fonáshoz, kontyhoz nem szokott haja már mindenütt húzódott, egész fejbőre fájt. Erzsi nagy fogú fésűvel kezdte szétoldani a lakkal megerősített fonatokat. Mari oldalára fordulva, fáradtan feküdt a szalmában, jólesően perzselte a nap, és minden gondolatot, izgalmat kioldott belőle a tér körös-körül csapkodó hangzavara. Mintha biztonságos csónakban feküdne hullámzó tavon, és egyetlen gondja az volna, hogy élvezze a víz ártatlan haborgását.

Ismerős hangok törték meg a tér egyhangú zsibongását. Köztük is jól kivehető volt Péter nevetése.

Na, most meglát ebben a maskarában! – ijedt meg Mari.

Nem tudta volna megmondani, hogy valójában kelleme-e vagy kellemetlen számára ez a gondolat. Mintha azért elhitte volna, amit ma annyiszor hallott, hogy mennyivel csinosabb kifestve, meg hogy milyen jól áll neki a bő szoknya és a parasztlblúz. Volt benne ugyanakkor valami kis elégtételféle is, hogy Péter itt találja majd ebben a

„Szodoma-Gomorrában”, a bepiált fiúk, viháncoló színészlányok forgatagában. Mit szól hozzá? Örül-e neki? Ahogy Mari előre félt, hogy Péter ebben tölti majd el a mindennapjait, vajon Péterben is felmerül-e a féltés?

Előbb föl akart pattanni közeledtükre, majd inkább úgy döntött, hogy még jobban beleveckelődik a búzába, hadd keressék. Hadd hallja, mit beszélnek egymás közt a fiúk!

– Bújjunk el! – súgta oda Erzsinek, aki maga is felfigyelt már az ismerős hangokra. – Hadd keressenek!

– Minek? Szerintem ezek Péterék! – suttogta Erzsi.

– Hát persze. De csináljunk úgy, mintha aludnánk. És bújjunk el, hogy nehogy könnyen megtaláljanak. – Óvatosan beljebb fészkeltek magukat a felhányt kékék közé. Mari még a lábát is behúzta a szoknyája alá. Nagyon kellemetlen volt moccanatlanul feküdni a meleg, szúrós, poros kalászkok közt, mégis úgy lapultak, mint a nyulak. Hallották, amint a fiúk a kocsijukhoz közelednek, felnéznek a szekérre, aztán tanakodva távolodnak. Sanyi és Péter hangját tisztán kivehették, de többen is voltak velük.

– A kellékesnél kérdezősködnék – jelentette Erzsi, óvatosan kidugva fejét a rejtekből. Mari kuncogott.

– Csak kérdezősködjének! – mondta.

– A kocsmába irányították őket – jelentette később Erzsi.

– Mit nem képzelnek ezek?

– Mért? Nem is volna akkora marhaság inni valamit. Teljesen eltömte már a torkomat ez a rohadt por. Itt még, ha lehet, melegebb van, mint a felvonuláson volt.

– Persze, fűt a szalma is.

– Gyere, menjünk utánuk, és igyunk legalább valamit! – indítványozta Erzsi.

– Te mehetsz, feltéve, ha nem árulod el, hogy hol vagyok.

– Meg vagy húzatva? Meddig akarsz itt gubbasztani?

– Semeddig. Mért? Nem jó móka? Hadd keresgéljenek egy kicsit!

– Jól van – vágta hanyatt magát Erzsi is. – Ha ez a hobbid, én nem bánom. Rólam ugyan már folyik a víz. És folyton viszket ez a rohadt szalma.

– Azt hiszed, a kocsmában csak úgy lehet kapni valamit? Ha odamennénk is, állhatnánk a büdös sörszagban a sok részeg pali közt egy félórát, míg ránk kerülne a sor. És akkor is, mit ihatnál? Na, mit?

– Pisaízú meleg sört, tudom – mondta csüggedten Erzsi. Tényleg nem sok értelme volna. – Marhára unom már a banánt. Mi lenne ha egyszerűen ledobnánk a gúnyát, és itt hagynánk nekik a szekéren?

– Sztriptíz – mondta Mari. – Minden göncöm náluk van.

– Én jobban járnék, ha ebben meglépnék. Amit leadtam, fele ilyen jó sincs. Állítólag újra divatba jönnek az ilyen cuccok. Csak túl bő nekem ez a szoknya, – mustrálta Erzsi a fehér csipkével szegett blúzt, apró mintás parasztszoknyát.

– Az enyém se éri meg, hogy kivárjuk – mondta Mari. Kékfestő szoknya, kötő, himzett, fehér blúz és rózsás vállkendő volt rajta.

– Csak az a baj, hogy itt Várhelyben aligha vehetném föl. Mindenki egyből kibökné, honnan van. Neked még több az esélyed, Helyénkőről alig voltak itt. Legföljebb néhány főnök. Nem?

– Marhaság – ült föl Mari hirtelen. – Kell a fenének! Ha akarod, varrok én neked különbet is. Gyere, megpróbálunk leszerelni!

Az öltözőkocsinál valamit csökkent már a tömeg, de még mindig nem volt érdemes beállni a sorba. Visszafeküdtek hát a kocsiba, most már nem rejtőzve, csak úgy a kalászok tetejére. Nézték a még nyárias, gyorsan húzó fehér felhőket. Éhesek és szomjasak voltak, átkozott melegük volt. Delet harangoztak, aztán fél egyet kongatott az óra. Végre egy óra felé bejutottak.

Mire kijöttek, Sanyi, Imre és Péter ott állt a feljárónál. Beszélgettek, nevettek, kórusban üdvözölték őket. Péter felkapta Marit, összecsókolta.

– De megnéztelek volna abban a varázslatos bőszyonyában, szentem! Azt mondják a fiúk, te voltál a legszebb. Hová bújtál eddig? Már vagy egy órája keresünk benneteket! Na, hadd nézzem csak, mi olyan furcsa rajtad?

Mari szeme körül még fekete festék-maradványok látszottak, olyan volt, mintha szolidan kifestette volna magát.

– Marha jól áll neki, nem? – mondta Erzsi. – Hát ha akkor láttad volna, amikor rajta volt az egész! Szerintem festened kéne magadat.

– Na, csak ne beszéld rá! – tiltakozott Péter. – Nekem így is tetszik, mért akarod, hogy elkapkodják tőlem?

– Ha lehet, elkapkodják festék nélkül is – mondta rossz-májúan Sanyi.

– Inkább menjünk, kajáljunk meg igyunk valamit, tisztára berekedtem a nagy óbégatásban.

Elindultak a korzóra, a Halászcárdához. Sanyi és Imre egyre a felvonulást tárgyalták. Egész jól nézett ki a dolog. Nem lett annyira ízléstelen, mint tartottak tőle. Színes volt, imponáló volt, látványos volt, megmozgatta az egész várost. És marha sokba került – no de ez most nem számít, pénz volt elég. Délben a Vár szállóban kétszáz főnek adtak ebédet. Kettőkor pedig a főiskola dísztermében megkezdődtek a vetítések.

A vetítések megkezdődtek, de Marinak annyira elege volt mindenből, hogy még aznap este haza akart utazni Helyénköre. Egy hete szinte, hogy eljött otthonról, azóta azt se tudta, édesanyjával mi van. Péter úgy tervezte, hogy végignézi a fesztiválprogramot. Mari fáradtságát, csömörét megértve végül még délután hazautaztak, avval, hogy majd másnap reggel Péter visszajön, hiszen számára az egész most kezdett érdekes lenni. Filmrendező hírességek, leendő tanárai, sőt még néhány külföldi vendég: forgatókönyvíró, rendező stb. is volt a zsűriben. A filmek közt is akadt nem egy, amit még nem látott.

Marinak elege volt az egészből, egy darabig látni se akarta a várost. Legfeljebb a vasárnap esti bankettra jön el, amikor már úgylis mindegy, hiszen hétfőn iskola lesz, mindenképp Várhelyben kell lennie. Szeretett ugyan mozit nézni, de most valahogy megcsömörlött az elmúlt napok állandó társas életétől, és fáradt volt az ébren töltött, átvitatkozott, mégis unalmas éjszakáktól. Elege volt a sok ifjú színészlányból, az ismert színészekből, színésznőkből is, akik körül forgott most Várhelyben a világ. Legjobban annak örült volna, ha Péter se megy el, és egy nyugalmas hétvéget töltenek otthon, de nem volt bátorsága előállni evvel a kéréssel. Túl nagy örömet érzett Péter készülődésében, meg abban, hogy folyton az archív vetítéseken egymással párhuzamosan futó filmekről gógyizott. Az volt a legfőbb gondja, hogy egyidőben vannak az előadások. Így valamiről föltétlen lemarad.

Belül teljesen érdektelenül, arcán fáradt mosollyal hallgatta a vonatban Péter fejtegetéseit. Nagy öröm volt, ami-

kor végre megérkeztek. Valóságos felüdülésnek tűnt most, ha az édesanyjára vagy a szobájuk csendjére gondolt, no meg arra, hogy anyu semmit sem tud az elmúlt napokról, s így megszabadítja majd Marit is a sok gyötrő, ostoba, rossz érzéstől. Elfelejtheti mellette az egészet. Csak vasárnap délután utazik Péter után Várhelybe, addigra talán megjön a kedve is hozzá.

Édesanyja sápadtan, pongyolában jött eléjük. Már csak a hálósobában égett a villany, pedig még nyolc előtt hazaértek. Mari lelkifurdalásos kérdéseire csak legyintett. Megszédült valamelyik nap a nagy déli melegben, mert be kellett mennie az SZTK-ba az új szemüvegreceptért, és épp dél lett, mire kivárta a sorát. A busz nem jött, és a megállóban a tűző napon olyan rosszul lett, hogy le kellett ülnie. Egy árnyékos padon pihent vagy egy félórát, míg összeszedte magát annyira, hogy odaálljon megint a buszmegállóhoz. Most nagyobb szerencsével járt, hamar megjött a 23-as, és az emberek is nagyon jók voltak hozzá, látták rajta milyen gyenge és sápadt, felsegítették, helyet is kapott. Még le is szállt egy férfi a buszról, hogy megfogja a karját, amikor lelép. Leült egy kicsit a megállójukban is arra a rossz padra, ami mindig fel akar billenni, úgyhogy majd három óra lett, mire hazaért. Úgy ruhástól lefeküdt az ágyra, és két kézzel szorította a szívét, hogy ki ne ugorjék. Hányt is estére, még be is lázasodott. Szólt a szomszédoknak, hogy hívjanak orvost. Pénteken reggel ki is jött valami fiatalember a körzetből, azt mondta, hogy nincs a néni szívének semmi baja, attól ugyan száz évig is élhet, hanem, hogy evett valamit, s a gyomorrontás úgy kezdődött, hogy kiszállt a fejéből a vér, azért szédült el, és gyöngültek le a lábai.

Mari rettenetes lelkifurdalást érzett, hogy épp távollétében történt ez a baj szegény anyjával. Nem volt itt, hogy segítségére legyen. Még az orvost is a szomszédoknak kel-

lett kitelefonálniuk, pedig egy buszmegállóra van ide a legközelebbi telefon.

– Legalább egy táviratot kellett volna küldenie, hogy hazafussak! Hisz az egész nem ért meg annyit...

– Táviratot! – legyintett Veron néni. Befeküdt az ágyba, szinte elveszett a fehér vánkosok közt.

Tudta, persze hogy tudta, hogy táviratot feladni még nehezebb lett volna, mint telefonálni. A tehetetlenségtől valami ismeretlen düh és kétségbeesés szállta meg az agyát.

– Jaj, hogy éreztem én, hogy nem kellett volna ezt a marhaságot elvállalnom. – Felugrott az ágyról, mérgesen vágta le a konyhában, a dívány mellé sportszatyrát. Péter tanácsalanul ült Veron néni ágya szélén.

– Nem tetszene inni valamit? Vagy enni? Ne főzzünk teát? – kérdezte, de a beteg csak a fejét ingatta.

– Most meg micsinál az a lány? – kérdezte halkán, Mari ingerült tevé-vevését hallgatva. – Nincs énnekem semmire szükségem, holnapra jobban leszek. Hiszen már ma is egész jól vagyok.

Mari beszaladt a fürdőszobába, szappannal, vízzel megmosta az arcát. Hazafelé egész úton azt várta, hogy már otthon legyen, és nyakig beülhessen a kádba, hisz Várhelyben jóformán nem is mosdottak, vagyis csak annyit, amennyit a strandon, még a hét elején. Egész nap az utcán, egész éjjel a kocsmában voltak. A haja ragadt a lakktól, a háta az izzadságtól. De fürdésre most nem is gondolt. Szerette volna a fejét a falba verni, vagy valamit összetörni, zúzni, olyan tehetetlenül dühös volt magára, hogy nem tudott segíteni az édesanyján, amikor az bajban volt.

– Látod, mondtam én! Haza kellett volna jönnöm minden este. Hiszen úgysem volt semmi értelme, hogy ott aludtunk. Akkor nem történik ez a baj.

Úgy mondta ezt, mintha szemrehányást akarna tenni Péternek. A fiú béketűrően, fáradt arccal húzta maga mellé az ágy szélére, és megsimogatta a haját.

– Igazad volt, kicsikém, de hát nagyon fárasztó az a sok utazgatás, és ki gondolta, hogy ilyesmi megtörténjék? Ne haragudj már, hogy rábeszéltelek! Ha tudom, még én is hazajövök inkább naponta. Most már mindegy, legközelebb úgy lesz. – Megsimogatta Marit, de ő alig bírta elviselni a fiú kedveskedését. Az elmúlt hét fáradtsága, a sok egymással ellentétes érzés, élmény annyira összekuszálta az idegeit, hogy nem tudott már úrrá lenni rajtuk.

– Eredjetek, egyetek valamit! A szomszéd Mariska áthozott délben egy fazék csibelevest. De hát ki bír annyit megenni? Melegítsél Péternek, kislányom, aztán feküdjetek le ti is! Biztos elfáradtatok az utazásban. – Látszott, hogy legszívesebben elaludna. Fáradtan nyúlt az éjjeliszekrény kislámpájához, lekapcsolta.

Mari ettől ijedt meg igazán, és az ijedség jegessé fagyasztotta előbb még indulatoktól vörösödő homlokát.

– Magának ne hozzak egy kis levest? – kérdezte sírós hangon.

– Nem – fordult a belső oldalra Veron néni. – Nekem mindenem meg van. Adj Péternek vacsorát!

Gyöngé volt a hangja, mint egy kisgyereké. Péter kézenfogva, lábujjhegyen vezette ki a konyhába a lányt, résnyire behúzták az ajtót. Mari a konyhaasztal kopott viaszos vásznára borult. Olyan hangosan csuklott föl belőle a zokogás, hogy Péter magához szorítva behúzta a fürdőszobába, betette az ajtót, és ölébe véve a kád szélére ült.

– Megijeszted a sírással – súgta fülébe. Mari megállíthatatlanul zokogott.

Péter a hajnali vonattal elutazott Várhelybe a vetítésekre. Veron néni nyugtalanul, bár látszólag mélyen aludt. Mari, miután Pétert kikísérte, visszafeküdt mellé az ágyba.

– Azt mondta az orvos, hogy a szívemnek semmi baja. A szomszédasszony, Mariska száznegyvenet számolt rajta

egy perc alatt. Aztán másnap reggel az orvos megállapította, hogy alig éri el az ötvenet. Nem kell mindentől begyulladni, azt mondta. De fogd meg most a csuklómat! Most is úgy dübög, mint akkor. Hát nem egész hülye az ember, hogy ne tudja, mit érez...

Mari szó nélkül, riadtan nyúlt át a páros ágyon anyja erőtlenül takaróba süppedő kezéhez. A szíve nem vert, hanem vágatott. Ijesztő volt tapasztalni a gyöngye kis hang után ezt a benne viharzó vad erőt.

– Orvost kell hívni! Anyukám, megyek, azonnal orvost hívok.

– Nem... nem... nem kell... nem tudnak azok semmit. Maradj inkább itthon!

– Orvost, orvost! – ismételte szinte magánkívül Mari. Egy perc alatt felöltözött. Még csak hét óra volt. Kiszaladt az udvarba. A kerítésen túl meglátta Mariska nénit, épp a tyúkokat eresztette ki. – Mariska néni, Mariska néni... – Az asszony szinte eldobta a darásbőgrét, futott a kerítéshez.

– Megint baj van?

– Jöjjön át, nagyon kérem, amíg orvosért telefonálok. Anyu...

– Jövök – mondta Mariska néni már a ház felé sietve, derekáról ideges mozdulattal oldva le a kötőt.

– Anyukám, mindjárt itt lesz a Mariska néni, én meg elfutok orvosért. Mért nem szólt előbb, hogy rosszul van?

– Gondoltam, elmúlik... meg a Pétert is ugye... nem ment volna el, pedig dolga van...

– Ó, mit számít az... Jöjjön, Mariska néni, üljön ide le! – tolt széket az óvatosan belépő asszonynak. – Azt se tudom, mit kell ilyenkor csinálni! Borogatni, vagy talán inna valamit?

– Semmi nem kell, kislányom... szervusz, Maris – mondta szomorúan. – Hát nem akar elmúlni belőlem ez a nyavalya. Megint úgy ver a szívem mint múltkor.

Mari már csak az ajtóban hallotta, hogy Mariska néni szidni kezdte azt a kontárt, az orvost: – Láthatta volna, hogy komoly dologról van szó...

De hova forduljon most, kihez menjen? Szombat reggel van. Még minden zárva. Futva tette meg az utat a telefonig. A városi kórház központja hosszan csengett, de senki sem vette fel a kagylót. Végre, majd öt perc múlva, miközben kétségbeesetten keresett valami más ügyeletet a rendelőintézetek számai között, egy rekedt hang mégiscsak megszólalt a vonal másik végén. Kapcsolt. Az orvos nem volt benn, az asszisztensnő készséggel jegyezte fel a nevet, a címet, a panaszokat, és biztosította a lányt, hogy amint visszajön a mentő, valaki kimegy hozzájuk. Ha nem az ügyeletes orvos, akkor valaki a belosztályról. Mari nem akarta letenni a telefont, sírt és könyörgött, és szemrehányást tett, hogy tegnap is sokára jöttek. Este lett bejelentve, és csak reggel érkezett meg a mentő. Az asszony valami balesetre hivatkozott, rendkívüli eset volt, higgyc el, ahogy visszajön a kocsí – valahova szintén sürgős ügyben ment –, elindulnak hozzájuk. Félórán belül biztos megjönnek.

Mari hol futva, hol vánszorogva, sírástól fulladó torokkal ért haza. Hirtelen megrémült: hátha még odajárt, édesanyja meghalt? Meddig bírhatja egy ilyen gyenge kis test táplálni ezt a hatalmas iramot? Mariska néni nyugodt arccal fordult felé.

– Sikerült?

Édesanyja fejét kétoldalt szinte eltakarva a párna, lecsúszva, besüppedve feküdt.

– Tettem egy kis vizes borogatást a mellére. Hátha segít valamit – mondta Mariska néni.

– Tényleg, hogy ez nem jutott eszembe... – Veronka néni a beszélgetésre sem nyitotta fel a szemét. Aludni látszott, vagy túl fáradt volt ahhoz, hogy reagáljon a körülötte történtekekre. Arcán vékonyan, sárgásszürkén feszült a bőr. Homlokán ezüstös csiganyomként veríték fénylett.

– Anyukám! – zokogott fel Mari, de nem merte megragadni a szürkéslila kis kezét a dunnán.

– Eredj ki! – intett szemével Mariska néni. – Föl ne ébreszd, talán megkönnyebbül kicsit.

Veron néni keskeny ajkát mozdítva, de merev, viaszos arccal suttogott valamit. Mariska néni a füléhez hajolt.

– Valami bőröndöt kér, és két hálóinget – mondta tompított hangon Marinak. A lány bólintott, a szekrényhez ment. A ruhák alatt, a szekrény alján kis, kék papírbőrönd feküdt még azokból az időkől, mikor Veron néni Helyénköre a tejcsarnokba jött föl dolgozni. Anyja beszélt róla, hogy azért őrzi, ha netalán megbetegszik, kórházba kerül, abba a legszükségesebbeket becsomagolhatja. A bőrönd régi, puha karácsonyi csomagolópapírral volt kibélelve, benne két, még sosem használt frottírtörülköző, szappantartóban szappan, és egy áruházi csomag új, barna bőrpapuccsal. Mari feltette a székre a bőröndöt, mutatta Mariska néninek. Mariska néni szomorúan csóválta a fejét.

– Tegyel bele két hálóinget is, mintha azt kérte volna.

Mari a sifonok közül előhúzott két új krepp hálóinget. Külön, nylonzacskóba bekészítve találta őket. Indult ki a fürdőbe édesanyja fogpoharáért, fogkeféjéért, amikor megzörgették a konyha üveges ajtaját. Mari két szürke öltönyös férfit talált az ajtóban.

– Szabóék? Innen volt a sürgős hívás?

– Igen, igen. Orvos? – kérdezte félénken.

A két férfi megfordult, visszamentek a kapuban álló mentőkocsihoz. Hordágyat hoztak.

– És orvos? Sürgősen adni kéne neki valami gyógyszert. Annyira ver a szíve.

– Öt perc múlva az osztályon lesz. Nyugi, nyugi. Inkább szedje össze a holmiját, a személyijét, az SZTK-lapját, a nyugdíjkartont, szóval mindent, ami kellhet. Hol a néni?

Félretolták az ajtóban álló Mariska nénit. A hordágy nem fért el az ágy és az ablak között. Elrámolta a szekrény

elől. A zajra Veron néni is kinyitotta a szemét. Zavaros, rémült pillantása Marit kereste. Mari az ajtóban állt, egyik kezében a fogporosdoboz, másikban a székről lekapott bőrrönd.

– Na, mamuska, gyerünk! – Az egyik férfi széles mozdulattal kitakarta Veron nénit, a másik már egymás mellé is húzta sovány madárbokáit. Gyors, elszánt mozdulattal megragadták, az egyik felülről, a hóna alatt, a másik a két lábánál fogva, és rálendítették az ágy végében keresztbetett hordágyra. Szinte kirepült a kezükből a könnyű kis test. Veron néni felnyögött, úgy, mintha eltörött volna benne valami. Fehér-rózsaszín mintás hálóingje felcsúszott, látni engedte sovány, ráncos combját, száraz fűhöz hasonló ágyékszörzetét. Mari feljajdult, szinte hisztériás zokogás tört ki belőle. Odaugrott, és visszatakarta anyjára az inget. A mentős nagy nyugalommal vette fel a díványról a sötétszürke, vastag pokrócot.

– Nincs a mamának valami pongyolája? – kérdezte Marit? – Gyorsan takarja le vele, meg a papucsát is tegye a lábfejehez, aztán betakarom evvel és mehetünk.

Mari könnyei elszabadultan folytak, hideg zsibbadást érzett a homlokán, és fojtogatta a kiszolgáltatottság dühe. Kiakasztotta a szekrényből anyja hosszú flanelpongylóját, betakarta vele. Veron néni lehunyta szemmel, szinte élettelenül feküdt a hordágyon.

– Így megragadni azt a nagybeteg asszonyt! – méltatlankodott a konyhából Mariska néni.

– Siessen, siessen, kislány, megy az idő! Nem maguk az egyetlenek. Nekünk még vagy három sürgős címre kell eljutnunk. Láthatja, milyen gyorsan itt voltunk maguknál is. Nahát – kedélyeskedve, szinte évődve beszélt Marival. – Magácska? Vagy nem maga kíséri? Ki itt a legközelebbi hozzátartozó?

Mari még mindig zokogva állt anyja mellett, a szekrény-nél. Mariska néni rámutatott.

– Na, hát akkor ne sírjon, hisz él még a mama, inkább kapjon föl valami hacukát, hozza az anyuci retiküljét, abban biztos minden benne van, és gyerünk! – Fejével intett a társának, aki közben beborította Veron nénit a vastag pokróccal. Kétoldalt jól alányomkodta, hogy ne lógjon le a földre.

– Papucs? – kérdezte.

– Hozom – mondta Mari. Cipőbe bújt, szinte automatikusan vette kézbe a könnyű, kék bőrröndöt és anyu kis, fekete retiküljét.

– Vidd a te igazolványaidat is! – tanácsolta Mariska néni. Mari a konyhaajtóból aggódva nézte, hogy hintálják a hordágyon kifelé édesanyját. – Micsoda gazemberek! Még leborítják. Biztos adni kellett volna nekik valamit.

A lány kulcsra zárta a verandaajtót, aztán a léckerítést is bereteszelte. Veron néni hordágya ott feküdt az utcán, a mentő mögött. A két férfi az ajtót nyitotta, felmászott, rá-molt, törölgetett. Aztán egyikük leugrott, a bakancsa alól, Veron néni mellett felcsapott a vastag utcapor. Lehajtott valami sínfélét, arra igazította rá a hordágy fej felőli két lábát. Becsúszatták a kocsiba.

– Szóval ki jön? – kérdezte, aki még fenn állt. Mari közelebb lépett a mentőhöz. A férfi leugrott. – Be lehet szállni – mondta. Az ajtó csaknem fél méter magasan volt. Közében bőrrönd, két ridikül, már csaknem hozzáfogott, hogy felmásszon, mikor a férfi visszafordult, és nevetve lehajtotta a lépcsőt. – Így valamivel könnyebben megy. Mari leült anyja ágyával szemben a bőrszékre. Veron néni állig betakarva, mozdulatlanul feküdt, arca fonnyadt gyümölcsnek tűnt a fehér hordágypárnán.

A mentősök felugrottak a vezetőfülkébe, mozgásukra, mint egy hajó, imbolygott az autó. A fülkét körös-körül fehér tejüveg borította. Az egyiket félretolta az egyik, és beszólt:

– Na, látja! Minden rendben! Nyugodjon meg, kislány!

A legjobb kezekbe kerül a mamika. Nem kell mindentől megijedni. Oké? Kopogjon, ha valami baj van! – Azzal visszatolta az ablakot.

Veron nénit az intenzívra vitték. Becsukták Mari előtt a műszerekkel, fehérlepedő-válaszfalakkal teli kis terem ajtaját. Aztán kijött a fehér nadrágos, rövid ujjú, fehér inget viselő, kecskeszakállas, fiatal orvos. Átölelte Mari vállát.

– A nagymama? – kérdezte mosolygós bennfentességgel.

– Édesanyám – nyögte alig hallhatóan a lány. Az orvos nagy léptekkel vezette a széles, köves aulán át a szemközti folyosó *Iroda* feliratú szobájáig. Egy fiókból dupla, sok rubrikás ívet húzott elő, indigót, tollat vett a kezébe, és letelepedett az asztalhoz. Marinak is helyet kínált. Hosszú kérdezősködés következett. A személyi adatok még kéznél voltak, de aztán kiderült, hogy milyen keveset is tud az édesanyjáról. Voltak-e betegségei? Milyen gyógyszereket szedett, és mióta? Mikor jelentkeztek az első szívtünetei? Semmire sem tudott biztosan felelni. Ismét erőt vett rajta a sírás. Az orvos úgy simogatta a fejét, mint egy kisgyerekét.

– Na, majd a néni elmondja, ha... ha meg nem, akkor úgyis mindegy. Mikor volt kórházban utoljára?

– Nem tudom. Talán...

– Amikor maga született, akkor biztos... bár ez a korosztály még... hagyja abba a sírást, kislány. Most gondolja meg: ha nekem egész nap csupa ilyen zokogó hozzátartozóval kellene társalognom, meg is örülnék. Emberelje meg végre magát! Nem olyan kisgyerek már. Előfordul az ilyesmi. Hány éves? – kérdezte, és Mari állá alá dugta a mutatóját. Felemelte a lány duzzadt, pirosra sirt arcát.

– Huszonkettő – mondta Mari, mintha orvosi kérdésre felelne.

– Na, látja! Tizennyolcnak gondoltam, közben meg már kész nő. Férjnél van? – Mari tagadóan rázta a fejét. – Na,

majd gyorsan férjhez megy, akkor nem fog annyit sírni. – Fölállt, a kilincstre tette a kezét.

– És anyuval mi lesz? – nyögte ki Mari. – Mi baja van?

Az orvos átölelte, a fejét fehér, klórszagú ingére húzta.

– Az anyuval? – mondta gügyögve. – Majd meglátjuk. Rosszalkodik a szíve. Érdeklődjön holnap délelőtt telefonon. Az intenzívet kérje. – Elengedte, és megindult kifelé.

– Nem maradhatok itt?

– Minek? Mindent megteszünk, ami szükséges. És ha valami történne, értesítjük. Addig menjen szépen hazal! Szombat van, menjen el sétálni a vőlegényével vagy nézze meg egy jó filmet! Mert vőlegénye biztos van, igaz? Ilyen csinos kislánynak!

– Délután, látogatáskor?

– Nincs értelme. Az intenzíven nincs látogatás. – Távolodott a fehér ajtó felé, ami mögött anyu is eltűnt.

– De el se köszöntem tőle! – sírt fel újra Mari. – Egy pillanatra, ha benézhetnék, hogy még egyszer lássam.

Az orvos megállt az ajtó előtt. Mosolygott.

– Látja még eleget az anyucit. Higgye el, mindent megteszünk, amit lehet, nincs ok az aggodalomra! Telefonáljon be holnap délelőtt, addigra többet tudunk már!

Először egyenest a vasútra akart menni, de aztán eszébe jutott, hogy meg kellene mondani Mariska néninek is, hogy mi történt, és összeszedni egypár holmit. A busztól hazáig szinte futva tette meg az utat. Minél előbb beszélni akart Péterrel, mintha a fiú segíthetne a dolgokon.

A lakás porszínű és homályos volt, mintha mésszel öntötték volna le. Nem jött rá, hogy reggel elfelejtette felhúzni a fehér vászonrolókat, azért. A feldúlt ágy. Az egyik, amiből kikelt, és a másik, amiből anyját kiragadták. Mintha változtatna a dolgokon, mintha a baj forrását akarná megszüntetni, úgy fogott hozzá a rendcsináláshoz. Lépteket hal-

lott az udvar felől, nyikorogva kinyílt a konyhaajtó. Mariska néni jött át megkérdezni, mi történt. Mari mentegetődzött, hogy nem szólt be még, de csak rendet akart csinálni, és mikor a vonatra indult, akkor akart beszólni.

– Elutazol? – ütközött meg a szomszédasszony.

– Csak Várhelybe – mondta elvörösödve Mari. Az asszony arcán valami olyasmi tükröződött, hogy még ilyen pillanatban is a férfiakon jár az esze. – Péter még nem is tudja, mi történt anyuval. Vár. És úgyse lehet látogatni. Azt mondták, holnap délelőtt hívjam fel az intenzívet, előbb semmit se tudnak mondani.

– Az intenzívre vitték? – húzta el a szót az asszony. Eddig olyan jószágosnak, olyan készségesnek tűnt, most meg mintha a bíróját kellene látnia benne.

– Táviratoznom kell Veronkának és Józsiéknak is. De azt se tudom, mit írok... Idejönnek, aztán még be sem engedik őket anyuhoz! – fakadt ki, és a szeme megint tele lett könnyel. – El se tudtam búcsúzni tőle. És az intenzíven nincs látogatás, azt mondta a főorvos.

– Nincs, ott nincs. Hát táviratozd meg nekik, hogy az intenzíven van. Aztán, ha mégis eljönnek, majd szerit ejtik valahogy, hogy bekerüljenek. A kórházban minden zárhoz van megfelelő kulcs. – Mutatóujját a hüvelykujjához dörzsölte.

– Jaj, én meg senkinek sem adtam. Úgy bántak vele, mint egy bábuval. Azért fizettem volna nekik? Láta, Mariska néném, hogy vették le az ágyról.

– Még a holt is különb bánásmódot érdemelne – mondta Mariska néni. – Na, jó is lesz, ha eljön a Jóska, az majd tud bánni ezekkel.

– Csak eljönne. Ha ma megkapják, eljönnek holnap. De kiviszik-e a táviratot szombat délután? Jaj, úgy magamra maradtam, legalább Péter itt lennel – szaladt ki a száján.

– Hívd haza! Most melletted a helye, ha...

– Azért is utazom Várhelybe. Most vannak a vetítések.

Anyu azért nem mondta éjjel, hogy rosszul van, nehogy Péter miatta lemaradjon.

– Elég rosszul tette. Mégis más, ha egy férfi is van a háznál. Másképp intéződnek a dolgok. Na, de megyek. Hát minden jót, Marikám. Aztán szólj át, ha megtudsz valamit!

– Holnap délelőtt megmondják, hogy mire lehet számítani – mondta a konyhaajtóig kísérve az asszonyt.

Aztán berohant a fürdőbe. Lezuhanyozott, átöltözött, összekapta a holmiját, már az ajtóból futott vissza, hogy a szekrényből, az ágynemű közül ki vegye Jóska bátyja leveleit. Nem tudta pontosan a címet. Veronka címe a fejében volt, de a bátyjékat több mint egy éve látta utoljára. S hogy mikor volt náluk, arra jószerével nem is emlékezett. Anyja és Jóska felesége nem kedvelték egymást – először Jóska idehozta a házhoz az asszonyt, de az sehogy sem tudott kijönni anyuval. Azért is költöztek Ajkára, a bányához, ahol Jóska lakást is kapott.

– Egyetlen támaszom volt apátok halála után – szokta neheztelve emlegetni. Sose bocsátotta meg a menyének, hogy elugrasztotta mellőle a fiát. – Ahelyett hogy rendre szorította volna az asszonyt, itt hagyott veletek magamra. Egy keresetből nem tudtak kijönni ketten, mi meg hárman tengődtünk abból a kis nyugdíjból, míg el nem mehettem mellőled legalább délutánonként a tanácsra takarítani.

Mari úgy gondolt Jóskára, ahogy az elvált apára gondol a gyerekek. Törődnie kellett volna vele, de nem tette.

A vasúti nagypostán hosszú sorok álltak az ablakok előtt. Hiába, szombat délelőtt volt, a posta félgőzzel üzemelt, az emberek meg a hó eleji befizetéseket, számlákat intézték.

„Anyu a kórház intenzív osztályán fekszik a szívével. Mari.” Ezt táviratozta mindkettőjüknek. Nem hívta őket, de nem is írta meg, hogy nem lehet látogatni. Nagyon remélte, hogy legalább Veronka eljön.

Sokáig ödögött a vasútállomás vasoszlopos peronján. A párás reggelből szürke, esőre hajló délelőtt lett. Nehezeze esett elutazni, mikor szinte azonnal jöhet is vissza. Reggelre lehet, befut a nővére, otthon kell lennie. De Péternek megígérte, hogy másnap utána utazik, másnap viszont semmiképp se tud. Ma kell mennie, elmondja, mi történt, aztán hazajön. Ha Péter vele jön, akkor együtt, ha nem, hát egyedül. Készerűen gondolt most a fiúra. Ott ül valamelyik sötét teremben, és bámulja a színesen változó képeket. Nevetgél, beszélget, semmit se tud. Hol fogja megtalálni? Hisz mire Várhelybe ér, ebédidő lesz. Futkoshat, míg ráakad. De nem. Majd a művelődési ház előcsarnokában letelepszik, és kivárja, míg a délutáni műsorra visszaérnek. Persze, ha szerencséje van. Mert egyidejűleg a főiskola dísztermében és a moziban is vetítenek. De majd csak megmondja valaki, hol vannak a fiúk. Mert biztos együtt ül a gárda, a nagy hármas: Sanyi, Imre meg Péter.

Milyen távoli és idegen volt most ez az egész! Mintha a fesztivál meg az egész várhelyi felfordulás tehetne anyu betegségéről. Itt sétált fázósan, nyakát a pulóverbe húzva a szürke-fekete állomáson, és legjobban ott szeretett volna lenni: a nikkelcsövekkel, vezetékekkel, üvegpalackokkal, gépekkel teli szobában, ahová anyu görgős ágát betolták. Felakasztott, fehérlepedő-függöny mögé.

Hogy van ez, hogy a legnehezebb órákban elválasztják az embert a szeretteitől? Idegenek veszik körül, akiknek semmi közük hozzá, akik nem is ismerik, nem is szeretik, és úgy néznek a hozzátartozóra, mintha egyedül ő lenne itt fölösleges.

– Anyu, anyukám, csak meg ne halj! – suttogta magában, és a torka fájón görcsbe rándult. A szeme tele lett könnyel, és kis híján elindult, hogy visszafusson. Legalább a kezét foghatná, az ágya mellett ülhetne! Etetné, mindent megcsinálna! Hát mért zavarták el onnan, amikor ilyen nagy bajban van az édesanyja? Úgy járt föl-le, szinte futkosott a

mocskos, hideg betonon. Tegnap, tegnapelőtt milyen meleg volt, s mára szinte dermesztő a nyirkosság. Vagy csak ő fázik ennyire? Két lépést ment egyik irányba, aztán megfordult, néhány lépést visszafelé, megint fordult. Bement a váróba, de ott állott és bűdös volt a levegő. Cigány gyerekek játszottak a padok alatt, anyjuk csecsemőt szoptatott a sárookban. Ettől is csak közelebb került a zokogáshoz, pedig nem akart mindenki szeme láttára kiborulni.

– Anyukám, anyukám! – Kigyalogolt a vágányok között egész messzire, ahol senki sem láthatja a könnyeit.

– Mi baj, kislány? – szólították meg váratlanul. Egy kis téglaház volt a sínek közt, rajta nagy, fehér táblán fekete négyes állt. Abból lépett ki a vasutas-egyenruhás, vörös képű férfi, kezében felcsavart, vörös zászló. Arca kaján is, kíváncsi is, de főleg bizalmaskodó.

– Minek mászkálunk itt a sínek között? Még el talál ütni valami. Nem kell annyira a szívünkre venni, ha elhagyott az a strici! Gombház, ha leszakad, lesz más – mondta, és kihasználva Mari megtorpanását, meg akarta csipkedni az arcát. – Juj, milyen hideg! Nem jön be hozzám egy kicsit meglegedni?

A lány szó nélkül hátat fordított, és szinte futva indult vissza az állomásra.

– No, nézd csak, megmentem az életét, és ez a köszönet érte! Szó nélkül faképnél hagy a kis kurva! – süvítette utána a csúfondáros hang. – Jobb lett volna, ha hagyom, hogy a vonat alá ugorjál, te féleszű?

A vonat alá! Mit nem képzel ez a marha! Persze, annak örült annyira. Azt hitte, valami öngyilkosjelöltet fogott. Lehet, hogy máskor bejött már neki a kis vigasztalás.

A peron megtelt emberekkel. Az első vágányon sötétvörös villanymozdony állt a várhelyi szerelvénnel.

– Ha meg nem futamit a vasutas, lekésem a vonatot. Schol sem lehet az ember egyedül, mégis milyen egyedül van! – gondolta aztán.

Két kiskatona ült le vele szembe a kettes ülésre. Már most legszívesebben felállt volna, hogy más helyet keressen, ezek úgyse hagyják békén Várhelyig, az biztos. A legroszszabb a vonatkozásban, hogy mindenki beszélgetni akar. Elővette a szatrából a könyvét. Sajnos az új tankönyveit vágta bele a táskájába. Azok pedig most nem tudták lekötni a figyelmét. Ahogy lapozgatott bennük, érezte, hogy milyen jó ürügyet szolgáltat a fiúknak a beszélgetéshez: mindjárt faggatni kezdik. Visszatette a sportszatyorba az egészet, és kiállt a peronra. Nekidült a műanyag falnak, és zötykölődő fejével bámult kifelé az ablakon. – Anyukám, anyukám, anyukám! – kattogták a még zöld őszi tájon átfutó kerekék.

Éhes volt, de nem volt türelme valahova bemenni. A feldíszített, kiplakátozott művelődési ház előtt hosszú zsinegen színes, háromszögű zászlócskák lengedeztek. Volt köztük piros is, piros-fehér-zöld is, meg egy sor olyan, amiről legfőljbbe valami focicsapat juthat az ember eszébe. Élénken játszott velük a szél. A ház üres volt. Az előtér megszokott, kopott berendezése schol. Helyette puha, műbőrrel bevont, nagy karszékek és többülékes dívány állt a dohányzóasztal körül. A régi faliújság előtti sarokban nagy pálma magasodott. Az egész előtér dohánybarna színűre volt berendezve. A szőnyegek, a sötétítőfüggönyök és a világosabb tónusú ülógarnitúrák elegánssá tették az ósdinak ismert, nagy, sötét hodályt. De most sötét se volt. Az oszlopokra hosszú tükröket akasztottak, mint a pesti mozikban látni. Szóval minden egész más volt, hiába ugyanaz.

Marinak tulajdonképpen tetszett volna minden, ha lett volna kedve, hangulata a báméskodáshoz. De így, hogy csak az előtér üressége jelentett számára híradást, lehangoló volt ez az új keletű elegancia. Mintha emiatt nem lehetne itt, akit keres. Akit mindig itt talált abban a régi, olcsó hodályban.

– Leülök és megvárom – gondolta.

De túl türelmetlen és túl éhes volt. Kiment a bejárat közel festett nagy programtábláihoz – Sanyiék keze munkái –, és végigböngészte a szombat délutánt. A vetítések itt a művelődésiben háromkor kezdődtek. Ahhoz még csaknem két óra volt vissza. Az ebéd a Süllő motelban volt, ahová csak busszal tudott volna kimenni. De Péterék biztos nem tartoztak a „hivatalosan” étkezőkhöz, saját pénzükön pedig holt biztos, hogy nem a Süllőbe mentek. A főiskolán és a Technika Házában viszont már kettőkor megkezdődött a vetítés. A diákságnak, a közönségnek nyilván kevesebb idő kellett az étkezéshez, mint a nagymenőknek. Valószínű, hogy vagy az egyikben, vagy a másikban megtalálja Pétert. Itt tehát semmi keresnivalója. Már éppen indulni készült, amikor egy fekete Volga fékezett le csikorogva a ház előtt. Dezső ugrott ki belőle, a kinyitott ajtóból visszaszólt valamit a sofőrnek, aztán mindketten az órájukra néztek, meggyeztek valamiben, és a kocsí éppoly csikorogva, ahogy megállt, elkanyarodott a régi kis utca szelíd, alacsony házai között. Dezső szinte futva ért a ház bejáratáig. Ráköszönt Marira, elkapta a kezét, kezét csókolt neki, és nevetve húzni kezdte befelé. Menet közben faggatta, hogy kit keres.

– Gyere egy kicsit gyorsabban! Egy sürgős telefont kell elintéznem a holnapi bankett ügyében. Aztán még fixálnom kell az érkezés időpontját a miniszter elvtárssal is. Csak a díjátadásra meg a bankettre méltóztatik leutazni. El vagyok késve, szedd már egy kicsit a lábad!

Berángatta Marit az igazgatói irodába. Bevágta magát egy karosszékre, és máris bizalmasan fecsegett valamelyik telefonközpontos kislánnyal, hogy a miniszter elvtárs különvonala így meg úgy, meg hogy kapcsolja csak nyugodtan az ilyen meg olyan központot, a többit már a Dezsőke majd tudja. Beszélt-beszélt egyfolytában, közben intett az ajtóban állva maradónak, hogy üljön már le. A háta mögötti könyvesszekrény ajtaján babrált valamit, konyakot

meg két poharat vett elő. Mari csodálkozva látta, hogy ez az iroda sem az már, amilyennek az öreg Jónás idejében ismerték a kidobott, régi, gimnáziumi bútorokkal. Bordóban pompázott az egész: szőnyeg, tapéta, kárpitozott bútorok, minden nagyon illett a sötétre pácolt íróasztalhoz, az elegáns, csavart oszlopos könyvszekrényhez, aminek könyvsorai mögül Dezsőke az innivalót húzta elő.

Töltött, Mari elé tolta az egyik poharat, a magáét fölemelte, fölhajtotta, és közben egyre beszélt. Aztán letette a kagylót, és azonnal újra hívta a központot. Kérte, hogy ugyanezt a hívást tíz és húsz perc múlva ismételjék meg, amíg le nem mondja. Végre letette a telefont, és kényelmesen hátradőlt a székben. Marihoz fordult.

– Hát te? Mit szomorkodsz? Idd meg már a konyakod, attól jobb kedved lesz! Elvesztetted azt a drágalátos zsenit, a tisztelt barátodat? – Koccintott Marival.

Mikor Dezső becibálta az irodába, már azon a ponton volt, hogy kiönti a lelkét, tulajdonképpen nem is Dezsőnek, hanem az első ismerősnek, akivel összetalálkozott. Még szerencse, hogy a telefonok miatt nem volt rá módja. Milyen ellenszenvesen bizalmaskodik! Biztos irigyli, hogy Pétert felvették a főiskolára.

Felhajtotta a konyakot, mint az utolsó fogódzót, ami vigasztalásul kínálkozik. Beleborzongott. Üres gyomrát váratlanul érte a maró, erős szesz. Tegnap este óta egy falatot sem evett, a feje is megfájdult hirtelen.

– Nem esett jól az első? – kérdezte kajánkodva Dezső.
– Majd a második jobban esik. Tartsd a poharad!

– Nem, nem – mondta Mari. Érezte, hogy sürgősen ennie kell valamit, annyira a fejébe szállt az ital, hogy szinte szédült. Nehezen állt föl a süppedős, mély karosszékből. Dezső nevetett.

– Nem is tudtam, hogy ennyire nem bírod – mondta. – Biztos nem kajáltál, mi? Várj csak, ezen mindjárt segítünk.

Még mielőtt Mari bármit mondhatott volna, a telefon-

hoz nyúlt, tárcsázott, A nagy ABC-t hívta, legalábbis az derült ki a beszélgetésből. Valami Dodikát kért a telefonhoz, és rögtön megállapodott vele, hogy átküld valamelyik tanulóval hat zsemlét és négy kaszinótojást franciasalátával.

– Én se ettem semmit. Csak kikísértem a nagyra becsült zsürit, megnéztem, rendben van-e minden az ebéddel, aztán rohantam vissza telefonálni. Kényes ügy, nem bízhatom másra.

Mari még mindig rosszul volt az italtól, így kevésbé idegesítette Dezső fontoskodása. Legszívesebben megkérdezte volna, hogy hol vannak a fiúk, és elindult volna Péterhez. De érezte, hogy bármit mond, alkalmat ad Dezsőnek a bizalmaskodásra, amivel óhatatlanul együtt járt nála Péter, Sanyi és Imre becsmérése.

– No, mi lesz? – biztatta a lányt. – Hajtsd föl gyorsan! Ismered azt a mondást, hogy mindig a második az igazi, nem? – Mari nem ismerte, de látta Dezső arcán, hogy jobb, ha nem firtatja, miféle mondás ez. – Erre is érvényes! No, gyerünk! Vagy azt várod, hogy megitassalak? – fölállt, hogy belediktálja a lányba a konyakot.

– Hagyj már békén! – mondta Mari keseredve. – Anyámat hajnalban kórházba vitték. – Már nem a szívét akarta kiönteni, csak védekezett. Könnyeit szabadon engedte, női ösztönrel érezve, hogy így állhatja útját legjobban Dezső uras jókedvének, közeledésének.

– Püff neki! És mi a baja? – kérdezte az elkedvetlenedve. Elfordította a fejét Maritól, idegesen felállt, az asztalához ment. Fölhajtotta a kezében lévő italt, aztán türelmetlenül dobolt az asztalon. – Nem akar bejönni ez a kurva telefon sem.

Ekkor Mariból feltarthatatlanul és elemien kitört a tegnap óta visszagyűrt kétségbeesés. Csuklott a zokogástól, arcát kezébe temetve, félig önkívületben engedte át magát görcsbe rándult idegeinek.

Dezső eleinte komoran az ablakon nézett ki, aztán látva

Mari józan ésszel meg nem állítható zokogását, ingerülten tette le poharát, és ült vissza a karszékekbe. Ha valamire teljesen alkalmatlan volt, az a síró nők vigasztalása. Egyáltalán: képtelen volt elviselni a könnyeket, valósággal dührohamot kapott, fizikai undor fogta el, ha valaki a jelenlétében sírni kezdett. Már átkozta magát, hogy ezt a primitív, érzelmes kis nőt becipelte ide. Tudhatta volna, milyen. Aki Katona Péterrel ennyi ideig kibírja, az csak idióta lehet. És most itt ül ő maga a zseni úr helyén, és ez a liba arra vár, hogy vigasztalja.

Tudta, nagyon is tudta Dezső, hogy igaztalanok a gondolatai, de megbocsáthatatlannak tartotta, hogy így elrontja a mai napját ez a lány. Micsoda diadalérzéssel teli napok voltak ezek számára! Eh, ki kell dobni! Keresse meg a Péterét! Végtére is mi köze neki az egész hülye történethez? Ahhoz a nyomorult, kültelki vénasszonyhoz, aki miatt Mari ezt az egész nagyjelenetet rendezi?

Ebben a pillanatban halkan kopogtattak az ajtón, és az ajtófák keretében megjelent Sivák néni, a művelődési ház takarítónője.

– Mi van? – szólt rá otrombán Dezső, de már ugyanabban a percben meg is bánta. – Mi újság, Sivák néni?

– Kérem szépen, igazgató elvtárs, itt van egy kislány...

– Kislány? – kérdezte Dezső, és fölállt a székből.

– Igen. A boltból. Azt mondja, rendeltünk valami hideg... hidegkonyhát. Én mondtam neki, hogy itt senki se rendelt... Mert ugye, nem tudhattam, hogy vissza tetszett jönni... Hatvan forintot kér, a házhoz szállítással... hát ezért gondoltam, hogy benézek...

– Nagyon jól tette, Sivák néni. – Félretolta az ajtóból a kék köpenyes, kövér öregasszonyt, akiről messziről érzett a hipószag, és a keskeny folyosón át kiment az előtérbe. Szőke, fehér köpenyes, sudár lány állt a bejáratnál, kezében papírdoboz és valami cédula.

– Kezicsókolom – köszönt neki Dezső elegánsan. A kis-

lány elpirult. Most kerülhetett ki az iskolapadból, tizen-négy, tizenöt éves, ha volt. Csak felnőtt termete, hosszú, hullámos, szőke haja sejtette benne az ígéretes nőt.

– Igen, igen, mi rendeltük a hidegkonyhát. Egyébként Szántó Dezső vagyok, az intézmény igazgatója. – Kicsit meghajolt és a lány kezéért nyúlt, kezét akart csókolni neki, annyira élvezte a zavarát. De a kislány a fehér cédulát nyújtotta oda és csak annyit nyögött ki, hogy „Igen...”. Dezső ettől se vesztette a kedvét, átvette a cédulát, hozzá fogta a kislány kezét is, megfordította, és mégis megcsókolta. Az most már végképp zavarba jött, el akarta húzni a kezét, de Dezső nem engedte el, mosolygós, nagy, barna szemével közeledett a lány arca felé.

– Mért ijedt meg annyira? Kész hölgy. És a hölgyeknek kezét illik csókolni.

– Dehogyan. Csak tanuló vagyok – dadogta a gyerek.

– Tanuló? Én meg azt hittem, már régen végeztél. Úgy nézel ki, mint egy húszéves. No, de cseppet se szégyellj! Bár neked még a szégyenkezés is jól áll. Hát köszönöm. Ezentúl téged kereslek majd, ha kell valami a boltból. Jó lesz? – Már el is távolodott tőle, kezében a számlával és a dobozzal.

– De a pénz... – lépett felé a kislány. – Azt mondták, vinnem kell a hatvannégy forintot.

– Ja, persze – nevetett föl a férfi. Jólesett, hogy minden tréfája bejön. Átvillant az agyán, hogy a pénz ürügyén behívja az irodába a kis virágszálat, de rögtön eszébe jutott a bent zokogó Mari, és elment a kedve a további játéktól. – Persze, persze. Figyelj csak, tudsz-e visszaadni? – A lány markába nyomta a dobozt, és a belső zsebéből előhúzta a levéltárcáját. Várákozón nézett a kis ijedős halványan szeplős, hosszúkarcsú arcába, amin megint tanácstalanság tükröződött. Dezső előhúzott a tárcájából egy csomó ötszázast – a Süllő-beli ebéd kifizetésére tartotta magánál –, és a kislány orra elé tartotta.

– Visszaadni nem tudok. Nincs nálam pénz – mondta az megszeppenve. – De visszaszaladok, felváltom a boltban, és meghozom, ami jár. – Látszott, hogy mindent megtenne, csak hogy minél előbb kiszabaduljon innen.

– Ne szaladj sehova! Van itt elég. Majd csak találunk közte jót is. – Lapozgatni kezdte a papírpénzeket. A belső felén húszasok is voltak. Kiolvastott négy húszast, és a kislány elé tartotta, aztán elrakta a levéltárcát, visszavette a dobozt. – Rendben vagyunk? – kérdezte megint az arcába hajolva, szigorúságot tettetve.

– Hatvannégy forint az egész házhoz szállítással. Mondtam, hogy nem tudok visszaadni. Elég lesz hatvan is, öt forint ebből úgy is az enyém.

– Hú, micsoda gavallér vagy! No, hát nem kell a visszajáró pénz, most az egyszer. Jó? Tedd el az egészet! Majd bejövök hozzád a boltba, és meghívsz egy kávéra. Akkor kvittek leszünk – mondta, miközben elrakta a pénzt.

– Igazgató úr, igazgató úr, telefon! – süvített fel ekkor az irodai folyosóról Sivák néni hangja.

Dezső hátat fordított, és a dobozt hóna alá szorítva befutott az irodába. – A miniszter! – Levágta a dohányzóasztalra a csomagot. Mari az íróasztalnál állt, arcán még a sírás vörös nyomai, kezében a telefon. Dezső kikapta a kagylót, Marit kicsit odább tolta, beleült az asztal mögötti forgószékekbe, és villámgyorsan bemutatkozott. Annyi mosoly és alázat, jófiús készenlét volt a hangjában, amennyi csak belefért.

– A titkára volt. Holnap délután háromra érkezik a nagyságos miniszter elvtárs. Még jó, hogy nem fél ötre, mikor ötkor kezdődik az ünnepélyes díjkiosztás. Jól beosztja a napját, az egyszer biztos. És még a megyeiek is el akarják happolni előtte, előbb a pártházba megy, épp csak ötre jönnek át ide. No, de majd... – Kajálsz? – állt föl az asztaltól, és belevágta magát a karszékekbe. Dühös mozdulatokkal tépte föl a belapult papírdobozt. Kivett

belőle egy műanyag poharas kaszinótojást meg egy zsemlét. – Egyél, ha már itt vagy! – mondta, és ettől Marinak egész elment az étvágya.

Mint kiderült, Péterék a moziban voltak, a régi magyar filmek vetítésén. Dezsőért megjött a Volga, még a sofőr is megevett egy kaszinótojást – nem túl nagy lelkesedéssel –, aztán indultak vissza a Süllőbe. Útközben Marit letették a filmszínháznál. Két óra már el is múlt, a sötét teremben surrogott a film, a vetítő fehér fénysugarában cigarettafüst gomolygott. Mari tanácstalanul küszködött a sötéttel. Itt is, ott is felismerni vélte Péteréket. A hátsó sorok egyikéből éles lánynevetés tört föl, hirtelen belenyilalt, hogy hiszen Péter most nem is várja őt, lehet, hogy mással ül itt... Ettől annyira elment a kedve, hogy nem erőltette tovább a szemét, megállt az ajtóhoz közel, egy oszloptól félig takarva. A filmvászonon a *Hippolyt, a lakáj* első jelenetei peregtek, hirtelen mozdulatokkal hadonászó színészek, a járda mellől élesen elkanyarodó, nyitott, régi autó. Túl kicsi kalapban a Hitler-bajszos Kabos Gyula.

Mindez most teljesen érdektelen volt számára. Újból a széksorokat figyelte. Talán elől ülnek, gondolta, de a fejek hátsó formája kevés támpontot adott, s középtől a túlsó szél-ig egymásba is olvadtak a körvonalak. Ha itt van Péter, ha nincs, ez a film végéig már aligha derül ki, és neki nem lesz türelme a végét kívárni.

Körülötte felcsaptak a nevetés hullámai. Már-már azon volt, hogy kimegy és visszautazik Helyénköre, Dezsőtől úgyis megtudja Péter, hogy itt járt, és hogy mi történt, ha akar, hazajön hozzá, ha akar, marad, amikor szétnyílt a vastag posztófüggöny a bejáraton, és a piros kis ajtólámpa gyöngye fényében megjelent előbb Imre hórihorgas alakja, majd Jutka szőke, hosszú haja, végül pedig Péter. Mivel a másik kettő épp az ajtó előtt torpant meg, Péter úgy állt,

a posztószárnyak között kidugott fejjel, mint egy földig érő subában. Imre mondott valamit, és bizonytalan léptekkel megindultak előre. Látszott, hogy elvakítja őket a mozifény, semmit se látnak a feketébe olvadó széksorokból. Mikor mellé értek, Mari Péterhez lépett.

– Sziasztok – mondta, és a meghökkenő Péter nyakába borult. Imre és Jutka nem vette észre, tapogatózva lépkedtek előre, üres hely után kutattak. A fiú átölelte Marit, a haját simogatta. Rossz előérzet szorította össze a mellkasát, a mert kérdezni semmit. – Meghalt Veronka néni – villant át az agyán, és óvatosan megfordulva, a kijárat felé vezette a síró lányt.

Az előcsarnokon a zakójába ölelve kormányozta át. A filmszínházzal szemben leültek a szomorúfüzes, vörös kánnakkal viruló parkocska egyik padjára. Péter megpróbálta Mari nedves arcából kisimítani a hosszú hajszájakat. Hiába kérdezte tőle, hogy mi történt, Mari még mindig nem bírt egy szót se szólani a sírástól, az arca remegett a szája körül. Péter szótlanul átölelte, magához szorította a vállát, a lány pedig lehajtott fejjel az orrát, szemét törülgette egyre.

– Milyen ronda lehetek a sok sírástól – gondolta, és erős lelkifurdalást érzett, hogy Péter, ahelyett hogy a filmen kacagna, itt kell hogy üljön vele a padon.

– Látod milyen hülye vagyok! Most miattam nem láthatod a filmet – mondta később.

– Csacsikám! Bárcsak ez volna a legnagyobb bajunk!

– Tulajdonképpen végig is nézhetnéd – mondta erőt véve magán Mari. – Csak azért jöttem át, hogy megmondjam: holnap nem lehetek itt, anyut bevitték az intenzívre. Táviratoztam Veronkának és Józsinnak. Reggel biztos megjönnek, várnom kell őket. Az intenzíven nincs ugyan látogatás, de legalább elmondom nekik, hogy mi történt, meg talán beszélünk az orvossal is.

– És mi történt Veron néniével? Reggel úgy látszott, hogy szép nyugodtan töltötte az éjszakát.

– Csak azért nem szólt, nehogy miatta itthon maradj. Ahogy elmentél, odanyújtotta a karját, nem tudtam megszámolni, úgy vert a szíve. Elrohantam telefonálni. Jöttek a mentők, és csak úgy bevitték. Feldobták a hordágyra, és vitték az intenzívra. El se búcsúzhattam tőle. Ezer cső meg vezeték meg gép volt ott. Agyon fogják kínozni szegényt. – Megint eleredt a könnye, de már csendesebben.

Péter vigasztalta, magyarázta, hogy épp azok a gépek mentik meg esetleg. És hogy Veron néni érdeke, hogy ne legyen senki ismerős a közelében, hogy ne akarjon beszélni, ne gondolkodjon semmiről, ami felizgathatná. Pihenésre és nyugalomra van szüksége, hogy a szíve lecsillapodjék.

Péter fejében kavartak a gondok. Este, vagyis már a film után haza akart utazni Vetényesre néhány dolgot összehozni, elhozni. A jövő héten beindul a főiskolán a komoly munka. De persze így szó sem lehet ilyesmiről. Haza kell vinni Marit, és mellette maradni.

Reggel nyolckor Józsiék zöld Skodája állt meg a ház előtt. A kifestett, kövérkés sógornő, a hosszúra felnyúlt Józsi – alig öt évvel fiatalabb Marinál – és a duci, hirtelenszöke Mártika szállt ki a kocsiból. Józsi lehajolva matatott még valamit. Aztán ő is kiszállt, kezében az elmaradhatatlan, nagy aktatáska, karján barna ballonkabát. Sötétbarna bőrzakót, gombos-galléros pulóvert viselt, a maga módján jól öltözött volt.

A sógorasszony rosszkedvűen álldogált a kapuban. Fekete kosztümben, magas sarkú fekete cipőben volt, karján fehér ballon. A gyerekek a kilincset nyomták, Józsi becsöngetett. Mari épp a fürdőszobában volt, Péter sietett kaput nyitni. A család csodálkozva nézte az iparkodó, idegen fiatalembert. Józsi szinte sértődötten lépett be a kertbe.

– Mari? – kérdezte köszönés és bemutatkozás helyett.

– Öltözködik, azonnal jön. Nagyon megviselték őt az

események. Egyébként... – kezét akart nyújtani, hogy bemutakozzék, de Józsi már elfordult tőle, és kimért léptekkel indult befelé.

– Nekem csak annyit táviratozott, hogy anyuka az intenzíven van. Történt azóta valami változás? – kérdezte hátra sem nézve. Péter épp a sógorasszonynak csókolt kezét, és tessékelt beljebb a gyerekeket, így csak késve válaszolt a kérdésre. Józsi megállt a veranda virágládákkal teli ablakai előtt, és felhős arccal várta, hogy odaérkezzenek. Bosszantotta, hogy a felesége ilyen barátságos evvel a fiúval. Már Péter karján volt a fehér ballon. Senki se mondta, hogy Mari férjhez ment volna. Meg ha férjhez is ment! Még meg sem halt a mama, ha igaz, és ezek máris beleültek a közös szülői házba.

Mari tépte fel mögötte az ajtót. Arcán piroslott még a mosdóvíz nyoma, összehúzott szeme sírásról árulkodott.

– Józsikám, de jó hogy megjöttetek! Olyan egyedül voltam! – Átölelte, megcsókolta a bátyját.

– Micsoda képmutató kis kurva! – gondolta rosszmájú mosollyal Julianna asszony. Valahogy nem tetszett már neki a fiú sem annyira, mint első pillantásra. – Menjünk talán be a házba! – javasolta nyersen. Határozott mozdulattal elhúzta a kelletlen arccal álló Józsitól a lányt. – Csak nyugi, nyugi, reméljük, nincs is olyan nagy baj.

Mari ettől a hangtól kijózanodott, szinte szégyellte magát az ellágyulásáért. Kinyitotta az ajtót, és betessékelte a bátyjáékat. A kétlépésnyi verandán túl, a konyhában előhúzogatta a székeket, benyitotta a szoba ajtaját. Rend volt odabenn, az éjjel a konyhában aludtak. Mari félt egyedül a dupla ágyon, és Pétert sem akarta behívni anyja helyére. Olyan lett volna, mintha már nem is várnák vissza.

A gyerekek leültek a díványra, Julianna a tévé melletti karosszékre. Péter az ablak mellett állt tanácstalanul, de mosolyogva. Mari megkérte, hogy tegyen fel kávé, és elkezdte mesélni a héten történeteket.

Józsiék, miután megitták a kávé, úgy határoztak, hogy azonnal bemennnek a kórházba. Ment volna velük Mari is boldogan, de akkor ki várja itthon Veronkát? Pétert sem akarta bátyjával küldeni, látta, milyen ellenséges a fiúval. Tehát úgy döntött, hogy itthon maradnak, és majd csak Veronékkal együtt mennek be a kórházba.

Milyen nehéz volt maradni, hiszen tegnap óta semmit se tudott anyjáról!

– Egy órán belül mindent megtudsz. Addig kibírod – nyugtatta meg Józsi. Látszott, hogy kétségbe vonja Mari szomorúságát, hiszen lám-lám, még ilyenkor sem bír megmaradni egyedül. Mari végül már alig várta, hogy becsukják maguk mögött a kertkaput. Péter ment kikísérni őket, a lány az ajtóból visszafordult. Sógornője himbáló járásából megmagyarázhatatlan fensőbbiség és diadalérzet sugárzott. – Jobb lett volna, ha el se jönnek – gondolta indulatosan.

Péterrel sokáig beszélgettek. Milyen furcsa, hogy ez a gögös, idegen férfi, aki úgy néz rá, mintha a bírása volna, a legközelebbi rokona! Hát mit jelent tulajdonképpen az, hogy testvér, ha ekkora űr tátonghat kettejük között?

Tizenegy lehetett, mire Józsiék visszajöttek. Csak a férfi szállt ki, csöngetett, és a kertkapuban megmondta Marinak, hogy anyjuk viszonylag jól van, szívinfarktust állapítottak meg nála, sajnos, állítólag nagyon gyöngye a szervezete. Egyelőre bírja, de az orvos nem sok jóval biztat.

– Egyébként adtam neki egy Adyt. Majd a végén elszámolunk.

– Jó – hebegte Mari. Minek a végén? – futott át rajta. – Nem jöttök be? – kérdezte hangosan. – Értelmetlen kérdés volt, hiszen ha be akartak volna jönni, nyilván bejöttek volna, nyitva volt a kapu.

– Nem, nem. Elmegyünk Zsufán Jancsiékhoz, ha már egyszer itt vagyunk. Két éve nem láttam őt meg mindig küldi a képeslapokat, hív. Szóval, jövő vasárnap, ha addig

nem történik valami, újból eljövünk. Ha bármi lenne, táviratozz! Szervusz, hugikám!

Mióta Zsufánék szóba jöttek, Józsi zavarban volt, ezt igyekezett nyájassággal palástolni. Homlokon csókolta Marit, és hugikámnak nevezte, és ez rosszabb volt, mintha tovább is a komor ítélőszéki ábrázatát mutatná. De Mari most már megkönnyebbült, hogy nem maradtak. Még ebéddel se tudta volna megkínálni őket. Tegnap nem vásárolt be, legföljebb valami krumplit vagy rizst talált volna itthon, meg le kellett volna vágni egy tyúkot, és ehhez most nem sok kedvet érzett.

Két óra is elmúlt, mire Veronkával és Péterrel az intenzív osztály bejárata előtt megálltak. Péter megkerestette az orvost – beletellett majd egy félórába, míg a lépcsőház lengőajtaján át megérkezett. Fehér köpenye két szárnyként lobogott utána, kivörösödött arccal, vörös salakos cipőben és nadrágszárral állt meg előttük. Marinak eszébe jutott, hogy tegnap várákozás közben látta az ablakból az udvar jegenyéi mögött a vörös salakon teniszező orvosokat. Köpenyeiket a magas drótkerítésre akasztották, úgy játszottak, elegáns orvosi fehérben, négyen páros meccset. Kell nekik is egy kis kikapcsolódás. Alkalmasabb sportot nem is választhattak volna. Még át se kell öltözniük. Lehet ugyan, hogy a teniszpálya nem egészen steril, de nem mindegyikük operál.

Az orvos kezét fogott Péterrel, nagy kezicsókolomot köszönt Veronkának, aki Marinál fejfelé magasabb, sovány negyven körüli asszony volt. Festetlen arca, korán őszbe borult haja még többnek is mutatta. Nyakában törökmintás kasmírkendőt hordott, barna szövetkosztümje vidékies volt ugyan, de kiemelte vele született komolyságát. Szinte elegáns megjelenését csak csillogó viplával javított fogai rontották le, bár csak beszéd közben tűntek elő.

Az orvos átölelte, és bizalmaskodva megszorongatta Marit.

– Na, mi van, kis ijedős? Megnyugodtunk már? Tegnap az volt az érzésem, hogy nem ártana befektetni egy jó kis altatókúrára, annyira kiborult. Majd megevett, hogy nem engedtem be az anyukához.

– Szeretnénk megérdeklődni, hogy van édesanyánk – vágott közbe szigorú arccal Veronka. – Tulajdonképpen mi a baja, és meddig kell kórházban maradnia?

– Kérem, talán ülünk le egy percre az irodában, bár ennyi ember be se fér. Ott mégiscsak nyugodtabban beszélgethetünk. – Egyet-kettőt toppantott a lábával, hogy lehulljon cipőjéről a salakpor, aztán nagy lendülettel megindult az oldalfolyosón lévő irodába, ahol tegnap anyu adatait felvették.

– Főorvos úr, főorvos úr... – nyújtogatta a karját utánna Veron. – Legyen szíves... egy pillanatra. – De hogy a férfi nem állt meg, utána sietett, és megérintette a vállát. – Főorvos úr, ha lenne olyan kedves... mi legelőször is látni szeretnénk anyukát. Nálunk be lehet nézni egy üveg ablakon keresztül az intenzívra. Megérti, ugye?

– Meg, hogyne. De nekünk szigorúan tilos az intenzívra bárkit beengedni. Az üveglablakon át pedig nem láthatja a betegeket, mert sajnos többen vannak egy szobában, és így kénytelenek voltunk lepedőkkel válaszfalakat húzni. Úgyhogy tölem akár be is nézhetnek, de megmondom előre, hogy legfőljebb a nővérkét látják, mert csak ő jár fent.

– És nem lehetne valahogy egy kicsit félrehúzni a függőnyét? Egypár percre csak. Három hónapja nem láttam szegénykémet, legalább még most utoljára...

– Kérem, nálunk első a beteg nyugalma. Ha én félrehúzzom a függőnyt, és a néni megpillantja magukat – bár tudtommal erős nyugtatókat kapott, és alszik, de ha mégsem, és véletlenül felébred a szokatlan mozgásra –, az bizony végzetes lehet rá nézve. Én megértem, én tökéletesen együtt

érzek a hozzátartozókkal, de – ne haragudjon a megjegyzésért – nem az intenzív osztályon kell behozni korábbi mulasztásainkat. – Veronka vérig sértve, elvörösödött ábrázattal lépett be az orvos által széles gesztussal kitért irodaajtón.

Mari és Péter kint maradtak. Kedvük se volt bezúfolódni az aprócska helyiségbe, no meg nem is hívta őket az orvos. Megálltak az ajtóval szemközt, a régi épület széles ablakmélyedésében, és halkán beszélgettek. Kimondani egyik sem akarta, amire gondolt, de az orvos szavai nyomán rossz érzések motoszkáltak bennük.

– Na, ez most Veronból is kiszedi a maga Adyját – morgogta később az üveg felé fordulva Péter.

– Csak lesz annyi esze, hogy nem ad neki ezek után!

– Mik után? Végül is igaza van. Az a bosszantó, hogy igaza van, lehet, hogy Veron nénire végzetes lenne a felindulás, ha meglátná a gyerekeit. De hát nem mi tehetünk arról, hogy egymásra zsúfolva tárolják még a legsúlyosabb betegeket is! Eh, csak kórházba ne kerüljön az ember! Akármilyen beteg vagyok, ne engedj kórházban meghalni! – hajolt oda Marihoz, átölelte, és megcsókolta a nyakát.

– Ne mondj ilyeneket! Egészséges vagy. Még anyut is... azt hittem, hogy nincs más megoldás. Egészen tehetetlen voltam, mert éreztem, hogy nem tudok rajta segíteni. És nem is gondoltam, hogy így elzárják előlünk. Ettől az orvostól akár meg is halhatott már, amíg odavolt teniszezni. Azért nem mond róla semmit, mert azt se tudja, él-e, hal-e. Legalább annyit elérne nála Veron, hogy bemenjen hozzá, megnézze, és beszámoljon az állapotáról.

Ebben a pillanatban kinyílt az iroda ajtaja, mindketten kijöttek. Az orvos elsietett az intenzív irányába, Veron, táskával és kendőjével a kezében, kicsit nyugodtabb arccal lépett oda hozzájuk.

– Ha minden jól megy, és a mama alszik, bemehetünk hozzá egy pillanatra. Elment megnézni, hogy mi újság. Gyerekek, húzódjunk arrafelé. Sajnos nem a szélső ágyon fekszik.

Arra kért, hogy ne nézegessük a többieket. Azt mondja a főorvos – egyébként egész rendes fiú, csak játssza a nagyot –, hogy rendkívül súlyos esetek vannak épp az osztályon. Van egy asszony elrákosodott szervezettel, két napja kómában. Egy másiknak meg tenyérnyi lyuk van a gyomrán, egyre ordít. Szóval, ez sem egy leányálom. Semmi pénzért nem lennék orvos. Buh – suttogta, és megrázkódott.

Megálltak az intenzív osztály ajtaja előtt. Ez az emelet viszonylag csendes volt. A műtők és az egyik laboratórium volt csak ezen a szinten. A lépcsőházban hullámozott, csoszogott már a látogatásra érkező tömeg.

Nem volt türelmük leülni a fehérre mázolt padra, minden moccanást figyeltek, ami a fehér, dupla ajtó mögül hallatszott. Mari az izgalomtól kigyúlt arccal, a sírás határán, Péter is feszülten, csak Veronka volt még az orvossal való beszélgetés hatása alatt, egyre a fejét csóválta és bennfentesen, rosszállóan mosolygott.

Végre nyíltak a belső ajtók, majd a külső is, és egy fehér bóbitás, középkorú nővér dugta ki a fejét.

– Szabóék? – kérdezte fojtott, ingerült hangon.

Veronka odalépett hozzá, mosolygott.

– Igen – mondta. – Az imént a Varjas doktor úr...

– Tudom, szólta a főorvos úr – és egy kicsit szélesebbre nyitotta az ajtót, hogy már a kilincsen lévő karja is kilátszott. – A legnagyobb mértékben szabálytalan a dolog. – Szigorúan nézte fehér, magas szárú vászoncipőjét, valami várakozás ült egész késlekedő alakján. Veronka ekkor gyors mozdulattal megérintette fehér köpenye zsebét, és halk, lábhegyi lépésekkel besurrant mellette az ajtón. A nővér kedvetlenül intett fejével Marinak és Péternek is, és amikor mellette megtorlódtak, súgva mondta:

– Csak egyenként. Itt várják meg, míg a másik kijön! – Eltűnt Vera után. Mari és Péter a félig kinyitott, ablakos

belső ajtóban álltak, mögöttük a külső ajtók kulcsra zárva. A nővér és Veronka eltűnt két, faltól középig kifeszített lepedő mögött. A falon ezer vezeték, zsinór, cső, fehér, polcos szekrényke. Oldalt mellettük nikkelezett műszerekkel és üvegecskékkal teli asztalka.

Veron szája elé tartott zsebkendővel, könnyel teli szemmel lépett ki a lepedőfüggönyök közül, és intett Marinak, hogy bemehet. Mari belekapaszkodott Péter kezébe, és szinte vonszolta maga után. A fiú nem ellenkezett, érezte a kéz görcsös, reszkető szorításából, hogy itt most hiába minden nővéri tilalom, nem hagyhatja magára azt, akinek ennyire szüksége van rá.

A kicsi teremben négy ágy állt egymással szemben. Köztük keskeny folyosó. Mellettük fehér elválasztófüggönyök. A szemközti falnál gépek, az ágyak mellett is gépek. A mennyezetről csigák, nikkelezett karok lógtak le. Ezer zsinórral hálózták be az ágyakat. A nővér a bal oldali második ágy mellől kukkantott ki. Csóválta a fejét, de intett, hogy jöjjenek most már.

Veron néni félrehajtott fejjel, lehunyt szemmel feküdt az ágyon, vékony, fehér takaró alatt. Eres, apró kezét összekulcsolta a mellén. Arca viaszosan sápadt volt. Szeme gödre mélyen árnyékolt, arcvonásai mozdulatlanok. Csak a nyakán lüktető ér és a fehér, kötőkkel összefogott kórházi ing rezzenései mutatták, hogy él. Álmában mélyet, fájdalmasat sóhajtott, és anélkül hogy felnyitotta volna a szemét, a fejét a másik oldalra fordította. Mari vállát megrázta a zokogás, alig tudta türtőztetni magát, hogy oda ne hajoljon, szólíthatni ne kezdje anyját.

A nővér Mari kétségbeesett arcát látva elhúzta Pétert az ágy végétől, és szemével intett, hogy induljanak kifelé. A lány végigsimított a fehér takarón, és engedelmesen megindult. – Lehet, hogy utoljára látom. Anyukám, anyukám, ne halj meg! – könyörgött belül. De a fáradt kis arc mozdulatlan maradt, míg el nem tűnt a függöny mögött.

Veron kivörösödött szemmel állt a belső ajtó előtt, ridiküljébe csúsztotta nagy, fehér zsebkendőjét. Megpróbált megnyugtató, komoly arcot vágni, látva hűgán a kétségbeesett riadalmat.

– Nővérke, nővérke! – szólalt meg az egyik függöny mögül egy reszelős, eltorzult hang. – Nővérke, adjon tejet! Tejet...

– Tessék, tessék, gyorsabban egy kicsit! – próbálta a nővér mielőbb kituszkolni őket az ajtón. – Mindjárt, Horváth néni, jövök... – szólt vissza.

A folyosó hűvös és tágas volt az intenzív osztály gyógyszer- és oxigénzagú melege után. Veron átölelte Marit, meg akarta nyugtatni, de a lány karján végigfutó remegés hatására belőle is kitört a zokogás. Összeborulva sírtak, majd Veron kicsit távolabb tolva hűgát, lehajtott fejjel próbálta előhalászni a zsebkendőjét.

– Hogy tehet ilyet? – suttogta Mari. – Mi lesz velem?

– Nyugodj meg, nyugodj meg! Hiszen meggyógyítják.

– Ó, már alig él. Csoda, hogy eddig bírta. Hogy lüktetett a nyakán az ér!

Leültek a padra. Veron feje súlyosan húzta a vállát, összegörnyedve nézett maga elé. Mari a pad támlájára hajtott a fejét, szemét lehunyta, úgy érezte, fel sem bír többet emelkedni innen. Hirtelen fázni kezdett, szinte rázta a vacogás.

– Infúzióval etetik. Nem bír nyelni, nagyon gyenge. Azt mondta az orvos, hogy visszahoztak az életbe már ennél leromlottabb szervezetet is. Túlvan a krízisen. Csak újabb szívroham ne jöjjön.

Péter az ablakmélyedésben állt, háttal a testvéreknek. Leeresztett válla, megtört, magas alakja, ahogy félig nekidülve a falnak, lehajtott fejjel nézett kifelé, megrendülést sugárzott. Mari, mint aki rossz álomból ébredt, izzó, dörömbölő tarkóval, jéghideg homlokkal kelt fel a padról.

Péterhez ment, és megérintette a karját. A fiú gyerekes,

tanácstalan arccal, kutató tekintettel nézett feldúlt, sírástól puffadt arcába.

– Lekésed a vonatot – mondta neki a lány.

Péter átkarolta a vállát, magához húzta, és a fejére hajtotta a fejét.

– Nem baj. Nem az a baj. Szegénykém! – Kabátja hűvösére szorította Mari lángoló arcát. – Meggyógyul, hidd el! Meg kell gyógyulnia. Nem hagyhat itt csak így...

– Sose bocsátom meg magamnak, ha meghal! Mért hoztattam be a kórházba, ha úgyse tudnak segíteni rajta... Legalább vele lehetnék.

– Segítenek rajta, meglátod. Helyrejön. Csak még nagyon gyenge. Egy-két nap, és egészen jól lesz. Hogy tudnád neki otthon ezt az ellátást biztosítani? Itt minden pillanatban ellenőrzik a szívét, ha kell, infúziót, gyógyszert adnak neki. Sokszor csak azon múlik az élet, hogy ott van-e kellő időben a segítség. Egy-két másodperc is sokat jelent.

– Nem gyógyul meg. Érzem, hogy nem tud már meggyógyulni. Olyan kicsi és gyenge evvel a nagy betegséggel szemben. Hogy lehet az, hogy egyik napról a másikra így kifogyjon valakiből az erő? – Megint fojtogatta a zokogás. Tehetetlen, mély meghasonlottság méltatlankodott benne. Mintha valami gonosztett ellen lázadna.

– Bizzál, kicsikém! Nem tehetünk mást.

– Hazavitetem. Haza akarom vinni! Nem hagyom itt, ezek sem tudnak segíteni rajta, legalább ott haljon meg, ahol élt.

– Nyugodj meg! – simította végig a haját Péter. – Gyere! – Karjánál fogva Veronhoz vezette, aki még mindig mozdulatlanul maga elé nézve, ült a padon. Leültette, maga is leült. – Nem tehetünk semmit. A hazautat sem érné meg, itt kell maradnia, míg megerősödik.

– Valami segítségnek kellene lennie.

– Isten kezében vagyunk mindannyian – emelte fel az

arcát Veron. – Tudsz még imádkozni? – kérdezte, és halvány, rosszzalló mosoly derengett rajta.

– Tudok – mondta lemondóan Mari. – De nem segít. Hiszen ő is mennyit imádkozott!

Hogy lehet, hogy ez az eleven asszony, aki egész életében dolgozott, jött, ment, akinek a keze nyomát viseli itt minden, de minden, most egy papírlapot nem tudna odébb tenni? Nem tudná megtenni a legegyszerűbbet, nem tudna végigmenni a kórházhoz vivő enyhe emelkedőn, de még csak egyetlen lépést sem tudna tenni, nem tudna leszállni az ágyról, nem tudna felülni. Van még visszaút innen? Lehet, hogy még egyszer az lesz, aki azelőtt volt?

– Igen, igen – akarta mondani magának. Mondta is, de nagy kérdőjel leselkedett gondolatai vörös ködének mélyén, szinte kajánul, részvétlenül és kíváncsian. Megtörténhet-e a csoda? És valami azt válaszolta legbelül, hogy nem. Jéghideg bizonyossággént: nem. És ijedten kapta rajta magát ezen a válaszon – Jaj, el ne szóljam! –, és kimonda hangoosan háromszor-négyszer is, hogy: „Igen, igen, igen!” Mintha az, akinek kezében áll a döntés, beleláthatna a gondolataiba. Mintha az ő reményének fonalán függne az édesanyja élete.

Veron szabadságot vett ki hétfőre, ott aludt nála. Próbáltak nem beszélni a *hogyan lesz*-ről, mert abba bele kellett volna gondolni a nagy állomást, ami után hogyan lesz. Veron a családjáról beszélt, a nagylányáról, aki már nélküle is ellátja a háztartást. Megnézte az órát: fél kilenckor megjegyezte, hogy már biztos fekszenek le. A kisfiú még csak nyolcéves volt, hat évvel fiatalabb a nővérkéjénél.

– Olyanok, mint mi voltunk. Hol az anyukája Lacinak, hol megátalkodottan veszekednek. És már nem Zsuzsi a kezdeményező. Olyan erő van abban a kis kölyökben, Zsuzsi látja már, hogy jó lesz vele vigyázni.

– Nagyon rendes gyerekeknek látszik ez a Péter. De hall-

gass rám, nem akartam beleszólni, mikor beszélgettetek, mégis azt mondom, ne lakjon itt nálad, most, hogy anyu nincs itthon. Hiszen még el sem vagytok jegyezve. Nem szabad semmibe venni a szokásokat. Nézd, megértelek. De ha jól meggondolod, fiatalabb nálad, most kezdi a főiskolát, jó négy évig nem gondolhat a családalapításra. Mi lesz belőletek, mire végez? – senki sem tudhatja. De rajtad, mindig rajtad marad a bélyeg, hogy együtt éltél valakivel, ha véletlenül úgy hozza a sors, és nem kerültök össze.

– Mit csináljak? Senkim sincs rajta kívül – ellenkezett erőtlenül Mari.

– Hogy mondhatsz ilyet? Péntek estére visszajövök, ha csak addig nem történik valami... Addig csak kibírod egyedül? Itt vannak a szomszédok, mindenkit ismersz a környéken, nem érezheted magad olyan elhagyatottnak! Nem vagy már gyerek. Ha félsz, fordítsd rá kétszer a kulcsot, tedd keresztbe az ajtó elé az asztalt. Mit csináltam én, mit gondolsz, amikor összeházasodtunk, és egy fél év múlva behívták Zolit katonának? Bizony nem voltam idősebb, mint te, és volt okom nekem is a szomorkodásra. Mégse hívhattam senkit vigasztalónak. Még haza sem jöhettem anyuhoz, mert dolgozni jártam, kellett a pénz. Szegény Zoli folyton a csomagokat kérte, nem a kincstári koszthoz volt szokva. Tessék erőt venni magadon, és megmondani a fiúnak, hogy csak hét végén jöjjön, amikor én is itt vagyok! Kár, hogy elkezdődött már a tanítás, ha még szünet lenne, elküldhetném hozzád Zsuzsikát. Szegény anyu, rá nem gondolsz? Azt hiszed, örül majd, ha felgyógyul, és a szomszédoktól megtudja, hogy Péter itt lakott nálad?

– Mért a szomszédoktól? Megmondanám neki én is. Nem szégyelljük egymást.

– Furcsák vagytok ti, mai lányok! Te is. Itt volt az a jóképű, komoly udvarlód, már csaknem megesküdtetek, elvitték katonának, akkor kellett valaki más. Na, és ha most ez a Péter is odalesz Pesten, aztán olyan lesz az elfoglaltsá-

ga, hogy csak hetente, kéthetente vagy még ritkábban jöhet hozzád? Akkor majd megint valaki újat keresel?

– Hagyj békén! Még evvel is, Veron, igazán... – Sírni kezdett megint.

– Jól van, no. Ne sírj, nem akartalak bántani, csak úgy kicsúszott a számon. Nincs valami barátnőd, aki ideköltözne hozzád, hogy ne légy ennyire magadban? Arra a pár napra, amíg megjövök?

– Nincs. Itt már senkim sincs. Az iskola miatt mindenkitől elmaradtam. A régiek többnyire férjnél is vannak már, amúgy se jöhetnének. Várhelyből meg nem tudnak ideköltözni, dolgozni járnak.

– Az az átkozott Várhely! Az volt a hiba, hogy egyáltalán belekezdted ebbe a tanulásba. Megismerkedtél ott a sok mindenféle fiatallal, és teljesen megbolondítottak. Mi itt másképpen élünk, mint azok ott Várhelyben. Az régi város, igazi, romlott város, ez meg telep, falu, ha úgy akarod. Itt nem lehet úgy élni, mint ott. Ezt meg kellene értened. Hidd el, szegény anyunak is nagyon sok bánatot okoztál avval, hogy folyton oda jártál. Napokig elvoltál, azt se tudta, hol keressen, kinél alszol, mit csinálsz. Már mind azt beszélték itt a környéken, hogy vadházasságban élsz Várhelyben valakivel. Meg hogy családos ember a barátod, azért nem tud elvenni.

– Honnan veszed ezt a sok marhaságot? Hisz Péter a fél nyarat itt töltötte nálunk!

– A másik felet meg te Várhelyben.

– Na és?

– Hogyhogy na és? Ez csak neked meg a városiaknak természetes. Mért nem tudtatok legalább egy eljegyzést tartani, ha már annyira szeretitek egymást? Nehogy azt hidd, hogy anyut nem bántották ezek a dolgok. Csak nem szólt, mert... mert mindig is túl gyenge volt veled szemben. Ne félj, nekem lekent volna két egyforma pofont, ha csak feleannyit kimaradozom, mint te! Csak öregkorára lett ilyen en-

gedékeny, szegénykém, mikor mi elköltöztünk, és csak te maradtál neki. Nem szólt, de belül igenis ette magát miattad. Hogy mennyire, most láthatod, itt az eredménye...

– Azt akarod mondani, hogy...? – ugrott fel Mari az asztal mellől. Bement a fürdőszobába, becsukta maga mögött az ajtót. Hallotta, hogy Veron kérleli, hogy ne vegye úgy, nem akarta megbántani. De csak állt, nekidőlve a bekulcsolt ajtónak, folyt az arcán a könny, hidegen, öntudatlanul. Torkát keservesen szorította össze valami, érezte, ha kinyitná a száját, rettenetes, torz ordítás törne ki belőle. Olyan erővel, hogy így is majd megfojtja.

A nagyszobában ágyaztak meg. Veron a díványon feküdt, mint régen, gyerekkorában, Mari szokott helyén, anyja üres fekhelye mellett.

– Te hiszed, hogy lábra áll még egyszer? – kérdezte Mari halkán, miután leoltották a villanyt. – Elképzelhető, hogy meggyógyuljon?

– Te?

– Félek, hogy nem. De azért hiszem. Hiszem – mondta a lány. – Azt mondták, hogy már súlyosabb betegeket is meggyógyítottak.

– Biztos, hogy meggyógyul. Meg kell gyógyulnia. És jó kezekben van. Az orvos lelkiismeretesnek látszik, máskülönben nem is lehetnének rábízva a súlyos esetek. Adtam neki ötszáz forintot, és megmondtam, hogy ha anyu felgyógyul, én és a testvéreim még külön is megháláljuk majd a fáradságát.

– Jósi is adott neki egy Adyt.

– Jósi? Lehetetlen. Egy százast legföljebb. Hisz be sem engedték őket. Mikor odaadtam a pénzt, maga a főorvos úr mondta, hogy megnézi, be lehet-e kukkantani szegénykéhez. Ugyan, Julianna ki is kaparná a férje szemét, ha az az anyjára egyszer véletlenül egy ötszázast költene. Holnap körül-

nézek egy kicsit a városban – mondta kis szünet után –, keresek Zsuzsikának egy-két holmit, ha már szabadságon vagyok, elintézem egy füst alatt. Déltájban majd betelefonálunk a kórházba, hátha jobban van, és beengednek hozzá. Elég, ha úgy négy óra felé hazaindulok. Meg kell vennem még a vonatjegyet is. Te? Mit csinálsz holnap?

– Iskolába kellene mennem. De semmi kedvem hozzá. Nem bírnék elutazni, meg amúgy sem tanultam semmit. Múlt héten volt a fesztivál... Úristen, mintha évek teltek volna el azóta, olyan régnek tűnik! Mint egy rossz álom, olyan volt az egész. A nagy felfordulás, s aztán meg itt-hon anyu. Nem tudod elképzelni, mennyire kikészültem. Azt hiszem, amíg vásárolgatsz, bemegyek a varrodába, és kivesszek szabadságot. Néhány napot. De legalább a holnapot.

– Ha úgyis iskolában lennél, minek külön szabadságot kivenni? Ki tudja azt, hogy ott voltál-e, vagy sem?

– Ha megtudják, hogy egyszer nem mentem el, elhíresztelik, hogy sosem járok. Jobb a békesség.

Magát is meglepte, mennyire fontos neki, hogy holnap bemenjen. Igen, igen, el akarja mondani bent anyja betegségét. Varga tűnt a szeme elé, amint neheztelve nézi őt a tribünről. Ha most nem megy be, még azt hiszik, hogy teljesen elzüllött, már az iskolát is kerüli, dolgozni se jár. Amúgy is kedve ellen volt, hogy kikérték őt Várhelyből, és az egész múlt hetet fizetniük kellett. Ha Varga megharagszik, megnézheti magát. De nem a félelem volt a legerősebb motívum, nem is az, hogy érdekei így kívánták. Arra vágyott, hogy elmondja valakinek, aki ismeri őt, aki bizalmas vele, hogy mi történt. Hogy elmondhassa a főmérnökek, mennyi baj érte. Olyan vigasztaló, olyan megnyugtató volna most meghallgatni Varga kapkodó, vigasztaló beszédét. Még mindig hitt a férfi erejében. Mintha még az édesanyján is tudna segíteni.

Varga ajtaja zárva volt, a titkár Zsuzsi csodálkozva nézett a belépő lányra.

– Hát te? Nem mentél el az iskolába? Láttad este a tévét? Mutatták a fesztivált! Láttunk téged is, ugye, valami hintában forogtál?

– Dehogyan. Csak egy szénásszekéren álltam. Azt nem filmezték le.

– Pedig a főnök azt mondta, hogy nagyon jól néztél ki. Túl jól is. – Kuncogott. – Tényleg olyan botrányos társaság gyűlt ott össze? Színészek meg mindenféle pesti huligán?

– Fene tudja. Nem nagyon nézegettem őket. Tudod...

– Milyen flegma lettél egy hét alatt! Hát mért nem mesélsz, mit titkolódzol? Tudod, milyen kíváncsi vagyok! – vágott a szavába Zsuzsi.

– Szabadságot szeretnék kivenni mára, csak azért jöttem be. Anyut szombaton bevitték az intenzívre.

– Miii? Hova? – Zsuzsi újabb szenzációt gyanított.

– Rosszul lett a szívével, és bevitték a mentők a kórházba. Az intenzíven van.

– Szegény! Még szerencse, hogy otthon voltál. Vagy még nem is voltál otthon?

– De. A megnyitó után hazautaztam, és másnap hajnalban szívrohamot kapott. De már betegen találtam péntek este is. Az a hülye orvos azt mondta, hogy elrontotta a gyomrát, pedig száznegyven volt a szívverése. Lehet, hogy valami influenzát kapott, vagy napszúrást, mert láza is volt, meg hányt is. Az válthatta ki belőle ezt a szívrohamot.

– Nahát! Szóval amíg te Várhelyben voltál, azalatt szegény édesanyád... biztos infarktust kapott. Mostanában mindeki azt kap. A Varga is folyton a szíve táját masszírozza, és azt hajtogatja, hogy előbb-utóbb infarktust kap. – Lehalkította a hangját. – Bele lehet örülni ebbe a fúzióba. Azt se tudom, hol áll a fejem, mióta ezt a marhaságot kitalálták. Folyton telefonálni kell a minisztériumba, a nagykerhez, az isten érdekéhez. Megőrülök. Annyi levelet íratott az el-

múlt két hétben, mint előtte egész évben sem. Teljesen begolyózott, jön-megy, evvel tárgyal, avval ordít.

– Van benn nála valaki? – kérdezte Mari, bár már nem gondolt rá, hogy Vargának elmondhatná a bajait.

– Fenét, Telefonál Pesttel. Félórát, interurbán. Olyan telefonszámlánk lesz! No de majd kifizeti a cég! Pénze van, a többi nem számít, nem igaz? Tudod, mit veszekszik, ha nem kapom meg időre a kért hívásokat? Most is úgy legorombított, mert egy órával később jött be Pest. Dupla sürgősen. Hát tehetek én arról, hogy nálunk ilyen szar a telefon? Különben is délelőtt minden üzem Pestet hívja. De persze neki is akkor kell...

Elakadt a szava. Varga ajtaja kinyílt, a férfi idegesen, szipkáját rágva rontott ki a szobából. Alig vette észre Marit. Zsuzsinak adott utasításokat, hogy mit hol sürgessen, hányra készítse el a kávékat – valamilyen értekezlet lesz délután –, mit hozasson a takarítónővel. Vastag, préselt bőr levél-tárcájából egy ötszázast adott a titkárnőnek.

– Elszámolásra, szigorúan! – fenyegette meg az ujjával.
– Mindenről számla legyen!

– Tudom, tudom. Hiszen hozok mindég – mondta évődve Zsuzsi, és Mari érezte, hogy valami rejtőzik az évődő hang mögött. Csak nem szokna eltenni a Varga pénzét Zsuzsi?

– Hát maga? – fordult kedvetlen arccal Marihoz. – Hogy hogy Helyénkőn is látni? Már azt hittem, tovább állt a vándorkomédiásokkal.

– Édesanyám kórházban van, szeretnék mára szabadságot kérni.

– Igen? – húzta el a szót Varga. – Amúgy is szabadságon van. Minden hétfőn tanulmányi szabadságon van, nem?

– Igen, csak most nem tudtam elutazni Várhelybe, azért kérek rendes szabadságot. Anyu az intenzívre került, és...

– Szegény, pont most, amikor a lánya ilyen nevezetes személy lett! Akkora műszempillákat még nem láttam,

amilyeneket maga viselt azon a szénásszekéren. Mondhatom, ez ki volt találva. Ezek a maga barátai!...

– Nem is volt műszempillám – mondta Mari halkan, de Varga meg se hallotta.

– Mért, az este a tévében is mutatták őket, nem látta a főnök? Még valami miniszter is ott volt.

– Tudom – legyintett Varga. – Én is elmentem a díjkiosztásra, mert muszáj volt, a pártbizottság meghívott. De azért még marhaság volt az egész. Kidobtak egy csomó pénzt, aztán jól van. Nem csodálom, hogy az édesanyja belebetegedett. Én is hiába mondtam, hogy ne keveredjen bele ebbe a társaságba.

Már a küszöbről mondta az utolsó szavakat, aztán köszönés nélkül bevágta a párnás, vastag ajtót.

Mari vörös arccal, leforrázva állt Zsuzsi mellett.

– Föl se vedd! Ilyen mostanában. Teljesen átvette az Irma modorát. Tényleg ragasztottál műszempillát?

– Fenét! Kimázoltak egy kicsit, meg koszorúba tűzték a hajam. Láttam már, ahogy a tribünről rám nézett, hogy nem tetszett neki. Pedig véletlenül csöppentem bele az egészbe. Nem jött el a lány, aki vállalta, és Halasi Imre, a magyartanárunk beugratott a helyére. Nem volt nagy szám. Egész délelőttöket rohadtunk a napon. Csoda, hogy végül is baj nélkül lement. – Legyintett, leült az írógépasztalhoz. – A legjobbkor esett nekem a Varga is. Egész éjjel a nővérem prédikációját hallgattam. Csokorba lehetne kötni őket. De hát mit csináltam én tulajdonképpen? És ha annyira nem tetszett neki, minek engedett el? Ha nem írja alá a kikérőmet, akkor itthon maradok, és kész. Ha viszont aláírta, mért nekem tesz szemrehányást? Őt se lehet megérteni. Írj ki szabadságra, biztos, ami biztos, mert még levonhatja a fizetésemből a mai napot! Úgy látszik, nagyon a bögyében vagyok.

– Mondom, hogy mindenkivel ilyen. Olyon ideges, hogy nem lát, aztán így vezeti le a mérgét. Végteére is a minisz-

tériumokkal nem ordibálhat. Arra itt vagyunk mi. Ha így megy tovább, isten bizony, itt hagyom ezt a bolondokházát. Elmegyek az alkalmiba eladónak. Hallottad, hogy az Irmák alkalmat nyitnak? Minden jobb cuccból adnak el bagóért is, szóval tudod, ami visszamarad, meg amit ennek vagy annak félretesznek. Egyszemélyes bolt lesz, se főnök, se semmi. Azt hiszem, jobban megérvé, mint a Varga parancsait lesni. Azért van úgy bepipulva, mert még nem tudja, hogy őt olvasztják-e a Háziiparba, vagy a Háziipart ide, és hogy hoznak-e a nyakukra új igazgatót, vagy maradhatnak úgy az Irmával, mint eddig voltak. Az kellene neki, mert akkor ő lehetne a james. De nagyon úgy látszik, hogy nem jön be a számítása.

Mari alig hallotta, amit Zsuzsi összekarattyol. Kezében a kávéval, amit a lány beszélgetés közben kitöltött neki – Idd meg, ugyis kell főznom tíz adagot az értekezletre! –, kábultan ült a szózuhatagban. Minden olyan érthetetlennek tűnt. Varga hogy nekiesett! És még tőle várt vigasztalást, neki akart panaszkodni! Hirtelen úgy érezte, elmulaszt valamit. Telefonálni kell anyunak! Várja Veron. Kikortyolta a kávé, és gyorsan elbúcsúzott Zsuzsitól.

– Ha történe valami, holnap délelőtt betelefonálok.

A nagyáruház előtt találkoztak. Nővére már beszélt a kórházzal. Anyu egy kicsit jobban van, bemehetnek hozzá. Ha szerencsájuk van, és ébren találják, még talán beszélgethetnek is.

– Hál' istennek, jobban van, azt mondta Varjas doktor. Még nem telt el a kritikus hetvenkét óra, de ő nagyon bizakodik. Reggel már beszélgetett a nővérrel. Kérdezősködött utánad is, és nagyon sajnálta, hogy nem ébresztették föl, amikor bent voltunk. Istenem... – Veronka elhallgatott, hogy vissza tudja tartani a könnyeit. A csendespihenő végéig jó néhány óra volt vissza. Bevásároltak ebédre, és ha-

zabuszoztak. Mari hallgatagon tűrte nénje sürgés-forgását. Mintha nem is ő lenne a vendég, úgy nekilátott az ebéd-készítéshez. A lány fejében Varga kemény szavai visszhangzottak. Vera is, Varga is őt vádolja az anyja betegségéért. És lehet hogy igazuk is van. De mit csináljon? Péter, Péter... Legszívesebben felutazott volna hozzá. Mennyire kellene, hogy most mellette legyen, hogy vigasztalja, hogy valaki megértse őt, valaki neki adjon igazat! Hiszen ő tudja, hogy semmi rosszat nem tett, tudja, hogy véletlenül csöppent bele az egészbe, és hogy elmúlt. Különben is, semmi jelentősége, mért kapcsolják össze szegény anyu betegségével? És ha anyut bántotta, mért nem szólt? Hiszen szokott szólni, ha nem tetszett neki valami. Milyen jogon vádaskodnak, akik nem is voltak mellette? Talán boldogabb lett volna anyu, ha ő is férjhez megy? Ha egyedül él, talán nem betegedhetett volna meg? Hiszen azon a télen, amikor Nyáradon dolgozott, egész összetört. Ha valamikor vétett ellene, hát akkor, amikor elköltözött. De visszajött hozzá, és jól megvoltak. Lehet, persze, hogy többet kellett volna beszélgetnie vele, mesélni arról, hogy hogy volt, mint volt Várhelyben, de hát anyu egész más fogalmakban gondolkodott, csak elszörnyülködött, ha valamit elmondott a klubról vagy Líviékről. Idegen volt számára az a világ, és semmitől sem félt jobban, minthogy Mariból is olyan „vénlány” lesz, mint amilyennek ő a barátnőit, Lívit és Erzsit tartotta. Nem volt érdemes ezekkel az elképzelésekkel vitatkozni. Inkább nem mesélt, hisz úgylis mindig annyi dolga volt. A munka mellett a tanulás, meg Péter is.

Tulajdonképpen milyen keveset is tudott arról Mari, hogy egész nap mit csinál, mit gondol anyu! És mégis, mennyire összeforrtak, hogy hiányzik most, hogy lassú, besztott kis mozdulataival nem ő készíti az ebédet a tűzhelynél, hanem a gyors mozgású, sudár Veronka!

Kicsit megpirosodva, szépen megfésülve várta őket délután. Élükre állított párnákkal feltámasztották, félig ült az ágyban. Az ajtóban szólt a nővér, hogy ne engedjék lecsúszni, mert megárt neki esetleg, ha a fejébe megy a vér.

– Hirtelen felment a vérnyomása – súgta, amikor anyu ágyához vezette őket. A kicsi arcon bágyadt mosoly jelent meg a két lány láttán, kezével az ágy széle felé simította a takarót.

– Üljetek le! – mondta elhaló csibehangon.

– Dehogy, anyukám! – suttogta Veron. – Még csak az kéne! Csak egy percig maradhatunk. Nagyon kell még vigyáznia magára.

– Itt maradsz vele? – kérdezte Verontól, fejével Mari felé intve.

– Ma hazautazom, de pénteken jövök újra. Itt töltöm az egész hétvégét.

– Ne hagyjátok magára! – csuklott meg anyu hangja.

– Mi lesz vele nélkülem?

– Anyukám! – zokogott fel Mari. – Hiszen nem leszek maga nélkül! Meggyógyul hamar. Addig is mindennap bejövök.

– Szabó néni! Nem ezt ígérte! Ha felizgatja magát, többé be sem engedem őket! – csendült meg mögöttük a nővérke hangja. – Egy perc alatt többet ronthat a nénin az izgalom, mint amennyit három nap alatt használni tudtak a gyógyszerek meg a gépek. Tessék szépen elbúcsúzni, nincs semmi baj. Hál' istennek, szép nagyok már a kislányok, kibírják azt a néhány hetet anyuka nélkül is. Tessék szépen elbúcsúzni! Ha jól viselkedünk, holnap megint bejöhetnek.

Úgy búcsúztak el egymástól, mint a megszüdött gyerekek. Mindannyiuk szeme tele volt könnyel, de egy szót sem mertek szólani. Mari sokáig szorította arcához anyu eres, száraz, kis kezét, amin nagy, kék foltok éktelenkedtek. Az infúzió nyomai.

Másnap délelőtt betelefonált a kórházba. Ebédnél egy percre beengedik. Veron néni nagyon kereste, éjszaka álmában a nevét kiáltozta. Úgy indult dolgozni, hogy előbb a kórházba ment. Anyu aludt, de mikor az ágyához ért, felnyitotta a szemét.

– Te vagy az, kislányom? – kérdezte fáradt, szintelen hangon. Nehéz szemhéjai újra lezárultak, mozdulatlan arccal feküdt. Mari néhány percig állt még az ágya végénél, aztán beletette az éjjeliszekrénykébe a két citromot és az almát, amit hozott. Már ott is állt mögötte a nővér, felvette anyu csuklóját a paplanról, szórakozott arccal számolta a pulzusát, aztán óvatosan visszaengedte a kezét.

– Nem is evett szegény. Megint infúzióra kapcsoljuk – mondta Marinak, ahogy mentek kifelé.

– Mikorra lesz jobban? – kérdezte a lány.

– Azt csak a jóistenke tudná megmondani – tárta szét két vaskos karját az ápolónő. – Mi mindent megteszünk. De hát az ilyen idős, elfáradt szívek...

– Még nem olyan öreg.

– Nem csak az évek számítanak, és hát nem vagyunk egyformák. Kiben lassabban, kiben gyorsabban kopik el a motor.

Következő kedden temették. Szerdán még megismerte Marit és Pétert, rájuk mosolygott, csütörtökön már nem nyitotta fel a szemét. Péntekre virradó éjjel meghalt. Álmában végzett vele egy újabb infarktus. Vonásai nyugodtak voltak, az arca kisimult, mintha csak aludna. Csak márványos sápadtsága volt szokatlan, és az arcán valami szokatlan, fiatalos vonás. Megszépült halálában. Mikor péntek délelőtt bement a kórházba, hogy utoljára megnézzze, egész elámult rajta. Csak állt mellette a lepedővel letakart asztal oldalán, a hideg, furcsa szagú pinceszobában, és várta, hogy kinyissa a szemét.

Kivezették. Leült a folyosón. Meg kellett várnia a papírokat. Varjas doktor bevezette megint az irodába. Kérdezett megint egy csomó adatot. Anyu személyi igazolványát lapozgatta. Aztán megint kint ült a folyosón. Egy nagy, vastag borítékban írásokat adtak át neki. Külön borítékban pedig a papírokat, amik a temetkezési vállalatnál keltek. Boncolás után átszállítják a halottasházba. Ruhát kell vinni, és a kiállított papírokat. A többit ők intézik el.

Úgy ült a folyosón, mint aki nem akar ott hagyni valamit. Aztán délfelé nagy nehezen mégis átment a tanácsháza épületébe. Annak az alagsorában volt az iroda. A papírokat megnézték, minden rendben volt, csak be kellett volna fizetni a temetést. Hazament pénzért, visszajött, befizetett, megkapták az igazolásokat. Kedden tíz órára lett kitűzve a temetés. Vett egy csomó halotti cédulát, de aztán rájött, hogy nem érnének oda postán. Táviratoznia kell Józiéknak és Veronnak is. Bár ha igaz, őt már nem éri otthon, de legalább megtudja a család, hogy mi történt. Estére ígérte Veron, hogy megérkezik.

Betelefonált a varrodába is, hogy szabadságot kér, legalább négy napot. Aztán hazament. Lefeküdt a díványra, és addig nézte csendesen sirdogálva a mennyezetet, amíg el nem aludt.

Fekete este volt, amikor borzongva fölébredt. Valaki zörgetett a verandaajtón. Péter volt.

Először aludtak a páros ágyon. Anyu helyén Mari – át sem húzta az ágyruhát, mintha utoljára még így akarná visszaidézni –, szívta az ágyneműből a kihűlt anyaszagot. Péter karját Mari feje alá tette, másik kezével a haját simogatta. A lány csendesen sírt. Néha görcsös, hangos zokogás tört föl belőle. A fiú csitította, a fejét fejéhez szorítva simogatta, míg el nem aludt.

Szürke, borús reggelre ébredtek, mintha nem is szeptem-

ber, hanem november volna. Mari vidáman nyitotta ki a szemét, mint aki nyomasztó, rossz álomból megkönnyebbülve ébred. De hamar rádöbrent, hogy most a nyomasztó rossz a valóság, és a könnyűség, amit felébredve érzett, álom volt, régi könnyűségének álmában feltoluló emléke.

Péter párnájába fordulva aludt még. Szép arca sima és önfeledt volt, mint egy gyereké. Őbenne nem csomósodott az a fojtogató kétségbeesés, ami az ébrenlét első perceiben már elfogta a lányt. Hirtelen valami haragféle vagy inkább irigység futott át rajta nyugodt, pihenő fejét látva.

Elképzelte, hol lehet most anyja, érezte szinte a nyirkos, hideg pincét, amiben fekszik, és örült ötletek támadtak benne. Úgy érezte, hogy nem szabadna engedni, hogy idegen, cinikus férfikezek motozzanak a testén, hogy felvágják, összevarják, hogy mosdassák, öltöztessék. Ez a szemérmes, férfitől idegen test így kiszolgáltatva! És mindez a gyerekci tudtával, beleegyezésével. Úgy hozzák, viszik, mint egy tárgyat, dobozba rakják, hűtőbe teszik. A mentősök is hogy megragadták, pedig akkor még élt! Milyen gyerekek azok, akik eltűrik ezt! Hát mért nincs úgy, ahogy régen volt, hogy a szerettei készítették fel utolsó útjára az embert? Eliszornyodott, ha arra gondolt, hogy vele is ugyanígy megtörténhetne mindez.

Felkelt, halkan a köpenyébe bújt, és kiosont a konyhába. Nem akarta felébreszteni Pétert, nem akart beszélgetni vele. Úgyse mondhatná el neki, hiszen nem érthetné, nem érezhetné úgy, ahogy ő, ezeket. Most Péter is az ellenséges, az életükbe durván belemarkoló, idegen világhoz sodródott. Csak Veront várta, akiben tudta, hogy ugyanaz a fájdalom éget, akit ugyanúgy meglopott és meggyötört ez a halál, mint őt magát. El kéne menni érte, valahogy hazahozni. Keddig legalább még az övék lenne.

Megőrültem – gondolta, amint a fájdalomból kicsit kijó-

zanodva, kifejezéstelen arccal bámult ki a verandaajtón. – Tudom, hogy örülségeken gondolkodom, és mégis csak ezek a gondolatok adnak valami reményt. Hogy visszaszerezzük őt, hogy megint láthassuk, mint eddig, olyan természetesen, olyan mindennapian. – Kinyitotta az ajtót, kilépett a kertbe. Hűvös, reggeli harmat bújt a papucsába. Kellemetlen volt, fordult volna vissza, de Mariska néni köszönt át a kerítésen. Kérdezősködni kezdett a halál körülményeiről, a temetésről. Cédulákat kért, hogy vigyen a sógorasszonyának meg a tejboltba meg...

Mari megígérte, hogy kitölti a cédulákat, és átad majd egy tucatot, hisz ő még úgysem vitt senkinek. Nem is nagyon érzett erőt hozzá, hogy most végiglátogassa a szomszédokat, ismerősöket, mindazokat, akik joggal sértődnének meg, ha nem hívná el a temetésre őket.

Vajon mért nem jött meg Veron? Mennyire várta! Mekkora szüksége lett volna rá! És most is. Képtelennek érezte magát a töméntelen intézkedésre. Koszorút kellene rendelni, misére befizetni, papot fogadni, ruhát bevinni. És lehet, hogy egyedül kell mindezen átvergődnie? Veron majd csak a temetésre jön? Váratlan, mély hála lobbant benne Péter iránt. Ő az egyetlen, aki most sem hagyta cserben. Szegény. Pedig milyen idegen lehet neki minden. Mennyi mondanivalója lenne, hiszen vele is telnek a napok, de Mari képtelen most bármit megkérdezni, végighallgatni. Ha valami másról kezdene beszélni, biztos, hogy meggyűlölné. De Péter nem beszél, csak meghallgat, simogat, vigasztal, arca, szeme maga az együttérzés. Besietett a konyhába, vizet tett a főzőbe, be-készítette a kávé, felrakta a gázra. Úgy gondolta, hogy beviszi neki a friss feketét, avval ébreszti, de a mozgásra vagy talán a beszűrődő beszélgetésre Péter magától felébredt, és álmosan, szemét dörzsölve jött ki az ajtón.

– Úgy elaludtam! Régén fent vagy? – Bocsánatkérő mosollyal ölelte át. A hajába bújt, csókolta a nyakát. Szorosan magához fogta, és ettől Mariban ismét ellenkezés ébredt,

egy perc alatt elfoszlott az előbbi nagy-nagy odaadás és hála. Eltolta magától a fiút, végigsimított kócos haján, és egy félmosollyal kibontakozott a karjából. A tűzhelyen fortyogni kezdett a kotyogós, oda fordult, és gyors mozdulattal kicsire zárta alatta a lángot.

– Hogyne, még mit nem! Éppen most! – futott át az agyán a már-már ellenséges indulat. Tudat alatt is, minden idegszálával Veront várta, és a fiú jelenléte ilyen szempontból nagyon is kényes volt. Tudta, hogy hálátlan, hiszen talán nem is bírja ki ezt az éjszakát Péter nélkül, magára hagyva. Mégis, ha eszébe jutott, hogy Veron minden pillanatban megérkezhet, elkedvetlenítette Péter ittléte. Nővérenek biztos megint szálla lesz a szemében, és azt képzei róla, hogy még anyja halála napján is csak a férfiakon járt az esze.

De nem mondhatta Péternek, hogy mennyire fél nővére szigorától, és amúgy sem tudhatta, mikor érkezik meg Veron. Eljön-e egyáltalán a hét végén, mikor kedden lesz csak a temetés? Ha megkapta a táviratot, könnyen lehet, hogy hétfőre halasztja az utazást. Szégyellte, hogy önzése hintájában ültette Pétert. De maga is mintha valamilyen hintában ült volna. Érzelmei gyorsan változtak, hullámoztak, az egyik pillanatban erősen kívánta azt, amit a következőben mindennél jobban gyűölt. És magába kellett fojtania ezt az egész szélsőséges kavargást, mert félt, hogy még őt is elriasztja magától, félt, hogy egészen magára marad nélküle. Állandóan visszatért, és megalázta az a gondolat, hogy végképp senkije sincs Péteren kívül, noha Péter is maga a teljes bizonytalanság. Nem a fiú szeretetét vonta kétségbe, hanem ennek a szeretetnek a gyakorlati jelentőségét.

Azért fájtak annyira Veron szavai is, mert valójában kegyetlenül kimondta, amit Mari maga is tudott, maga is ugyanúgy látott, mint ő. Hiába fogadta el látszólag Péter gondtalan, előítélet nélküli felfogását, erősen éltek benne a szülői ház, a szomszédok, az egész környezet vagy maga

Varga által is megerősített törvények, amik a hozzá hasonló sorsúak életét és cselekvését behatárolták. És emiatt volt bizonytalan számára Péter. Érezte, hogy valójában nem meri, nem tudja ráhagyni, rábízni magát a kapcsolatokra, szerelmükre, mert az olyan utakra vinné, amelyek az ő fogalmai szerint bizonytalanok és idegenek, s amelyeknek nem ismeri a játékszabályait. És ezek az ismeretlen játékszabályok erősebbnek tündtek Péternél, és nem tudta elhinni, hogy a fiú megvédelmezi őt tőlük.

Neki nincs köze ahhoz a világhoz, amelybe Péter belépett, és nem akar, talán nem is tudna egész életében abban az idegen közegben élni. Lehetségesnek tartotta, hogy egyszer Péter is elfordul tőle, mert lehet, hogy végül neki is idegen lesz, hiszen ugyanonnan jön, ahonnan Mari. De a tehetsége – amit, ha nem is tudott elhelyezni egészen, de mindenképpen elhitt és tisztelt –, őt a tehetsége kötelezi, hogy megpróbálkozzék avval a másik világgal. A tehetsége, a vágyai a tervei elindították azon az ismeretlen úton, amelyen Mari számára túl messze és túl idegen a cél.

Asztalra tette a kenyeret, zsírt, szálamit, kitöltötte a kávéját. Péter fölöltözve, megorotválkozva lépett ki a fürdőszobából. Olyan szép volt arcán a hideg víz pirosával, hogy Mari mindent feledve, elvesztése gondolatától is már féltekenyen, a nyakába csimpaszkodott.

– Olyan jó, hogy itt vagy, hogy velem vagy!

Péter óvatosan föltartva a kezében lévő borotvakészletet és törülközőt, igyekezett kibontakozni a lány öleléséből.

– Vigyázz, vigyázz, mindent leejtek, kicsikém!

Besietett a szobába, beletette a táskájába a holmit, aztán visszajött, és hátulról átnyalábolva, felkapta és összecsókolta Marit.

Ebben a pillanatban csöngettek a kerti kapun, és Veronka gyors lépteivel végigkopogtak a verandához vivő betonjárdán.

Veront sértette Péter jelenléte. Neheztelt Marira, és a fiút szinte levegőnek nézte. Mari néha hevesen Péter mellett állt, néha úgy érezte, hogy már rég el kellett volna utaznia. Mért akarja kiprovokálni Veronból a sértéseket? Kinek lenne az jó?

Péter, úgy látszott, semmi bántót nem talált a nővérek szeszélyes viselkedésében. Érezte, hogy bánatukban kívülről álló, de ez természetesnek tűnt számára, nem sokat gondolkodott olyasmiken, amiket csak a megrázkódtatás következményének ítélt. Úgy érezte, kötelessége Mari mellett lenni ezekben a nehéz napokban. Annál is inkább, mert hiszen hétfőre mindenképp vissza kellett utaznia, és azt se tudta még, hogy a temetésre lejöhet-e. Ha a nővérek a maguk furcsa módján, hosszú szünetekkel teli beszélgetésbe fogtak, bement, végigfeküdt a díványon, és a hazahozott jegyzeteit olvasgatta.

Veron, mintha csak erre várt volna, fojtott hangon kifakadt ellene.

– Minek hívtad ide? Ennyire állhatatlan vagy? Nem megígérted, hogy csak akkor jön, amikor én is itt vagyok?

– Te is péntekre ígérkeztél, őt is akkorra hívtam. Ki tehet róla, hogy csak ő érkezett meg? – mondta Mari ingerülten. De azért óvatosan is, mert hisz Péter szerdán is itthon volt, csak csütörtök délután utazott vissza. Ezt ugyan nővére nem tudhatta, de félő volt, hogy Péter valahogy elszólja magát. Nem akarta, és nem is mondta meg neki, hogy mit követel tőle Veron.

Az asszony sírva fakadt a szemrehányástól. Hisztérikusán tört elő belőle az utolsó napok minden izgalma, idegfezsültsége.

– Tudod is te, milyen nehéz nekem eljönni? Azt hiszed, Zoli boldog, hogy nem vagyok otthon? Kerek pereg megmondta, hogy te már felnőtt ember vagy, minek varrom magam a nyakadba, mikor láthatom, hogy nélkülem is megvigasztalódsz. És nem volt igaza, mondd meg? Hiába, a férfi-

ak jobban ismerik a nőket. Mindenkinék csak az kell... Csak én vagyok ilyen isten barma, hogy beértem egész életemre ezzel a Zolival, és mi a köszönet érte? Inkább lettem volna kurva, lehet, hogy akkor még most is jobban kellenék, nem zsarolhatna...

Mari vérig sértve hallgatta nővére kitörését. De az utolsó mondatokból gyanítani kezdte, hogy nem egészen ellene irányul az indulata. Valami baj lehet Zoli körül. Nem szólt egy szót se, felkelt az asztaltól, a sparherthoz ment, levette a kávéfőzőt, kivett a konyhaszekrényből egyet anyu aranyos szegélyű, virágos csészéiből. Veron elé tette:

– Iszol kávé? Épp most főztem.

Veron szipogott, az orrát fújta. Mari, mintha válaszolt volna, kitöltötte a kávéját, cukrot tett elébe. Aztán másik csészét vett ki, abba is töltött, megcukrozta, és bevitte Péternek. Megsimogatta a fejét. A fiú kérdően nézett rá, de Mari csak legyintett, elmosolyodott, pedig a sírás kerülgette. Kiment a konyhába.

– Még ma fel kéne fogadni a papot, és befizetni a szentmisét – mondta hidegen Veronnak. – Szét kellene vinni a cédulákat is, nehogy megsértődjenek a szomszédok meg anyu ismerősei.

Az asszony a kávé utolját itta. Letette a csészét, sokáig nem tudott megszólalni. Szégyellte magát az előbbi kitörésért, de gyanút is fogott. Elcsodálkozott, hogy a húga nem nyelvelt vissza. Ez a hideg méltóság, amivel kikerülte őt, lesúlytotta. Kiszolgáltatta magát neki, ez a taknyos meg lenézi érte. Most ébredt rá, hogy mennyire nem ismeri ezt a lányt. Szinte ellenségesen kelt fel a konyhaasztaltól.

– Finom volt a kávé – mondta. – Szóval akkor van mit elintéznünk. Sietnünk kell, mert a délutáni vonattal vissza-utazom.

– Elutazol? – kérdezte fájdalmasan, csalódottan Mari. Remélte, hogy utóbb lecsillapodik majd a nővére, és együtt

töltik a temetésig hátralévő napokat. Ezért is nem akart összeveszni vele. Mégis megorrolt, és elutazik.

– Igen. Nem hagyhatom magára a családomat. Tulajdonképpen csak a hétvégeken vagyunk együtt. Önzés volna, ha most a gyászom miatt nem törődnék velük. Végül is te sem vagy egyedül, legalább megnyugodva megyek haza. Zoli megígérte, hogy kedden elhoz minket autóval. Lehet, hogy Zsuzsikát is. Őcsinek még nem való az ilyesmi. Akkor hát kezdjünk neki! Szerintem a koszorúkat is jobb ma megrendelni. Így biztos, hogy kész lesznek keddre.

Mari elővette a partecédulákat, hozzáfogtak, kitöltötték őket. Rajzszöveget keresett, és elindultak. Kitűztek egy gyászjelentést a közhírtól, adtak minden ismerősnek, akivel összefutottak. A plébánia ajtajára is kitéttettek egyet. A pap készségesen jegyezte be a temetést, és jövő vasárnapra, tíz órára a gyázmiséjét. A nagymise sokkal többbe került, de Veronka ragaszkodott hozzá, és kifizette.

Épp zárás előtt toppantak be a virágüzletbe, de még ott is sikerült megrendelni a két koszorút. Veronka hosszú szöveget íratott a magáéra. Mari csak annyit, hogy Mari és Péter. Veron nagyot nézett, de nem szólt semmit.

Hazafelé menet a buszban megkérdezte, hogy mikorra tervezik az esküvőt. Mari elvörösödött, megvonta a vállát.

– Esküvőt? Egyelőre nem tervezünk esküvőt. – Túlságosan nyeglére sikerültek a szavai.

– Persze, amíg a gyászév tart. De manapság már egy fél év is elég szokott lenni. Sőt, a tanácsházán, szép csendben akár hamarabb is... Aztán, ha letelik, tarthatnátok egy igazi lagzit is.

– Fenét. Minek?

– Össze se akartok házasodni?

– Nem. Legalábbis, amíg Péter tanul, nem.

– Péter nem akarja?

– Én nem akarom. – Olyan erőszakosan mondta, hogy szinte gyanús volt.

– Te? De miért nem?

– Nem akarok Pestre menni, nem akarok ötödik kerék lenni. Itthon megvan mindenem, én is tanulok. Akkor meg mi a fenének házasodnánk össze? Amíg az ember nem akar gyereket, addig a házasság csak egy darab papír. Anélkül is egész jól megértjük egymást.

– Nem is tudtam, hogy ilyen szabadosan gondolkodol. Szóval nemhiába írta anyu... – elharapta a szavát. Marinak ez fájt a legjobban.

– Mit írt anyu?

– Áh, semmit. Csak kicsúszott a számon. Elvégre te tudod.

– De mégis, mit írt anyu? Jogom van tudni, ha rám vonatkozik, nem gondolod?

– Akkor biztos megmondta neked is. Nem akarok így utólag sem pletykát keverni. Mindegy. Te tudod, mit csinálsz, elvégre csak te ismered a saját dolgaiddat. Ami pedig a házat illeti, hát én nem bánom, ha benne is maradsz. Sosem számítottam pénzre anyuék után. Hogy Józsinak mi a véleménye, nem tudom, de az én részemem nyugodtan lakhatod.

Mari döbbenet hallgatott. Eddig nem is gondolt rá, hogy a ház... tulajdonképpen a ház nem is az övé, hogy ezután csak a testvérei jóindulatától függ, hogy benne maradhat-e. Megint a torkában érezte azt a görcsös, fojtogató, kitörni vágyó ordítást, amit anyu betegségének láttán érzett. Némán mentek hazáig. Alig várta, hogy Veron elutazzék, hogy Péternek jól kisírhassa magát.

Ez volt hát az annyira várt látogatás, az annyi reménnyel várt együttérzés? Borzadva gondolt Józsiákra. Tőlük mire számíthat? Még a végén eladják a feje fölül a tetőt. Pedig hát mit érhet ez a kis ház, ha pénzre átváltják? Még egy szobát se kapnak abból a városban, ami rá esne. Mégis rákényszeríthetik, hogy Pestre menjen, idegenbe, albérletbe? Kihúzzák a házából, mint a csigát? Ezért mondta anyu

olyan kétségbeesetten a kórházi ágyon, hogy „ne hagyjátok magára!?” Ő tudta, hogy mi minden megtörténhetik vele, ha már ő nem lesz?

Elutazott Veron. Vasárnap este Péter is. Előtte még együtt végigjárták anyu régi ismerőseit, az apu részéről való távoli rokonokat. Péter hihetetlen kedves és megnyerő volt mindenkivel, tulajdonképpen mindenütt ő beszélt, Mari képtelen lett volna bármit mondani. Nagyon megviselte a tegnapi, az utolsó megrázkódtatás. Mintha nemcsak az anyját, de a testvéreit is elvesztette volna. És bármilyen kedves, együttérző és pótolhatatlan volt most számára Péter, legbelül rá is neheztelt Veron viselkedése miatt. Ha Péter nincs itt, biztos egymásra találtak volna, valószínű nem is utazik el olyan hirtelen, tele megmagyarázatlan és megmagyarázhatatlan félreértéssel.

Hétfőn bevitte az összekészített ruhákat a temető halottasházába. Pizkosfehér ruhás, borotvátlan férfi állt föl az az irodának nevezett kis előszoba asztala mellől. Épp tízóraizott, kenyér, disznósajt és egy kibontott üveg sör volt az asztalon. Átvette a kis csomagot, ráírta a nevet, egy nagy lajstromskönyvből kikereste Veron néni nevét, és a csomagra a név melletti számot is följegyezte.

– Holnap tízre, ugye? Felöltöztetjük, mint egy menyasszonyt, ne tessék aggódni miatta. Minden a legnagyobb rendben lesz. – Majdnem megcsipkedte Mari sápadt arcát. – Nem akarja megnézni még egyszer, utoljára a mamikát? – kérdezte.

– Mért, a ravatalon nem lesz nyitva a koporsó?

– Ahogy parancsolja, kérem. Nyitva is lehet. Bár az ilyen koponyavágások kicsit meglátszanak. Igyekeztünk ugyan teljesen eltüntetni a nyomokat. Tessék megnézni, igazán nem lehet panasza, nem úgy néz ki, mint ahogy a proszektúráról átküldték. Hiába, az embernek nincs szíve úgy hagy-

ni. Bejön valamelyik rokon, és elszörnyed. Szóval mi rendbe hoztuk, amennyire lehetett, és az öltöztetésnél is nagyon vigyázunk. Szétvágjuk a ruha hátát, kérem, úgy adjuk rá, ha szükséges, nem bűjtatjuk át a fejet... szóval a legjobb kezekben lesz, elhiheti. Most szerencsére van is időnk, még nincs szezon, még tart a vitamin... Már a kivételektől eltekintve. Mert hát ugye, mint ebben az esetben is... – becsattintotta a bicskáját, fehér nadrágja zsebébe csúsztatta, aztán a szék hátáról fehér köpenyt kapott magára, és kitesékelte Marit. Rázárta az ajtót, és megindult előtte, vezette a széles csapóajtón át, végig a homályos folyosón. A folyosó végi dupla ajtót kikulcsolta, felkattintotta a villanyt. Nyirkos, ismeretlen bűz fogadta a hideg kis helyiségben, amely mennyezetig érő széles polcrendszerrel volt berendezve. A számokat böngészve keresgélt a polcok között, majd egyhelyütt megállt, odaintette Marit is.

Visszahajtotta a műbőr takarót, majd alatta a fehér vászonlepedőt. Anyu kicsiny feje szürkén, beesett szeműen, zilált, ragacsos hajjal tűnt elő a gyenge világításban. Túl magasan volt ahhoz, hogy láthatta volna homlokán a bonckés nyomát, de a férfi ujjával ferdén végigmutatott anyu feje fölött.

– Bizony meglátszik. De azért nem olyan vészes. Lehet nyitott koporsóban is. Majd óvatosan rendbe hozzuk a frizurát. Kérem, megvan bennünk a jóindulat, tessék elhinni, megteszünk mindent, hogy a kedves ügyfél meg legyen elégedve. – Mari érezte, hogy valami pénzt kellene adnia, de nem tudta, hogyan. A férfi visszahajtogatta a takarót, aztán végignézett a tele polcsorokon.

– Sokan várnak a hamvasztás miatt. Sajnos nekünk kell tárolni, amíg a krematórium nem fogad. Sokszor két hétre, háromra igazolják csak vissza a halottat. Addig meg itt vannak a nyakunkon. Még szerencse, hogy működik a hűtő. Mert amikor bedöglenek, mondjuk úgy a nyár kellős közepén... szóval nem egy leányálom, kérem. Elhiheti, hogy

nem tudná akárki végigcsinálni, amin mi itt keresztülmegyünk... Ide gyomor kell, kérem, méghozzá jó gyomor.

Mari előhalászta táskájából a pénztárcáját, vaksin kotrászott a papírpénzek között a sötét folyosón. Egy százas biztosan elég lenne, de van-e nála százas?

– Tessék csak hagyni, majd az irodában... – mondta a férfi. Egyáltalán nem jött zavarba. Mari vörös arccal, reszkető kézzel nyújtotta át a pénzt, és köszönetet dadogott. A férfi a köpenye zsebébe süllyesztette. – Elosztozunk rajta a kollégámmal. Kérem, ez a legkevesebb. Én mindent úgy csinállok, ahogy megígértem. Meg tetszik majd látni, nem lehet ránk panasz. Mi abból élünk, kérem, amit a kedves hozzátartozók adnak. Garantálhatom, hogy amit a vállalat fizet, azért ezt a munkát senki sem végezné el. Erre, kérem, én mérget mernék venni. – Kikísérte a lányt a bejáratig, megveregette a hátát. – Ne tessék úgy elhagyni magát, jó kezekben van a mamika, az biztos. Jobb kezekben már nem is lehetne.

Meglepődött, milyen sokan jöttek el a temetésre. Sok ismeretlen vagy alig ismerős arc. Hát ennyien számon tartották anyut? Ezt a csöndes, apró, szinte jelenlét nélküli aszszonyt? Ennyi ember napjaiban vett részt, és ennyinek hiányzik majd ezután? A környékbeliak, a tanácsiak, ahol régebben dolgozott, fűtött, takarított, apu munkatársai, barátai közül néhány. Sok öreg arc, sok megviselt, idős ember. Szinte kirítt közülük a varrodaí küldöttség: Zsuzsi, Sárika néni és két lány a műszakból. Nagy sírcsokrot hoztak, lila selyemszalaggal, aranybetűkkel: „Gyászodban őszintén osztozik” és a másik száron: „a munkahelyi kollektíva”. Mari oldalára tették, és szétterítették előtte a szalagot. Zsuzsi – fekete kiskosztümben, csokros fehér blúzban –, mikor odalépett Marihoz és megcsókolta, a fülébe súgta: – Gyere be holnap! A főnök kiutaltatott neked kétezer forint temetési

segélyt! – Barna, nevetős szeme aprót hunyorított. Mari még soha ilyen romlottnak nem érezte, mint most ezért a hunyorításért. Valami tiltakozó mozdulatot tett, éreztetni akarta, hogy nélkülük is el tudja temetni az anyját. Mióta olyan vigasztalásra szomjasan, kétségbeesve ment hozzá, és Varga kajánul legorombította, nem is gondolt a férfira. Kellemetlen volt, hogy Zsuzsi ebben a tiszta, fájdalomtól kikristályosodott pillanatban felidézte benne a zavaros történetet, amit legszívesebben már eltagadott volna maga előtt is.

Veronka széles, fekete kalapban, gyönyörű kosztümben, fekete harisnyás, magas sarkú cipős eleganciával állt vele szemben, a ravatal másik oldalán. Olyan volt, mint egy megtört nagyasszony. Zoli óvatosan, könyökénél fogva tartotta, kihízott fekete öltönyében is vagy tíz évvel tűnt fiatalabbnak az asszonynál. Bumfordi, nagydarab, cigányfeke-te férfi volt, megkomolyodni képtelen alkat. A kislány, Zsuzsika, külsőre apjára ütött, anyányi, vastag, fekete hajú, ke-rek, piros arcú, de komolysága, szinte fontoskodó komolysá-ga Veronkától eredt. Megrovó tekintettel nézett mindenkire, aki suttogott vagy szerinte helytelenül viselkedett. Marit is eleve fensőbbiséggel kezelte, Péternek nem is köszönt. Hosz-szan állt nagyanyja koporsója mellett, és gyermeki iszonyat-tal nézte a megviselt, apró kis arcot, a homlokon keresztül-futó bordó hajszálcsíkot s a szúrások nyomait az arc többi részén. Majd fekete szemét Marira fordította, és ez a tekin-tet tisztán kimondta, amit Veronka és Józsi csak húguk háta mögött hangoztattak: „Nézd meg, sírba vitted szegény nagy-anyámat!”

De Mari most nem érzékelte ezeket a tekinteteket, nem látott, nem hallott semmit, hideg jégborítás fogta körül az arcát, keze, lába zsibbadtan fagyos volt. Péter, aki kevés-sel a temetés kezdete előtt, egyenest a vonatról érkezett, nagyon szokatlan volt isten tudja honnan szerzett fekete öltönyé-ben, fekete ingében. Mari egy percig erős féltékenységet ér-

zett fekete eleganciája láttán: honnan, kitől kaphatta? Homályosan, de feltámadt benne a gondolat, hogy anyu betegsége és halála teljesen elterelte a figyelmét Péter dolgairól. Már vagy két hete semmit sem kérdezett tőle, és a fiú tapintatból semmit se mesélt. Mohón karolt bele, mintha egy drága órát vagy aranyláncot, valami biztonságot adó értéket fűzne a karjára. Valamit, ami mégis az övé maradt, ami azt sugallja, hogy mégsem mindene fekszik ott a hosszú villanygyertyákkal bevilágított, csipkés szélű selyembe takart ravatal magaslatán. Fájdalmasan hideg kezét bebújtatta a fekete zakó könyökráncaiba, aztán visszasüllyedt abba a dermedt állapotba, amelyben a sorra hozzá lépő ismerősök érthetetlen látomásnak, okvetetlenkedő álmokkének tűntek.

Legutoljára Józsiék érkeztek. Fehér szalagos rózsakoszorújukat egyenest anyu lábához rakták, a szépen elrendezett koszorúk tetejére, majd Julianna nem is csöndes mentegőzése közben felsorakoztak Mariék mellett. Marit és Pétert egész a sarokba szorították.

A lila stólás pap anyut „nővérünk, Veronká-nak” mondta. A füstölő tömjénillata és a kéthangú férfiének hatása alatt Marit ellenállhatatlanul rázni kezdte a zokogás. Zsibbadt, szédült, hidegleléses testét teljes erővel, görcsösen rángatta a sokáig visszafojtani próbált kétségbeesés. Péter karjához szorította a fejét, hogy eltorzult arcát, könnyeit ne lássák, csöndesülni képtelen csuklását ne hallják. Péter hozzá hajolt, suttogva vigasztalta, becézte.

A pap befejezte a szertartást, és a fekete ruhás, portás-külsejű férfiak sorra megragadták a koszorúkat, és vitték kifelé a kisteremből. Mire a lány a mozgásoktól kijózanodva felnézett, már a koporsó fedelét is rátették anyura.

– Nem, nem! – tört ki belőle félhangon a tiltakozás. A négy posztóruhás férfi felemelte a sötétbarnára lakkozott fakoporsót, amelynek oldalán ezüstös betűkkel állt:

„Szabó Józsefné, élt hatvankét évet”, és a vállukon, imbo-lyogva kivitték a délelőtt vakító világosságába.

A gyászolók utat adva, várakozón néztek a család felé. Józsi lehajtott fejjel, zordan állt, mint aki sosem akar a helyéről elmocanni. Julianna tétován várt. Veronka indulatosan kapaszkodott bele Zoli karjába, és Zsuzsikát kezénél húzva előreindult. Julianna és Józsika követték. Végre Józsi is felnézett, kedvetlenül felvette a székről fekete kalapját. Marit és Pétert előretessékelve, utolsónak indult kifelé. Mari szinte futott sógornője után. Arcán a sírás puffadtsága, a suttogó idegenek sorfala közt szinte szégyellte, hogy így kiadta magát, ilyen tehetetlenül kiszolgáltatta fájdalmát a kíváncsi szemeknek. A gyászkocsi mögött özszetorlódtott a család. A temetői emberek még mindig a koszorúkat rendezgették, felnyitották a hátsó üvegajtót, valamit idebb, odább igazgattak. Bent a panoráma ablaku modern gyászaúto csomagterében anyu koporsója feküdt, minden oldalról jól láthatón.

Sosem szeretett ennyire munkába járni. Valósággal beme- nekült naponta a varrodába, és sikt végén sem akaróúzott hazamennie. Olyan sivár lett körülötte az otthon, olyan türelmetlenné tette a végleges üresség, hogy sem tanulni, sem egyéb hasznos dologgal foglalkozni nem tudott. A mosatlan edény a temetés óta tornyosodott az asztalon. Meleg ételt csak hét végén evett, mikor Péter hazajött. Akkor se főúzott, csak felmelegített néhány konzervet. Tel- jesen megbénították az elmúlt napok, kábultan, tehetetlenül állt a következők előtt. Sírni, zokogni szeretett volna, vég- legesen, egyszer s mindenkorra kisírni magából a fájdalmat. De akármennyire szorította a torkát, a temetés óta nem tudott sírni, könnyei kiapadtak, csak a szeme égett. Ál- matlanul, izzó párnákon feküdt éjszakánként, s ha mégis

elaludt, ugyanarra a sivár és elfogadhatatlan jelenre ébredt, amit az álom félbeszakított.

Félt. Délutános műszakból este tizenegy felé ért haza. A sötét házacska ellenségesen várta. Az volt az érzése, hogy míg dolgozni volt, valaki elrejtőzött odabent. Ha kinyitja az ajtót, és belép a sötét verandára, torkon ragadják és megfojtják. Vagy a fürdőszoba ajtaja mögött lesik, hogy bejöjjön. Még az ágyak alá is benézett, felnyitotta a szekrényajtókat. De az sem nyugtatta meg, hogy senkit sem talált. Biztos a padláson bújt el, és azt várja, hogy lefeküdjék. Álmában tör majd rá. Nem mert elaludni, izzó füllel, dermedten figyelt minden neszt. Néha virradatig nem jött igazi, mély álom a szemére. Csak a reggel, a meginduló élet hangjai nyugtatták meg annyira-amennyire. Volt úgy, hogy átaludta az egész délelőttöt. Rácsöngetett a szomszédasszonya, hogy nem beteg-e, hisz még a sötétítő függönyöket sem húzta szét. Szégyellte volna bevallani, milyen kínokat állt ki, mennyire fél egyedül. Nem akarta senkinek megengedni, hogy belelásson az életébe, nem akarta, hogy megtudják milyen kiszolgáltatott.

Alig várta, hogy péntek este megérkezzék Péter. Csüggött a beszámolóin, latolgatta, nem volna-e mégis jobb felmenni hozzá, hogy legalább az egyedüllét gyötrelmeitől megszabaduljon. Mint a fuldokló, ezekben a hetekben megragadott volna minden szalmaszálat, hogy kétségbeejtő helyzetéből kiszabaduljon. De Péter sorsa is tele volt bizonytalansággal, anyagi zűrzavarral, kialakulatlansággal. Ő is inkább segítségre szorult volna, mint hogy segíteni tudjon. A közös albérletüket egy hónap után felmondta a házasasszony, mondván, hogy túl rendszertelenül élnek, egyszer korán, máskor későn mennek el otthonról, későn érnek haza, felfordítják a nyugalmát – nincs az az ezer forint, ami ezt megérné.

Péterék megpróbálták a környéken keresni valamit, sehogyan sem akaródzott újra a nyakukba venni az egész várost.

Végül sikerült kibérelniük valami régi istállót, amit most nyári konyhának, kamrának használtak. Itt aztán hideg is volt, kosz is volt, a holmijukat a konyhaszekrény tetején tárolták, mert amíg nem voltak otthon, a háziak használták a helyiséget, beengedték a tyúkokat, mosáskor gőzösre főztek a ványadt kis épületet. Már csak ketten laktak itt, a harmadik fiú inkább vállalta, hogy naponta hazautazik Hatvanba, de ezt a cigányéletet nem bírta. Péter több időt töltött a tanulmányi osztályon, mint az órákon, mégsem tudott elintézni semmit. A ruháit hazahozta Marihoz, és tanulni is csak nála tudott. Kiosztották az első dolgozat-témákat, rengeteget volt könyvtárban, jegyzetelt, de írni, gépelni lehetetlen volt abban a sufnyiban. Ahogy fölébredtek, húzták el a csikot otthonról, mert hat órákor már jött a mérőért a háziasszony, hogy enni vigyen a csirkéknek, aztán meg a krumpliért nyitotta az ajtót rájuk, és dohogott, hogy nem tudja feltenni főni, mert ezek még ilyenkor is az ágyban vannak. (A disznóknak akart főzni, nagy vödör moslékokat kevert az ajtó előtt zörögve. Volt vagy hat hízóba fogott süldőjük Péterék szállása mellett a hidlásban.)

Szóval útban voltak reggeltől sötétig, azért csak addig, mert villany nem volt a nyári konyhában. Ilyen körülmények között esztelenség volt még csak gondolni is arra, hogy Mari is otthagyja az egyetlen biztos helyet, az otthonát, ott hagyja az állását, és nekivágjon Pestnek. Péter érdekében is állnia kellett a sarat, keddtől péntekig kibírni a félelmet és az egyedüllétet.

Hétfőn reggel együtt mentek a vonatra. Péter gyorsan indult hamarabb, Mari húsz perccel később szállt fel a várhelyi vonatra. Táskájában ott lapultak a jegyzetek, már a második év anyaga. (Levelezőn három év alatt végezték el, amit a nappalisok két évben.) De míg tavaly ilyenkor tele bizonyításvággal, felkészülve indult útnak hétfőnként, most jóformán kezében sem voltak a könyvek. Pedig mennyivel több ideje lett volna most, hogy munka

után szinte egyetlen feladata a tanulás volt! Mégis, ha délelőttös volt, inkább a kertben matatott, amíg be nem sötétedett, betakarta a rózsákat, felásta az ágyásokat, fehérre festette a verandaablakok keretét. Bent a házban hideg volt, rendetlenség volt. A házimukához semmi kedvet nem érzett. Agglegénymódra gyűjtögette a szennyest, és se a főzéssel, se a takarítással nem törődött.

A gyárban lassacskán végbementek a nagy változások. Az első három – téglalapítású – műhelyt összenyitották, szalagot alakítottak ki benne. Az átalakításoknak egyelőre áldozatul estek az öltözők is. A zuhanyzókat leszerelték, csak a mosdó- és vécésort hagyták meg a nagyterem végén. Öltözni a régi IV-esben lehetett, pozdorjafalakkal választották ketté a helyiséget, áthozták ide a szekrényeket is. Volt nagy röhögés, oda-vissza kiabálás a férfi és női rész között, még az is megtörtént, hogy a férfiak felmásztak a szekrények tetejére, és átnéztek a nőkhöz. Persze inkább tréfa volt ez, mint komoly leselkedés, mégis nehéz volt megszokni, hogy minden szó, minden nesz áthallatszik egyik oldalról a másikra. Csak olyasmiket beszéltek, amit félig a másik félnek szántak, a régi, vad, öltözői pletykálkodások elmaradtak.

De ez lett volna a kisebbik baj. Hideg is volt, és az öltözőt rendesen be sem lehetett zárni, hiszen bárki, akinek kulcsa volt a műhelyhez, bemehetett mindkét oldalra. Elszaporodtak a lopások, a nők a férfiakat, a férfiak a nőket vádolták. Zsúfoltság és ingerültség jellemezte most az egész benti életet. Senkinek nem volt helye, semmi nem volt végleges. Mari előbb a szalag mellett gallérozott. (Persze új normákkal, és mindenki esküdni mert volna, hogy amennyivel nehezebb lett a munka, annnyival rosszabb lett a fizetés is.) Később, az egyik meős megbetegedésekor ideiglenesen levették a szalagról. Megváltozott a munka-

rendje, nyolctól ötig kellett járnia, mint az irodistáknak, mivel mindkét műszaknak dolgozott. Egy csomó új, csak látásból ismert emberrel került kapcsolatba, akik kíméletlenül nekimentek, minden darab selejtért veszekedtek. Pedig selejt egyelőre bőven volt, hiszen az új munkarend és az új munkadarabok – férfiiing mellett ráálltak a bonyolultabb, húzott, fodros, csúszós műselymekből, trikóból készült blúzokra is – rengeteg gondot okoztak mindenkinek. A bonyolult, idegen szabásminták szerint készült részeket eleinte nem is akarták összeállítani, elfuseráltnak hitték az egészet. (A szabászat itt megszűnt, átadta helyét a szalagnak, a szabókat áttelepítették a régi Háziipariba, ahol az új, fuzionált üzem közös műhelyét kialakították. A hímzőknek hazaadták a gépeket, bedolgozókat csináltak belőlük, hogy a szabászok áttelepülhessenek. Ennek egyébként sokan örültek, majdnem mindenki.)

Gondot jelentett viszont, hogy most mindent szállítani kellett, az anyagraktárból a szabászatra, a szabászatról a szalaghoz. A szalagról a csomagolóba. Mert annak sem volt itt helye, a csomagolót egy harmadik épületben rendezték be, ahová kötegekben érkeztek a kész darabok. Ez a széttagoltság is rengeteg problémával járt, mégis érezhető volt a vezetés elégedettsége, mikor nagy nehezen beindult a kísérleti termelés.

Varga mosolyogva járkált a nagyteremben, a kocsikon továbbított ruhacsomók között. Kérdezgette az asszonyokat, biztatott, és főként ígért. Türelmet kért és mindent megígért. – Még a tél előtt meglesz az új öltöző, zuhanyzós, hideg-meleg vízes, jobb, mint a régi volt – mondta. De hát október végéhez közeledtek, és még híre-hamva sem volt semmiféle építkezésnek. A fizetése mindenkinek az előzőhöz, a szeptemberihez igazodott. Ezt Vargáék gesztusnak szánták, hiszen a sok hercehurca miatt biztos, hogy senki sem termelt annyit, mint szeptemberben. Csakhogy már szeptember is az átállás jegyében zajlott. A régi már nem

volt, az új még nem, a négy hétből jó, ha három hétre való munka jutott. Viszont a gyerekek iskolába mentek, jött a tél, mindenkinek sokkal többre lett volna szüksége, mint amennyit ilyen körülmények között egyáltalán kaphatott. És túlóráról, normatúlteljesítésről szó sem lehetett, helyette tanultak, mint az iskolás gyerekek, és pocsékolták a sok jó anyagot, gyártották a selejtet. Már biztos volt, hogy a novemberi pénzt is átalányban adják ki, és ez nagy elégedetlenséget okozott, noha egyedül ez tűnt ésszerűnek.

Valóságos darázsfszékbe csöppent hát Mari, mikor beült a meósok kis irodafülkéjébe. Minden egyes kiselejtett darabért vita zúdult a nyakába. Értekezlet értekezletet követett odafent, végül engedtek, és elhatározták, hogy az utolsó három hónap átlaga szerint fognak fizetni. Ez sem volt azonban megnyugtató az asszonyok szerint, mert hát a nyár nem tartozott a jó kereseti időszakok közé a szabadságok miatt. Szóval, akármilyen is volt a döntés, az ingerültség, a bizonytalanság maradt, és az ostor Mariékon csattant, ők őrlődtek munkás és művezető, művezető és munkás között.

De akármilyen kibírhatatlannak tetszett, mégis ez a sok másféle idegesség, elfoglaltság segített túllenni az édesanyja halála utáni első heteken. Nem maradt annyi ideje befelé fordulni. Az új munkaidő lehetővé tette, hogy már sötétedés előtt otthon legyen. Így jól bezárkózott, és a félelmei is csökkentek. Ráadásul sok minden hiányzott otthon is, olajat kellett vennie, már nem volt elég csak a fával kifűtött konyhai sparhert. A kényszerűségek lefoglalták az idejét és lassanként belezökkentették egy új, anyu utáni életbe, amit nagyon nehéz volt ugyan elviselni, de mégis folytathatónak bizonyult.

Változást az hozott, mikor november közepén végre Péterék beköltözhettek a kollégiumba. Nagy boldogság volt

ez a fiú számára, felcipelte a ruháit, könyveit Pestre, berendezkedett. Négyen laktak egy szobában, nem volt luxushelyezés, de azok után, amiken eddig átment, valóságos megváltásnak tűnt. Már maga a napi több órás buszozás is kikészítette volna, hát még a pénz, amit erre a siralmas albérletre fordítania kellett. Bár édesanyjáék besegítettek, de ez csak magára a tyúkolra meg a kajajegyekre volt elég. Ráadásul eddig a vacsorája-reggelije hiába volt meg a menzán, többnyire le kellett mondania róluk, mert így is másfél órával hamarabb indult el, hogy beérjen az órákra Rákospalotáról. Este pedig vagy könyvtárban volt, vagy színházba mentek – nem nézőnek, hanem statisztának, hogy valami kis pénzük legyen. Ez volt az egyetlen, amiben tényleg segítettek a tanulmányi osztályon, hogy már most, a legelején foglalkoztatták őket.

Vége lett hát a cigányéletnek, de közeledett a vizsgaidőszak. Pétert egyre jobban körülvették a benti teendők. Kérte a lányt, hogy ő utazzon fel. Így viszont csak vasárnap voltak együtt, akkor is csak néhány órára. És ami a legrosszabb volt: tengődtek csak a városban. Mindenhez pénz kellett, és Péter nem akarta, hogy Mari fizessen, neki viszont alig volt pénze. A kollégium társalgójában üldögéltek. Péternek mindenki ismerős volt, Marit minden feszélyezett. Nedves, ködös szélben sétáltak a Duna-parton. A Lánchíd alatti aluljáróban gubbasztottak, újságpapírhajót dobtak a vízbe. Otthontalanok voltak. Még a padokra se tudtak leülni, átfújt kabátjukon a szél. Péter mindenben mosolygott, mindenben talált valami jót, mégis hamarosan kimenekültek a pályaudvarra. A sörszagú, zsúfolt restiben kávé mellett próbáltak fölmelegedni. Reménytelennek tűntek a következő napok is. Péter a szeminárium dolgozatát kellett, hogy összetákolja, nem volt ideje pénzt keresni. Marit pedig nagyon letörte a pesti kószálás. Megbeszélték, hogy következő hét végén nem találkoznak. Legfeljebb ha valami csoda történik és Péter meggazdag-

szik, akkor utazik le, de akkor is csak vasárnap, mert nagyon szorították a kötelezettségek. A rosta be volt ígérve, állandóan azt hallották, hogy a főiskolára bekerülni nehéz volt, kikerülni innen annál könnyebb lesz.

Tulajdonképpen Marinak is tanulnia kellett volna. Az őszi megrázkódtatások erősen meglazították az iskolához fűződő kapcsolatát, a tankönyvei jóformán kinyitatlanul heverték a sportszatyorban, csak megutaztatta őket hét-főnként. De szombat délután semmi kedve nem volt a tanuláshoz, rendet csinált, kitakarított, hátha mégis megjelen Péter. Aztán meg a tévét bámulta egész műsorzárásig. Türelmetlenség és félelem, tehetetlenség és szorongató kötelességek birkóztak benne és bár alig végzett valamit, fáradtságtól elgyötörve zuhant az ágyba. Olyan kilátástalan volt ez a hét vége, és az utána következő hét sem ígért semmi jót. Péter azt írta, még mindig nem adta föl a reményt, hogy vasárnap leutazzék, de a lány úgy érezte, hogy maga sem hisz benne. Meg hát nem is volna tanácsos, ha komolyan meggondoljuk, hiszen csak a tanulástól vonja el az időt, és akkor még a jövő hét végén sem ér rá. Annyifelé kellett járniuk, vetítésekre mentek a filmgyárba, forgatásra, terepre, műterembe, a tanáraik munkáját megfigyelni, hogy nem csoda, ha csak a hétvégek maradtak a könyveknek.

De Marit ez sem vigasztalta. Ahogy eljött a vasárnap dél, és Péter nem érkezett meg, alig bírt otthon maradni. Hiába erőltette a tanulást, hiába próbált más elfoglaltságot keresni. Pedig lett volna elég. Hiszen anyu holmijait szét kellett volna válogatnia, az ágyneműt, ruhafélét még mind úgy hagyta, ahogy azelőtt volt. Veron szeretné elvinni a két szekrényt, meg a stafírungról a részét. Lepedők, dunyhahajak, párnahajak, dunyhák, párnák bőven maradtak szegény anyu után, és az ilyesmi mindig jól jön, még ha ki is kell tisztítani, át is kell alakítani paplanná.

Józsinnak nem voltak ilyen igényei. Majd a hagyatéki

tárgyalás után ráér, ő ugyanis pénzben kér mindent – mondta. Veron is, Mari is elgondolkozott ezen, de Józsi megnyugtatta őket, hogy ugyis mindent fölértékelnek, ő ahhoz tartja magát, aszerint harmadolnak majd, ahogy a hivatalos írás szól. A fölértékelés aztán meg is történt. A ház egész berendezését háromezer forintba tartották, ezért aztán nyugodtan kérte magáénak Veron a szekrényeket, sokat nem kellett adnia értük, és jó, régimódi, nagy szekrények voltak, el lehetett bennük rakni mindent.

Előbb megígérte, hogy majd leutazik Helyénköre, segít Marinak a rámolásban, de aztán lemondta, és arra kérte, hogy üritse ki a szekrényeket maga, ha Zoli arra tud küldeni egy vállalati fuvar, föl lehessen pakolni. De Mari még nem tudta rászánni magát, hogy anyu glédában álló, gondozott holmijait kirámolja. És ha ki is rámolná, hová? Hiszen amíg a régi szekrények itt vannak, nem vehetne újat, még ha lenne is rá pénze. Ha meg kiteszi ezeket az udvarra, tönkremennek, mire Veron fuvarja ideér. Így hát hagyott mindent, ahogy volt, és remélte, hogy majd csak a tavasszal ér ide az a bizonyos vállalati kocsí. Addigra meg csak lesz valahogy.

Feküdt a díványon a szobában, hallgatta az olajkályha dörömbölését, és nézte, mint annyiszor az utóbbi időben, a mennyezet régimódi rozettáját az egyszerű, sárga burás csillár tövében. Semmihez sem volt kedve, és lehangoltan érezte, milyen terménytelen lett körülötte minden. Pétert egyre jobban lefoglalja a főiskola, jókedvűen, ambícióval tele sodródik a társakkal a felelőtlen és felszabadult iskolásidőben. Ő meg egyre jobban magára marad. Mert nemcsak Pétert vesztette el, hanem az egész várbeli társaságot is. Eleinte édesanyja halála miatt nem ment le a klubba, később, mikor Imre unszolására mégis lelátogatott, idegennek érezte magát. A „nagy öregek”, Péter, Dezső, Sanyi kiválása után az új generáció lett a hangadó. Lívi, Erzsi is csak néha bukkant fel, de éppolyan rosszkedvűek

és magányosak voltak, mint ő maga. Ha Várhelyben lakott volna, jó lett volna együtt lenni velük, akkor talán tudtak volna kezdeni valamit együtt. De így csak telepanaszkodták egymás fejét, ha összekerültek, ha elkísérték Marit a vonatra. Sanyival néha a Csigában találkoztak. Összebontotta a műtermét a padlás egy kihasználatlan zugával, és most úgy érte a tél, hogy nem sikerült a tetőszigetelést, deszkázást befejeznie. Pedig Mariann gyereket várt, és Sanyit az áldatlan körülmények, a hideg, a becsöpgő eső mellett még az asszony állapota is sürgette: februárra megjön a baba, addigra fűthető otthonná kellene alakítania a romos tetőteret.

Akármerre nézett, mindenütt a sajátjához hasonló reménytelenséget látott, és sehogy sem tudott kétségbeejtő bűnultságából kiszabadulni. Történnie kell valaminek – hajtogatta magában –, mert ez így nem megy tovább. Így nem lehet élni, akkor már jobb sehogy sem. A rosszkedv és tehetetlenség feszült várakozássá csapott át benne. És maga sem tudta, mire vár.

– Hogy élsz, kislány? – kérdezte egy december eleji napon Varga. Hétfő volt, Mari az ebédjegyekért ment föl Zsuzsihoz. Mióta nyolctól ötig dolgozott, eljárt az irodistákkal ebédelni a vasúti síneken túl lévő kisvendéglőbe. Így legalább egyszer egy nap főtt ételt evett, a vállalati hozzájárulás révén elég olcsón.

– Hát... – mosolyodott el savanyúan, vállát fölvonva Mari. – Megvagyok.

– Kiheverted már a tragédiát? – Tekintete részvéttel fűródott bele a lány szemébe. Mari lehajtotta a fejét. Nem a gyász miatt, hanem mert legszívesebben azt mondta volna Vargának, hogy: – Törődik is maga avval! – és ebből a gondolatból feltört egész megbántottsága, neheztelése, és közel állt ahhoz, hogy elsírja magát.

– Gyere be egy percre az irodába! Régen meg akarok beszélni már veled valamit. – A lány vállára fektette a karját, és ellentmondást nem tűrően kormányozta be a barna párnás ajtó mögé. – Zsuzsi, pár perc az egész, ne zavarjatok! Ha keresnek telefonon, nem vagyok itt. – Mari az ajtón belül állt, onnan nézett vissza az irodába. Látta, hogy a főnök jópofáskodva rákacsint Zsuzsira. Zsuzsi szemtelenül kérdezte vissza.

– Pestnek se?

– Menj a fenébe! – legyintett Varga, és behúzta az ajtót. – Még ez a kis kurva is folyton az orrom alá dörgöli – fordul Marihoz. – Azt képzelik odafönt, hogy a rab-szolgájuk vagyok. Hát vagy van vezetői felelősség, vagy nincs? – kérdezte, kezét mellére téve, hangsúlyosan. Mit mondhatott erre Mari? De nem is várt tőle választ Varga. Magához fordította, és mélyen a szemébe nézett. A lány lehajtott a fejét.

– Félsz tőlem? – Átölelte, a haját simogatta.

– Nem csak... – ennyit bír kibökní, a többi a tor-kára folytotta a sírás.

– Tudom, tudom, kis csacsi. Nekem nem kell mondanod, mi az a gyász. Ha valaki tudja, hát én tudom. – Elengedte Marit, az asztala melletti szekrényhez ment, konyakot, poharakat vett elő. Csak a kezében hozta, sietősen. – Ül le! Igyál, használ! Na, ne sírj hát! Ide figyelj, felejtse el egy kicsit! Jó? Azt akarom, hogy egy kicsit velem törődj most, ne a magad bajával. Megértesz?

Mari tudta, hogy nem képes megmondani neki, mért sír, hogy mennyire megbántotta, amikor édesanyja kórházba került, és Varga jó szó helyett durván rátámadt, őt tette felelőssé mindenért. Magára hagyta, amikor a legnagyobb szüksége lett volna támaszra. Most meg jön evvel a nagy együttérző szöveggel! Orrát fújta és hallgatott. Varga az álla alá tette a kezét, és erővel magához fordította az arcát.

- Azt kérdeztem, hajlandó vagy-e egy percet nekem szánni? Igen, vagy nem?

A lány kényszeredetten bólintott. Pedig nem akart! El akarta utasítani, és most mégis, talán a parancsoló, keskeny, kék szemek hatására, bólintott!

- Ide figyelj! Holnap ne gyere be! Majd én kitalálok valamit. Fél tízre nálad leszek.

Mari fülig vörösödött. Forogni kezdett vele az iroda.

- Értesz? Jó lesz? Vagy nem stimmel valami?

- Jó - hajtotta le a fejét Mari.

- Egyszerűen maradj otthon, én majd kimentelek.

- Nem, nem. Akkor... Inkább kivesszek egy nap szabadságot. Még úgyse mondtam Zsuzsinak, hogy mért jöttem fel. - Mintha nem is a saját hangja volna, amit hall. Ez nem lehet igaz. Izzó arccal nézett maga elé. Még Vargára se mert pillantani. A férfi elégedetten ugrott fel az asztaltól, gyors léptekkel visszavitte a poharakat és az üveget. Onnan mondta, érezhető elégedettséggel:

- Úgy is jó. Ne félj, visszakapod. Jutalomban vagy jutalomszabadságban. Jó lesz? Nem bánod meg! - Odajött hozzá, megfogta a kezét, felhúzta a székről, magához fordította. Szájon akarta csókolni, de Mari a nyakához bújott. Hangosan dübörgött a halántékában a szívverése, és izületeit hideg, zsibbadó fájdalom járta át.

- Szeretsz még? - suttozta Varga, és picit beleharapott a fülcimpájába. Mari elhúzta a fülét, felszisszent. Tréfának tűnt ez a szisszenés is. Beleegyezésnek. Játéknak.

- Nem is tudod, mennyire kellesz nekem! Mennyire kívántalak mindig... - Forrón és alkoholosan siklott föl arcán a férfi lehelete. - Szeretsz még? - Fájón magához szorította a vállát. És Mari kétségbeesetten érezte, hogy kell, még mindig kell neki Varga. Alig hallhatóan suttozta:

- Igen.

Még nem is tudta felfogni, hogy mi történt, és hogy ez mit is jelent. Holnap fél tízre odajön hozzájuk a férfi? Világos nappal? Odaállítja a kocsiját a kapujuk elé? Mi-csoda örültség! Róluk beszél majd az egész környék! Mit szólnak, ha meglátják a szomszédok? Varga oda akar járni? És Péter? Hát hogy lehet ez, hogy ide várja a fő-nőköt, mikor Pétert szereti?

– Normális vagyok én egyáltalán? – És szörnyű volt, hogy mindezek ellenére folyton elmosolyodott, ha eszébe jutott a másnapi találkozó.

Rohant haza rendet csinálni. A lakás elképesztően elha-nyagolt és szegényes volt. Péter két hete volt itthon, most hét végére ígérte, hogy lejön. Minek törődött volna a rend-del? Csak a virágokkal bajmólódott. Minden ablakot tele-rakott velük, gyönyörűen nyíltak a begóniái, bimbókat hoz-tak a karácsonyi kaktuszok. Sokáig elnézegette, locsolgatta, műtrágyázta őket. Hidegebb éjszakákra a verandát is ki-fűtötte, hogy meg ne fagyjanak a kaktuszok.

Egyébként minden ebek harmincadján volt. Anyu cse-cebecséit leszedte a polcokról, rádióról, televízióról. Nem szerette a horgolt kis csipketerítőket, a sok szentképet, ke-resztet. Így aztán – legalábbis számára – kopasz és barát-ságtalan lett a szoba. Kellett volna vásárolnia valamit a he-lyükre, de ha meg is tetszett valami, amit Líviéknél vagy máshol látott, nem gondolhatott nagyobb beruházásra, mert minden fillért félre kellett tennie. A hagyatéki tárgyaláson megmondták, hogy körülbelül mennyi lesz az illeték. Nem tudta még, miből fogja kifizetni. És akkor az csak az illeték. Józsi pedig nem titkolta, hogy a házrész is pénzben kéri. Miből fogja azt előteremteni neki? És Veron? Ó hogy dönt? Gondja volt elég, és ilyen szempontból érvágásnak számí-tott az is, hogy lekerült a szalagról. Mert ha most nem is, de régebben, meg biztos a kísérleti műszakok után is, többet tudna keresni a szalagon, mint meósként. Ebből a kétezzer forintból aligha váltja meg magának a házat.

Kiporszívózott, letörölgetett, elmosogatott, felmosott. Fekete este lett. Kinyitotta a tévét. Nem tudta lekötni a kérdés-felelet játék. A riporter valami pallón szaladgált a nézőtér és a színpad között, mindenkiel szellemeskedett. Lehangelő volt a magabiztos, szemüveges, fiatal férfi, ahogy sorra hülyét csinált a jelentkezőkből. Azok meg minék jelentkeznek, ha semmit se tudnak! Biztos pénzt kapnak érte. Vagy elég nekik, ha bemondják a nevüket, és néhány percre megmutatja őket a kamera, ahogy dadognak, gondolkoznak, izzadnak zavarukban? Lezárta. Lefeküdt.

Most a sötétben gondolt először komolyan arra, hogy mi is lesz holnap. Hát tényleg idejön Varga? De miért? Mikor már megszabadult tőle, mikor már tényleg el tudta volna felejteni. Sőt, már csak neheztelés volt benne, hogy képes róla annyi rosszat összegondolni, meg hogy azt képzeli, hogy mindenki olyan, mint ő. És azért is, hogy rámászott, amikor szabadságot kért anyu betegsége miatt! Végre nem rettegett már attól, hogy újra fölbukkan, hogy beleavatkozik az életébe.

És akkor egyszerre itt van megint, és eljön hozzá? Ő meg nem tiltakozott! Egy szóval sem mondta, hogy ne jöjjön! Hát mit ér az ő becsülete, önérzete? Ennyire nem tud kiszabadulni a főnöke büvköréből? Nem merte megmondani neki, hogy ne jöjjön, mert már nem várja, mert már mást szeret!

De nem. Nem erről volt szó. Meg akarta mondani, akármi lesz is a következménye, de mikor a férfi magához ölelte, a fülébe suttogott, akkor érezte, hogy nem ura magának, hogy nem bánná, ha akár most rögtön hazamennének hozzájuk. Kívánta, kívánta Varga erőszakos, ellentmondást nem tűrő közeledését, és semmi sem eshetett volna jobban, mint hogy a fülébe sugta, hogy szereti.

Es azután is, egész nap nem tudott másra gondolni, mint az irodában történtekekre, és izgatottan rohant haza, és tett-vett, mint egy örült. Kitépte a levélszekrényből Péter leve-

lét, de csak azért futotta át, hogy tudja, mikor jön haza. Mint egy más valóságból származó híradásra, nem akart most rágondolni, nem tudott most foglalkozni vele. Nem tudta lekötni Péter beszámolója. Valami szomorúságot, halvány sajnálatot érzett, ahogy az éjjeliszekrény-fiókba bedugta a többi mellé a levelet. Majd este végigolvassa, gondolta. De aztán lefeküdt anélkül, hogy belenézett volna. És most itt fekszik a sötétben, anyu ágyában és mélységesen rossznak és várakozástelien boldognak érzi magát, és nem bír elaludni. Biztos egész éjjel nem tud majd aludni, lüktetett a tarkójában a fejfájás előérzete. És talán még ugyanabban a percben, amikor erre gondolt, szédült, mély álomba merült, megszökött az éjszaka meghasonlottsága elől.

Fényes nappal ébredt. Hirtelen szökött ki az ágyból. Úristen, hogy elaludtam! A konyhai óra csak nyolcat mutatott. Persze, ilyenkor már bent szokott lenni az üzembe! Ideoda kapkodott, semmi sem tűnt elég jónak, elég rendesnek a vendégfogadáshoz.

Aztán gyorsan felöltözött, kiszaladt a kertbe, elsöpörte a járdát. Mariska néni miatt ment ki, hogy lássa, hogy felkelt. Mert ha behúzza hagyta a függönyt a nagyszobában, Mariska néni mindig becsöngetett, hogy nincs-e valami baja, nem beteg-e? De hát ma egész délelőtt nem fogja elhúzni a függönyt, viszont jobb, ha nem csönget be a szomszédasszony. Söprés közben valóban megjelent a kerítésnél, néhány szót váltottak, Mari mondta, hogy szabadságon van, a vizsgákra készül, meg hogy délelőtt elmegy itthonról. De bármit mondott, úgy érezte, hogy hamisan cseng, és az asszony is pontosan tudja, hogy hazudik. Szürke arcából kételkedést és rosszallást vélt kiolvasni, és az volt az érzése, hogy mondhat neki, amit csak akar, úgymint átlát a szitán. Elköszönt hát tőle minél előbb, végigfutott seprőjével a keskeny járdán, aztán visszament a lakásba. Csaknem kilenc óra volt. Enni nem

bírt, egy-két falatot nyelt ugyan, de semmi kedve sem volt hozzá. Benyitott a szobába, és megpróbált Varga szemével nézni mindent. Siralmas volt. Az üzemvezető. (Mert végül is ő volt a legnagyobb róka, őt nevezték ki üzemvezetőnek. Vagy, ha még nem volt is kinevezve, de már mindenki úgy tudta.) Kineveti majd ezért a siralmas kis lakásért, a falon a szentképért. Jézus az olajfák hegyén: az enciánkék hátterben magas jegenyefák, fölöttük a citromsárga holdkorong. Ezt nem volt szíve levenni (meg is látszott volna a helye a kifakult falon). Csak a tükör köré tűzött néhány színes filmfotót, Pétertől kapta őket, a kedvenc filmjeiből valók. De valahogy ez a néhány diákszoba-hangulatú moziplakát még kirívóbbá tette a horgolt csipkefüggönyök, régi, hajlított fájú karszékek, kölapos nahkasztlik, furnírozott, sötét szekrények avíttóságát. Mari látta, milyen bútorokat árulnak mostanában, miket vesznek az elegáns irodákba, és bár nem szégyellte azt a világot, amiből jött, most, Varga szemével nézve, dohosnak és áporodottnak érzett itt mindent. Kár volt mondania, hogy eljöhet, ahogy ismerte, nem fogja kímélni tőle a csúfondáros megjegyzéseket.

Itt is, ott is igazított valamit, aztán vállat vont. Akinek nem tetszik, ne járjon ide. Ebben a percben szinte ellenségesen gondolt a férfira. – Legalább megszabadulok tőle. – Leült a konyhaasztalhoz, és kirakta a technikumi tankönyveket. – Tanulni fogok. Ha jön, jön, ha nem, nem. Legyen legalább valami hasznom is ebből a szabadságból. Kényelmetlen és szokatlan volt így az asztal mellett ülni – a díványon heverészve szokott tanulni, de most nem akart rendetlenséget csinálni odabent. Alig olvasott el azonban egy-két sort, megszólalt a csengő. Felpattant, lekapta a kulcsot az ajtófélfáról, a szegről. A veranda üvegén át látta is Vargát. Sötét kabátban, kucsmában állt odakint. Mari kendőt kapott a nyakába, futott végig a járdán.

– Jaj, be van zárva! – mondta lihegve.

– Jó reggelt. Nem zavarok? – kérdezte Varga.

– De zavar – felelte évődve Mari és kinyitotta a kaput. A férfi gyors léptekkel igyekezett befelé a házba. Azért neki is bűdös – gondolta a lány. – Nem örülne, ha meglátnák nálam.

Visszanézett, de nem látta a Zsigulit. Kint hagyta valahol a főúton, vagy valamelyik másik mellékutcában. Azért lehet, hogy hiába ügyeskedett, így is meglátták. Ismerik Helyénkőn, híres ember. És az asszonyok szeme mindig nyitva van. Kis kárörömet érzett, ahogy ment Varga nyomában befelé. Neki édes mindegy. Péternek felelősséggel tartozik, ha meglátják, ha nem. És a fiú amúgy sem beszélget a környékeliekkel. De Varga kutyaszorítóban van, kiszolgáltatta magát neki. Na, persze, nem kell őt féltetni. De most mégis ő bújik, és nem a lány.

Az egyik konyhaszékre letette a kesztyűjét, kucsmáját, kezét dörzsölgetve nézett körül. Belelapozott a lány könyveibe, mosolygott, legyintett.

– Hol élnek ezek! Hol vagyunk már ettől! Az üzemben nyisd ki a szemed, ha tanulni akarsz valami igazán újat, modernet! Üzemszervezést! Az ám! Na, mit szólna a gyárhoz? Nem megmondtam neked, hogy nem nyugszom, amíg céget nem faragok abból a nyomorult kócerájából? Hát most láthatod! Félig már csatát nyertem. – Odahajolt a lányhoz, megcsókolta az ösztönösen maga elé kapott kezét. – Szóval itt élsz?

– Tegye le a kabátját, odabent jó meleg van. Jár az olajkályha.

– Mitől vagy úgy megijedve, mi? Nem családlátogatásra jöttem, hanem hozzád. Csak nem bántad meg, hogy megengetted?

Mari elvette a kabátját, letette az egyik székre.

– Nem akasztom ki a verandára, mert akkor nagyon áthűl – mondta, és rámosolygott Vargára.

A férfi elkapta a két karját, magához fordította:

– Nem válaszoltál a kérdésemmre!

– Nem bántam meg semmit – suttogta Mari, és megint érezte, hogy átüt hangján a hazugság.

– Mert ha megbántad, csak szólj, én el is mehetek! – Fenygetés és sértődöttség volt a hangjában.

– Hagyjon már békén! Mióta szólt, mást se csinálok, mint várom magát. Jöjjön beljebb! – Kezénél fogva behúzta a szobába. A televízió tetején háromdecis konyakosüveg és két stampedli állt a tálcán. Odaszaladt, az asztalra hozta. – Na, most én csípetem be magát – mondta, és megpróbálta kinyitni az üveget. Nem ment, a keze reszketett, nem tudta elfordítani a csavarót. A férfi mosolyogva vette ki a kezéből.

– Nagyobb gyakorlatom van benne, úgy látom. Legalább inni nem iszol.

– Ezt hogy érti? – húzta föl szemöldökét a lány.

– Ahogy mondom – nevetett fölényesen Varga. – Egy káros szenvedély elég is.

Mari nem kérdezett tovább, nézte, ahogy Varga tölt a két kis üveg pohárba.

– Mire igyunk? – kérdezte, és a lány arcába hajolt. – Nagyon elhallgattál. Megsértődtél? Nincs abban semmi rossz. Na, tréfáltam csak, ne add a mimózárt! Vedd már föl a poharat! Duzzogó kislány. Szóval, mire igyunk?

– Amire akar. – Ha titkolni akarta volna, se tudja, hogy mennyire megbántotta a férfi megjegyzése.

– Úgy szeretlek, amikor ilyen pulyka vagy. – Belecsókolt a nyakába. – Ha nem ellenkezel velem annyit, lehet, hogy már rég elfelejtettelek volna. Te, te boszorkány! – A füléhez hajolt. – Igynék rád, rád, jó? Arra, hogy az enyém vagy. Hogy mindjárt...

Mari elkapta a fejét. Hirtelen fölhajtotta a konyakot.

– Ez igen! Nem sokat gondolkodtál. Na, ezt a mutaványt meg kell ismételni – mondta Varga, miután maga is lenyelte a szeszt. – Nem olyan, amiből egy is pont elég. No, tartsd a poharad! – Kiitták a másodikat is. Marinak pedig

már egy is a fejébe ment, még a csontjai is megfájdultak tőle. Nem bírta az italt.

Varga letette a poharát, és átölelte. Húzta a dívány felé.

– Gyere, gyere – súgta a fülébe –, már annyiszor elképzelttem ezt a pillanatot.

– Atyaisten – mondta Mari, mikor a fürdőből köpenyben visszajött. – Be se zártam a verandaajtót.

– Szerencsénk volt – mondta Varga. Ingben, öltönyben állt a kétszárnyú tükör előtt, a nyakkendőjét kötötte. – Még rám hozod egyszer a szomszédokat.

– Már még? – kérdezte Mari. Hangjában csalódottság érződött.

– Muszáj. Én nem vagyok szabadságon, mint egyesek. Délre a párbizottságon kell lennem.

– Délre? Hiszen mindjárt dél van! – ámult el Mari.

– Rohanok – mondta Varga. – Egy-két perc késésből azért még nem lesz olyan nagy baj. Megkínálsz még egy kis konyakkal, ha szépen kérlek? – Már töltött is.

– És a kocsi? Így fog vezetni?

– Mért, máskor hogy vezetek? Ha igaz, januárra visszai-gazolják a gépkocsiigénylésünket. Akkor fölveszek egy sofőrt. Addig kibírjuk valahogy. Nem képzeled, hogy megszondáztat a rendőr? Azt szeretném én látni! – Nagyot nevetett. – No, igyál te is!

– Nekem már elég volt. – Kedvetlen volt a hangja, de Varga nem akarta meghallani.

– Mikor jöhetek megint?

– Nem tudom. Van valakim. Jobb lenne, ha...

– Nem akarsz többet velem lenni? Hát nem volt jó neked?

– Nem erről van szó. Mondom, járok valakivel, és nem akarom...

– Nem akarod megcsalni? Hahaha... ennél jobb viccet

nem is mondhattál volna. Úgy tűnik, mintha ez az elhatározás már egy kicsit elkésett volna.

– Nézze, magának is megvan a maga világa, meg nekem is a magamé. Jobb, ha nem találkozunk. Csak...

– Ugyan, csacsikám! Egyszerűen megorroltál, hogy men-nem kell. De értsd meg, én nem darabbérben dolgozom, és nem vehetek ki bármikor szabadságot. És még ha kivennék is, vannak dolgok, amiket, ha éjjel ugratnak ki az ágyamból, akkor éjjel is el kell intéznem. Ez más felelősség, hidd el, kettőnk közül neked a könnyebb. Na, de ezt majd máskor megmagyarázom, jó? Most rohanok, és ne légy buta!

Kiment a konyhába, fölkapta a kabátját. Belebújt. – Én már itt se vagyok. Nem láttad valahol a kesztyűmet?

Mari kábultan vette föl a székről a kucsmát, kesztyűt, és nyújtotta oda. Varga gyorsan hozzáhajolt, kétoldalt arcon csókolta, aztán elkapta a kezét, azt is megcsókolta, és szinte futott ki a verandára.

– Hozd a kulcsot, aranyom, mert most már tényleg elkések. Bent találkozunk. És ne felejts el! Engem nem érdekel, hogy jársz-e valakivel, vagy nem, csak hagyj egy kis helyet nekem is a szíved csücskében. Hogyha már nagyon kellesz, eljöhessek hozzád! Akkor tőlem összeadhatod magad akár a postással, akár a kéményseprővel is, nem zavar. Jó? Na, pá, kislányom, és szeress! Jó? – Ezt már a kapun kívülről mondta. Bőrkesztyűs kezével visszaintett, és sietős léptekkel tűnt el a sarkon.

Kedvetlenül telt a hétvége. Péter olyan jó volt, olyan figyelmes, hogy Marinak folyton a torkában volt a sírás. Hogy lehetett ilyen aljas! Ha megtudná a fiúl Ezt nem lehet elviselni! Hát minden hiába, ő mindig ilyen marad?

A következő pillanatban meg Pétert okolta mindenért. Ha lejött volna múlt héten, biztos nem történik meg. Két hét hosszú idő.

Lehet, hogy ő is másnál keresi a magáét? Körülveszi az a sok csinos kis kurva, biztos, hogy ő sincs fából... Lehet, hogy ugyanúgy megcsalja, csak nem csinál belőle ügyet. Nézte csendben a könyve fölé hajló fiút. Olyan tiszta, olyan gyerekes, olyan elmélyült volt. Mit szólna, ha megtudná? Persze, ő nincs egyedül. Haverok vesznek körül. De annál inkább. Lehetetlen. Talán nem is botrányozna meg rajta, ha Mari bevallaná. Lehet, hogy ott bent is ezt csinálják. Mért lennének különbek, mint más? Csak nem lelkiznek annyit miatta. Nem is. Mért, hát mi történt? Lefeküdt Vargával. De azért még Pétert szereti.

De vajon így van-e? Szereti-e még Pétert? Nehéz lett volna most erre a kérdésre válaszolni. Hiszen hányszor eszébe jutott Varga tegnap is, ma is! Valahányszor Péterre néz, szinte annyszor jut eszébe a másik.

– Olyan nehéz nekem így, egyedül – mondta, mikor ebéd után ledőltek az ágyra. (A díványra leülni sem engedte a fiút.) – Olyan kilátástalan minden.

– De kicsikém, hisz annyira szeretlek! És ez csak most van, vizsgaidőszakban, hogy nem tudok lejönni, mert könyvtárban kell ülnöm, meg hát az utazás is sok időt elvesz. Meg pénzbe is kerül, és most nem tudok eljárni statisztálni. Akkor végképp semmire sem maradna időm. De hát együtt töltjük majd a karácsonyt meg a szilvesztert is. Bírd ki addig, édes! Hidd el, nekem se könnyű! És így legalább te is tudsz tanulni, még neked is meg kell írnod a félévi dolgozatokat. Imre ellátja a bajod, ha linkeskedsz! – Mosolyogva megfenyegette.

– Nincs kedvem már az egészhez. Várhelybe sincs kedvem menni. Minden olyan kilátástalan. Minek végzem ezt a rohadt iskolát is? Ha elvégzem, és irodába tesznek, kevesebbet keresek majd, mint a szalag mellett. Prémium nélkül még egy művezető is kevesebbet kap, mint egy jó betanított munkás. Akkor meg mi értelme az egésznek? Nekem pénz kell, mert eladják a fejem fölül a házat, ki kell fizetnem az

illetéket és a testvéreim részét. Ah, nincs értelme az egésznek! Sose tudok annyit összehozni. Legföljebb, ha maszekolnék. De akkor meg minek az egész tanulás? Tudod, legszívesebben semmit se csinállok. Elment a kedvem mindentől. Reménytelen, hogy valaha is egyenesbe jöjjenek!

– Látod, mégse kellett volna felmennem Pestre. Akkor most nem lennél ennyire egyedül. De figyelj csak, ha nyáron túlleszel a vizsgákon, elmegyek statisztálni. Egy srác múlt nyáron meg ősszel huszonháromezer forintot keresett. És jóformán meg se mukkant. Épp csak ott volt. Naponként fizetik. Ha kifogok egy rendes havert, beszervez száz napra, negyvenezer forintot összehozok.

– Száz napra? Akkor egész nyáron nem látlak – fanyalgott a lány. – Ott vered majd a snapszert te is valamelyik cirkuszkocsiban. Hidd el, nekem ez se kiút. Akármi van, minden elválaszt tőled, és nem bírom ki egyedül.

Kevés hiányzott, hogy mindent bevalljon Péternek, hogy megértesse vele végre, mekkora a baj. De nem volt ereje bánatot hozni rá, hiszen érezte, tudta, hogy ha elmondana neki mindent, otthagyna csapot-papot, és hazajönne. Vagy megutálná őt. Rossz kurvának tartaná. Mert az is. Hiába minden. Sírva fakadt, hasra fordult, karjára borulva zokogott.

– Ne sírj, picikém, rendbe jön minden! Higgyél nekem! Nagyon szeretlek. Túl leszünk ezeken a nehéz időkön. Nővéredék csak nem veszik le a fejünk fölül a fedelet. Az illetékre pedig részletet kérsz. Talán anyuék is segítenének...

– Ne, ne szólj nekik! – mondta váratlanul határozottan Mari. – Úgy szégyellném.

Pedig valami más keltette fel benne az ellenkezést erre a gondolatra.

Péter elutazott. Közeledett a karácsony. Azt tervezték, hogy az ünnepeket Vetényesen, a szilvesztert meg itthon töltik. Vagy felmennek Várhelybe, és az ottaniakkal együtt szilvesztereznek. Péter, mióta elkezdődött a főiskola, még nem volt Várhelyben. Sanyinak írt ugyan hébe-korba, de a festő sosem válaszolt. Imre mondta egyszer a lánynak, hogy Sanyi nagyon várja őket. Tőle tudták meg azt is, hogy mekkora gondban van. Péter szívesen segített volna neki az építkezésben, de hát ami kis szabad ideje volt, azt Marinál töltötte.

A vizsgaidőszak előtti utolsó hétfőn elment a klubba Mari. Utána Imrével és Erzsivel felmentek Sanyiékhoz. Mariann volt csak otthon, Sanyi leugrott a boltba valamiért. A lányon látszott, hogy csak hetek választják el a szüléstől. A lakás állapota valamit javult avval, hogy Sanyi ideiglenesen visszaállította a régi válaszfalat, és így ki tudták fűteni a folyósószerű helyiséget. Viszont éppolyan szűk volt, mint régen. Ráadásul most a lány is ideköltözött. Ő aludt a heverőn, Sanyi pedig a földön, szivacsmatracon. Hogy a kisbabát hová teszik majd, azt még nem tudták. Imre mindenestre felajánlotta nekik Zsófia kinőtt ágát. Halasiék időközben megkapták az új lakást. Volt két szobájuk, konyha, kamra, fürdőszoba, távfűtés, meleg víz. Persze a szobák még üresek voltak. Ők is matracon aludtak a földön, mert a bútort Imre a nyáron akarta megcsinálni. A részletek meg a kölcsönök törlesztése olyan megterhelést jelentett a két tanári fizetés számára, hogy örültek, ha ennivalóra futotta.

Imre följánlotta, hogy szülés után az ő üres szobájukba jöjjön haza Mariann. Jutka szívesen segít neki, amíg fölépül. Fűtés, víz ingyen van így is, úgy is, legalább míg megerősödik, ott lesz. De az időközben hazaérkező Sanyinak nem tetszett az ötlet. A fiát – mert biztos volt benne, hogy fia lesz – nem szívesen engedte volna akár csak egy napra is máshová.

– Nem kell azt félteni! Apja fia lesz. Elkényesedik ott nálatok, aztán nem lesz jó neki itthon.

– De ha mondjuk egy hónapot ott töltenénk – reménykedett Mariann –, azalatt te zavartalanul építkezhetsz. Befejeznéd a lakást, és az idő is megenyhülne közben.

Ez meggondolkodtatta Sanyit. Végül legyintett, mint aki már lemondott arról, hogy az asszony nép megértse.

– Mit bánom én! Meglátjuk.

A szilvesztert viszont Imrééknél töltik, ebben megállapodtak. Marinak indulnia kellett a fél tízes vonathoz. Imre hazafelé vette az irányt, Erzsí és Mari gyalog baktattak ki a vasútra. Idő volt még, szép lassan mentek.

Tiszta, havas, decemberi este volt. Erzsí óriási, fekete, orosz sapkában volt, amilyent a vasutasok, villamos vagy buszvezetők hordanak, nyakában a szinte földig érő, maga kötötte fehér sál. Mari rövid, karcsú, fekete télikabátja fölött anyu régi berlinerkendőjét viselte, mellén keresztbe vetve, hátrakötve. Csikorgott lábuk alatt a kemény hó. Jóformán beszélgetni sem volt kedvük.

Erzsí tudta, hogy Mari édesanyja meghalt, ez is akadályozta, hogy bármit kérdezzen tőle. Legföljebb Péter felől faggatta, hogy tetszik neki a főiskola, nem bánta-e meg, hogy elment, boldogul-e a sok kitanult pesti között.

Mari csak ímmel-ámmal felelt. Péterről sem beszélt szívesen, hiszen Erzsí szavaiból mindig túlradó szeretet sugárzott a fiú felé, s ez valahogy zavarba hozta. Amúgy is annyira tele volt a saját meghasonlottságával, olyan szeszélyesen dobálták a végletek között leülepedetlen, friss emlékei! Tétovaság és ingerlékenység váltotta egymást a viselkedésében, és érezte, hogy ez most nem is baj, mindenki megbocsátó vele szemben. Megpróbált tehát időt nyerni, megbújni a közismert tragédia paravánja mögött, s ezt a kétes kis haladékokat felhasználni arra, hogy ne kelljen véglegesen leszámolnia és elszámolnia lelkiismeretével. Ezért is zavarta most az Erzsí szavaiból sütő egyértelmű rajongás.

Mari most – épp emiatt – lehetséges ellenséget érzett benne is.

– Ha tudná... – Csak ennyi kellett, hogy átvillanjon a gondolatain és máris elkedvetlenedett Erzsivel szemben. Igen, pontosan érezte, hogy mennyire ellene fordulna. És nemcsak ő, hanem a várhelyi barátok mindannyian. Mindükben valahogy a bíráit félte.

A vasút felé vivő alacsony házsorok között mély csend volt. Csak a kerek templom előtt, a tér sarkán lévő rossz kocsmából szűrődött ki már messziről zaj, s vágódott ki időnként az ajtón egy-egy emberfia. Mari már arra gondolt, hogy át kellene menni a tulsó oldalra.

– Benézek, lehet, hogy itt van a fater – mondta Erzsi. – Mostanában ilyen úri helyekre jár, pénzt szerzett valahonnan.

– Úri hely? Ez? – Afféle füstös talponálló volt, igaz, volt egy kis padlós, asztalos terem is beljebb, a vasúti restik szintjén.

– Ahhoz képest, ahová járni szokott! Táróban mindenféle vénasszonyok főzik a pálinkát. Hogy miből, azt jobb, ha nem firtatja az ember. Azoknál isznak a vén marhák. Volt, akit innen vittek a diliházba, úgy benyakalt abból a patkányméregből. Még a kovászos uborka levét is pálinkának adják el. – Erzsi föllépett a sárga fényű, alacsony kis ajtó előtti lépcsőkre. Előbb csak bekukucskált, aztán benyitott. Felcsapott körülötte a hangzavar, dőlt ki a füst, a sör- és fokhagymaszag. Mari a lépcső mellett várt. Utálta az ilyen helyeket. De szerencsére már nyílt is az italbolt ajtaja, és Erzsi lépett ki rajta, beszélgetve, nevetve, fejcsóválva. Mögötte Dezső arcéle tűnt fel a kivetődő fényben. Ingben volt, a nyaka kigombolva, szinte gőzölt körülötte a hideg levegő.

– Nézd csak, kit találtam a fater helyett! Jó, mi? –

mondta Erzsi, kiszabadítva karját Dezső kezéből, és lelépett a járdára. – Azt képzeli, hogy bemegyünk hozzá! Tök siker – sugta Marinak, aki már magától is ugyanerre a megállapításra jutott.

– Üdvözlöm, igazgató úr – mondta. – Jobb lenne, ha visszamenne a melegre, mert idekint könnyen meghülhet. – Dezső lelépett mellőlük, két karjával igyekezett kétfelől átölelni a lányokat.

– Csak ha ti is bejöttök, angyalkáim. Egy-kettő, befelé!

– Szó se lehet róla. Nem járunk ilyen helyekre. Különben is indul a vonatom – mondta Mari kiszabadítva magát.

– Igazatok van. Úrinők vagytok. Pedig jó kis cigány kurvákat lehet találni odabent. Várjatok egy percet! Kabátot veszek, és elkísérlek benneteket. Várjatok, na, jövök mindjárt!

– Gyere, hagyjuk itt – mondta Mari, mikor Dezső eltűnt az ajtóban. – Nem jön ez utánunk. Mire felveszi a kabátját, kiérünk az állomásra. Utálom a részeg krapekokat.

– Biztos balhézik majd, ha utolér. Végigordítja a telepet.

– Fenét ér utol. Mire bemegy, már el is felejtí, hogy el akart kísérni minket. Ilyen részegnek még nem is láttam.

– Annyira nincs azért elázva. Iszik mostanában. Fejébe szállt a dicsőség.

– Ilyen helyeken?

– Mért? Ez Várhelyben hagyomány. Illik ismerni a legrosszabb csehókat is. Meg hát, amikor nincs pénze, világos, hogy nem a Vár szállóban issza le magát.

– Marhaság – mondta Mari. – Ha nálunk egy vezetőt ilyen helyen látnának, másnap már az egész város beszélne. Nagy botrány lenne, az biztos.

– Helyénkő falu, és különben is, Dezső nem vezető. A művelődési ház igazgatója. Azért is iszik tulajdonképpen, mert nem bírja elviselni, hogy megint kisfiú lett. Mióta vége a fesztiválnak, nem találja a helyét. Eltűnt jópárszor,

azt mondják, taxival ment föl Pestre, három napig mulattott. Aztán úgy jött haza, hogy a visszautat már a tanácsos akarta kifizettetni. Van egy csomó hiánya, de hát egyelőre nem piszkálják. Ő csinált újra várost Várhelyből, azt mondja a közvélemény. Legalábbis a jobbik fele, ha nem tudnád.

Futó léptek dobogtak mögöttük. Kigombolt, fekete bőrkabátban, nagy, kockás sállal lobogva Dezső volt az. Hadonászott és kiabált, hogy álljanak meg végre. Úgy tűnt, bármelyik pillanatban hasravágódik a keményre fagyott havon.

– Hova rohantok, tündérkék? – kérdezte, és izzadt arccal Marihoz hajolt. – Régen láttalak. Szépen el akartál párologni, mi?

– Utálok a részeg krapekokat – mondta Mari, de mosolygott.

– Miért, ki részeg itt? – forgatta a fejét Dezső, mint egy nagy csőrű fekete madár.

– Te. Na, szedd a lábad, mert lekéssük a vonatot! – karolt bele Erzsé.

– Mért? Ha az ember megiszik egy-két pohárral, akkor nektek már részeg? De finnyások vagytok, lányok! Az anyátok. Megálljatok csak! Értünk ki az állomásra, ti sem vizítetek el szárazon!

– Kicsit heves – mondta Erzsinek Mari. – Ha nem tudnád, megy a vonatom. Különben is, nem bírom a piát, harmadszor pedig, ha innék, akkor sem egy ilyen ronda részeggel.

– De felvágták a nyelved! – akarta mondani Dezső, de hirtelen csuklani kezdett.

– Még hogy felvágták! – replikázott Mari. – Éppen csak van elég bajom nélküled is.

– Jó, jó, hagyjuk, tudom. Az anyuci. Hát elég baj, nem mondom. De hát én is árva gyerek vagyok, egy okkal több, hogy összebújunk.

– Marinak már van kivel összebújni – szólalt meg Erzsi. – Legjobb, ha lekopsz róla.

– Hallgass, bogárkám! – ölelte át a nyakát Dezső. – Hallgass! Te még nagyon kicsi vagy, ne szólj bele a nagyok dolgába! – Erzsi dühösen igyekezett kiszabadulni a karjából.

– Menj a francba, hogy tudsz ilyen szemtelen lenni! – Dulakodtak, aminek az lett a vége, hogy Dezső megcsúszott, és fenékre ült.

– Vadmacska. Még inkább tapír, vad tapír. Ha néha felemeli a mancsát, az halálos. Ezért nem kezd veled senki. Vénlány maradsz, meglátod. Én megjósolom neked – mondta az ujját feltartva, mikor feltápáskodott. Erzsi lehajolt a havon maradt sálért, és a nyakába akasztotta.

– Ha az maradok is, mi közöd hozzá? Nem a te nyakadon maradok.

A vasútállomásnál Erzsi elbúcsúzott, Mari pedig melegebb éghajlatra küldte Dezsőket. – Szégyellek egy ilyen piással mutatkozni. – De Dezső hajthatatlan volt.

– Megiszunk valamit a restiben. Még kajálhatunk is, amíg megjön a vonat. Jó húsz perc. Majd Dezsőke elintézi. Öt perc alatt olyan hemendekszet süttetek, hogy megnyalod utána mind a tíz ujjadat.

Hiába bizonykodott Mari, hogy nem éhes, hiába mondta, hogy nem teszi be a lábát rendes helyre egy ilyen részeg disznóval, Dezsőt nem lehetett leszerelni. Kiabált, hangoskodott, karjánál ráncigálta. Már mindenki őket nézte, és ezen a ponton bevált a számítása. Mari utált feltűnést kelteni, utálta a nyilvános botrányokat. Hogy végre csend legyen, beült a férfival a vendéglőbe, az összehamuzott, borfoltos asztalok egyikéhez.

A fal mellett álló kályhából hideg olajszag áradt. A lámpák fele kiégetten sötétlett. Magas, zöld vasoszlopok tartották a szürke-piszkos helyiség mennyezetét.

Dezső hangosan, gavallérosan rendelt, még utána is ki-

áltott a gyűrött, rosszkedvű pincérnek. Tudta a keresznevét, tegeződtek is, mégis látszott, hogy a fiú nem örült Dezső feltűnésének. Kritikus tekintetet vetett Marira, aki mélyen elvörösödött.

A mutatók gyorsan futottak körbe a falióra kerek lapján. Mindjárt itt lesz a vonat, ez volt minden reménye. Ezért hallgatta türelmesen Dezső magyarázkodását. Sem enni, sem inni nem volt hajlandó, végül egy kávét mégis ráerőltetett a férfi. Megitta aztán fölállt, kezébe vette a szatyrát.

– Hát szia – mondta. – További jó mulatást! – Indult volna kifelé, de Dezső elkapta a kezét.

– Hova rohansz? Várjál! Jövök én is, csak fizetek, és megyek.

– Hova? – kérdezte kételkedően a lány.

– A vonatra.

– Maradj nyugodtan. Fel tudok szállni egyedül is.

– Elhíszem, de most az egyszer nem egyedül szállsz föl, hanem velem. Elkísérlek.

– Te megőrültél, esküszöm. Hova kísérsz el? Hazautazom.

– Na és?

– Jó vicceid vannak. Na, szia. Majd egyszer találkozunk.

– Hamarabb, mint hinnéd! Mert nem is válunk el. Én is Helyénköre utazom.

– Eh, nem vagy normális. Különböztetést csinál, amit akarsz. Én mindenesetre megyek.

Gorsan megfordult, és elindult a resti peronra nyíló kijáratához. Idegesen rántotta föl az ajtót, és tette be maga után. Bent Dezső harsogott, a pincért szólongatta. – Ez nem normális, ez nem normális – csóválta a fejét. – Mi lesz, ha tényleg felszáll a vonatra? Elvégre nem tilthatja meg. Oda utazik, ahova akar. Neki mindenesetre semmi köze hozzá. – Kicsit ingerülten húzódott a peron kivilágítatlan végébe, hátha ott nem veszi észre Dezső.

Bejött a vonat. Fölszállt. Olyan fülkét keresett, amelyekben ülnek. S lehetőleg nem férfi. Csaknem valamennyi fülke üres volt. Végre talált egy nem túl kedves arcú, negyven körüli nőt. Beült a kupéba. A kalauz füttyölt, már-már megkönnyebbülten sóhajtott fel. De ebben a pillanatban lobogó kabátban kivágódott a resti ajtaján Dezső. A visszajáró papírpénzzel a kezében, ordítva futott a vonat felé. Átbukdácsolt az első sín páron, de nem esett el, és a kalauz a lépcsőről lelépve maga segítette föl a vonatra. Nemsokára ott ült a műbőr ülésen Marival szemben. Mari nem szólt hozzá. Dezső egyre szemtelenebbül mondta neki a magáét. A nő nem sokáig bírta, átült egy másik fülkébe. Dezső az ablaki ülésre szorította a lányt. Át akarta karolni a derekát, a melléhez kapkodott. Mari kiszabadította magát, és lekevert neki egy nagy pofont. Maga is elképedt rajta, mekkorát csattant. Aztán fölkapta a holmiját, és átment egy másik kupéba. Megpróbálta rázárni az ajtót. Az üvegajtó mögött nemsokára feltűnt Dezső. Egyetlen rántással nyitotta fel az ajtót. Mosolygott, mintha most találkozónának először.

– Kezicsókolom, kisasszony, megengedi, hogy ideüljek?

– Nem – Mari hangja eltorzult a dühtől.

– De heves vagy! Talán haragszol valamiért? – Beült, és kezdett minden előlről. Mari belátta, hogy nincs hova menekülnie. Ráborult az ablak alatti asztalkára, és sírt.

– Pizok, rohadt alak vagy! Ne nyúlj hozzám, mert nem tudom, mit csinállok.

Dezső váratlanul elcsöndesedett. Mintha hirtelen kijózanodott volna. Mari kifújta az orrát, mereven nézett ki a tükröződő ablakon át a sötétbe. Dezsőt látta, az üvegen elmosódva, meggörnyedten. A vonat ritmusára zötykölődött.

– Biztosan elaludt – gondolta Mari. – Most le lehetne lépni. – Óvatosan odapillantott.

Dezső megtört, fénytelen szemmel nézett vissza rá. Arca

szemrehányással, kétségbeeséssel volt tele. Mari elkapta a tekintetét. Dezső lehajtott fejjel hallgatott tovább. Így utaztak Helyénköig. Mari felkapta a kabátját, a kendőjét, vállára dobta a szatyrárt. Köszönés nélkül ment ki az ajtón. Leszállt. Itthon volt. Felsőhajtott. Föl se akart nézni, nehogy véletlenül meglássa valahol a férfit.

A peron ajtaját elállta előle. Bocsánatkérő, esdeklő arc cal nézett rá. Szemrehányással tele.

– Engedj már ki! – hajtotta le a fejét a lány. – Haza akarok menni!

– Amíg meg nem bocsátasz, addig nem.

– Ne csináld már itt is a balhét! Itt engem ismernek. Azt akarod, hogy kibeszéljenek?

– Beszéljenek! Kit érdekel? Nekem csak az kell, hogy megbocsáss. Igazad volt, szemét módon viselkedtem. Ne haragudj. Ittam egy kicsit, és az mindig feldob. De már teljesen józan vagyok. Nem elég, hogy a bocsánatodért könyörgök? Ha akarod, le is térdepelhetek előtted.

– Tök hülye vagy. Menj már odébb, nem veszed észre, hogy nem tudnak kimenni miattunk? – suttogetta a lány.

Dezső gyorsan belekarolt, és kihúzta a kijáratí folyosóra. Mari kitépte a karját a kezéből.

– Hát akkor szia! Én megyek, mert lekésem az utolsó buszt is.

– Kértem tőled valamit – rohant utána Dezső. – Olyan nagy kérés?

– Mit akarsz már megint? Megmondtam, hogy sietek. Tűnj el végre, az istenért!

– Arra kértelek, hogy bocsáss meg! Tudom, hogy idétlen voltam, tudom, hogy nyaggattalak. De talán meg tudsz bocsátani, nem?

– Ha békén hagyasz, akkor igen. Akkor minden rendben, és szia. Rohanok. – Kifutott. A buszmegállóban vára koztak már néhányan, de a busz még nem állt bent.

Dezső szótlanul baktatott utána. Mari beállt a vára kozók közé. A férfi melléje lépett.

– Látod, nincs is itt még a járgány. Csak ürügyet keresel, hogy lerázhass. – Mari riadtan fordította körül a fejét, nincs-e valami ismerős a környéken. Odébb lépett, fojtott hangon, dühösen mondta.

– Egész este azt csinálom. Szerencse, hogy végre rájöttél.

– De mért? Marika? Mért? – Kétségbeesett, olajos, nagy, barna szemek meredtek a lányra.

– Hagyd végre abba a cirkuszoslást! Te is jól tudod, hogy miért. Menj ki gyorsan a vasútra, még talán vissza tudsz menni az éjjélivel. Értsd meg, hogy nincs mit beszélgetnünk. – Te éppúgy tudsz mindent, mint én.

– Semmit se tudok – suttogetta a fiú. – Semmit se tudok, csak azt, hogy kedves akartam lenni hozzád, hogy el akaralak kísélni, és te egész este mást se csinálsz, mint sértgetsz és lenézel. Még fel is pofoztál.

– De nem eléggé – nevette el magát kétségbeesésében a lány.

Dezső ettől erőre kapott.

– Eléggé, hidd el, eléggé! Jobban kijózanodtam tőle, mint a kávétól. És azt mondtam magamnak: Dezső, te rossz ösvényen jársz. Tedd jóvá, amit elrontottál! És azóta már semmi egyebet nem akarok tőled, mint hogy bocsáss meg nekem.

– Mondtam, hogy minden meg van bocsátva, ha békén hagysz. Ül fel szépen a vonatra, és menj haza Várhelybe!

– Ilyenkor már nem megy vonat. A legközelebbi hajnali fél négykor jön.

– De jól tudod! Akkor meg minek jöttél ide? Különben nem érdekel. Ül be a váróba, és aludd ki magad! Rád fér. Vagy csinálj, amit akarsz.

– Csinálhatom? – kérdezte Dezső behízelt mosollyal.

– Tőlem? Csak engem hagyj ki a játékból. – Hirtelen nagyon elege lett az egészből, visszaállt a várakozók közé.

Érezte, hogy közel sincs vége még az ügynek. Dezső

megszelídült, de ez csak harcmódorváltás. Ha most bejön a busz, biztos, hogy ugyanúgy felszáll rá, mint a vonatra, és ő ebben sem akadályozhatja meg. Szépen leszáll majd, ahol ő is, újra követi, és vagy szemtelenkedik, vagy könnyörög. Mit csináljon? Kihez mehetne? Borához? Nagyon régen nem beszélgettek, de ha legszebben virágozna is a barátságuk, Bora már holnap világgá kürtölné az egész gusztustalan történetet. Vagy csöngessen be éjnek évadján Mariska nénihez? Talán befogadnák, de avval is csak ugyanazt érné el: közsájjra kerülne. Mindenki őt okolná. Avval, hogy éjszaka az utcán mászkál, maga keresi a bajt, aztán még nem áttolja a szomszédokat is belekeverni a dologba. És az se biztos, hogy Dezső nem dumálna mindent összevisza, ha egyszer odáig jutna. Kutyaszorítóba került, és érezte, hogy a férfi ezt pontosan olyan jól tudja, mint ő.

Álltak a megállóban külön-külön, és fehér párafoltokat fújva topogtak. Dezső hajadonfőtt, szemébe hulló, csapzott hajjal, zsebre dugott kézzel, elgondolkodva. Szinte szánsalmat keltően ártatlannak tűnt. Mért csinálja ezt az egészet? Minek kell neki ez a botrány? Már nem is részeg, csak, mint egy gonosz játékot, elszántan folytatja, amit részegen elkezdett. Örömet okoz neki a lány szenvedése? Vagy be akarja bizonyítani, hogy ha ő valamit akar, azt el is éri? Vagy Péterrel akar kiszúrni? Vagy egyszerűen csak nőre van szüksége?

Péter! Péterről eszébe jutott, hogy mit kellett volna tennie! Nem kellett volna leszállnia a vonatról Helyénkőn. Felutazik Pestre, és megkeresi a fiút. Vagy nem keres meg senkit, egyszerűen csak megvárja a hajnalt, és aztán visszautazik Helyénkőre. Bemegy az üzembe, és ha Dezsőke még akkor is kíséretgéné, hát szépen kint rekedne. Csak nem várná meg, hogy véget érjen a műszak?

Örülség. Hiszen fáradt volt, alig várta hogy hazaérjen, semmi kedve sem volt azon a rohadt vonaton maradni. Elgyötört testtel és lélekkel átvirrasztani az éjszakát egy

ilyen örült miatt? Hát nincs más megoldás, hát nem tudja megvédeni magát?

Hirtelen kanyarodva befutott a kör alakú végállomásra a busz. Kivilágított ablakai üresek voltak. Nem jött vele senki. Nagyot fékezve megállt a kis, fekete, fagyos csoport előtt, és kivágta az ajtajait. Mari fölszállt az első ajtón, és beült az első ülésre. Ahogy elindult a busz, csendesen mellé imbolygott Dezső fekete bőrkabátja. Mari lekapta a szemét az ablaküvegről, mikor meglátta benne a fölötte magasodó férfit. Megfájdult a nyaka, olyan dermedten nézte egész úton a földet.

Hajnalba ébredt. Kint még sötét volt. Valami óra visszahangzó ketyegése riasztotta fel. Mintha egy üres, nagy teremben tiktakolna az óra, mint egy időzített bomba. Érezte, hogy sírt álmában, lázas, kiszáradt torokkal ébredt. Fázott. Mellette az ágyon Dezső lélegzett. Sötét feje jól kirajzolódott az utcáról beszűrődő fényben a fehér párnán. Mari iszonyattal ébredt az ijesztő álomnál rosszabb valóságra.

Kiugrott az ágyból, kiment a konyhába, fölgújtotta a villanyt. Négy óra volt. Fölkapta a farmerját, pulóverét, föltette a tűzhelyre a kávé. Bement a szobába, és szólni kezdte a férfit. Dezső a másik oldalára vetette magát. Mari megbökdöste a vállát, aztán rázni kezdte, míg föl nem nyitotta a szemét.

– Mi van? Mit akarsz? Hiszen éjszaka van még! – morgott. Magához akarta húzni a lányt. – Bújj vissza, gyere!

– Kelj fel azonnal! Mennem kell dolgozni. Egy-kettő, kifelé! – Úgy beszélt vele, mint egy gyerekkel.

– Mért akarsz máris kidobni? Elmégy dolgozni én meg addig kialszom magam. Mikor hazajössz, felkeltesz.

– Szó sincs róla. Most kell felkelni. A déli vonattal érkezik Péter.

– Ne hantázz! Erről eddig szó se volt!

– Nem is. Táviratozom neki, ha nem mégy el. Nyugodj meg, előbb itt lesz, mint gondolnád.

– És akkor? Te járnád meg legjobban.

– Ne törődj vele. Az én dolgom. Szerintem jobb, ha magadtól elmégy most. Jobb, ha nem idegesítesz. Nagyon kikészültem mostanában. Épp csak ez hiányzott még. Aljasság, sose hittem volna... – Sírva fakadt. – De min-dennek ellenére tudom, hogy mit akarok. És nem számít semmi. Piszokul kiszúrtál velem. Az első perctől fogva tudtad, hogy mi a helyzet, és erre utaztál. – Már-már hisztériásan kiabált.

– Persze hogy utaztam rád. És azt hiszed, nekem kelle-mes volt az egész? Közben végig tudtam, hogy te is akarod. Te magad is akartad, hogy veled jöjje! Ne is tagadd!

– Ez már szemétség, tudod? – Mari a szekrénynek dől-ve elsírta magát.

Dezső kikészülődött az ágyból. Gyűrönten lógott rajta az ing. Soványnak és esendőnek látszott, csontos, hosszú lába, hajlott háta, hosszú karja sajnálatra méltónak mu-tatták.

– Könyörgöm, ne sírj! Szeretlek, és kész. Te is sze-rettél, ne is tagadd. Az ilyesmit az ember érzi azért. Nincs mit szégyelljünk rajta. Megtörtént és kész. Szerintem ehhez senkinek semmi köze. Péternek se. – Vigyorogva nézett a lányra.

– Hogyhogy semmi köze? Hiszen csak azért csináltad az egészszet, hogy vele kiszúrj! Ne félj, ismerlek annyira, hogy tudjam, piszkálta a csőröd, hogy őt felvették, téged meg nem. Így akartál bosszút állni rajta. Ne is mondd, hogy itt rólam is szó volt! Jó, elhiszem, nő is kellett neked. És én éppen kapóra jöttem, legalább két legyet ütöttél egy csapásra. És én... és én... – nem tudta folytatni a sírástól.

– Marikám, könyörgöm, hagyd végre abba! Az isten se

bírja ki melletted! – Sietve öltözött. – Nem szeretem a nagyjeleneteket. Én nem látom olyan tragikusnak az egészet. Megtörtént, hát megtörtént. Szabad emberek vagyunk mind a ketten. Kicsit be voltam szíva, elismerem. És megvan az a rossz szokásom, hogy ha olyankor valamit a fejembe veszek, akkor nem lehet megállítani. Hidd el, olyan vagyok, mint az örült. Annyira megtetszettél nekem. Olyan voltál abban a nagykendőben, mint egy parasztlány valami havas orosz filmből. Az egészben akkora romantika volt. A bűdös, füstös kocsmá után a csikorgó havon. Hát csoda, hogy úgy mentem utánad, mint egy megszállott? Az én bűnöm ez, vagy a tied? – Behízalgőn, szinte kottából beszélt. Marit, noha érezte, mennyire kétes minden, amit mond, mégis lecsendesítette. Szavaiban furcsán keveredtek a valóság elemei és a nyilvánvaló hazugságok, és mindez együtt olyan jól hangzott. Kint sisteregve fortogott a kávé. Dezső kiszagolt az ajtón, aztán visszajött a pulóveréért. Megsimogatta a szekrényhez támaszkodó, szipogó lány fejét.

– Látod, milyen okos vagy? Ez a kávé kiváló ötlet volt. Hát ha még szódavíz is volna! Az a legjobb, ha az ember ilyen piszokul másnapos. Vagy egy kis sör. Nincs söröd itthon?

– Nincs – mondta Mari nyersen, és kiszaladt, hogy lezárja a kávé alatt a gázt, mielőtt még összefröcskölné az egész tűzhelyet.

Eltelt a karácsony, eltelt szilveszter is. Nem mentek el Várhelybe. Mari képtelen lett volna felutazni. Rettegett attól, hogy Dezső mindenkinek elpofázta a történeteket. Hiába esküdött meg égre-földre, hogy nem mondja el, Mari nem hitt neki. Tudta, hogy megbízhatatlan, hogy hiú, hogy maga sem ura a szavainak. Folyton dicsekednie kell, és egyszer épp ez jön majd kapóra neki. Úgy érezte, hogy soha többé nem teheti be a lábát abba a városba.

Ha Péter barátai megtudják Dezsőtől... Még Erzsiek se állnának szóba vele többet.

Otthon töltötték a szilvesztert. Péter hozott egy üveg pezsgőt. Mari hideg kaját vett, korhelylevest főzött. Néztek a tévét, Péter mesélt.

Szóba került, hogy azért el kellene valamikor menni a fiúkhoz. Mari a tanulást hánytorgatta, hogy nem lehet. Kérte Pétert, hogy maradjon itt vizsgaidőszakra vele, ő is kivesz tanulmányi szabadságot. Legalább egy hetet töltsenek együtt. Péter gondterhelten latolgatta, mit is lehetne tenni. A felkészüléshez rengeteg könyvre volt szüksége, és a legtöbb csak a szakkönyvtárakban volt meg. Vizsgaidőben ott ültek naphosszat. Legföljebb a közgazdaságtannál, filozófiánál jöhetett le Marihoz, aminek a jegyzeteit magával hozhatta, és ha valami még kellett, esetleg a járási könyvtárban is megtalálhatja. Legalább négy napot hagyott magának a világnézeti tárgyakra január közepén, úgyhogy akkor mindenképp lejön.

– Hamarabb nem lehet? Annyira egyedül vagyok. Néha annyira kellene, hogy mellettem légy! – fakadt ki Mariból. Félt, hogy kibukik belőle minden. Szeretett volna kisebb jelentőséget tulajdonítani a történeteknek. Dezsőt még valahogy leírta. Ha nem megy Várhelybe, nem valószínű, hogy a férfi idejönne. Nem tudja, hogy nem találja-e itt Pétert. És végül úgy tűnt, maga is megbánta az egészet, nagyon idegesítette Mari zokogása. De Varga itt volt, jelen volt, bármelyik pillanatban színre léphetett. És ahogy múltkor nem volt ereje ellentmondani neki, ahogy utána napokig, hetekig várta, hogy újra keresse, hogy megint szóljon neki, úgy most se tudna kitérni előle. Megint hetekre összezavarná, megint kezdődne a várakozással tele, rossz lelkiismeret, kezdődne a kétségbeesett szabadulni igyekvés. És közben egyre távolabb kerül Pétertől, és rá is neheztel, hogy mért nem lehet mellette, mért engedi, hogy ilyen kiszolgáltatott legyen, mindenki prédája. Igen, a fiút

is okolta, nemcsak a maga gyengeségét. És egyik sem vált kapcsolatuk javára. Pétert eddig annyival különbnek tartotta önmagánál és másoknál is. Nemcsak az eszéért, a tehetségéért, elsősorban azért, hogy olyan kedves volt, annyira ki tudta fejezni a szeretetét. Mindig jókedvű volt, mindig vigasztalásra kész. Nem voltak rossz hangulatai, mint neki, nem volt soha ingerült, soha kelletlen. Olyan jó volt vele lenni! Minden könnyebbnek tűnt mellette. És tudta, hogy nemcsak ő van így vele, tudta, hogy mindenki szereti a fiút. Maga előtt látta, ahogy mosolyogva széttárja a karját, és átöleli a barátait. Látta, milyen szívesen simulnak hozzá a lányok és a férfi barátok is, jólesően tűrik leplezetlen szeretetét. Olyan volt, mint egy nagy gyerek, akinek mindenki örül, s aki körül mindig vidám és érdekes az élet. És legjobban ez tetszett benne Marinak.

De most, hogy mindez megtörtént, hogy mindentől nem tudta megvédeni Péter szeretete sem, valahogy másképp látta a dolgokat. Sajnálni kezdte a fiút, és fölényben tudta magát vele szemben. Érezte, hogy egyetlen perc alatt tönkre tudná tenni a jókedvét, mindenhatónak tűnő szeretetreméltóságát. Tudta, hogy ugyanolyan szánsalomraméltó, mint bárki, aki csak azért jókedvű, mert nem tudja, hogy becsapják, meglopják, megcsalják. És ez a tudás ártott a legtöbbet a kapcsolatuknak.

Január közepén levelet kapott Banditól. Részvétét fejezte ki édesanyja halála alkalmából. Megírta, hogy negyedik hete Pesten, a Róbert Károly körúti kórházban fekszik vesegyulladással. A napokban behoztak egy törött lábú kiskatonát, akiről kiderült, hogy helyenkői. Mikor jobban összejöttek, kikérdezte Mariék felől. Ő mesélte, hogy Veronka néni meghalt. Valahol azon a környéken lakik, amerre Mariék, Bandi nem tudja pontosan, hol, bár eleget magyarázta a gyerek. Kérte Marit, hogy írjon, ha kedve van,

hogy él, mi újság. És a levél végén, utóiratként még egy sor: Ha minden igaz, február elején főorvosi konzíliumra megy Nyáradra, és leszerelik.

Mari maga is elcsodálkozott, hogy megörült Bandi le-
velének. Az volt az érzése, mintha régóta várta volna. Pedig az utóbbi fél évben talán eszébe sem jutott a fiú. Hamarosan válaszolt neki, beszámolt arról, hogy vizsgaidőszak van, sokat kellene tanulnia, de még a félévi dolgozatokat sem írta meg, és több tárgyból is halasztást kért. Hogy semmihez sincs kedve, és édesanyja halála óta sokszor érzi magát elhagyatottnak. De aztán erről nem akart többet írni, inkább a házzal kapcsolatos gondjait írta meg: a hagyatéki tárgyaláson nyolcvanezer forintba értékelték a házat és a berendezést együtt. Ennek a kétharmada a testvéreié. Még ugyan nem beszélték meg pontosan, de bátyja pénzben kéri a maga részét, és Veronka is hajlik erre a megoldásra. Ő viszont senkinek sem tud fizetni, a fizetéséből épp csak megél, és törleszti az örökösödési illeték részleteit. A legtöbb, amit remélhet, hogy testvérei megelégszenek hasonló részletekkel a ház ügyében is. Persze nyolcszáz forintonként elég sokára tudja kifizetni az örökségüket. Azon töpreng, hogy meg kellene próbálkoznia a maszokolással, vagy visszamenni fizikai állományba, és ameltett varrogani, akkor többet keresne bent is, meg itthon is. De akkor meg minek tanul? Szóval sehogy sem akarnak kialakulni a dolgok.

Legfőképpen ez a tanulás okoz gondot neki, legalább a félévi vizsgákat le kellene tennie, hogy ne mondhassák, hogy kibukott az iskolából. Ha viszont leteszi őket, akkor már a felét elvégezte, ha abbahagyja, kárba vész minden eddigi fáradsága. Tanácstalan, egyik pillanatban így, a másikon úgy dönt, az idő közben megy, és a halasztgatással semmi sem oldódik meg.

Nagyon jólesett, hogy ilyen alaposan kipanaszkodhatta magát. Hiába, Péternek nem szívesen beszélt ezekről a

dolgokról, mert a fiú egyrészt szemrehányást érzett a szá-
vaiban, hogy miatta vannak ilyen gondjai, ha ő keresne,
semmi problémát se jelentenének ezek a dolgok. Két fize-
tésből mégiscsak másként lehet takarékoskodni, mint egy-
ből. Másrészt meg rögtön terveket kezdett szőni, hogy beáll
statisztának ide meg oda már vizsgaidőszak után, minden
hétvégére elvállal valamit. Az ilyen tervek voltak Mari szá-
mára a legijesztőbbek, mert azt jelentették, hogy a hét-
végeken is egyedül kell lennie, hogy még ritkábban lát-
hatja Pétert. Ez ellen mindig tiltakozott, és hogy ne bocsát-
kozzék ilyen tervezgetésekbe, inkább nem is beszélt neki
a nyomasztó gondokról.

De ha nem is beszélünk valamiről, ez azért továbbra is
létezik. Így valósággal kapóra jött Bandi, hogy végre egy
semleges, kívülálló, mégis ismerős embernek kiönthesse a
szívét.

Még jóformán el se küldte a levelet, máris megjött rá
a válasz. A fiú nagy együttérzéssel boncolgatta Mari hely-
zetét. Nagyon megértette, és sajnálta is, hogy ennyire ki
van szolgáltatva a testvérei jóindulatának. Nem látta sok
értelmét, hogy a lány az iskolával nyűglődjék, ha egyszer
kedve sincs hozzá, másrészt meg semmi haszna belőle. Leg-
jobb lenne, ha évhalasztást kérne, és akkor jövőre, ha úgy
alakulnak a dolgok, folytathatja. Ha meg nem, legfőljebb
veszni hagyja az elvégzett esztendejét. De úgy csak egy
esztendeje vész el, és nem kell gyötörni magát a vizsgákkal.
Nem csoda, ha ilyen megrázkódtatás után nincs ereje és
türelme a tanuláshoz, ezt más is meg kell hogy értse. De a
maszek varrogatás iránt nem lelkesedett túlságosan, sze-
rinte nem Marinak való, hogy más asszonyok szeszélyeit
kelljen tűrnie. És a meősbeosztás végül is nem rossz: egy
egyedülálló nőnek jobb, mint a két műszak. Ami a pénz-
keresetet illeti, Bandinak van egy-két ötlete, hogy lehetne
legjobban elrendezni a dolgokat: ha kiengedik a kórházból,
és Marinak nincs ellene kifogása, egyszer elmegy Helyén-

köre, és személyesen elmondja. Előreláthatólag már január végén kiengedik, és Nyáradon, ahol besorozták, kell majd átesni a főorvosi konzíliumon, hogy megindítsák a leszerelését. Egyelőre még mindenképpen feküdnie kell. De ha már szabadabban mozoghat, és Marinak sincs ellene kifogása, írja meg, hogy mikor és hol jöhetnének össze egy jó kis beszélgetésre?

Mari azt válaszolta, hogy ha hazaengedik is, a legjobb, ha azt teszi, amit az orvosok tanácsolnak, mert ha olyan komoly baja van, ami miatt még le is szerelik, akkor avval nem lehet tréfálni. Az évhalasztási kérelmet már el is küldte a technikumba, az egyik tanárjával jóban volt, őneki írt, reméli, hogy megérti a helyzetét, és elintézi a dolgot.

Valójában kicsit félt a dologtól, mert valóban Imréhez küldte el az évhalasztási kérelmét, de nem volt már biztos Imre jóindulatában, hiszen lehet, hogy Dezsőtől kikerültek a dolgok, és akkor Imre megveti őt. Idegesen várta a választ, és nagyon megnyugodott, amikor a tanár megírta, hogy bár nem helyesli a lány elhatározását, de ha valóban olyan rosszul áll a többi tárgyakból és annyira nincs türelme tanulni – amit tulajdonképpen azok után, amiken átment, ő nagyon is megért –, akkor a legokosabb, amit tehet, hogy évhalasztást kér. Remélhetőleg jövőre rendeződnek a dolgok. Csak-hogy a kérelmét jelentse be a munkahelyén is, mert ha megadják az évhalasztást, akkor a tanulmányi szabadságát visszavonják, még hozzá nemcsak a jövő félévre vonatkozóan, hanem az eredménytelen félévre is utólag, ami viszont tetemes levonásokkal jár. Ezt azért jó lenne, ha megtárgyalná a főnökséggel.

Mari bosszankodva érezte, hogy szinte megőrült az indoknak, amivel bekopoghat Vargához, akit már hetek óta csak futólag látott.

Varga – két életfontosságú tárgyalás között – öt perccel szakított a lánnyal való beszélgetésre. Feszült, rideg arcáról Mari kellemetlen várakozást olvasott le. Riadtan kezdte

mondani, hogy mi járásban van. Varga láthatólag megkönnyebbült, átkarolta a vállát, és faggatta, hogy mi készítette erre az elhatározásra. Mari sápadtan panaszkolt, hogy nem fog a feje, nem tud a könyvekre odafigyelni, és nagyon egyedül van, az örökség miatt anyagi gondjai is vannak. Varga villámgyorsan intézkedett: behívta Zsuzsit, jegyzetblokkra diktált egy levelet a technikum igazgatójának, amiben rendkívüli okokra hivatkozva kéri és támogatja Szabó Mária évhalasztását. Aztán még hozzátette, hogy a tanulmányi szabadságait írják jóvá január hónappal bezárólag. Véglegesítette meői beosztását, és az eredményes technikum évi alapján fizetési kategóriáját előbbre soroltatta.

– Ennyi az egész – mondta Zsuzsinak. Mikor a titkárnő mögött becsukódott az ajtó, két kezét Mari vállára tette, magához fordította. – Más újság nincs? – kérdezte, és ez most nagyon is kétértelműen hangzott.

– Nincs – mondta Mari, aki annyira megdöbbsen és meghatódott a férfi nagylelkűségétől, hogy nem értette el a szavaiban rejlő célzást. Szerette volna valahogy kifejezni a háláját, de érezte, hogy nem tudja. Újra meg újra megköszönte Varga segítségét, és igyekezett minél gyorsabban az ajtón kívül kerülni. Varga kétoldalt megcsókolta, egy pillanatra magához ölelte, majd két kezét összefogva megrázta.

– Jól van, kislány. Egy szó köszönetet se! Tudod, hogy rám mindig számíthatsz. – Kezet csókolt neki, egyszerre mind a két kezét. – Szaladj, mert hozzám jönnek! Aztán még ebben a hónapban vedd ki a szabadságodat! Mindet, ami a vizsgaidőszakra jár.

– De hát...

– Semmi ellenkezés. Míg a próbaüzem tart, úgy sincs rendes munka. Annál jobban rákapcsolhatsz majd februártól. Tessék egy kicsit kiszellőztetni a fejcskét, kivasalni az idegeket! Értettem? Nahát! Még szükség lehet rájuk.

Csókkollak, szaladj! – Összeráncolt homlokkal fordult az asztala felé. Mire a lány az ajtót betette, már valami iratlapba mélyedt el gondterhelten.

Két hét szabadságot vett ki. Az első héten lejött Péter. Mari boldog volt, hogy együtt voltak. Bevásárolni járt, főzött, míg a fiú a szobában szétrámolva tanult. Időnként bekiabálta a lányt, adott neki egypár puszit, teát kért, vagy kávét. Aztán újra belemélyedt a könyveibe. Este nagyokat sétáltak. Hosszan beszélgettek, Péter mesélt. Hol a főiskoláról, hosszan ecsetelgetve tanárait vagy az archív filmvetítéseket. (A legjobban a filmtörténeti stúdiumokat szerette. A vetítésekre gyakran a filmgyárban került sor, mert a professzoruk ott volt főnök. Lenyűgözték a szerteágazó és összefutó szálak, a sokféle ismeret, a sok sohasem látott, régi sztár. De lenyűgözték a naiv, régi filmezési módok is, és tervezgetett egy olyan filmet, mint amilyenek a régiek voltak, rögzített kamerával, színpadszerű térben a lencsék előtt ájuldozó hősnőkkel.)

– A kor legnagyobb stílusa, olyan mesterkéltséget, hogy a legmélyebb őszinteséggel felér – mondta. Máskor a gépekről mesélt, amikkel a gyárban dolgoztak. A vállra vehető, mindentudó masinákról, amik épp hogy csak nem beszélnek. Most csodálkozott igazán, hogy olyan gyenge nekiké-szüléssel hogy is mert ő, hogy is mertek ők Imréekkel filmet forgatni.

– Valódi istenkísértés volt – mondta. Mari mosolyogva hallgatta. Tulajdonképpen érdeklődéssel, mégis idegenül. Kínzó gondolatok gyötörték, amiket nem mert kimondani, mert érezte a kicsinyességüket, érezte, hogy megszegyenítenék őt is, Pétert is, ha kimondaná. Elvesztené a fiú megbecsülését, ha föltenné neki azokat a kérdéseket, amik minduntalan feltolultak benne. Mert minduntalan olyasmik jutottak az eszébe, hogy vajon nem talált-e Péter különbet

nála odafönt? Hogy nem udvarol-e ő is szenvedélyesen valamelyik híres, szép színésznőnek? Hogy évfolyamtársai közt ki a legcsinosabb?

Csak néha, elalvás előtt, a legbizalmasabb pillanatokban tudta évdőve megkérdezni tőle, hogy meddig tart ki mellette, buta vidéki lány mellett? Vagy hogy hogyan bírja ki az egymás nélküli hosszú heteket? Péter tréfásan és szenvedélyesen felelt, ami természetes is ilyen pillanatokban. De válaszait talán épp ezért nem tudta elhinni Mari.

Pedig nehéz helyzetben volt Péter, és ha nem szeretete volna annyira, akkor is szorosan kapaszkodott volna a lányba, korábbi éveivel való egyetlen összekötő kapcsába. Pest idegen volt még, vonzó és taszító egyaránt. Az albérletben töltött hónapok megkínózták, a csóróság visszahúzódnóvá tette. Voltak társai, akik két kézzel szórták a pénzt, vacsoráztatták a lányokat, a Rákóczi úton, a Körúton kocsmáról kocsma-ra jártak. Hajnalban hamuszürkén, lila szájjal fordultak be a kollégium ajtaján, és az összes délelőtti órát elmulasztották. De ezekhez nemcsak azért nem társult, mert nem tetszett neki a léhűtő élet, hanem azért sem, mert üres zsebbel piócának érezte volna magát mellettük.

A lányok pedig, különösen a butábbak vagy a kevésbé kapósak, ezekkel a társaságokkal sodródtak. Örökös spiccességben, örökös vihogásban. A legszebbek, legkihívóbbak persze már más kezeken jártak, volt olyan, akit fekete, álami Mercedes hozott órára, vagy várt vetítés után. Filmgyári próbafölvételekre jártak, vagy a professzorok körül forogtak. Szóval nem Péter kegyeit keresték. Egyedül ahhoz a fiúhoz kötődött, akivel albérleteikben együtt laktak. Vele jártak néha vagonra rakni, együtt mentek statisztálni is. A sikertelen évek során felhalmozódott tudásszomjjal és alázattal vetették magukat a tudnivalókba, és komolyan vettek minden követelményt.

A vizsgák napján együtt utaztak fel Pestre. Péntek volt. Hét végére együtt akartak hazamenni Vetényesre is. Mari délelőtt a kirakatokat nézegette, vásárolgatott. Délre bement a főiskolára, tervek szerint addigra az első vizsgáján már túlvolt Péter.

Izgatottan lépegetett fel a díszes, szűk lépcsőházban. Úgy érezte, mindenki tudja róla, hogy Pétert keresi. Eltévedt az emeletek között, sokáig keresgélt a folyosókon. Végre ahhoz az ajtóhoz ért, amelyikről beszéltek.

Az ablakmélyedésben erősen kifestett, miniszoknyás lányok álltak. Blúzuk, ruhájuk tarka és különleges volt. Karcsú lábukon magas sarkú körömcipő, amilyent Mari sosem viselt. Elfacsarodott szívvel látta, hogy milyen izgatóak, hogy milyen különlegesek. Egész Helyénkőn nem találni egyetlen ilyen csinos lányt sem – gondolta. Péter nem volt schol. Várt egy kicsit, hátha előkerül, aztán megkérdezte a lányokat. Nehezen szánta rá magát, mert félt, hogy kinevetik majd miatta Pétert. Félt, hogy megjegyzéseket tesznek rá, kicsúfolják.

De ahogy telt az idő, arra gondolt, hogy elkéssett, lehet, hogy Péter már befejezte a vizsgát, és lement valahova. Lehet, hogy az utcán várja, csak elkerülték egymást a forgalomban.

Megkérdezte hát, hogy nem tudják-e, hol van Katona Péter.

– Bent – intett füstszínű, szivárványos színekkel kifestett és finom, fekete vonallal körülhúzott szemével az ajtó felé az egyik lány. – Épp ők vannak bent a Míivel. – Szája is, arca is gyönyörű volt, vékony alakja, hálóharisnyás, karcsú lába, mintha egy francia filmből lépne elő. Hátralé a fiúra nyírt, elől kacéran arca hulló, sötétvörös haja olyan volt, hogy Mari órákig el tudta volna nézni. Mennyi gond és mennyi hozzáértés, és persze mennyi idő és pénz kell egy ilyen megjelenés előállításához! Milyen jó lehet elbábelődni egy ilyen szép arccal a tükör előtt! És micsoda parfümillat fogta kö-

rül, tette sajátos celofánjába! Vágyott rá, hogy megpróbáljon egyszer ilyen lenni, de rögtön tudta, hogy lehetetlen. Hova és minek? Ha Helyénkőn valaki csak fele ilyen feltűnő ruhában, feleennyi festékkal megjelenne, nem, nem az üzemben, hiszen ott egyenesen nevetséges lenne, hanem mondjuk az utcán, már akkor is megállnának az emberek, hogy megbámulják. Ha odavalósi lenne az illető, biztos, hogy mindenki kurvának nézné, nem lenne nyugta. Pedig rúzt, púdert használtak náluk is, az irodákban is, meg a tanító-nők, orvosfeleeségek stb. A fiatalabbak a szemüket is feketítették. De nem így, és nem ennyire. Egész világ választotta el őt ettől, és mégis úgy érezte, hogy lemaradt valamiről, és hogy ő maradna alul, ha valaki összehasonlítaná ezekkel a messzire illatozó, gyönyörű lányokkal. És emiatt szinte gyűlölte Pétert, aki pedig semmiről sem tehetett; és szidta magát, hogy egyáltalán idejött, hogy nevetségessé váljék.

Ebben a pillanatban kinyílt a fehér, névtáblás ajtó, és kilépett rajta Péter. Az arca vörös volt, a haja csapzott, kezében tartotta a fekete főiskolai indexet.

– Phü – mondta az ablakmélyedésben álló lányoknak. Aztán mintha eszébe jutna valami, körülnézett, és a félrehúzódt Marit is észrevette. Földerült arccal, széttárt karral jött oda hozzá.

– Jaj, kicsikém, csakhogy ezen legalább túlvagyok! – Felkapta a durcásan ellenkező lányt, megforgatta és összecsókolta. – Ez nem igaz! Sehogy sem akart beletörődni, hogy nem tudom. „Magának a hármass rossz jegy, Katona. Maga az ötösért felel”, mondta és újabb és újabb kérdéseket adott. Attól féltem, hogy megbuktat a végén. – A lányok is odajöttek, belecsimpaszkodtak Péter karjába, és izgatottan kérdezték, hogy melyik tételt húzta ő, melyiket Misi.

Péter letette Marit, apáskodva megsimogatta a fényes frizurákat, válaszolt a kérdésekre, aztán nevetve hozzáfűzte:

– Sose féljetek! Ha nekem ilyen őzikelábam volna, én se izgultam volna. Tínektek elég lesz szépen mosolyogni is. Hű,

én nem lennék itt professzor! – Magához szorította Marit. – Parádés a kiállítás, igaz? – Rákacsintott, fejével a lányok felé intve. Mari mosolygott, de nem esett jól neki. És Péter, mintha megérezte volna ezt, az ablakpárkányról fölkapta a könyveit, jegyzeteit, és barátságosan megveregette a lányok hátát, fenekét, gyorsan elbúcsúzott.

– Csak nyugi, nyugi. Én megizzadtam a hármasmért, de a ti jelesetekért az öreg izzad majd meg. Na, sziasztok, délután az esztétikán találkozunk.

– Délután esztétikára mégy, óóóó! – kiáltott utánuk az egyik filmtündér.

– Hiába, ez a Péter zseni – mondta rosszmájúan a másik.

Péter kivette közben a ruhatárból a kabátját. Most is azt a fehér, sok csatos vászonkabátot hordta, amit ősszel.

– Itt van, Péterkém, a bundája – nyújtotta neki az ősz kontyos ruhatárosnő. – Na, és hogy sikerült a vizsga? – mondta, miközben Marit vizsgálgatta.

– Sikerült – mondta Péter, és rákacsintott a lányra. A tükörben megigazgatta a gallérját, hosszú, fekete sálát tekert a nyaka köré, és elkapta Mari kezét. – Futunk enni valamit. Aztán jöhetek vissza.

– Jöjjön csak, jöjjön! Legalább nem unatkozik az ember.

– Nagyon megnézett az öreglány. Alig várja, hogy visszajöjjenek, biztos kifaggat majd felőled. Van ám szeme neki, mindent észrevesz! – mondta Péter, ahogy baktattak a közele Mackó büfé felé.

– Megkérde téled, hogy ki vagyok?

– Biztos.

– És te? Mit mondasz majd neki?

– Mit mondanék? Elnézést kérek, hogy elfelejtettem bemutatni a menyasszonyomat. – Magához ölelte és megcsókolta a lányt.

– Püff neki! – epéskedett Mari. – Épp a menyasszonyodat! Nem azt mondod majd hogy: „Á, csak egy kis vidéki ismerős! Nem nagy ügy!”?

Péter eltolta magától, elengedte a kezét. Aztán megállította, és kérdőn, hosszan a szemébe nézett. A lány nem állta a félig mókás, félig komolyan szemrehányó tekintetet, elnevette magát, és megpróbált odébb lépni.

– Miért, talán nem igaz? Olyan vidéki vagyok ehhez az egész díszes főiskolához képest. Egész elszégyelltem magam a sok csinosnál csinosabb lány között. Hol vagyok én ezek-től, és mit keresek én temelleted, mikor ilyen jó nők vesznek körül?

– Buta vagy. Jó nők! Te nem egyszerűen jó nő vagy nekem. Nem gondolod? – Kézen fogta, és már-már komoly nehezteléssel húzta maga után a lányt.

– Nem hát. Mert én nem is vagyok jó nő. Hol vagyok én ezektől?

– Hála istennek, hogy messze. Mert ha közel lennél hozzánk, akkor tőlem lennél messze. Na, hagyjuk végre ezt a sok butaságot! Én olyannak szeretlek, amilyen vagy, süsd meg! És nem tudom, hogy szeretnék-e, ha más lennél, és azt sem, hogy szeretnék-e mást, ha nem lennél. De azt tudom, hogy szeretlek, mert vagy, és mert ilyen vagy. És ha nem elég szóban, írásba adom, és ha úgy sem elég akkor márványkőbe vésetem, és odatámasztom a házatok elé. Akkor elhiszed majd? És nem tehetek arról, hogy a csajok ilyenek odabenn. Elég baj az nekik.

– Miért volna baj. Nagyon is szépek. És mindenkinek tetszenek.

– Lehet. De mi közöm hozzá?

– Mert neked is tetszenek – mondta a lány évődve, de a torkára futott a könny.

– Csacsikám – ölelte magához a fiú. – Nekem csak te tetszel, de te nagyon! Gyere, ide bemegyünk!

A falra szerelt, magas evőpultra támaszkodva nézte sapadt arcát a tükörben, míg Péter sorba állt a pénztárnál. Ijedt, rosszkedvű penészvirágnak látta magát. A tükör hulámos volt, egy-egy mozdulatra szétmosta az arcát.

Délután, míg Péter vizsgázott, kiment a Róbert Károly körúti kórházba. Magas fallal kerített, nagy utakkal átszelt, akácfás kertben álltak a kaszárnyaszerű, csúnya kórházépületek. Túl közel egymáshoz és a megnyúlt fákhöz. A bejáráshoz sűrű sorokban érkeztek a látogatók. Mari az alacsony, rekedt hangú portásnál érdeklődött Bandi után. A férfi fontoskodva, katonásan tett fel neki újabb és újabb kérdéseket, amire nem is tudott mind válaszolni. Aztán méltatlankodva eltűnt a portásfülke ajtaja mögött, hogy kikeresse a beteget. Mari ostobán álldogált a befelé igyekvők sodrában. Mintha valami rosszat cselekedett volna, úgy érezte, hogy megrovó tekintetek vetődnek rá. Nem kellett volna idejönnie. De mit csinált volna a nyirkos-hideg Pesten egész délután?

Szegény Bandi, biztos megőrül, ha elbeszélgethet valakivel. Vett neki néhány szem narancsot is. Váltanak egy-két szót, aztán elbúcsúzik. Kimegy a Nyugatiba, megvárja Pétert. Azt ígérte, hogy a fél hatoshoz odaér.

– D épület, kétszázhármasszoba – recsegte mellette hivatalos hangon az öreg. – D épület, kétszázhármasszoba! – És már fordult is az érkezőkhöz, hogy megszidja őket a papírbacsmagolt cserepes virágok miatt.

– Ez nem leánynevelő intézet! A virág földje fertőz, és nincs is helye a kórteremben. Itt, kérem, katonák fekszenek, mégpedig betegek. Nincs idejük virágot ápolni – hallotta még, ahogy kilépett a folyosó túlsó ajtaján. Az udvar közepén tanácstalanul vette szemügyre a környéket. Sehol sem látott semmiféle útbaigazítást. Bizonytalanul indult meg a sűrű fásor felé, amely mellett a kórházépületek sorakoztak.

Az egyik előtt katonasapkában, csíkos frottírköntösben begipszelt karú fiatalember várakozott. Készségesen mutatott a második épületre. Befordult a kis közbe, meglátta, hogy a két szárnyú ajtó fölött valóban ott áll a nagy D betű.

Bandival a második emeletre vezető lépcsőn összetalálkozott. Csíkos frottírköpenyben, alóla kilátszó kekiszínű pulóverben, katonasapkában jött vele szemben.

– Szia! – köszönt rá Mari.

Bandi először nem is hallotta meg, az órasíján babrált menet közben. Aztán, mintha arra volna kíváncsi, kinek szólhat ez a köszönés, felemelte a fejét, és tekintetük összetalálkozott.

– Te vagy az? Jé! Hát hogy kerülsz ide?

– Hát... – húzta a szót Mari, miközben elvörösödve tűrte, hogy a férfi kétoldalt megcsókolja az arcát. Bandi a vállára tette a karját, és megfordult vele. Elindultak felfelé.

– Nahát! – mondta Bandi. – Épp a büfébe indultam, mert anyámék csak vasárnap tudnak jönni, és nem szeretek egyedül heverészni a látogatóktól zsúfolt teremben. Így legalább ráülhetnek az ágyamra, nem zavarok senkit.

– Mehetünk a büfébe is – mondta riadtan Mari. Valahogy nem örült volna most egy emberekkel teli kórteremnek. Talán az a bizonyos szomszéd fiú is átvillant az agyán. Még híre meggy Helyénkőn hogy Bandinál járt.

– Azt már nem! Ha egyszer itt vagy, meg kell nézned a haverokat is. Mért mindig csak másokhoz jöhetnek csinos lányok? Mindenkinek bemutatlak, hadd irigykedjenek! – Jókedve lett.

– No, hiszen... – morogta Mari, és megint felrémlettek előtte a főiskolás színészlányok. Azok nem így néztek ki.

– Mért, talán nem vagy csinos? – kapott a szón Bandi.

– Nem tudom, ki hogy van vele, de nekem nagyon tetszel. Még mindig – tette hozzá bensőséges, letompított hangon,

és a bizalmasság, amire ez a hang emlékeztetett, kellemetlenül érintette a lányt.

Minek kellett idejönnöm! – gondolta bosszúsan. Nyilvánvaló volt, hogy Bandi félreérti vagy igyekszik félreértetni az ő látogatását. Szeretne nagyobb jelentőséget tulajdonítani neki. Pedig nincs.

– Tudod, nagyon köszönöm, hogy olyan együttérzően írtál. Mostanában minden jó szónak megörülök. Ismerted anyut, tudod, mennyire összenőttünk. Nehéz a hiányán túltenni magam – mondta furcsán, komolykodva.

– Nagyon egyedül vagy?

– Tulajdonképpen nem. Írtam neked, hogy járok egy fiúval. De hát akármilyen kedves és figyelmes valaki, édesanyja csak egy van az embernek. Csak egy volt – javította ki magát. Érezte, hogy a kelleténél jobban is elérzékenyül, torka összeszorul, szemét elfutja a könny. Buta dolog lenne, ha itt a kíváncsi szemek keresztútjében most még ráadásul sírva is fakadna.

Bandi átölelte, magához húzta a vállát.

– Jól van, na. Ne szomorkodj! Ezen már úgysem változtathatunk. Mindenkinél el kell menni egyszer.

Ezek a csaknem könnyed szavak segítették magához térni. Mit számít Bandinak anyu halála? Hát persze. Minek is panaszkodik idegeneknek? Idejött, beszélnek egypár szót, aztán megy is. Nincs nekik már mondanivalójuk egymás számára. Csak félreértéseket szül ez a látogatás is. Jólestek Bandi érdeklődő, gyakorlatias levelei. De hát érthető, ráér levelezgetni, mi az ördögöt csinálhatna mást ebben a zsúfolt katonakórházban?

A szürke folyosókövön kétoldalt fehér padok álltak, megakva betegekkel és látogatókkal. Magas, kétszárnyú ajtón át léptek be Bandiékhöz. A nyolcágas kórterem olyan volt, mint amilyennek a régi tábori kórházakat képzelte. Egymás mellett sűrűn a vaságyak. A sárga, olajfestékkel lefestett falon magasan hosszúkás, egyszárnyú abla-

kok. Középen fehér lepedővel leterített asztal, rajta pohárban, nedves vattán egy csokor hőmérő.

Minden ágy mellett fehérre mázolt vasszekrényke papucssal, kólás-, üdítőszüvegekkel, könyvekkel, újságokkal. A szűk utacskákon, az ágyakon, a néhány fehér kórházi széken mindenütt látogatók feketéllettek. Az ágytámlákon levetett kabátok takarták el a kórlapokat, szatyrok, táskák borították az ágyak alját. Volt, aki heverészve, mohón evett a gyönyörködő hozzátartozók gyűrűjében. Volt, aki elmélyülten beszélgetett, és volt, aki párnájára könyökölve figyelte a többieket, minden ajtónyitásra felrezenve.

Mariék belépésekor egy másodpercre elcsendesült a terem, aztán újból felcsaptak a sokfelől érkezők, letompított hangok. Bandi a sarokba kormányozta a lányt, ahol viszonylag nyugalom honolt. Ágya letakarva, lesimítva fehérlett. A kis közben a szomszéd beteg szülei üldögéltek. Mariék érkezésére felálltak, óvatosan tologatták félre a székeket, nem tudták, hová húzódjanak, hova akarnak letelepedni a fiatalok. Bandi azonban nem akart leülni, csak széles gesztusokkal, jó hangosan bemutatta a lányt betegtársának és a szülőknek. A fekete kendős, vidéki asszony zavartan nyújtotta a kezét, a magas, piros arcú bácsi hamiskásan kacsinzott.

– Én is voltam fiatal – mondta megértően. – Majd az ágy végébe kerülünk.

– Nem, nem. Tessék csak maradni! Mi úgyis lemegyünk a büfébe. Ha már felkelhet az ember, minek rontsa itt a levegőt? Rudikám, engedd meg, hogy bemutassam neked egy régi ismerősömet: Marika, ez a jó fiú vigyázott rám, amikor még kutyául voltam. Azóta persze már fordult a kocka, a múlt héten hozták vissza az intenzívről, kivették a vakbelét.

– Kezitcsókolom – emelkedett föl a párnáról Rudi. Sápadt volt, és sovány, de arca élénk és ravasz. – Tudom

már, kinek küldözgettük a hosszú leveleket. Jól tévedek, Bandikám?

– Jól, jól. Rudi volt eleinte a postásom. Na, szóval, akkor nem is zavargunk itt tovább. Világos már, hogy mért tudok egy lánynak annyit írni? Mi? Valld be, írnál te is!

– Ami igaz, az igaz. Csak nekem szóljon, ha evvel a rablóval nem stimmelne valami. Szívesen a helyébe állok.

– Nana, csak lassan a testtel! Még be sem stopolták a hasad, máris helytelenkedsz! – Bandi a szomszéd ágyhoz vezette Marit. Itt is bemutatta, néhány tréfás szót váltottak, aztán indultak tovább az ajtó felé. Még két-három ágynál kezeltek, aztán mögöttük maradt a terem fülledt, meleg zsongása, a klór, éter és csizmaszagú zsúfoltság. A folyosón csöndben furakodtak át a sétálgatók között. Mariban feltámadtak a régi rossz érzések, nem volt kedve szólni, Bandi pedig sokfelé köszöngtetett, tréfálkozott, el-elcsípte a Marira vonatkozó évődő megjegyzéseket, és hasonlókkal válaszolt.

A büfében is nagyüzem volt. Odatolakodtak a pulthoz. Kávét rendeltek. Bandi konyakot is akart kérni a lánynak, ha már ő maga nem ihat, de Mari nem szerette. Az üveg-pavilon egy szegletében, egy piszkossárga műanyag lappal borított kis asztalhoz sikerült letelepedniük. Míg az összecsavargatott nyelű alumínium kanalakkal a kávét kevergették, Bandi elmesélte, hogy ha leszerelik, gépjármű-vezetőnek akar menni. Hiába, az öntöde már nem a régi, átépítik, félig üzemel csak, a korszerűbb kemencékhez kevesebb ember kell majd, kevesebb lesz a munka, a túlóra, elmarad a nagy fizetés. Anyjaék mesélték, hogyan tanácsolják el az embereket a kohótól, igyekeznek előkészíteni a népet az átálásra. A technikusok közül is az lesz előnyben, aki végigcsinálta a rekonstrukciót, nem úgy, mint ő, aki épp most nem volt ott. De amúgy sincs semmi kedve megállapodni egy helyen, aki sokáig kitart, annak lemarad a fizetése. Vagy a Tefuhoz megy, vagy valami építővállalathoz. Van itt egy sofőr srác, ő is azt mondta, hogy hat-nyolcezeret megkere-

sett. Az pedig szép pénz. Meg hát jobban is illik hozzá a csavargóélet, úgy sincs, akiért egy helyben maradjon.

Lehajtott fejfel mondta ezeket az utolsó szavakat, rá sem lehetett ismerni most az előbbi tréfahősre. Mari elérte, mit takart ez a mondás, de úgy csinált, mintha nem hallotta volna.

– Nálunk is nagy átszervezések vannak. Szalag lesz. Át-megyünk nagy konfekcióba. Vége a régi kis kócerájnak. Ak-kora a felfordulás, hogy azt mondta a főnök, nyugodtan ve-gyek ki szabadságot, most úgysem tudnék mit csinálni. Pró-baüzem van, csak selejtet gyártunk. De februártól állítólag nagy hajtás lesz. Elég lesz újra betanulni.

Milyen furcsa helyzetet teremtett most köztük, hogy úgy ismerték egymást, mint a rokonok, és mégsem tartoztak egy-másnak semmivel! Szeretett volna visszakozni ebből a bizal-mas hangvételből, annyit minden igyekezet ellenére mégis kikottyantott, hogy Vargától hallotta, hogy januárban meg-kapja az igényelt személygépkocsit.

– Beállhatnál hozzá sofőrnek – tette hozzá nevetve.

– Ahhoz a paprikajancsihoz? – biggyesztette le a száját Bandi.

– Mért? Hordhatnád a megyére, járhatnál vele Pestre, nem unatkoznál. Lehet, hogy még a vadászatokra, ivásza-tokra is elvinne. Olyan úri sorod úgysem volt még, mint mellette lenne. – Szinte rábeszélésnek tűntek a szavai.

– Igaz – mondta Bandi. – Egész érdekes lenne közelebről látni a dolcsevitát. Lehet, hogy ha idejében leszerelnék, megpróbálom. Számítok a protekciódra.

– Sokra méggy vele! – kapott észbe a lány. Tulajdonkép-pen nem bánta volna, ha Bandi valahol a közelében lenne, ha gyakrabban beszélgethetne valakivel, aki érdeklődik a bajai iránt, s aki mindenben a pártját fogja. A ház dolgát is meghányták-vetették.

– Egy kibúvó van. Ha férjhez méggy valami pénzes hap-sihoz – mondta homlokát ráncolva Bandi. – Abból, amit te

keresel, soha ki nem nyögöd a testvéreid részét. Nincsenek Helyénkőn jó pénzes legények?

– Ne marhaskodj! Férjhez menni! Még legalább négy év, mire Péter végez. Addig meg... szóval legalább addig haladékat kérek Veronéktól. Akkor aztán lehet, hogy el is adjuk a házat.

Bár erről még sosem beszéltek Péterrel, most mégis úgy érezte, meg kell erősítenie Bandiban a tudatot, hogy ő már máshoz tartozik. Túl jól érezték magukat együtt, már szinte lelkiismeret-furdalása volt.

– Eladjátok, és felköltöztök a fényes fővárosba. Szép is az. Lehet, hogy én is egyenest ide pályázom. Itt mégis nagyobb a mozgás, több az ember, szóval minden más, mint mifelénk.

– Áh! – mondta Mari elszontyolodva. – Itt marha drágák az albérletek.

– Annak, akinek nincs pénze, persze. De olyan boltot nem csinállok, hogy ne maradjon néhány rongyom fölöslegbe. Elegem van a jófiúságból. Mire várjak? Míg én az öntödében törzsgárdáskodtam, a haverok öt-hat munkahelyet is megjártak, mindegyik majd még egyszer annyit megkeres, mint én. Amúgy is el akarok jönni a mutteréktől. Huszon-négy éves leszek a nyáron, ideje, hogy a magam lábára álljak. Hiába, otthon most is úgy néznek rám, mint húsz évvel ezelőtt, nem vették észre, hogy mennyire unom. – Legyintett.

– Megértelek, el vagy keseredve. Nem elég, hogy behívtak, most még a betegség is. Fáj, kellemetlen? – terelte másra Mari a szót.

– Fene! Már semmi se fáj. Igaz, hogy nagyon kell bagyulálnom a derekam, mert hamar megfázik a vesém. De van valami új gyógyszer, attól állítólag véglegesen meggyógyulok. A kohóhoz amúgy se tudnék visszamenni, egyenlőre tartózkodnom kell a nagy hőmérséklet-különbségektől.

– A huzatos teherautó sem volna sokkal jobb. Próbálj

meg inkább személykocsira kerülni. Megkérdezem odabent, és megírom neked. Egy hétig még szabadságon leszek, de január végére bemegyek, és megkérdem. Hátha sikerülne. Van valami gyakorlatod?

– Fél év. Elég, nem? A katonaság itt is duplán számít. Ha nem háromszorosan. Szóval nem vagyok egész kezdő. De nem hiszem, hogy jó lennék fogdmegnek. Folyton a főnököt lesni, egy intésére ugrani, parizert, sört venni neki, áh... – legyintett.

– Csak amíg kigyógyulsz. Mégis jobb, mint teherautón. Nem kell emelgetni. Meleg és kényelmes. Meg a pénz is megvan. Biztos jól fizetik.

– Kérdés. Nem hiszem, hogy olyan nagy pénz lenne benne.

Végül is abban maradtak, hogy Mari megkérdezi, és megírja neki, hogy mi a helyzet. Bandi kikísérte a lányt a kapuhoz. Iparkodnia kellett, ha nem akarta lekésni a vonatjukat.

– Csak február végére kapja meg a főnök a kocsit – mondta kényeskedve Zsuzsi. – Pedig már nagyon kéne. Nem győzi a sok mászkálást. Mert ugye itt is kell egy kicsit inni, ott is, aztán beül a kocsiba, és adj neki, irány a megye, vagy éppen a központ. Aztán ha a rendőr bácsi véletlenül előkapja a szondát... Még a megyében nem is olyan rázós, de ha Pestre megy, két idegen megyén át, ahol nem is ismerik, kész istenkísértés. Zsigulit kapunk. Nagy szó, most, amikor inkább mindenhol csökkentik a gépkocsiállományt. Persze ki kell gazdálkodnia az üzemnek, de hát majd csak ki-gazdálkodjuk...

Úgy tűnt, Zsuzsi megváltozott, mióta igazgató lett a főnöke. Az örökös farmerek helyett szoknyában járt, az arca is ki volt kicsit festve, de leginkább a cinkos kacsingatások, külvárosi szabadszájúság hiányzott a viselkedéséből. És még

Marival csak istenesen beszélt, de a műhelyben sokat panaszkodtak rá. Pökhendi és szemtelen lett, mondták az asszonyok.

– Hogy tudjuk a beosztásunkat. Mi maradtunk a régiek, de a főnökök nagyon megnöttek.

– Nagy fának nagy az árnyéka – mondta csípősen az egyik idősebb asszony. De kár volt mondania, mert a durva tréfák sorát indította el vele.

– Jobban tesszük, ha befogjuk a szánkat – vágott közbe valaki. Marinak az volt az érzése, hogy mondat közben feléje kacintott. Látni nem láthatta, mert lehajolva a cipőjét fűzte, de úgy érezte, befagy fölötte a jókedv, mintha jeges tóba süllyedne épp el.

– Tőlem! – erősítette meg a gyanút benne az egyik nagyszájú lány. – Be is fújhatja, aki akarja. Főnök csak addig van, amíg van melós is. Az ő helyére mindig találnak jelöltet, az enyimre viszont nem pályáznak olyan sokan.

Rossz volt a hangulat az asszonyok között, ami együtt járt a zaklatott munkamenettel, a betanulással, a sok selejttel és a megszokott munkánál jóval kevésbé jövedelmező kísérleti műszakokkal. Mindenki tudta, hogy a főnökség meg az irodák megkapták már a nagyobb fizetéseket, de a varrónők rosszul kerestek, és úgy érezték, hogy az új feltételek mellett soha nem jönnek egyenesbe. Hiába volt a biztatás, hiába kérték a türelmüket folyton, a türelmük elfogyott. A szervezetlenség, az ideiglenes körülmények végsőkéig feszítették az idegeiket. Legtöbb azon a véleményen volt, hogy még a februári beindulást megvárja, aztán, ha így folytatódik a dolog, veszi a sátorfáját. Ki szakácsnőnek akart menni, ki maszekhoz bedolgozni, más folyton a bejárónőket emlegette. Igen, már Helyénkőn is volt kereslet bejárónőkre, ami egyértelműen bizonyította a kisváros „fellendülését.”

– Mondta Zsuzsi, hogy van valami sofőr ismerősöd – állította meg Marit Varga az egyik előkészítő értekezlet szünetében.

– Igen – vörösödött el egyetlen pillanat alatt a lány. Maga sem tudta, a kérdés vagy Varga közelsége hozta zavarba.

– Nono, mit jelent ez a pirulás? A szeretőd? – hajolt a füléhez.

– Dehogy! Semmi közöm hozzá. Isten bizony – erősítette meg Varga kétértelmű vigyora láttán.

– Jól van, na! Azért nem kell mindjárt esküdözni! Megbízható gyerek? Gyakorlata van?

Mari minden lehető jót elmondott Bandiról. Nem tetszett Vargának, hogy nem idevalósi.

– És hol fog lakni? – kérdezte ugyanazzal a kétértelmű mosollyal, mint az előbb.

– Nem tudom. Albérletben. Még mindig olcsóbb, mint Pesten. Nem jön ki a szüleivel. Leszerelték, de nem akar otthon maradni. Itt van néhány katonahaverja.

– No, meg te is itt vagy. Ne tagadd, látom az orrodon! Egyébként semmi közöm hozzá. Írd meg neki, hogy jelentkezzen sürgősen az irodán. Két gépkocsit kapunk, egyik az enyém, másik Schullert elvtársnőé lesz. Szükségünk van megbízható gépkocsivezetőre. És mindenki fuvarozni akar, mert ott több a dohány.

– Ő is teherkocsira akart menni, de a betegsége miatt egyelőre nem emelhet, és nem szabad megfáznia.

– Jól van, no. Látom, mennyire a szíveden viseled a gondját. Segítünk neki. Küldd be hozzám!

Mari mindjárt műszak után expresszlevelet írt Nyáradra. A fiú harmadnap reggel jelentkezett Vargánál. Munka után a buszmegállóban várta Marit. A lány nem akart kínos helyzetbe kerülni, javasolta, hogy üljenek be valahova. A főtérre, az áruház mellett állt az új étterem. Noha még csak fél hat fele járt az idő, Bandi vacsorázni akart. Rántott gomba-fejeket rendeltek tartármártással. Füst volt, sör és vécészag

keveredett össze a túlfűtött helyiségben. Mari viszolygott a gondolatától, hogy újra Bandival látják. Ismerősei közül nem egy megjegyezte a fiút még a régi időkben, és azt is tudják, hogy megszakadt köztük a kapcsolat. Tudta, hányan fogják félreérteni Bandi feltűnését mellette, hányszor kell majd válaszolnia arra a kérdésre, vajon ismét együtt járnak-e. Ez előre is idegesítette. Alighogy letelepedtek, Bandi haverokat vett észre, akik hamarosan meg is jelentek az asztal mellett, és kérdezősködtek, mért látták olyan régen? Még jobban elnyílt a szemük, mikor Bandi azt felelte, hogy katonáskodott, nemrég szerelt le. Egy szóval sem utalt arra, hogy már régen vége köztük mindennek. S amikor még azt is kikottyantotta, hogy ide jön dolgozni, hogy valószínű a ruha-gyárban lesz gépkocsivezető, egyre értetlenebb és furcsálóbb pillantások keresztüzébe került a lány. Hiszen hétfé-geken, ha nem is az étterem, de a presszó gyakori vendégei voltak Péterrel. A kisvárosok fiatalsága legalább látásból ismeri és számon tartja az együtt futó párokat, így hát szenzáció lett Bandi újbóli feltűnése.

– Gratulálhatunk? – kérdezte meg valaki rosszmájúan Maritól, fejével Bandi felé intve.

– Még nem – sietett a válasszal Bandi. – Bár ki tudja... – szemöldökét felhúзва, kérdőn nézett a lehajtott fejű, el-vörösödő lányra.

Mit lehetett ehhez az általános nevetés közepette hozzá-tenni? Semmit. Mari nem is próbált magyarázkodni.

Csak mikor este, egyedül végiggondolta a nap eseményeit, döbrent rá, hogy ez a helyzet elkerülhetetlen volt, és ő maga idézte elő, bár nem akarta. Egyszerűen csak nem tudott lemondani arról, hogy valaki, régi bizalmas barát közelében éljen. Semmi többet nem akart, és a kialakult helyzet mégis mást sugallt. Igaz, szinte rábeszélte a fiút, hogy jöjjön He-lyénkőre. Nem ok nélkül gondolja hát Bandi, hogy más cél-ja is volt vele, hogy nem csak jóbarátként hívta. Bandi írt neki először, igaz. De ki válaszolt rá a szívét kiöntve, hosz-

szan? Ki árasztotta el mindennapos gondjaival? Ki kért tőle mindenben tanácsot? Ki látogatta meg a kórházban? Ki szerzett neki munkát Helyénkőn? És most azt akarja mondani, hogy mindezt csupán a barátság kedvéért? Ki hiszi ezt el neki? Mert hogy Bandi nem, az már nyilvánvaló volt.

De vajon tényleg csak a barátság kedvéért tette-e mind ezt? Még azért sem. Ha őszinte akart lenni, tiszta önzésből csinálta. Nem Bandin akart segíteni, hanem magán. Egyedül maradt, barátait vesztett, zűrzavaros életbe bonyolódott saját magán. És mit segít rajta, ha Bandi itt van a közelében, és semmi közük egymáshoz? Józan ésszel áltathatta-e magát olyasmikkel, hogy a férfi is beéri majd a pusztá barátsággal?

– Pedig be kell érnie – gondolta szigorúan. – Meg is mondom neki, ha találkozunk. Azt képzei, hogy magamnak hívtam Helyénköre. Hát nem. Én Pétert szeretem, és csak azt szeretném, ha Bandi, mint egy erősebb, idősebb fiútestvér megvédené. Segítene abban, hogy megálljak a saját lábamon. Nincs köztünk semmi, és nem is lesz. El kell fogadni ezt az egyezséget.

De akármilyen határozottan állította is magának, hogy ennyi az egész, legbelül érezte, hogy nehéz lesz megvédenie magát Banditól. Szüksége van rá, szüksége van arra, hogy valakivel őszintén megbeszélhesse a dolgait. Azok után, hogy idehívta, nem tehet úgy, mintha semmi közük sem lenne egymáshoz. Holnap, amikor munka után találkoznak majd, hogy Bandinak alérletet keressenek, megmondja neki, hogy ő milyennek képzei el a kapcsolatukat.

Bandi két nagy műbőr táskával állt az iroda ajtajában. Zsuzsi virgoncan integetett mögüle Marinak.

– Már csomagokkal jöttél? – kérdezte meglepődve Mari. – És ha egyik hely sem válik be?

– Beválik – mondta magabiztosan Bandi, elköszönt a titkárnőtől, és felvette a táskákat. – Gyerünk! – intette

maga elé. Mari engedelmesen indult ki a kapun. – Holnap reggel kezdek.

– Holnap reggel? De hisz azt mondtad, hogy tizenötödikén.

– Most mondta Zsuzsi, hogy megjött a megyétől Schullertné kocsija. Százezret futott Zastava. Holnap be kell állnom. Pedig még meg se jöttek a papírjaim Nyáradról. Probaidőnek is jó lesz, azt mondta a derék Varga. Tulajdonképpen mindegy. A pénzem elég lesz albérletre, hónap végéig valahogy kihúzom. Bár valami előleget is emlegetett a lány. Szóval úgy látom, minden attól függ, hogy az a bizonyos Schullert kartásnő megfelelőnek talál-e, vagy sem. Ismered?

– Csak látásból – mondta Mari, és elvörösödött. Irma sofőrje lesz Bandi. Milyen furcsa! Legalább hall majd arról a nevezetes nőszemélyről valami közelebbit. Abból, hogy az előbb érkező kocsit meg Bandit is átpasszolta neki Varga, úgy tűnt, szeretne a kedvében járni. A rossznyelvek szerint Irma kiadta az útját, amikor kinevezték igazgatónak. Rossz néven vette, hogy nem őt támogatta, hanem maga is székbe pályázott.

– Én egyengettem az útját, én faragtam embert belőle – mondta állítólag a pártbizottságon. – Most meg a rovásomra akar előtérbe kerülni. Hálátlan, szemét ember!

Tény, hogy Irma férje odavalósi volt. Schullert doktor, aki most a megyén osztályvezető főorvos, egy helyenkői kocsmáros fia volt. Szegény öreg valahol Németországban pusztult el a feleségével és a kisebb gyerekeivel együtt. De Schullert doktor, aki akkor már egyetemista volt, a Felvidéken bujkált, állítólag partizánokkal harcolt, ott ismerte meg Irmát. Így hát, amikor friss diplomával visszajött szülővárosába, már vele jött a magas, szőke fiatalasszony is, aki hosszú, vörös körmével, élénk rúzsával, magas sarkú cipőivel sok mindennek tűnt, csak partizánnak nem.

Irma valóban honosabb volt Helyénkőn, mint Varga, aki

ugyan a középiskolát a városka bencés gimnáziumában végezte, de környékbeli, falusi gyerek. Nagy kitérők után Szabolcsból került vissza szülőföldjére, először tanítani Várhelybe, a technikumba, majd párt,- aztán gazdasági funkcióba a megyére, utóbb pedig Helyénkőre. Karrierjének számos állomása volt, de Varga azok közé az emberek közé tartozott, akik mindig lebuktak valahogy. Túl nagy a pofája, szokták fejcsóválva mondogatni róla. Ezt a kacskaringós pályafutást egyenesítette aztán ki az időközben elvált Schullert Irmával való viszonya. A katonás főkönyvelőasszony egy irányba terelte Varga folytonos cselekvési kényszerben égő, izgága természetét, és megállapodottságot hozott az életébe. Varga nem kapkodott többé a pozíciók között, nem keringett már a hatalom körül. Ő adta az észet, a szakértelmet a szövetségükbe, a kapcsolatokat, a módszereket pedig Irma. Joggal tartotta hát, hogy nélküle Varga semmire sem jutott volna, hiszen tudni való, hogy szakértelmet bárki szerezhet, de a konstelláció vele születik az emberrel.

Már az első albérlet megtetszett Bandinak. Mari ugyan hiányolta a fürdőszobát, hiányolta a főzési lehetőséget, sok minden mást is. Egy idős asszony családi házának egyik kamraszerű kis szobája volt ez. A ház többi részét, a konyhát és a fürdőszobát is az asszony eltartói használták, és nem engedélyezték az albérlőnek, hogy ezekbe a helyiségekbe belépjen. Udvarról nyílt a szoba, egyetlen vékony deszkajtó választotta el a kinti hidegtől. Ágy, asztal, szék képezte minden berendezését.

– Legénylakásba nem kell sok kényelem – mondta Bandi, és bevágta táskáit a sarokba. Mindjárt odaadott a néni-nek háromszáz forintot az első havi bér fejében, átvette az eltartótól a kisháló két kulcsát, és nevetve nyugtatta meg őket:

– Nem akarok túl sokat itthon tartózkodni, akkor meg

minek az a nagy luxus?! Aludni jó lesz. Fürödni tudok a munkahelyemen is, este pedig úgyis hideget szoktam enni. Nem csinálunk nagy ügyet a dologból. Így lesz jó maguknak is, nem igaz?

A szőkésbarna, testes fiatalasszony mogorvasága engedett valamit Bandi jópofa modorától.

– Épp neked való ez a hideg kamra! A vécé meg közönséges budi. Még csak kezét se tudsz mosni. Mért kellett így elhamarkodni a dolgot? – zsörtölődött vele Mari.

– Ugyan már! Talán lavórból nem lehet mosakodni? A budi meg legalább közel van. Még mindig jobb, mint körbemenni és bekéredzkedni mások fürdőszobájába. Nem kell akkora ügyet csinálni az egészből.

– Te tudod. De akkor fűts legalább, mert azon a vékony ajtón keresztül hamar kihűl a szoba, aztán mehetsz vissza a veséddel a kórházba.

– Nagyon félt engem valaki! Ha annyira aggódsz az egészségemért, majd meghívsz hozzátok a jó melegbe. Ott jobb helyem lesz.

– Azt nem éred meg – mondta dühösen Mari. – Arra pályáztál, hogy a mostoha körülményeid miatt majd meg-sajnálalak? Arra várhatsz! – Nevetett.

– Jó, hát akkor várok. Ebben maradunk. Mondd meg inkább, hogy mit iszol! – kérdezte, mikor leültek a főtér sarkában levő bisztróban. – Legalább egy fél liter forralt bort meg kell innunk, ha már ilyen jól sikerült minden.

A forralt bort Mari is megkostolta, bár nem szokott inni. A hideg levegő kicsípte az arcát, kiszárította a torkát.

– Nem hívlak be, szervusz – búcsúzott el a fiútól a kapujuk előtt. – Már így is annyit láttak veled az utóbbi napokban, elhíresztelik a végén, hogy háremet tartok. Szombaton jön Péter.

– Á, Péter. Igen. Én meg valószínű hazautazom a hét végére, elhozom a többi holmimat is. Most csak a legszükségesebbeket raktam szatyorba. Lesz mit hallgassak anyá-

méktől. Azt se mondtam meg, hogy hova költözöm. Igazán hálátlan vagyok.

– Tényleg. Ez nem vicc. Majd megtudod, amikor...

– Hagyd abba, ők is ezt mondják folyton, amikor már nem lesznek, akkor megtudom. Biztos. De most vannak. Na jó. Ez más téma. Akkor szervusz. Nincs véletlenül egy használaton kívüli öreg szekrényetek?

– De van. Van valami. Majd megnézem. Kellene?

– Valami keskeny, egyajtós beférne, úgy látom. Akkor mégsem kéne a falra akasztani az egész mindenséget. Nézz szét a pincében, padlásan, hátha találsz ilyesmit! No, szia. Hétfőn meglátogatlak odabent.

Sokszor elbúcsúztak, és sokszor újrakezdték a beszélgetést, késő este lett, mire Bandi átfagyva hazaindult.

– De nagy marha vagyok, hogy itt fagyasztottam magunkat az ajtó előtt! – gondolta Mari. – Szegény Bandi, még a végén megfázik megint a veséje. Most hazamegy abba a fűtetlen lukba, és kész a betegség. – Lelkiismeret-furdalása volt, hogy nem hívta be a fiút, pedig tudta, hogy mért nem hívja. És becsületére legyen mondván ő is betartotta a játékszabályokat, egyetlen szóval sem tolakodott.

Hosszan, elgondolkodva nézegette az arcát a tükörben. Milyen rendes, hogy nem akar tőle semmit, elfogad mindent úgy, ahogy Mari akarja! Vagy talán van neki is valakije? Hiszen másfél éve, hogy nem járnak együtt. Előbb a katonaság, aztán meg szakítottak. Biztos szerzett közben magának valakit, egy fiatal férfi nem bírhatja ki annyi ideig egyedül.

– Lehet, hogy csak futó kaland – gondolta elhárítólag.

– De az is lehet, hogy van valami állandó nője. Persze, akkor mért jött volna el Helyénköre? Lehet, hogy nem is a szülei elöl, hanem valami nő miatt költözött el Nyáradról?

A gondolatok fonalán eszébe jutott Péter, és úgy érezte, hogy rá most nem is féltékeny, sőt szinte kis elégedettséget érzett volna, ha tudja, hogy a fiú épp egy másik lánnyal tölti

az idejét. Máskor fájdalmasan nyilallt bele ez a lehetőség, most valami olyasmi jutott az eszébe, hogy nem baj, legyen neki is valakiye.

Péter a szombat déli vonattal érkezett. Mire Mari a munkából és a vásárlásból hazaért, már befűtött, és bent a dupla ágyon fekvé olvasgatott. Jókedvűen nyitott ajtót, átölelte a lányt, húzta egyenest a nagyszoba felé.

Mari alig bírt kibontakozni az öleléséből, hogy lepakoljon, csizmáját, kabátját levegye.

Húsvétkor elutaztak Várhelybe. Sanyi is, Imre is sürgette már a látogatásukat. Sanyiéknak még januárban kisfiúk született, négykilós vasgyúró.

– Apja minden visszafojtott energiája benne van – írta Imre. Mariann és a kis Szabolcs náluk töltötte az első időket. A kisfiúnak olyan torka van, hogy ha sírt, állítólag még az ikerszomszédok sem tudtak aludni. Február elsejére Sanyi elkészült az átépítéssel, és visszakövetelte a gyereket. Mariann nehéz szívvel hagyta ott Imréék távfűtéses, fürdőszobás lakását, még ha földre tett laticelen aludt is a picivel. De nem panaszkodhatott: Sanyi ügyesen befejezte a hozzábontással megnagyobbított padláslakást, és a beköszöntő, enyhébb tél vége a fűtési gondokat is megoldotta. Ha hideg lett volna, a régi olajkályha nem tudta volna kifűteni a helyiséget, de így nem fáztak.

A lakásban minden Sanyi keze munkája volt. Sajátos és puritán. Még a bútorokat is maga fabrikálta, a gyerek bölcsőjét pedig valahonnan egy régi, falusi padlásról keríthette. Mariann a családból összegyűjtött, kopott rongyszőnyegekkel takarta le a padló hideg betonját. A falak még csupaszok voltak: habszivacs szigetelőfalból, gyalulatlan deszkából készültek. Mariann ezekre is legszívesebben szőnyegeket akasztott volna, ahogy a Kaukázusban látta a helybeliek szokását egy jutalomutazáson. De Sanyinak más ter-

vei voltak. A mennyezetet beborította már sötétre pácolt hajópadlóval, úgy akarta befejezni a falakat is.

– Olyan lesz az egész, mint egy viking hajó – mondta ravaszkas, rejtélyes mosollyal. Az erkély felé keskenyedő, szabálytalan alakú helyiségnek volt is valami hajószzerű, előreszőkkenő jellege. Nagyon jól illett a képbe a mennyezetten végigfutó vastag gerendázat, és a néhány durván ácsolt, vastag oszlop, amire a mellékhelyiségek válaszfalai támaszkodtak.

– Majd nyáron hozzákeressük, ami még hiányzik.

– Szerintem a nyáron semmit se keresünk. Figyeld meg, hogy nem lesz több fesztivál! – mondta Imre.

– Ne félj, addigra kiengedik Dezsőkét.

Mari Dezső nevére összerendezte és elpirult, de szemlátomást feszélyezetlenül beszéltek előtte Dezső kalandjairól, nem tudtak semmit a köztük történetekről. Amit meséltek róla, az végképp meg is nyugtatta Marit. Dezső január elején harmincezer forinttal fölruccant Pestre, két-három napig járta a mulatókat, egyik kurva öléből a másikéba esett. Úgy, ahogy volt, a felvett egész havi költségvetéssel taxiba ült. Este már vissza is jött a taxis azzal a hírrel, hogy otthagya Dezsőt elborult részegen valamelyik józsefvárosi kocsmában, annyi haver és kétes nőszemély társaságában, amennyit csak a még nála levő ezresek toborozni tudtak. Ő mindenesetre kipróbálta belőle, amit lehetett a napjára meg az oda-vissza útra, és lelépett. Ha várt volna még néhány órát, mondta, már biztos nem kapta volna meg a dohányját az igazgatótól.

Úgy látszik, nem egész jól ítélte meg a helyzetet, mert Dezső harmadnap egy másik taxival jött vissza, igaz, egy vas nélkül, viaszárgán, összegyűrve, még mindig részegen. Mikor kialudta magát, bement a művelődési házba, és felhívta a városi tanács osztályvezetőjét. Mit beszéltek, mit nem, tény, hogy mentő vitte el Dezsőt a házból, egyenest a szomszédos, tárói kastélyban üzemelő idegstanatóriumba.

Rossz nyelvek szerint elvonókúrára, Dezső utólagos állítása szerint ideggyógyászati kezelésre, ugyanis idegösszeomlás gyanúja merült fel. Két hét múlva kiengedték, de mikor a főnökeivel összeült, hogy a művelődési ház szénáját rendbe szedjék, olyasmik kerültek napvilágra, amik ismét rossz hatással lehettek a fiatalember idegállapotára, mert visszakerült a tárói intézménybe, és azóta is ott van. Azt beszélük, hogy amikor a városi művelődésosztály-vezető és a titkár-helyettes valami miatt meglátogatták, ordítozott velük, és hogy a barátságtalan fogadtatás után autójukba ülve távozni akartak, pizsamában futott le az udvarra, ököllel verte a szürke gépkocsi tetejét, és azt kiabálta, hogy „Engem bezáratatok ide, de ti sem fogtok mindig Volgával utazgatni!”

Hogy mindebből mi volt igaz, és mi nem, senki sem tudhatta. De ennyi pletyka, zűrzavar és kétes híresztelés valószínűvé tette a lány előtt, hogy még ha el is mondta Dezső valakinek a vele történeteket, aligha adtak hitelt a szavának.

Mindezek ellenére májusban kitűnt, hogy Sanyinak volt igaza: Dezső kibújt a szanatóriumból, és kipihenten, újult erővel látott az idei fesztivál megrendezéséhez. – Adunk neked egy utolsó lehetőséget, hogy talpra állj, hogy megmutasd, mit érsz! – mondta neki állítólag az öreg Jónás, a ház régi igazgatója, aki nyugdíjaztatása után a Hazafias Népfront városi elnöke és a városi pártbizottság művelődési felelőse lett. Dezsőke, mint akivel semmi sem történt, jókedvűen és életerősen kezdte szervezni a várhelyi Élőfilm-fesztivált. Nem ivott, nem éjszakázott, a város autóival járta Pestet fáradhatatlanul és fontoskodva.

– Olyan ez a Dezső, mint egy élő növény. Télre alaposan vissza kell vágni, tavasszal viszont pazarul kihajt – mondta bosszúsán az egyik klubnapon Imre. Megint fülig ülték a program összeállításában, a felvonulás tervezésében, szervezésében.

Májusban Péter minden szabad idejét Pesten töltötte. A vizsgafilmjüket készítették. Ő volt az operatőr, és néhány amatőr és színházi statiszta kivételével az összes szereplő a főiskola első évfolyamáról került ki. Sok múlott ezen a munkán, a szűrővizsgákhoz ez volt a belépőjegy. Az év végéhez közeledve mind több célzást hallottak a selejtezésről, mindenki tele volt feszültséggel és idegességgel. Péter minden levelét avval zárta, hogy nemsokára leköltözik Helyénköre, mert biztos, hogy valamilyen ürüggyel kiszűrik. De akkor legalább együtt lehetnek. Hiába volt a vigasztaló befejezés, Mari érezte, mennyire fél, mennyire tart Péter az év végi eredményektől. Lehetetlennek tűnt, hogy a fiút kirúgják, hiszen félévkor a legjobb átlag az övé volt. De Péter váltig hajtogatta, hogy millió példa van rá, hogy semmi nem számít, csak az, hogy megszerette-e az illetőt valamelyik tanára, vagy sem. Ő pedig nem tudta, nem is akarta behízelegni magát senkinél. Ez persze szakmai veszteségekkel is járt, mert a tanárok – többnyire neves rendezők és színészek – bevonták kedvenceiket éppen készülő filmjeik munkálataiba. Aki tehát senkihez sem tartozott, az nem járt annyit a filmgyárban, az nem ismerte úgy a benti körülményeket, a szakmai fogásokat, a zsargont, azt nem ismerték annyira a tanárok és a többi szakmabeli sem. Mindezt érezte Péter, és igyekezett minden tehetségét és tudását beleadni a vizsgafilmbe, hogy legalább evvel bizonyítsa rátermettségét.

Szerencsére a tél folyamán felgyűlt benne annyi tettvágy, ötlet és elgondolás, hogy minden jól ment, és néhány bravúros felvételével már menet közben felhívta magára az egyik operatőr tanár figyelmét. A bozontos, vadember külsejű férfi nyáron a felvidéken és a Tátrában készült forgatni egy régi magyar drámából átdolgozott filmet, és ehhez meghívta Pétert is.

Ez valamennyire megnyugtatta a fiút, magabiztosabban nézett a vizsgák elébe.

Mari sokat volt egyedül. Májusban csak egyszer járt Pesten, akkor sem érezte jól magát. Szép idő volt, de Péternek nem volt pénze, és idegesítette volna, ha Mari fizet. Így hát rábeszélte a lányt, hogy menjenek be együtt a menzára, vasárnap úgy is sok a hiányzó, majd megdumálják a szakácsnőket, és ingyen megebédelnek. Marinak nem tetszett az ötlet, mert nem szeretett Péter kollégái között mutatkozni, idegesítették a lányok és a feltűnést kereső, művészsörényes, nyegle fiúk. De azért beleegyezett. A pályaudvarról, ahol Péter várta, szinte egyenest abba a középiskolás-kollégiumba mentek, amelyikben szombat-vasárnap a főiskolások ebédeltek. Túl akartak lenni a kajáláson, hogy aztán nyugodtan elcsatangolhassanak. No meg Péter éhes is volt, hiszen kihasználva a ritka pihenőnapot, tízig aludt, nem ment el reggelizni.

A műanyag borítású, hosszú menzaasztalok mellett már ott harsogott a főiskola hányatottabb sorsú része. Péterék leültek az asztal végéhez, a fiú mindkettőjüknek merített a vasárnapi kolbászos krumplilevesből. A többiek már leves után voltak, de épp a nagy szócsata miatt még nem mentek el a másodikért.

– Ide már mindenki bejárhat kajálni – mondta nyafogva egy kockás inges, farmeros, fiús frizurájú lány, miközben megdöntve a leveses tálat, kotorászott benne a merőkanállal. Marinak torkán akadt a falat, elvörösödött.

– Igen, rajtad kívül mindenki – vágott oda a lánynak Péter. – Te vagy itt egyedül fölöslegbe. Megértetted?

– Ne strapáld magadat, Katona! – nyafogta az kedvetlenül hátradőlve. – Unom már. Nem azért mondom, de a múltkor is bejött valaki a Misivel és kizabálta a levesből az összes húst.

– Pedig te akartad, mi? – csapta hátba a melléte ülő fiú. – Tudom jól, az a bajod, hogy nem neked udvarolunk. Hidd el, én is szívesebben beülnék a barátnőmmel a Napoletanába, akkor legalább nem kellene látnom a siralmas

pofádat. Bírd ki amíg, meggazdagszunk, és egyedül maradsz a menzán! Napok kérdése az egész. – Rákacsintott Péterre és Marira. De a lány csak nehezen tudott visszamosolyogni. Megmagyarázhatatlanul feldühítették a főiskolás szavai. Nem is rá haragudott, elsősorban Péterre neheztelt. Ebben a pillanatban legszívesebben felpattant volna az asztaltól, és csapot-papot otthagyva hazautazott volna. De érezte, hogy evvel csak elégtételt szolgáltatna a lánynak, és még nagyobb ügyet csinálna a dologból. Mindenesetre elhatározta, hogy többé semmi áron sem jön a főiskola közelébe, mondhat neki Péter, amit akar. Alig evett a rántott húsból, amit a fiú a tányérjára tett, és nehezen várta ki Péter és Mihály tárgyalásainak a végét is. Azt latolgatták, hogy ha a fiú nyáron úgyszólván Cseszkóban lesz, érdemes volna átruccannia Lengyelországba is, és beszerezni egy rendes farmeröltönyt. Hozhatna esetleg Misinek is, majd valahonnan „kigazdálkodják” a rávalót.

– Csak nem vetted komolyan a Jolit? – kérdezte Péter, mikor már az utcán voltak. Gyönyörű, késő tavaszi meleg volt, a Rákóczi úton kezdtek kibújni kardigánjaikból a lányok. Szép volt ez az idegen város tavasziasan tisztának tűnő aszfaltjával a kirakatok és jövő-menő emberek tarkaságában. – Ugyanolyan csóró, mint te vagy én. Valakivel neki is kell fölényeskednie. Hidd el, nem rossz csaj, csak veszekedős. Meghúzom a haját holnap, csak találkozunk. Talán kinő valamelyest. Még jó, hogy nem kopaszra borotváltatja, akkor lenne igazán szép. Teljesen bedilizett az emancipációba. Egyesek szerint izét varrat magának, hogy semmivel ne legyen kevesebbje, mint a férfiaknak. Dinka, nem kell törődni vele.

Marinak most az sem tetszett, hogy Péter lebecsüli a rajtaesett sérelmet. Úgy érezte, igazán nem kellene a lányt védenie vele szemben. Egyáltalán nem tűnt olyan szánelmraméltónak. Nagyon is öntudatos, öntelt és rosszindu-

latú volt, aki jól tudta, mit akar. Jól meg akarta bántani őt, hogy ne legyen többet kedve idejönni. Hát ennyit el is ért, az biztos.

Eljött a vizsgaidőszak. Péternek még kevesebb pénze és ideje volt az utazgatásra. Most voltak a sorsdöntő idők, mindent egy lapra kellett feltenni. Így hát csak leveleztek. Szinte naponta dobta be a postás a fiú beszámolóit. Isten tudja, mikor volt ideje a levélírára. Mari csak minden harmadikra válaszolt, pedig vele is történt egy s más. Csak-hogy azt eleinte maga sem akarta tudomásul venni, később meg belátta, hogy képtelenség volna levélben megírni.

Június elején, egy szombaton, műszak után Bandi várta a vén, szürke Zastavával a varroda előtt. Kapott valami pénzt is az Irmáéktól, most fizették ki túlórában a februári napokat. Meghívta a lányt ebédelni valahová. Nem a megszokott főtéri étterembe mentek – ha már kocsival voltak –, Irmát másnap reggel hatkor kellett Pestre vinnie, így maradt nála az autó – kimentek a sólyavölgyi határba, a Pisztrángosba. Nemrég épült ez a vendéglő, pincehelyiségekkel, kiugrós, kettős üvegszárnyakkal. Hamar divatos lett. Nemegyszer hoztak ide „ügyfeleket,” jobbára a minisztériumból leutazó vendégeket vagy a megye, a város vezetőit, ha valami hivatalos dolguk akadt a ruhagyárban. Bandit már messziről köszöntötte a főnök, és saját kezűleg tolt széket Mari alá.

– Rendeld, amit a főnök ajánl – mondta Bandi benfen-tesen –, akkor biztos nem jársz rosszul!

– Midig tudtam, Bandikám, hogy van ízlésed – mondta az párnás, kövér kezét összedörzsölve. Nem látszott vendéglői embernek, inkább valami rangos hivatalnoknak, osztályvezetőnek nézte volna az ember. Széttartott ujjakkal végigszántott kopasz feje búbján, aztán gondterhelten hajolt az étlap fölé. – Legjobb, ha Pisztrángos-tálat rendeltek.

Ez helybeli specialitás. Hal és hús egy tálon. Egyedül mi csináljuk. De nem is lehet akármilyen halból. Ehhez fogas vagy pisztráng kell. Kapjuk a váradi halnevelőből. Ha az országban sehol sincs pisztráng, ide akkor is jöhettek, a legjobb haverom a műszaki vezetőjük. Szóval ajánlom, kedveseim. Merem ajánlani.

– Jó – csapta össze az étlapot Bandi. – Akkor legyen Pisztrángos-tál, igaz? Olyat úgysem ettünk még! Na látod! – Apáskodva átölelte a lány vállát. – Mit szólsz hozzá? – nézett föl az üzletvezetőre.

– Ó, én már lefigyeltelek benneteket! Ahogy beléptetek, láttam, hogy megfogtad az isten lábát. Vagy ha azét nem is... – hajolt kétértelműen letompított hanggal Bandi füléhez. Mari elvörösödött.

– Ej, hogy te miket képzelsz rólam – tiltakozott nevetve a fiú. – Hát olyan vagyok én? – a kérdést egyenesen Marinak szegezte, de látva a lány zavart zárkózottságát, témát változtatott. – Hozz inkább valami innivalót, kedves bátyám! Nekem kólát, egy kicsit felpezsgetve, és te? – fordult Marihoz. Addig unszolta, míg egy deci vörös borban megegyeztek.

Az ebéd finom volt, a nap gyönyörűen körbejárta a dombokat. Kávét ittak, aztán még egy kólát és még egy deci bort. Csaknem vacsora idő volt, mikor felálltak az asztaltól. Bandi bement az irodába fizetni, Mari égő arccal bámult ki az üvegfalon. Lent, a csárda lábánál várt rájuk a szürke Zastava. Jó is, hogy ott volt, mert valami ólmos zsibbadtságot érzett a lábában.

A házuk előtt a kocsiban sokáig beszélgettek. Lassan besötétedett körülöttük az utca. Bandi a lány vállára tette a kezét, magához húzta és megcsókolta. Hajnalban tőle indult Schullert Irmához.

Kábultan szunyókálta át a délelőttöt. Délben kelt csak föl. Semmihez sem volt kedve. Hónapok óta érezte, hogy bekövetkezik. Bandi egyre kikerülhetetlenebbül közeledett feléje. S az ő ügyetlen bújócskája nem tudta megakadályozni „összeütközésüket”.

Átbeszélgették az estét, aztán a fél éjszakát. Bandi tele volt tervekkel, kész elgondolásai voltak Marira, a házra, sőt majdani gyerekeikre vonatkozóan is. A lány örömmel hallgatta, hogy valaki ilyen megfellebbezhetetlenül gondolkodik róla, a sorsáról. És kétségbeesetten is, ha Péter jutott az eszébe.

Milyen csúnyán kijátszotta a fiút! Pedig tudta, hogy nem tehet arról, hogy nincs mellette. Pedig tudta, hogy ott hagyna mindent, ha megmondta volna neki, hogy vagy ő, vagy az iskola. Vagy talán mégse? Hiszen panaszkodott, hogy milyen nehéz neki egyedül, milyen tanácstalan mindenben, mennyire kilátástalan a helyzete a ház miatt. Nem gondolta, vagy talán nem is akarta végiggondolni, hogy meddig bírhatja ezt ő ilyen magányosan, ilyen kiszolgáltatottan?

Igaz, honnan tudhatta volna Péter, hogy ő mennyire állhatatlan? Nem merte elmondani neki Vargát sem, Dezsőkét sem. Csak panaszkodott a vakvilágba, és ha a fiú mozdulni akart, akkor gyorsan visszakozott. Nem akarta vállalni a felelősséget, hogy miatta mondjon le Péter a nagy lehetőségekről. Vagy ennél többről volt szó tulajdonképpen?

Igen. Mindig idegen maradt számára a fiú ezer terve, elképzelése, az ötletei. Mindig kívül maradt a tervein. Nem ilyen terveket várt. Hiszen Péter csak könyvekről, filmekről beszélt. Amiket már megcsináltak, vagy amiket még ezután ő maga akart megcsinálni. És sose tudott olyasmért lelkesedni, amibe valahogy Mari is belefért volna. Hiába volt vele a legjobb együtt lenni, hiába volt kedves és szórakoztató és kétségbeejtően, igen, most is kétségbeej-

tően szeretnivaló, amilyen Bandi sose tudott lenni és sose lesz.

Ezen a ponton megrázta a zokogás, és fuldokolva, hango-
san sírt, mint utoljára anyja halálakor. Fájt arra gondolni,
hogy elveszti, hogy szép arca soha többé nem fekszik mel-
lette a párnán. Hogy nem látja nyakban kicsit hosszan ha-
gyott, arcát félig betakaró sörényét, és nem látja fiúsan
csontos, szögletes karját, vállát. Sírt, és azt hajtogatta ma-
gában, hogy nem, nem. És álomba sírt magát avval a
gondolattal, hogy legyen, ami lesz, akkor se, sose, kép-
telenség Péterről lemondania.

Délben lezuhanyozott, fáradtan állt a tükör előtt. Arcán
fekete karikákat hagyott az éjszaka és a délelőtt. És nem
tudta volna megmondani, melyik viselte meg jobban. Érez-
te, hogy egyre nő benne a türelmetlenség, minden autó-
robogásra, berregésre kinézett a kapuhoz. Aztán – még
mindig üres gyomorral – nekiállt mosogatni, takarítani.
Volt mit csinálnia, mert mostanában délutánonként a kert-
ben dolgozott. Magától hozzá sem kezdett volna, de áp-
rilisban Mariska néni áthozott egy egész kosár különféle
palántát, mondván, hogy mindig ő szokott palántát ne-
velni Veronka néninek, hát megcsinálta most Marikának is,
ne legyen gondja vele. Kénytelen volt nekifogni. Újra föl-
ásta a zöldséges részt, aztán a tavalyi virágágynakat is. És
szépen sorban beültetett mindent Mariska néni tanácsai
szerint. Aztán még retket, babot is vetett, uborkát, salátát,
tököt, mindent, ami mag csak maradt a szomszédban. Jól-
esett arra gondolni, hogy legalább a kertben rendjén mennek
a dolgok, jólesett hallani Mariska néni elégedett megjeg-
zéseit: – Szébb, mint mikor szegény anyád csinálta. Hiába,
más a fiatal, az erős kar, és más már a mienk, öregeké!

Estefelé megjött Bandi. Addigra már az egész lakás
rendben volt. Mari homlokára csapzott tincsek tapadtak.
Bandi boldogan ölelte magához a kis háziasszonyt.

– Pont ilyennek szeretlek – súgta a fülébe. Rántottát

sütött, amíg a lány lefürdött. Mari a forró teától és a meleg ételtől erőre kapott, nevetve hallgatta Bandi egész napos ravaszkodásait. Egyik lányától a másikhoz kellett vinnie Irmát, mindenütt harsány vendégeskedés. A Gellérthegyen lakik mindkettő, de össze vannak veszve. Bandi, mikor a kisebbikhez indultak, lefullasztotta a motort. Irmának gyalog kellett átmennie. Bandi beült egy presszóba, majd egy jó óra múlva odaberregett hozzájuk, és közölte a főnökével, hogy korán el kell indulniuk, mert isten tudja, nem fullad-e le hazafelé is. Nyakig olajos volt – belenyúlka a motorba, és jól összekente magát. Mindenki sajnálta, lemosdatták, leültették, süteménnyel kínálták. Bandi elhintett egy apró megjegyzést, hogy ettől a kocsitól már az is szép, hogy még egyáltalán megy. Erre aztán rákezdte Irma, szidta a Vargát. Leszedte róla a keresztvizet is, a lánya meg a veje pedig csak tüzelte.

– Jelentsd fel a pártbizottságon! Ez aztán a pofátlanság! Hogy mit meg nem enged magának! – (Varga vadonatúj sötétkék Zsigulit kapott Pestről. Bandi szívesen átment volna hozzá, egyelőre azonban az igazgató maga vezettet, nem vett fel sofőrt.)

Nem akarta túlzásba vinni a dolgot, amikor Irma a vastagjához ért, szépen fölállt és elköszönt, mondván, hogy még van egy kis javítanivaló a kocsin, de jó lenne, ha egy órán belül indulnának. Le is kísérték Irmát hamar a vejéék, nehogy a végén nekik kelljen hazaszállítani az anyucit. Alig volt hét óra, mikor Helyénköre értek.

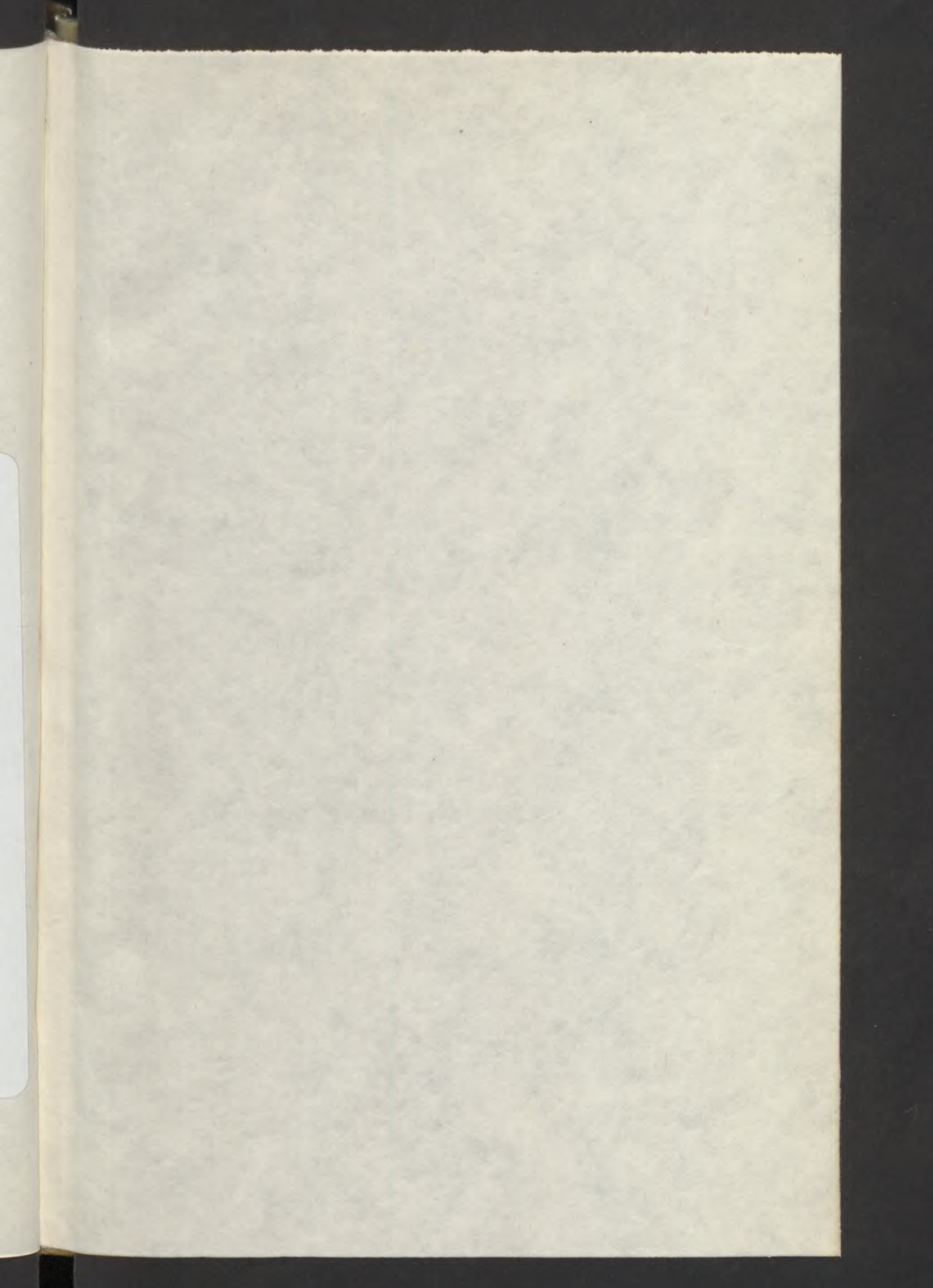
Vacsora után elmentek egy pohár sört inni. Meleg, orgonaszagú este volt. Mari nagyon nyugodtnak érezte magát. Elvégeztetett, gondolta. Bandi itt van, vele van, és neki nincs már ereje elküldeni.

1978–1982

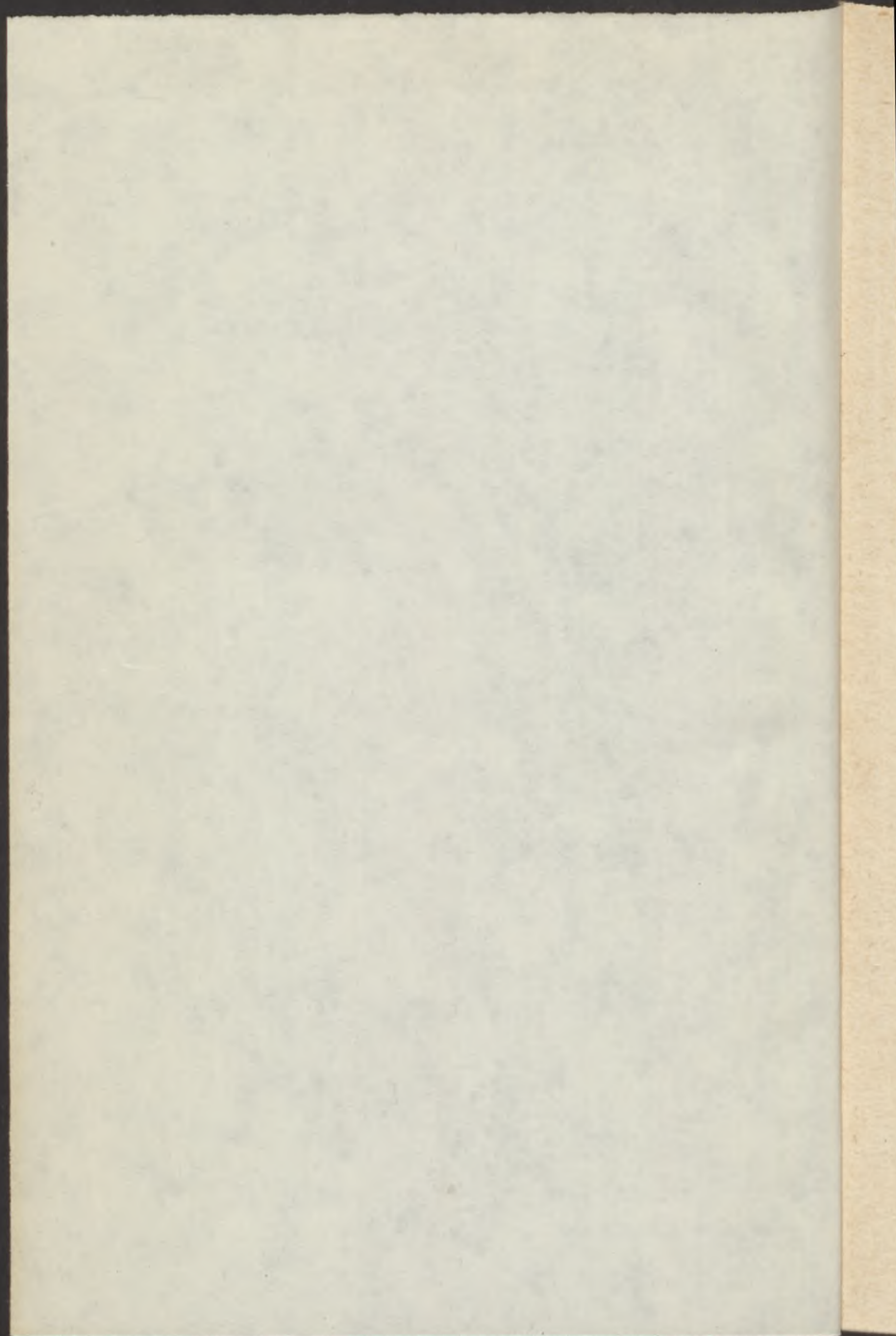

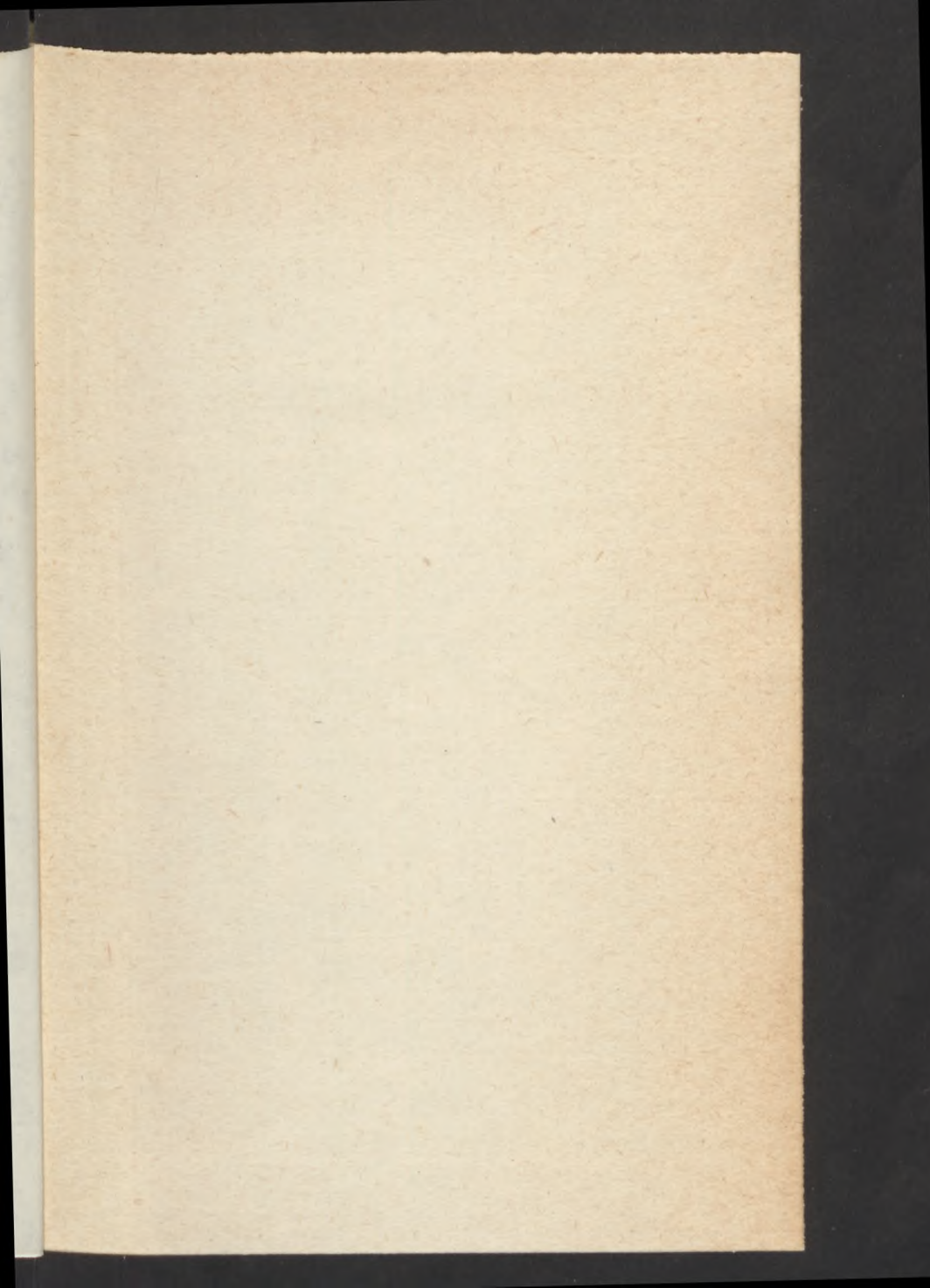

Szépirodalmi Könyvkiadó
Felelős vezető Illés Endre igazgató
A kiadvány a Sylvester János Nyomdában készült,
Szombathelyen, 1984-ben, munkaszám 83-3789
Felelős vezető Hanuszek Béla igazgató
Felelős szerkesztő Benedek Mihály
Képszerkesztő Oszterhuber Etelka
Műszaki vezető Ginács László
Műszaki szerkesztő M. Beck Anna
A borítót Mezey Katalin fotójának felhasználásával,
és a kötéstervet Urai Erika készítette
A szerző fényképe Oláh János munkája
Megjelent 18,63 (A/5) ív terjedelemben
Sz 4001-h-8486
ISBN 963 15 2686 0

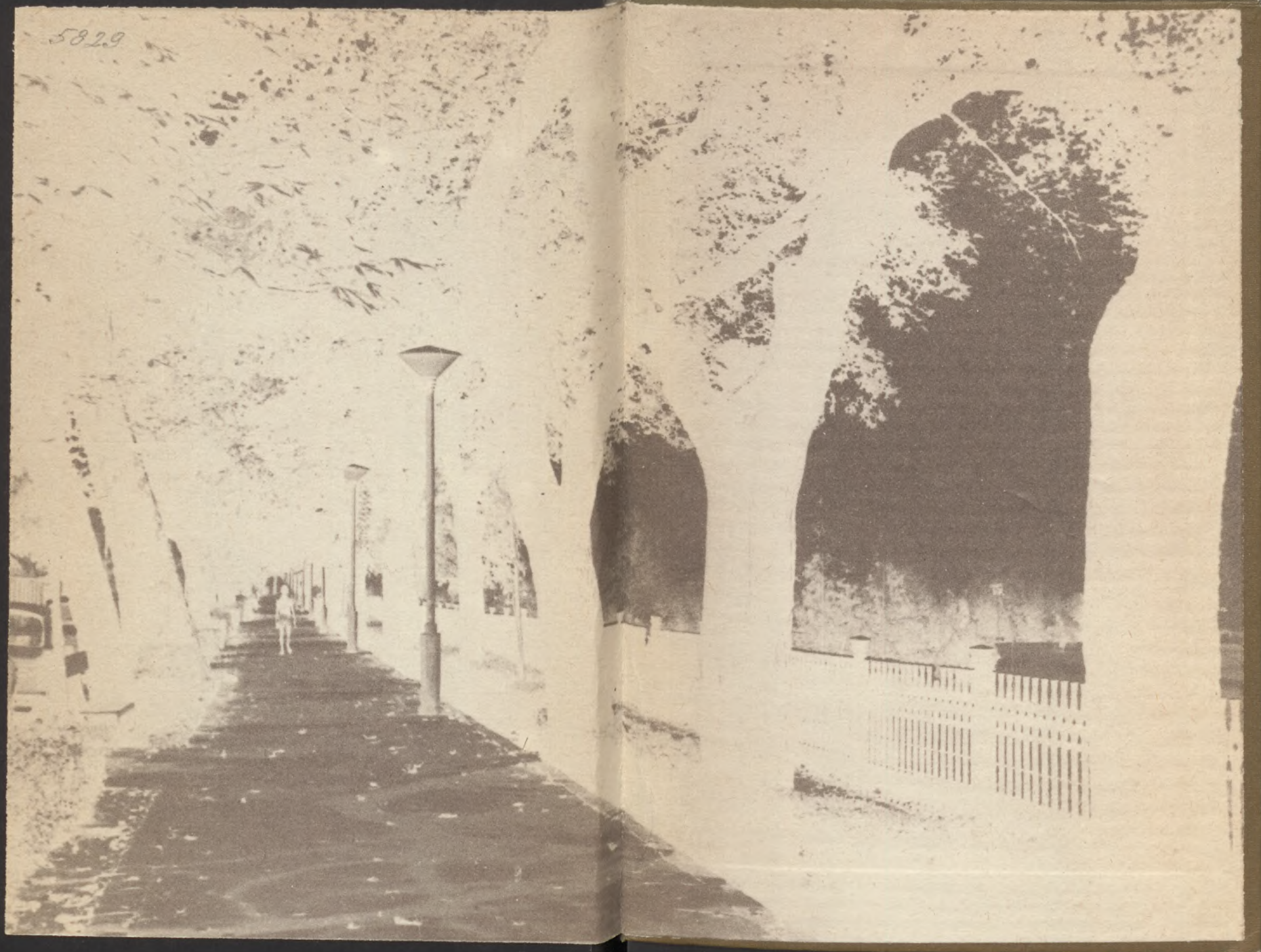

5829

30,- Ft

Mezsey Kartalim

Élőfilm